

Clare Pooley

Bilježnica
NEIZGOVORENIH STVARI

»Originalna, zanimljiva i nezaboravna.« Sarah Morgan

Knjige.Club Books

Naslov izvornika
The Authenticity Project

CLARE POOLEY

BILJEŽNICA
NEIZGOVORENIH
STVARI

S engleskoga prevela
Lidija Lebinec

Zagreb, 2020.

Za mojeg oca, Petera Pooleyja,
koi me naučio voljeti riječi

Zazvoni zvonom koje još zvuči
Zaboravi svoju savršenu žrtvu
U svemu postoji pukotina
Tako svjetlost ulazi unutra.

LEONARD COHEN

Monica

POKUŠALA JE VRATITI knjigu. Čim je shvatila da ju je ostavio, uzela ju je i požurila za njezinim neobičnim vlasnikom. Ali on je već otišao. Kretao se iznenađujuće hitro za nekoga tako starog. Možda zapravo nije htio da ga pronađe.

Bila je to obična, blijedozelena bilježnica, poput onih ispunjenih bilješkama za domaću zadaću kakve je Monica imala dok je išla u školu. Njezini prijatelji na svojim su bilježnicama crtali srca, cvijeće i pisali imena svojih simpatija, ali Monica nije bila sklona črčkanju. Previše je cijenila lijepe bilježnice.

Na naslovnoj stranici stajale su tri riječi, prekrasno urezane na bakrenu pločicu:

Bilježnica neizgovorenih stvari

MANJIM SLOVIMA, U donjem uglu, bio je datum: *listopad, 2018*. Možda je, mislila je Monica, negdje unutra i adresa, ili barem prezime, tako da je može vratiti. Iako je skromno izgledala, činilo se kao da ima neku posebnu važnost.

Otvorila je prvu stranicu. Na njoj je bilo napisano tek nekoliko odjeljaka.

Koliko zaista poznaješ ljude koji žive blizu tebe? Koliko oni zaista poznaju tebe? Znaš li uopće imena svojih susjeda? Bi li shvatio da su nevolji ili da nisu danima izašli iz kuće?

Svi lažu o svojem životu. Što bi se dogodilo da za promjenu počneš govoriti istinu? Da podijeliš ono što te određuje i zbog čega sve ostalo tvori jednu dobru slagalicu. Ne na internetu, nego sa stvarnim ljudima, onima koji te okružuju?

Možda se ništa ne bi dogodilo. Ali bi se možda, da ispričaš tu priču, tvoj život promijenio, a možda bi se promijenio život nekoga koga još ni ne poznaješ.

To je ono što želim saznati.

NA SLJEDEĆOJ STRANICI bilo je još toga, i Monica je umirala od znatiželje, htjela je čitati dalje, no bilo je doba dana kad je u kafiću bila najveća gužva, i znala je da je najvažnije ne kasniti s poslom. Ali i da neće moći misliti ni na što drugo. Ugurala je bilježnicu u prostor uz pretinac s jelovnicima i reklamnim lecima različitih dobavljača. Citat će kasnije, kad se bude mogla dobro usredotočiti.

MONICA SE ISPRUŽILA na kauču u svom stanu iznad kafića, s velikom čašom vina Sauvignon Blanc u jednoj ruci i s ostavljenom bilježnicom u drugoj. Pitanja koja je tog jutra pročitala nisu joj davala mira i zahtijevala su odgovore. Cijeli dan provela bi razgovarajući s ljudima, poslužujući im kave i kolače, pričala o vremenu i najnovijim tračevima o poznatima. Ali kad je posljednji put nekome ispričala nešto o sebi, a bilo je *zaista važno*? I što je zapravo znala o njima, osim toga vole li mlijeko u kavi, ili šećer u čaju? Otvorila je drugu stranicu u bilježnici.

Zovem se Julian Jessop. Imam sedamdeset devet godina. Umjetnik sam, slikar. Već pedeset sedam godina živim u Studiju Chelsea, na Fulham Roadu.

To su osnovni podaci, ali istina je ovo: JA SAM USAMLJEN.

Često prođu dani da ni sa kim ne progovorim ni riječ. Ponekad, kad ipak moram govoriti (jer me, naprimjer, netko zvao zbog kreditnog osiguranja), shvatim da mi glas zvuči poput graktanja, jer se skupio i umro u mom grlu zbog zanemarivanja.

Zbog svoje dobi postao sam nevidljiv. To mi je osobito teško, jer su me u životu uvijek gledali, primjećivali. Svi su znali tko sam. Nisam se trebao predstavljati, samo bih stajao na vratima dok su moje ime šaptali svi u prostoriji, uz brojne poglede ispod oka.

Volio sam se zadržavati uz ogledala, pa bih polako hodao uz izloge, provjeravajući kako mi stoji jakna ili kakva mi je frizura. Sada, kad slučajno uhvatim svoj odraz u ogledalu, jedva se prepoznajem. Ironično je da je Mary, koja bi drage volje prihvatila neumoljivost starenja, umrla u relativno mladoj dobi od šezdeset godina, a ja sam još ovdje, prisiljen gledati samog sebe kako se postupno osipam.

Kao umjetnik, promatrao sam ljude. Analizirao sam njihove veze i primjećivao da uvijek postoji ravnoteža moći. Jedan partner je uvijek više voljen, a drugi više voli. Ja sam sigurno bio najvoljeniji. Sad shvaćam da sam Mary uzimao zdravo za gotovo, s njezinom običnom, zdravom ljepotom ružičastih obraza i njezinom stalnom obzirnošću i pouzdanošću. Naučio sam cijeniti je tek kad je već bila umrla.

MONICA JE ZASTALA kako bi okrenula stranicu i otpila velik gutljaj vina. Nije bila sigurna da joj se Julian baš sviđa, iako ga je nekako žalila. Pretpostavila je da bi njemu bilo draže da mu netko nije naklonjen nego da ga žali. Čitala je dalje.

Kad je Mary ovdje živjela, naša kućica uvijek je bila puna ljudi. Djeca iz susjedstva trčala su unutra i van, a Mary ih je častila pričama, savjetima, sokovima i grickalicama. Moji manje uspješni prijatelji umjetnici stalno su se nenajavljeni pojavljivali u vrijeme večere, zajedno s mojim slikarskim modelima. Mary je uvijek dobro odglumila gostoljubivost prema drugim ženama, pa sam zbog toga vjerojatno samo ja primjećivao kako im uz kavu nikad nije ponudila čokoladu.

Uvijek smo bili zauzeti. Naš društveni život vrtio se oko Chelsea Arts Cluba i oko bistroa i butika na ulici King's Road i trgu Sloan Square. Mary je imala dugo radno vrijeme kao primalja, a ja sam putovao zemljom, slikajući portrete ljudi koji su smatrali da su vrijedni toliko da na takav način ostanu zabilježeni za svoje potomstvo.

Svakog petka navečer, od kasnih šezdesetih, u 5 poslijepodne, odšetali bismo na obližnje groblje Brompton koje je, zbog toga što su njegova četiri ugla spajala Fulham, Chelsea, South Kensington i Earl's Court, bilo prikladno sastajalište za sve naše prijatelje. Planirali bismo vikend na grobu Admirala Angusa Whitewatera. Nismo poznavali Admirala, no slučajno je na svom grobu imao impresivnu horizontalnu ploču od crnog mramora koja nam je služila kao sjajan stol za pića.

Na mnogo načina, umro sam kad je umrla Mary. Ignorirao sam sve telefonske pozive i sva pisma. Pustio sam boju da se stvrdne na paleti i, jedne nepodnošljivo duge noći, uništio sam sva svoja nedovršena platna; poderao sam ih u šarene trake, a onda ih Maryinim krojačkim škarama razrezao u konfete. Kad sam najzad ispuzao iz svoje kukuljice, kojih pet godina kasnije, susjedi su se odselili, prijatelji su odustali od mene, moj agent me otpisao, i tad sam shvatio da sam postao nevidljiv. Prošao sam kroz naopaki preobražaj - iz leptira u gusjenicu.

Još uvijek svakog petka navečer, na Admiralovu grobu nazdravljam čašom Maryinog omiljenog pića, Baileys Irish Cream, no sad sam tamo samo ja i duhovi iz prošlosti.

To je moja priča. Ako je želite baciti u smeće, samo izvolite. Ali možda odlučite reći svoju stvarnu priču na ovim stranicama, pa onda moju malu bilježnicu poslati dalje. Možda ćete doživjeti pročišćenje, kao ja.

Što će se dalje dogoditi, ovisi o vama.

Monica

NARAVNO, PROGUGLALA GA je. Na Wikipediji, Julian Jessop bio je opisan kao slikar portreta, koji je tijekom šezdesetih i sedamdesetih godina bio gotovo ozloglašeno slavan. Bio je student Luciana Freuda na Sladeu. Njih dvojica su, tako se pričalo, tijekom godina razmjenjivali uvrede (pretpostavljalo se, zbog žena). Lucianova prednost bila je slava, ali Julian je bio sedamnaest godina mlađi. Monica pomisli na Mary, iscrpljenu nakon duge smjene u bolnici i pomaganja drugim ženama da donesu djecu na svijet, kako se pita kamo joj je muž otišao. Iskreno, djelovala je pomalo kao otirač za noge. Zašto ga jednostavno nije ostavila? Bilo je, podsjetila je samu sebe kao što je to često radila, gorih stvari od života bez partnera.

Jedan od Julianovih autoportreta kratko je vrijeme visio u Nacionalnoj galeriji portreta na izložbi naslovljenoj *Londonška škola Luciana Freuda*. Monica je jednim klikom povećala sliku i - bio je pred njom, muškarac kojega je jučer ujutro vidjela u svojem kafiću, ali sav ispeglan, poput groždice koja se ponovno pretvorila u grozd. Julian Jessop, star tridesetak godina, plave svilene kose začušljane otraga, jagodičnih kostiju oštih poput britve, pomalo ciničnog polusmiješka i prodornih plavih očiju. Jučer, kad ju je pogledao, osjetila je kao da joj pretražuje dušu. Pomalo uznemirujuće, osobito kad pokušavaš razgovarati o mnogim prednostima *muffina* od borovnice nad milijunaševim kolačićima.

Monica pogleda na sat. 16 i 50.

»Benji, možeš li se pobrinuti za kafić na pola sata?« upita svojeg barmena. Nije ni pričekala da on kimne i pristane, samo je bacila kaput na sebe. Prolazeći kafićem, nabrzinu je provjeravala stolove, zaustavivši se da pokupi veliki ostatak kolača s kremom od jagode sa stola broj dvanaest. Kako su to previdjeli? Dok je izlazila na Fulham Road, bacila je kolač prema golubu.

Monica je rijetko sjedila na gornjem katu autobusa. Ponosila se svojim pridržavanjem pravila zdravog života i sigurnosti, a penjanje stepenicama vozila u pokretu činilo se kao sasvim nepotreban rizik. Ali ovaj put trebao joj je vidikovac. Monica je promatrala plavu točku Google Mapsa kako se polako pomiče duž ulice Fulham Road prema Studiju Chelsea. Autobus se zaustavio na

Fulham Broadwayju, a onda nastavio prema Stamford Bridgeu. Ondje se nazirala ogromna, moderna meka Nogometnog kluba Chelsea, a u njezinoj sjeni, stisnuto između dva odvojena ulaza, za domaće obožavatelje i za strance, nalazilo se maleno, savršeno oblikovano naselje manjih kuća, iza neupadljivog zida kraj kojeg je Monica dosad prošla valjda stotinu puta.

Ovaj put zahvalna na prometu što se polagano kreće, Monica je pokušavala odgonetnuti koja je kuća Julianova. Jedna od njih stajala je nekako po strani i izgledala je malo oronulo, baš kao i Julian. Mogla se okladiti, što nije bilo lako s obzirom na ekonomske okolnosti, da je to njegova kuća.

Monica je sišla na sljedećoj stanici i gotovo istog trenutka krenula nalijevo, prema groblju Brompton. Prigušena svjetlost bacala je duge sjene, a u zraku se osjećala jesenska svježina. Groblje je bilo jedno od Monicinih najdražih mjesta - bezvremenska oaza mira usred grada. Voljela je ukrašene nadgrobne ploče - posljednji znak nečijega statusnog simbola. *Odgovaram na tvoju mramornu ploču s finim rezbarijama citata iz Biblije i dižem za Isusa u prirodnoj veličini na križu.* Voljela je kamene anđele, a mnogima su već nedostajali glavni dijelovi tijela, i starinska imena na viktorijanskim nadgrobnim pločama - Ethel, Mildred, Alan. Kad su ljudima prestali davati ime Alan? Kad bolje razmisli, daju li danas još ime Monica? Čak i 1981. njezine roditelje smatrali su drukčijima jer su izbjegli imena poput Emily, Sophie i Olivia. Monica: umiruće ime. Mogla je zamisliti zahvale na filmskom platnu: *Posljednja Monika.*

Dok je žustro hodala pokraj grobova palih vojnika i emigranata iz Bjelorusije, mogla je osjetiti skriveni svijet divljih životinja - sivih vjeverica, gradskih lisica i crnih gavranova - kako stražare nad grobovima poput duša mrtvih.

Gdje je bio Admiral? Monica se uputila na lijevu stranu, pazeći da ne ugleda starca s bocom Baileys Irish Creama. Shvatila je da nije sigurna zašto. Nije željela razgovarati s Julianom, barem ne još. Pretpostavljala je da bi se, kad bi mu izravno prišla, osjećao neugodno. Nije htjela započeti na pogrešan način.

Monica se uputila prema sjevernom dijelu groblja, samo se nakratko zaustavivši, kao što je to uvijek činila, pokraj groba Emmeline Pankhurst, da joj samo zahvalno kimne. Okrenula se na kraju i već je bila na pola puta natrag s druge strane, hodajući rjeđe korištenim putem, kad je s desne strane primijetila da se nešto miče. Tamo, na izrezbarenom mramornom grobu sjedio je (pomalo bogohulno) Julian, s čašom u ruci.

Monica je samo prošla pokraj njega, spuštene glave, da slučajno ne uhvati njegov pogled. I tada, čim je otišao, nakon desetak minuta, vratila se do groba kako bi mogla pročitati riječi na nadgrobnoj ploči.

ADMIRAL ANGUS WHITEWATER

IZ ULICE PONT

UMRO 5. LIPNJA 1963., U DOBI OD 74 GODINE

cijenjeni vođa, voljeni suprug

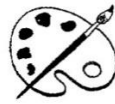
i otac, i vjeran prijatelj

TAKOĐER, BEATRICE WHITEWATER

umrla 7. kolovoza 1964., u dobi od 69 godina

NAROGUŠILA SE ZBOG činjenice da je Admiral nakon svojeg imena dobio nekoliko sjajnih pridjeva, dok je njegova žena dobila samo datum smrti i mjesto u vječnosti ispod nadgrobne ploče svojeg supruga.

Monica je neko vrijeme stajala, obavijena tišinom groblja, zamišljajući skupinu prekrasnih mladih ljudi, ošišanih poput Beatlesa, u mini suknjama i trapezicama, kako se svađaju i međusobno šale, i odjednom se osjetila usamljenom.

Julian

JULIAN JE SVOJU usamljenost i samoću nosio poput starih neudobnih cipela. Navikao se na njih, na mnogo načina postale su mu ugodne, no s vremenom su ga počele uznemiravati, uzrokujući žuljeve i kurje oči koji nikako nisu odlazili.

Bilo je 10 ujutro i Julian je hodao Ulicom Fulham. Pet godina ili nešto više nakon što je otišla Mary, često ne bi ustajao iz kreveta, a dan bi se neprimjetno pretvorio u noć, a isti tjedni su prolazili jedan za drugim. Onda je otkrio da je rutina najvažnija. Ona je stvarala bove na koje se mogao osloniti da može plutati na vodi. Svakog jutra izlazio je u isto vrijeme i hodao kvartovskim ulicama jedan sat, usput kupujući namirnice koje su mu bile potrebne. Danas je njegov popis izgledao ovako:

Jaja

Mlijeko (pola litre)

Angel Delight s okusom karamele, ako je mog.

(bilo mu je sve teže negdje pronaći Angel Delight)

A S OBZIROM da je danas subota, kupit će i modni časopis. Ovaj tjedan bio je red na *Vogueu*. Njegovom omiljenom časopisu.

Ponekad, ako prodavač novina nije bio previše zauzet, prokomentirali bi najnovije vijesti ili vrijeme. Tih dana, Julian se osjećao gotovo kao sasvim ispravan član zajednice, koji ima poznanike koji ga znaju po imenu, i s mišljenjima koja nešto znače. Jednom je čak dogovorio pregled kod zubara, samo da bi s nekim mogao provesti dio vremena. Nakon što je cijelo vrijeme proveo otvorenih usta, ne mogavši govoriti, dok je gospodin Patel radio tko zna što s gomilom metalnih instrumenata i cjevčicom koja je stvarala sablastan zvuk usisavanja, shvatio je da mu to baš i nije bila najpametnija ideja. Otišao je s lekcijom o higijeni desni koja mu je zvonila u ušima i s odlukom da se ne vraća što je duže moguće. Ako izgubi zube, neka. Ionako je sve drugo izgubio.

Julian se zaustavio da pogleda kroz izlog Monicinog kafića, koji je već bio pun gostiju. Toliko je već godina prolazio ovom ulicom da je u glavi mogao proći kroz sve faze sadašnjeg kafića, kao da guli slojeve starih tapeta pri uređivanju sobe. Šezdesetih godina to je bio restoran u kojima su se nudile pite od jegulja, a onda su jegulje prestale biti popularne, pa je postala trgovina gramofonskim pločama. Osamdesetih je postala videoteka, a onda, prije par godina, pretvorila se u slastičarnicu. Jegulje, gramofonske ploče i VHS kazete - sve je bilo bačeno u ropotarnicu povijesti. Danas su čak i slatki deserti bili nepoželjni i krivilo ih se za sve veću pretilost kod djece. Pa, za to sigurno nisu bili krivi kolači! Krivnja je bila na djeci ili njihovim majkama.

Bio je siguran da je odabrao pravo mjesto da bi započeo svoj projekt. Sviđalo mu se što ga, dok je naručio čaj s mlijekom, nisu ispitivali gomilu kompliciranih pitanja o tome od kakvog točno bilja želi čaj i s kakvom vrstom mlijeka. Bio mu je poslužen u odgovarajućoj šalici od kineskog porculana, i nitko nije zahtijevao od njega da mu kaže svoje ime. Julianovo ime obično je stajalo na dnu slikarskog platna. Nije lijepo izgledalo načrčkano na šalici za van, kao što su to učinili u Starbucksu. Stresao se prisjetivši se toga.

Sjedio bi u mekanom kožnatom stolcu s rukohvatima, u najdaljem kutu Monicinog kafića, u dijelu gdje su stajale police s knjigama. Čuo je kako je taj dio nazvala knjižnicom. U svijetu gdje je, naizgled, sve bilo elektroničko, a papir je kao medij počeo naglo nestajati, Julian je pronašao knjižnicu, gdje se miris starih knjiga miješao s aromom svježe mljevene kave. Predivno i nostalgичno.

Julian se pitao što se dogodilo s malom bilježnicom što ju je tamo ostavio. Cesto se osjećao kao da polako nestaje bez traga. Jednog dana, u ne tako dalekoj budućnosti, njegova će glava najzad potonuti pod vodu, a iza njega će ostati jedva primjetan val. Preko te bilježnice, barem će ga jedna osoba vidjeti - kako treba. A pisanje mu je bilo utjeha, poput otpuštanja vezica na onim neudobnim cipelama, pa su mu noge mogle lakše disati.

Nastavio je hodati.

Hazard

BIO JE PONEDJELJAK navečer, i bivalo je sve kasnije, ali Timothy Hazard Ford, svima poznat kao Hazard, izbjegavao je otići kući. Iz iskustva je znao da je jedini način da pobjegne od razočaranja i poniženja nakon vikenda bio - nastaviti. Započeo bi odguravati početak tjedna sve dalje iza sebe, a vikend gurati naprijed, sve dok se gotovo ne bi susreli na sredini. Postojala je kratka međuigra užasa negdje oko srijede, a onda bi opet krenuo.

Te večeri, Hazard nije uspio uvjeriti nijednoga svojeg kolegu s posla da krene s njim po gradskim barovima, pa se onda vratio u Fulham, i zaustavio se u svojem lokalnom vinskom baru. Prelazio je pogledom po gomili ljudi, tražeći nekoga poznatog. Ugledao je plavušu tanku poput trstike, s nogama omotanim oko visokog stolca i torzom koji se naginje nad bar. Izgledala je poput glamurozne vijugave slamke. Bio je prilično siguran da je to prijateljica iz teretane djevojke s kojom je njegov kompić Jake prije izlazio. Nije imao pojma kako se djevojka zove, ali bila je jedina osoba kojoj je mogao slobodno pristupiti i popiti piće, i tom ju je trenutku to učinilo njegovom najboljom prijateljicom.

Hazard je krenuo prema njoj, stavivši na lice osmijeh što ga je čuvao za upravo ovakve prilike. Nekakvo šesto čulo natjeralo ju je da se okrene prema njemu. Nasmijala se i mahnula mu. Bingo. Upalilo bi svaki put.

Pokazalo se da joj je ime Blanche. Glupo ime, mislio je Hazard, a tko bi to znao bolje od njega. Lijeno se uvukao na stolac pokraj njezinog i navukao grimasu osmijeha i pristojno kimao dok mu je ona predstavljala skupinu prijatelja, čija su imena letjela zrakom oko njega poput mjehurića, a onda bi se rasplinula, uopće ne ostavljajući dojam. Hazarda nije zanimalo kako su sami sebe nazivali, već samo koliko će ostati i kako će se ponašati. Što ih je manje, to bolje.

Hazard je lako izveo svoju uobičajenu rutinu. Uzeo je gomilu svinutih novčanica iz džepa i svima velikodušno platio rundu, podebljavajući narudžbe s čaša na boce, i s vina na pjenušac. Ispripovijedao je nekoliko svojih dobro provjerenih anegdota. Na dugoj listi poznanika tražio je zajedničke, a onda širio, vjerojatno izmišljene, gomile opscenih tračeva.

Skupina je okružila Hazarda onako kako se to uvijek dešavalo, ali postupno, kako je golemi sat na zidu iznad bara pokazivao sve kasnije vrijeme, gomila se

prorijedila. *Moram ići, tek je ponedjeljak*, rekli su, ili *Sutra mi je važan dan*, ili *Moram se oporaviti od vikenda, znate kako je*. Na kraju su ostali samo Hazard i Blanche, a bilo je tek devet sati. Hazard je osjetio da se Blanche sprema otići i u njemu se počela buditi panika.

»Hej, Blanche, još je rano. Zašto ne bi došla k meni?« upitao je, držeći ruku na njezinoj podlaktici na način koji je aludirao na sve, ali - što je bilo najvažnije - nije ništa obećavao.

»Naravno. Zašto ne?« odgovorila je, kako je i očekivao.

Okretna vrata bara ispljunula su ih van, na ulicu. Hazard je stavio ruku oko Blanche, prešao ulicu i koračao pločnikom, ne primjećujući niti mareći za to da zauzimaju njegovu cijelu širinu.

Nije vidio sitnu brinetu koja je stajala pred njim poput prometne prepreke - dok nije bilo kasno. Naletio je na nju, a onda shvatio da u ruci drži čašu crnog vina, koje joj se sad prilično komično cijedilo niz lice i, što je još važnije, širilo se poput rane od noža po njegovoj košulji Savile Row.

»Pa, jebem ti sve!« rekao je, zureći u zločinku.

»Hej, ti si se zaletio u mene!« odgovorila je, glasom prepuknutim od gnjeva. Kapljica vina podrhtavala joj je na rubu nosa poput oklijevajućeg padobranca, a onda je pala.

»Pa, što si mislila kad stojiš nasred pločnika s čašom vina u ruci?« izderao se na nju. »Ne znaš piti u baru kao normalan čovjek?«

»Daj, pusti je, idemo«, reče Blanche, zacerekavši se na način koji mu je zazveckao po živicima.

»Glupa kučka«, reče Hazard Blanche, tihim glasom kako ga glupa kučka o kojoj se radilo ne bi čula. Blanche se opet zacerekala.

RAZLIČITE MISLI SUDARALE su se u Hazardovoj glavi, kad ga je probudio prodorni alarm. Prva: *Nisam spavao valjda ni tri sata*. Druga: *Danas se osjećam još gore nego jučer, kog vraga sam mislio?* I treća: *U krevetu mi je plavuša s kojom ne želim imati posla i čijeg se imena ne mogu sjetiti*.

Srećom, Hazard je već bio u ovakvoj situaciji. Udarcem je ušutkao alarm, dok je djevojka još spavala, otvorenih usta poput japanske seks-lutke, i pažljivo ju je uhvatio za zapešće, maknuvši joj ruku sa svojih prsa. Ruka joj je visjela poput mrtve ribe. Pažljivo ju je stavio na zgužvane, znojne plahte. Izgledalo je da je veliki dio svojeg lica ostavila na njegovom jastuku - crvenilo ruža, crnilo s trepavica i boju slonovače vlastite kože - čudio se što je išta ostalo. Iskrao se iz kreveta, zgrčivši se dok mu je mozak udarao o lubanju poput kugle u bilijaru. Otišao je do ormara s ladicama u kutu sobe i tamo je, kao što se i nadao, bio komadić papira na kojemu je bilo nažvrljano: **IME JOJ JE BLANCHE**. Bože, kako je bio dobar u ovome.

Hazard se istuširao i obukao što je brže i tiše mogao, onda je pronašao čisti komad papira i napisao poruku:

Draga Blanche, izgledala si previše mirno i prekrasno da bih te budio. Hvala ti na prošnoj noći. Bila si fantastična. Ne zaboravi zatvoriti ulazna vrata kad budeš odlazila. Nazovi me.

JELI BILA fantastična? S obzirom da se uopće nije sjećao nijednog događaja nakon 10 navečer, kad se pojavio njegov diler (čak i brže nego obično, a bio je ponedjeljak), nije ni bilo važno. Napisao je broj svojeg mobitela na dnu, pažljivo zamijenivši dvije brojke, kako bi broj bio sasvim beskoristan, i ostavio je ceduljicu na jastuku pokraj svoje nepoželjne gošće. Nadao se da joj, kad se vrati, više neće biti ni traga.

Prema podzemnoj je hodao poput robota. Premda je bio listopad, nosio je sunčane naočale da zaštiti oči od slabog svjetla novog dana. Zastao je kad je stigao do mjesta na kojem se sinoć sudario s onom ženom. Bio je prilično siguran da vidi nekoliko kapljica krvavocrvenog vina na pločniku, poput ostataka kakve oružane pljačke. Pogodila ga je neželjena slika: ljutita, lijepa brineta, zuri u njega kao da ga jako, jako mrzi. Žene ga nikad nisu tako gledale. Hazard nije volio da ga se mrzi.

A onda ga je zgromila misao poput opakog neočekivanog udarca neugodne istine: *i on je mrzio samog sebe. Do najmanje molekule, najsitnijeg atoma, do mikroskopski sitne subatomske čestice.*

Nešto se moralo promijeniti. Zapravo, *sve* se moralo promijeniti.

Monica

MONICA JE UVIJEK voljela brojeve. Voljela je njihovu logičnost, njihovu predvidljivost. Ravnoteža između jedne i druge strane jednadžbe pružala joj je bezgranično zadovoljstvo, rješavanje iksa i dokazivanje ipsilona. No, brojevi koji su sada bili na papiru pred njom nisu se pristojno ponašali. Koliko god puta dodavala brojke u lijevu kolonu (primici), nisu se mogli rastegnuti da bi pokrili zbroj na desnoj strani (izdaci).

Monica je pomislila na vrijeme kad je radila kao korporativna pravnik, kad je zbrajanje bilo gnjavaža, ali nikad joj noću nije kralo san. Za svaki sat koji bi provela pažljivo čitajući sitna slova na nekom ugovoru, ili listajući beskrajne zakonske odredbe, klijentu bi zaračunala dvjesto pedeset funti. Da bi sad zaradila toliko, morala bi prodati *stotinu* kapucina srednje veličine.

Zašto si je dopustila da napravi tako ogromnu životnu promjenu s takvom revnošću i zbog tako emocionalnih razloga? Bilo joj je teško odabrati sastojke za sendvič, a da u glavi ne napravi popis prednosti i mana, da ne uspoređuje cijene, nutritivne vrijednosti i broj kalorija.

Monica je isprobala svaki kafić na relaciji između svojeg stana i svojeg ureda. Bilo je onih bez duše, zatim umornih i neurednih, pa potpuno jednakih, poput preslikanih robota. Svaki put kad bi dala novac za preskupu, osrednju kavu za van, zamišljala bi svoj idealni kafić. U njemu ne bi bilo brušenog betona, pljesnive plastike, vidljive vodoinstalacije, ni svjetiljaka i stolova u industrijskom stilu; u njemu biste se osjećali kao da vas je netko pozvao u svoj dom. Bilo bi udobnih, neusklađenih naslonjača, odabranih slika na zidovima, novina i knjiga. Knjiga bi bilo posvuda, ne samo za izložbu, već i onih koje se mogu uzeti, čitati i ponijeti kući, sve dok na njihovo mjesto stavite neku drugu. Konobar ne bi pitao za vaše ime da ga ne napiše pogrešno na šalicu, on (ili ona, brzo je dodala Monica) već bi ga znao. Pitali bi za vašu djecu i zapamtili ime vaše mačke.

A onda je, koračajući Ulicom Fulham, primijetila da se prašnjava draga stara trgovina, koja je ondje stajala godinama, najzad zatvorila. Na velikoj daski postavljenoj na ulazna vrata pisalo je IZNAJMLJUJE SE. Neki lokalni dripac pokraj toga dodao je »ZA ZAHOD«.

Svaki put kad bi prošla pokraj prazne trgovine, Monica je čula glas svoje majke. U posljednjim tjednima, koji su vonjali na bolest i raspadanje i bili isprekidani konstantnim elektroničkim zujećim zvukovima medicinskih aparata, majka je htjela brzo pružiti svojoj kćeri gomilu mudrih savjeta, prije nego bude prekasno. *Slušaj me, Monica. Zapiši to, Monica. Ne zaboravi, Monica. Emmeline Pankhurst nije se vezala lancima za tračnice da bismo mi provodile život kao sitni zubac u kotaču nekoga drugog. Budi svoja vlastita šefica. Stvori nešto. Zaposli ljude. Budi neustrašiva. Uradi nešto što jako voliš. Neka ti se isplati.* I ona je tako učinila.

Monica je željela nazvati kafić imenom svoje majke, no majčino je ime bilo Charity¹, pa se činilo da bi bila vrlo loša poslovna odluka dati kafiću ime koje je ukazivalo da se u njemu ništa ne plaća. Kako se pokazalo, stvari su ionako bile dovoljno teške.

To što je taj kafić bio njezin san, nije značilo da će ga itko drugi shvatiti. Ili ih jednostavno neće biti dovoljno da bi se pokrili svi troškovi, a nije mogla vječno biti u manjku; banka joj ne bi dopustila. Glava joj je pulsirala. Otišla je do bara i ulila ostatak boce crnog vina u veliku čašu.

Biti šefica bilo je baš izvrsno, rekla je majci, u svojoj glavi, i obožavala je svoj kafić, čija joj je bit već ušla u kosti, ali bila je usamljena. Nedostajalo joj je ogovaranje u uredu, pokraj spremnika za vodu, nedostajalo joj je lažno prijateljstvo uz pizzu za vrijeme kasnonoćnih prekovremenih sati, čak se uhvatila kako se s radošću sjeća smiješnih dana kad su u uredu bili bliski, lokalnog poslovnog žargona i nedokučivih skraćenica od tri slova. Voljela je ona svoju ekipu u kafiću, ali među njima je uvijek postojala lagana distanca, jer ona je bila odgovorna za njihove životne troškove, a u ovim trenucima jedva je uspijevala izaći na kraj s vlastitima.

Sjetila se pitanja koje je onaj čovjek - Julian - postavio u bilježnici što ju je ostavio upravo na ovom stolu. Odobravalala je njegov izbor. Monica si nije mogla pomoći da ne prosuđuje ljude prema tome kamo u kafiću odluče sjesti. *Koliko dobro poznajete ljude koji žive u vašoj blizini? Koliko dobro oni poznaju vas?*

Pomislila je na sve ljude koji su danas ovamo ušli i izašli, a zvonice se vedro oglasilo pri svakom dolasku i svakom odlasku. Svi su bili povezani, više no ikad prije, s tisućama ljudi, prijateljima na društvenim mrežama, prijateljima prijatelja. No, jesu li, poput nje, osjećali da nemaju nikoga s kime bi zbilja mogli razgovarati? Ne o tome tko je od poznatih osoba izbačen iz nekakve kuće, ili otoka, ili džungle, već o važnim stvarima - onima zbog kojih noću ne možete spavati. Poput brojeva koji nisu poštovali tvoja pravila.

Monica je skupila papire i stavila ih natrag u fascikl, te izvadila telefon, otvorila Facebook i počela listati. Nije bilo ni traga Duncanu, muškarcu s kojim

¹ Milosrđe, eng.

je izlazila do prije par tjedana, na njezinom profilu. Nasamario ju je i nestao. Duncan, vegan koji je odbijao jesti *avokado* jer su farmeri iskorištavali pčele za vrijeme oprašivanja, ali koji je smatrao da je sasvim prihvatljivo spavati s njom i onda samo *nestati*. Više mu je bilo stalo do osjetljivosti *pčela*, nego do nje.

Nastavila je listati, premda je znala da joj to neće donijeti utjehu, nego će više sličiti blagom samoranjanju. Hayley je svoj »status veze« promijenila u »zaručena«. Bravo, bravo. Pam je stavila status o svojem životu s troje djece, hvaljenje koje je slabo i nestručno prikrila samoosušivanjem, a Sally je stavila skeniranu sliku svoje bebe - dvanaest tjedana.

Skenirane slike beba. Koja je svrha bila dijeliti javno takve slike? Sve izgledaju jednako, i nijedna ne sliči stvarnom djetetu, izgleda više kao karta vremenske prognoze koja predviđa područje visokog tlaka zraka iznad sjeverne Španjolske. Pa ipak, svaki put kad je Monica vidjela neku od tih slika, zaustavio bi joj se dah i preplavio bi je val čežnje i ponižavajući ubod zavisti. Ponekad se osjećala kao stari Ford Fiesta, slupan na rubu ceste, dok svi ostali plove pokraj nje u brznoj liniji.

Netko je danas ostavio primjerak časopisa HELLO! na stolu. S njega je vrištao naslov o holivudskoj glumici i njezinoj >radosti zbog bebe< u četrdeset trećoj godini. Monica je prelistala stranice za vrijeme pauze za kavu, tražeći znakove kako je to učinila. Umjetnom oplodnjom? Donacijom jajnih stanica? Je li još prije mnogo godina zamrznula svoje jajne stanice? Ili se jednostavno dogodilo? Koliko vremena je još preostalo njezinim jajnicima? Jesu li već počeli pakirati kofere za odlazak u opuštajuću mirovinu na Costa Bravi?

Monica je uzela svoju čašu vina i obilazila kafić, gaseći svjetla i poravnavajući svaki zalutali stolac ili stol. Izašla je na ulicu - s ključevima u jednoj ruci, i čašom u drugoj, zatvorila vrata kafića i okrenula se da otključa vrata svojeg stana.

A onda, gotovo niotkuda, ogroman tip, koji je uza se vukao plavušu kao da vuče bočnu prikolicu motocikla, zabio se u nju tako snažno da se istog trenutka ostala bez daha, a vino iz čaše koju je držala u ruci pljusnulo ju je u lice i razlilo se po njegovoj košulji. Osjetila je potočiće Rioje kako joj se slijevaju niz nos i kaplju joj s brade. Čekala je njegovu poniznu ispriku.

»Pa, jebem ti sve«, rekao je. Monica je osjetila kako joj se prsa nadimaju od bijesa, lice joj crveni, a vilica joj se stišće.

»Hej, ti si se zaletio u mene!« pobunila se.

»Pa, što si mislila kad stojiš nasred pločnika s čašom vina u ruci?« izderao se na nju. »Ne znaš piti u baru kao normalan čovjek?« Za njegovo lice, sa savršeno simetričnim površinama, moglo bi se reći da je klasično lijepo, ali dijelila ga je gadna brazda podsmijeha. Plavuša ga je povukla, glupavo se cerekajući.

»Glupa kučka«, čula je da je rekao, namjerno povisivši glas, dovoljno glasno da ga ona može čuti.

Monica je otvorila vrata i ušla u stan. *Dušo, doma sam*, rekla je, kao što je to uvijek činila, tiho i nikome upućeno, i na trenutak je pomislila da će se rasplakati. Spustila je praznu čašu u sudoper u svojoj čajnoj kuhinji, i obrisala vino s lica kuhinjskim ručnikom. Očajnički je željela s nekim razgovarati, ali nije se mogla odlučiti koga da nazove. Svi prijatelji bili su zauzeti vlastitim užurbanim životima, i sigurno ne bi željeli da ona unosi svoj jad u njihove večeri.

Nije imalo smisla zvati tatu jer se Bernadette, njezina maćeha, koja je Monicu smatrala neugodnim privjeskom u životu svojega novog muža, ponašala poput stražara na vratima, i bez sumnje bi izjavila da je njezin otac zauzet pisanjem i ne može ga se smetati.

A onda je Monica ugledala svijetlozelenu bilježnicu s nazivom *Bilježnica neizgovorenih stvari*, kako leži na stoliću za kavu, gdje ju je ostavila prije nekoliko dana. Uzela ju je i ponovno okrenula prvu stranicu. *Svi lažu o svojem životu. Što bi se dogodilo da za promjenu počneš govoriti istinu? Da podijeliš ono što te određuje i zbog čega sve ostalo tvori jednu dobru slagalicu.*

Zašto ne? pomislila je, osjetivši uzbuđenje zbog svoje neuobičajene neopreznosti. Trebalo joj je neko vrijeme da pronađe pristojnu pisaljku. Osjećala je da će pokazati nepoštovanje ako nakon Julianove pažljive kaligrafije počne škkrabati packavom starom kemijskom. Otvorila je sljedeću praznu stranicu i počela pisati.

Hazard

HAZARD SE PITAO koliko je trenutaka u životu potrošio nagnut nad zahodsku školjku. Vjerojatno cijele dane, ako se sve zbroji. Koliko je samo potencijalnih bakterija usisao zajedno s grubo nasjeckanom linijom najfinijega kolumbijskog slatkiša za nos? I koliko je toga zapravo bio kokain, a ne obični puder, otrov za štakore ili laksativ? Sve su to bila pitanja koja ga neće još dugo mučiti jer ovo je bio zadnji gram kokaina koji je kupio.

Hazard je po džepovima tražio novčanicu, a onda se sjetio da je svoju jedinu dvadeseticu potrošio na bocu vina koju je dopola popio. U tom finom, precijenjenom vinskom baru, dvadeseticom je mogao kupiti samo bocu koja je bila bliže metilnom alkoholu nego finom vinu. Ali ispunila je svrhu. Provjerio je sve džepove, i iz onoga na unutrašnjoj stani jakne izvukao savijeni papir A4. Kopija njegovog otkaza. Pa, lijepa je to simbolika, pomislio je, otkinuvši vrh i zarđavši papir u usku cjevčicu.

Nakon što je snažno šmrknuo, poznati kemijski okus razlio se stražnjim dijelom Hazardova grla i, u samo par minuta, nervozu koju je osjećao zamijenio je osjećaj, ako već ne euforije (ti su dani bili davna prošlost), a onda barem blaženstva. Zgužvao je zarolani papir, zajedno s malom plastičnom vrećicom u kojoj je bio prah, i bacio ih u zahod, promatrajući kako ih usisava dubina londonske kanalizacije.

Hazard je pažljivo podigao teški porculanski poklopac zahoda i naslonio ga na zid. Uzeo je svoj iPhone - najnoviji model, naravno - iz džepa i spustio ga u vodu što je punila školjku. Začuo se zvuk padanja u vodu dok je telefon tonuo na dno. To ga je ispunilo zadovoljstvom. Hazard spusti poklopac, zarobivši telefon unutra, nek bude sâm u mraku. Sad nije mogao nazvati svojeg dilera. Niti ikoga tko poznaje njegovog dilera. Jedini broj u tom telefonu koji je znao napamet bio je broj njegovih roditelja, a to je i bio jedini broj koji je trebao, iako će, kad ga sljedeći put nazove, morati izmisliti gomilu laži.

Hazard provjeri svoj odraz u ogledalu, obrisavši sve izdajničke tragove bijelog praha pod upaljenim nosnicama, a onda se vrati k stolu, s više odlučnosti u koraku nego kad je odlazio. Njegova dobra volja dijelom je bila uzrokovana kemikalijom, ali je osjetio i djelić nečega što nije osjetio već jako dugo - ponos.

Ispitivački je gledao u stol. Nešto je bilo drukčije. Boca vina još je uvijek bila tu, kao i dva para naočala (tako da izgleda kako nekoga čeka, a ne da pije sâm), i raskupusani primjerak *Evening Standarda* za koji se pretvarao da ga čita. No, tu je bilo još nešto. Bilježnica. Imao je sličnu još kad je bio početnik mešetar, pun djelića informacija koje je prikupljao poput psića kojemu su veterani financijskog poslovanja bacali slastice. Ali na naslovnici ove bilježnice pisalo je *Bilježnica neizgovorenih stvari*. Zvučalo je poput gomile *new-age* gluposti. Ogledao se oko sebe, tražeći nekoga tko bi izgledao bar donekle >duhovno<, tko je bilježnicu mogao staviti na pogrešno mjesto, no vidio je samo nekolicinu uobičajenih mušterija koje dolaze sredinom tjedna, koji su pićem žustro otresali s ramena stresove radnog dana.

Hazard je gurnuo bilježnicu na rub stola, kako bi je njezin vlasnik ugledao, a on se vratio važnom poslu ispijanja boce vina koja je stajala pred njim. Njegova posljednja boca vina. Jer, kokain i vino slagali su se, poput ribe i krumpirića, jaja i slanine, ekstazija i seksa. Ako je namjeravao prestati s jednim, morat će prestati i s drugim. A uz to i sa svojim poslom, jer nakon godina surfanja tržištem na valu kemijske sreće, mislio je da to neće moći, ili da neće htjeti, raditi taj posao trijezan.

Trijezan. Kakva grozna riječ. Ozbiljna, osjetljiva, svečana, staložena, postojana - a Hazard nije ništa od toga. On je bio nominalna odlučnost u akciji. Hazard čvrsto spusti ruku na svoje desno bedro, koje je poskakivalo gore-dolje pod stolom. Shvati i da škripi zubima. Nije pošteno spavao već trideset šest sati, od one noći koju je proveo s Blanche. Glava mu je bila napeta i vapila je za još stimulacije, borila se protiv tijela, koje je bilo mrtvo umorno i čeznulo je za zaboravom. Hazard je shvatio da je najzad sasvim iscrpljen od svega, od svog života i stalne klackalice što se diže i spušta, od bijednog osjećaja pri očajničkim pozivima svom dileru, od stalnog snifanja i sve snažnijih i opasnijih krvarenja iz nosa. Kako je došlo do toga da se povremena povučena linija na tulumu zbog koje se osjećao kao da može poletjeti pretvorila u nešto što je morao raditi da ujutro uspije ustati iz kreveta?

Nitko nije pokazao zanimanje za bilježnicu, pa ju je Hazard otvorio. Gusto ispisani rukopis protezao se cijelom stranicom. Pokušao je čitati, ali slova su mu plesala pred očima. Hazard zatvori jedno oko i ponovno pogleda. Riječi su se složile na uredne linije. Prolista par stranica naprijed i shvati da se u bilježnici nalaze dva različita rukopisa - prvi je bio fina kaligrafija, a drugi jednostavniji, okrugliji, pisan običnijom rukom. Hazard se zainteresirao, ali čitanje jednim okom umaralo ga je, a i izgledao je kao luđak, pa je zatvorio bilježnicu i gurnuo je u džep jakne.

DVADESET ČETIRI SATA kasnije, tražio je pisaljku u svojoj jakni, pa je ponovno naišao na bilježnicu. Trebalo mu je neko vrijeme da se sjeti kako je uopće dospjela u džep. Mozak mu je bio u magli. Imao je stravičnu glavobolju i, iako je bio

umorniji nego se sjećao da je ikad bio, san mu je bio nedostižan. Legao je na svoj krevet, gužvu ustajalih, znojnih plahta i popluna, zgrabio je bilježnicu i počeo čitati.

Koliko zaista poznaješ ljude koji žive blizu tebe? Koliko oni zaista poznaju tebe? Znaš li uopće imena svojih susjeda? Bi li shvatio da su nevolji ili da nisu danima izašli iz kuće?

HAZARD SE NASMIJEŠI. On je bio narkić. Jedina osoba koja ga je zanimala bio je on sam.

Što bi se dogodilo da za promjenu počneš govoriti istinu?

HA! VJEROJATNO BI ga uhitili. Sigurno bi dobio otkaz. Iako, sad je bilo prekasno da mu daju otkaz.

Hazard je čitao dalje. Julian mu se prilično svidio. Da se rodio četrdesetak godina ranije, ili da se Julian rodio četrdeset godina kasnije, mogao je zamisliti da budu prijatelji - da izlaze u grad, hvataju komade i rade gluposti. No, nije znao što da misli o ideji da ispriča svoju priču (nije ju želio ispričati sebi, a kamoli nekome drugom). Iskrenost je bila nešto bez čega je mogao. Jer, godinama se skrivao od nje. Okrenuo je stranicu. Tko je, pitao se, uzeo knjigu prije njega?

Ime mi je Monica. Pronašla sam ovu bilježnicu u svom kafiću.

Pročitali ste Julianovu priču o tome kako se osjeća nevidljivim, i sad vjerojatno zamišljate tipičnog umirovljenika, odjevenog sasvim u bež, s gumom u struku i s ortopedskim cipelama. E, pa moram vam reći da Julian to nije. Vidjela sam ga kako piše u ovu bilježnicu prije nego ju je ostavio, i on je jedan od najmanje nevidljivih sedamdesetogodišnjaka na koje sam ikad naišla. Izgleda kao Gandalf (samo bez brade) i odijeva se kao Medvjed Rupert. Ima baršunasti sako boje senfa i karirane hlače. No, itekako se vidi da je nekad bio zgodan. Pogledajte njegov autoportret. Neko vrijeme nalazio se u Nacionalnoj galeriji.

HAZARD POSEGNE ZA svojim mobitelom da na Googleu potraži Julianov portret, a onda se sjeti da mu je mobitel potopljen negdje u odvodnom mehanizmu zahoda u lokalnom vinskom baru. Zašto je mislio da je to dobra ideja?

Bojim se da sam daleko manje zanimljiva od Juliana.

HAZARD NIJE SUMNJAO u to. Iz njezinoga opreznog, preciznog rukopisa mogao je zaključiti da je ona jedna zakočena noćna mora. No, bar nije bila od onih žena koje u slovo »o« crtaju smješka.

Ovo je moja istina, užasno predvidljiva, i dosadno biološka: zaista želim dijete. I muža. Možda i psa, i jedan Volvo. Zapravo, tipičnu malu obitelj i sve što uz nju ide.

HAZARD PRIMIJETI KAKO Monica koristi zarez. Djelovao je malo neskladno. Mislio je da se ljudi više ne obaziru na gramatiku. Gotovo da su i prestali pisati. Samo kratke poruke i simbole.

O, Bože, ovako napisano to sve izgleda grozno. Jer, na kraju krajeva, ja sam feministkinja. Potpuno odbijam pomisao na to da trebam muškarca kako bih bila ispunjena, da me podržava, pa čak i da zna sam popravljati stvari. Ja sam poslovna žena i, među nama, pomalo sam »controlfreak«. Vjerojatno bih bila grozna majka. Ali, koliko god racionalno pokušavam misliti o cijeloj stvari, ipak osjećam da se u meni nalazi sve veći vakuum koji će me jednog dana sasvim progutati.

HAZARD PRESTANE ČITATI da bi progutao još dva paracetamola. Nije bio siguran da može izdržati cijelu tu priču o hormonalnoj tjeskobi. Ne sad. Jedna tableta zastala mu je u grlu i osjetio je kao da će povratiti. Ugledao je jednu dugačku plavu vlas na jastuku pokraj sebe, podsjetnik na potpuno drugi život. Jednim zamahom baci je na pod.

Prije sam bila odvjetnica, u velikoj, prestižnoj gradskoj firmi. Plaćali su mi pravo malo bogatstvo, u zamjenu za to da odnos spolova u njihovoj firmi izgleda dobro, i za to zamijenim svoj život za naplatne sate.

Radila sam u svakom trenutku, uključujući i velik dio vikenda. Ako sam i imala mrvicu vremena, otišla bih u teretanu da izbacim stres iz sebe. Jedinu društveni život koji sam imala vrtio se oko poslovnih zabava i zabavljanja klijenata. Osjećala sam kao da sam još uvijek u kontaktu sa svojim prijateljima iz srednje škole i s fakulteta, jer bih uvijek vidjela njihove nove statuse na Facebooku, no gotovo nikoga od njih nisam vidjela u stvarnom životu.

Život mi se tako mogao nastaviti unedogled, samo u poslu, dok sam radila što se od mene očekuje, postizala promocije i besmislena priznanja, da nije bilo nečega što je rekla moja mama, i jedne djevojke koje se zvala Tanya.

Ja nisam upoznala Tanyju, ili bar mislim da nisam, ali njezin je život bio vrlo sličan momemu - i ona je bila vrlo perspektivna odyjetnica, ali deset godina starija od mene. Jedne nedjelje otišla je u ured, kao i obično. Tamo je bio njezin šef. Rekao joj je da ne bi trebala raditi svaki vikend, da bi trebala imati život i izvan ureda. Mislio je to sasvim ljubazno, no taj je razgovor sigurno nešto potaknuo, jer Tanya je shvatila koliko je sve to prazno, i sljedeće nedjelje došla je u ured, kao i obično, odvezla se dizalom na zadnji kat i skočila s krova. U novinama je bila njezina slika s diplome, kako stoji između ponosnih roditelja, očiju punih nade i očekivanja.

Nisam željela biti Tanya, ali vidjela sam kamo mi je krenuo život. Bilo mi je trideset pet godina, bila sam sama, i u životu nisam imala ništa osim posla. I onda, kad je umrla moja prateta Lettice i ostavila mi malo nasljedstvo, dodala sam to prilično velikoj svoti novca koju sam uspjela uštedjeti tijekom godina, i učinila sam prvu i jedinu iznenađujuću stvar u životu: dala sam otkaz. Unajmila sam zapuštenu trgovinu u Ulici Fulham, pretvorila je u kafić i dala mu ime Monica's.

KAFIĆ MONICA'S, HAZARD je znao koji je to kafić. Nalazio se točno preko puta bara u kojem je pronašao bilježnicu. Sâm nikad nije bio tamo. Više je volio anonimne, bezlične kafiće, gdje gomila konobara koja se stalno mijenjala neće primijetiti koliko je puta ujutro ušao unutra posrćući, mamuran, i da je često morao odmotati novčanicu prije nego bi je pružio njima. *Monica's* je uvijek izgledao grozno *udoban*. Fin, zdrav. Sav organski i pun bakinih najdražih recepata. Na takvim mjestima Hazard se osjećao pomalo prljavo. A i ime ga je odbijalo. *Monica's*. To je bilo ime kakvo su nosile učiteljice. Ili gatare. Čak vlasnice bordela. *Madame Monica*, masaža sa sretnim krajem. To nije bilo dobro ime za kafić. Nastavio je čitati.

Činjenica da sam sama sebi šefica, umjesto da mi se ime nalazi na vratima ureda komplicirane organizacijske hijerarhije, još uvijek je uzbudljiva (kao i ogromna krivulja učenja; recimo samo da Benji nije moj prvi konobar). No, postoji ogromna praznina. Znam da to zvuči jako staromodno, ali ja zaista želim bajku. Želim zgodnog princa i želim da živimo sretno do kraja života.

Otvorila sam profil na Tinderu. Bila sam na nebrojenim spojevima. Trudim se ne biti previše kritički nastrojena, nastojim ignorirati činjenicu da nisu nikad čitali Dickensa, da imaju prljave nokte ili da govore punim ustima. Imala sam gomilu veza, a za jednu ili dvije sam iskreno mislila da imaju budućnost. No, na kraju, završim slušajući stalno iste isprike, ono »nije stvar u tebi, nego u meni. Još nisam spreman skrasiti se...« Bla, bla, bla. A onda, šest mjeseci poslije, na Facebooku pročitam da im se status

veze promijenio u »zaručen«, i tada znam da JEST bila stvar u meni, ali ne znam zbog čega.

HAZARD JE MOGAO pogoditi.

Cijeli sam život imala planove. Mogla sam sve kontrolirati. Pisala sam popise, postavljala ciljeve i ključne točke, pokretala sam stvari. No, sad mi je trideset sedam godina i polako mi nestaje vrijeme.

TRIDESET SEDAM, HAZARD promisli o toj brojci u svom smušenom mozgu. Svakako bi je preskočio, iako je njemu bilo trideset osam. Sjetio se kako je jednom objašnjavao svojem kolegi za istim stolom u banci da, kad u dućanu kupuješ voće (nije da je on ikad kupovao voće ili išao u dućan), ne odabireš breskve koje su najbliže truljenju. Prema njegovom iskustvu, starije žene su značile nevolju. Imale su očekivanja. Rasporede. Znao si da ćete, u samo nekoliko tjedana, imati *onaj razgovor*. Morat ćete raspravljati o tome kamo ide vaša veza, kao da ste na autobusu broj 22 i truckate se Piccadillyjem. Stresao se.

Svaki put kad koja prijateljica na Facebooku podijeli skeniranu sliku svoje nerođene bebe, stisnem »like« i nazovem ih i prenemažem se na telefon govoreći kako sam uzbuđena zbog njih, no iskreno, samo želim urlati i pitati: zašto ne ja?

Onda moram otići u kupovinu pozamanterije, jer tamo nitko ne može osjećati stres, okružen klupkima vune, iglama za kukičanje i različitim gumbima, zar ne?

KLUPKO? JE LI to uopće riječ? I pozamanterija? Postoji li to još? Pa, valjda ljudi sve kupuju gotovo u Primarku? I kakav čudan način za otpuštanje stresa. Mnogo manje učinkovito nego strusiti duplu votku. O, Bože, zašto je sad morao početi misliti na votku?

Moj biološki sat otkucava tako glasno da zbog njega noću ne mogu spavati. Ležim i proklinjem činjenicu da me vlastiti hormoni pretvaraju u klišej.

I tako, to je moja priča. Učinila sam što je Julian želio. Nadam se da neću požaliti.

Što se tiče Juliana, imam plan.

MA, NARAVNO DA ima plan, pomisli Hazard. Poznavao je njezin tip žena. Vjerojatno je bio podijeljen u podskupine, a svaka je imala pripadajući ključni

pokazatelj uspješnosti. Podsjećala ga je na jednu bivšu curu koja mu je, jedne nezaboravne večeri, prikazala PowerPoint prezentaciju njihove veze - jake strane, slabe strane, prilike i prijetnje. S njom je vrlo brzo završio.

Točno znam kako da ga ponovno pokrenem. Dizajnirala sam reklamu, kao poziv za lokalnog slikara da svaki tjedan ima večernji sat slikanja u kafiću. Stavila sam reklamu na izlog i sad samo trebam čekati da se on javi. A ovu bilježnicu ostavit ću na stolu u vinskom baru preko ceste. Ako ste vi osoba koja ju je uzela, onda je ono što će se sljedeće dogoditi u vašim rukama.

HAZARD SPUSTI POGLED na svoje ruke, potpunu suprotnost nečega što bi se moglo nazvati »sigurnim rukama«. Nisu se prestale tresti još od njegove zadnje velike terevenke prije dvadeset četiri sata, kad je pronašao bilježnicu. Dovraga. Zašto on? Uza sve ostalo, sutra je odlazio iz zemlje. Morat će proći pokraj Monicinog kafića na putu za podzemnu. Mogao bi svratiti na kavu, malo je provjeriti i vratiti joj bilježnicu tako da je može predati nekome prikladnijem od njega.

Baš u trenutku kad je Hazard zatvarao bilježnicu, primijeti da je Monica napisala još nešto na sljedeću stranicu.

P. S. Stavila sam na bilježnicu zaštitni plastični omot, ali ipak se potrudite da ga ne ostavite negdje na kiši.

NA SVOJE IZNENAĐENJE, Hazard se uhvati kako se smiješi.

Julian

JULIAN ZGULI RUKOM ispisanu cedulju sa svojih ulaznih vrata dok je ulazio unutra. Nije se zaustavio da je pročita. Znao je što piše na njoj, a osim toga, bila je napisana velikim tiskanim slovima i to je smatrao pomalo nepristojnim, kao da netko više, i zato nije zasluživala pažnju.

Julian si pripravi šalicu čaja, sjedne u naslonjač, odveže vezice na cipelama, zbací cipele s nogu i nasloni stopala na udubljenja načinjena za noge na izlizanom otomanu, pokrivenom tapiserijom. Uzme svoj najnoviji časopis - *Bazaar* - koji je pažljivo čitao, na dijelove, kako bi mu trajao do kraja tjedna, i upravo se počeo udubljivati u stranice, kad ga je grubo prekinulo kucanje na prozor. On potone dublje u naslonjač, tako da mu se sa stražnje strane ne može vidjeti glava. U posljednjih petnaest godina postao je prilično vješt u ignoriranju posjetilaca. U prilog mu je išla i činjenica da mu većinu tog vremena nitko nije oprao prozore, čija je mutnost bila sretna nenamjerna posljedica njegove nemarnosti.

Julianovi susjedi postajali su sve nametljiviji u svojim pokušajima da privuku njegovu pažnju. Uzdahnuvši, on odloži časopis i uzme cedulju koju je ostavio. Pročita je, zažmirivši na uskličnik nakon svojeg imena.

*GOSPODINE JESSOP!
MORAMO RAZGOVARATI!
MI (VAŠI SUSJEDI) ŽELIMO PRIHVATITI PONUDU
STANODAVCA.
POTREBNA NAM JE VAŠA SUGLASNOST,
JER BEZ NJE NE MOŽEMO NASTAVITI.
MOLIMO VAS DA SE JAVITE PATRICIJI ARBUCKLE,
NA BROJ 4.
NAJHITNIJE ŠTO MOŽETE!*

JULIAN JE SVOJU kuću kupio 1961. kad je do kraja najamnine ostalo još šezdeset sedam godina. Činile su se kao vječnost, u njegovoj dvadesetogodišnjoj glavi, i svakako ne kao nešto što bi ga trebalo zabrinjavati. A sad je ostalo još samo deset

godina, i stanodavac je odbijao produžiti rok, jer je htio iskoristiti teren na kojemu su bili studiji da izgradi »korporativni kompleks za zabavu«, što god to značilo, za stadion Stamford Bridge. Tijekom godina, stadion je rastao i modernizirao se oko Juliana, dok je on postajao sve manji i očito nemoderan. Sad je prijetio da će eksplodirati, poput ogromnog čira, sve ih preplavivši rijekom gnoja.

Julian je znao da je logično bilo reći da. Ako pričekaju da istekne pravo na najam, njihova će zemljišta biti bezvrijedna. Stanodavac je bio spreman odmah ih isplatiti po cijeni najbližoj tržišnoj kamatnoj stopi. Ali nije bio zainteresiran isplatiti sve Julianove susjede, ako će mu ostati problem u obliku Julianove kućice koja čuča usred njegovog novog gradilišta.

Julian je znao da njegovi susjedi postaju sve očajniji zbog svojih životnih ušteđevina, koje su - kao kod većine Londončana - bile sputane ciglama i žbukom, i postajale su sve manje. No, koliko se god trudio, jednostavno nije mogao zamisliti da živi negdje drugdje. Pa, nije valjda da traži previše - da mu se dopusti proživjeti svoje posljednje godine u domu u kojem je živio gotovo cijeli svoj život? Desetljeće će biti dovoljno. I od kakve bi njemu koristi bila novčana ponuda stanodavca? Imao je pristojna primanja od svojih ulaganja, nije živio ekstravagantnim životom, a ono malo obitelji što je imao nije vidio godinama. Nije sumnjao da će njihovo nasljedstvo nestati u dašku zakonske papirologije i isteklih rokova.

No, ipak je znao da je njegovo odbijanje sebično. Julian je proveo mnogo godina u neopisivoj sebičnosti, a sad je već neko vrijeme plaćao za takvo ponašanje. Zaista je želio misliti da je promijenjen čovjek - da se pokajao, da je čak ponizan. I zato nije rekao »ne«. Ali nije mogao reći ni »da«; umjesto toga, gurao je svoje metaforičke prste u svoje metaforičke uši i ignorirao je problem, iako je znao da problem neće otići.

Nakon otprilike pet minuta sve jačeg i nervoznijeg kucanja, i konačnog ogorčenog uzvika *Znam da si unutra, stari*, Julianova susjeda napokon je odustala. Stari ? Ma, zbilja.

Julianu je kuća bila više od doma, a svakako više od financijskog ulaganja. Bila mu je sve. Sve što je imao. Čuvala je sve njegove uspomene iz prošlosti i jedinu viziju koju je mogao zamisliti za budućnost. Svaki put kad bi Julian pogledao prema svojim ulaznim vratima, mogao se zamisliti kako prenosi svoju mladenku preko praga, srce mu želi iskočiti od sreće, uvjeren da će žena koju drži u naručju biti sve što će mu ikad biti potrebno. Kad je stajao kraj štednjaka, mogao je vidjeti Mary s pregačom, kosom svezanom na zatiljku, kako kuhačom miješa svoj čuveni goveđi gulaš u golemom loncu. Kad je sjedio kraj kamina, Mary je sjedila na prostirci pred njim, koljena povučena na prsa, a oštar pramen kose padao joj je naprijed dok je čitala najnoviji ljubić posuđen iz lokalne knjižnice. Bilo je i neugodnih uspomena. Mary, kako tiho plače, gužvajući ljubavno pismo jedne od njegovih slikarskih modela, što ga je našla prikačeno za njegov štafelaj. Mary kako stoji na vrhu stepenica što vode u njihovu spavaću

sobu, zavitlavši štiklu neke druge žene njemu u glavu. Cesto, kad bi pogledao u ogledalo, iz njega ga je gledala Mary, očima punim tuge i razočaranja.

Julian nije izbjegavao ružne uspomene. Dapače, čak ih je i poticao. One su bile njegova pokora. I na neki čudni način, bile su mu utješne. Ako ništa drugo, pokazivale su mu da još uvijek može osjećati. Zbog boli koju su uzrokovale trenutačno bi osjetio olakšanje, gotovo kao kad bi nekim od svojih skalpela zarezao kožu i gledao kako krvvari, što je činio samo u vrlo teškim danima. Uza sve ostalo, koža mu je sad zacjeljivala vrlo sporo.

Julian je gledao zidove svojeg doma. Gotovo svaki centimetar bio je prekriven slagalicom uokvirenih slika i crteža. Svaki je pričao priču. Mogao se satima izgubiti u njima, samo ih promatrajući. Sjetio bi se razgovora sa slikarima, savjeta i inspiracije uz bocu vina. Sjetio bi se kako je svaka od ovih slika ovdje našla svoje mjesto - kao rođendanski poklon, kao uzvrat za Maryinu beskrajnu gostoljubivost, ili je bila kupljena na privatnoj izložbi jer joj se posebno divio. Čak i njihove pozicije na zidu imale su značenje. Ponekad kronološko, a ponekad tematsko - prekrasne žene, londonske znamenitosti, čudne perspektive, ili posebna igra svjetla i sjene. Kako bi ih ikad mogao sve maknuti? Kamo bi ih inače stavio ?

Bilo je gotovo pet poslijepodne. Julian je izvadio bocu Baileysa iz svog ormarića za pića i natočio je malo u srebrnu pljosku, nabacio ogrtač na sebe i, utvrdivši da je zrak čist od svih susjeda, otišao na groblje.

Već je izdaleka primijetio da je na Admiralovom grobu nešto drukčije, ali trebalo mu je neko vrijeme da izoštri sliku. Bilo je to još jedno pismo - crna slova na bijelom papiru. Pa, zar su mu susjedi ostavljali poruke *posvuda*? Jesu li ga slijedili? Osjetio je kako nervoza u njemu raste. To je već bilo proganjanje.

Približivši se, shvatio je da to uopće nije poruka od njegovih susjeda. To je bila reklama, koju je već vidio, baš jutros. Nije puno razmišljao o njoj, ali sad mu je postalo jasno da je napravljena upravo za njega.

Monica

U SUBOTU, MONICA je već počela gubiti vjeru u svoj briljantni plan. Prošlo je već nekoliko dana otkako je stavila reklamni poster u izlog kafića, ali od Juliana nije bilo ni glasa. U međuvremenu, morala je pristojno odbiti cijelo mnoštvo ljudi koji su se došli prijaviti za mjesto učitelja slikanja, i to sa sve blesavijim razlozima. Tko bi mislio da ima toliko lokalnih slikara koji traže posao? Također je, kao bivša odvjetnica, bila bolno svjesna da krši sve zakone o zapošljavanju, iako je dio nje uživao u pomisli na to da, prvi put u životu, radi nešto što nije sasvim po pravilima.

Drugi problem je bio što bi se, kad god bi netko novi ušao u kafić, Monica pitala je li to osoba koja je uzela bilježnicu koju ju je ona ostavila na stolu u vinskom baru, i je li pročitala užasno sramotna naklapanja očajne usidjelice. Uh! Pa, što je mislila? Kad bi bar mogla obrisati te stranice, kao neki iskritizirani post na Facebooku. Zaključila je da je autentičnost sasvim precijenjena.

Pultu je prišla žena, držeći u naručju sitno djetesce, ne starije od tri mjeseca, odjeveno u preslatku starinsku haljinicu i pulover. Bebica je fiksirala Monicu svojim velikim plavim očima, koje su izgledale kao da su tek nedavno naučile usredotočiti se. Monica osjeti trzaj u želucu. Tiho je u sebi izgovarala mantru: *Ja sam snažna, neovisna žena. Ne trebam tebe...* A bebica, kao da je osjetila njezine misli, ispustila je probadajući urlik, a lice joj se namrštilo i pocrvenjelo, poput ljudske verzije ljutitog emotikona. *Hvala ti*, bezglasno izgovori Monica prema djetetu, i okrene se napraviti čaj od mente. Kad je ženi pružila šalicu, otvore se vrata i unutra uđe Julian.

Kad ga je posljednji put vidjela, sličio je ekscentričnom edvardijanskom gospodinu. Monica je pretpostavljala da je čitava njegova garderoba inspirirana tim razdobljem. No, sad se pokazalo da nije tako, jer danas je bio odjeven u novoromantičnom stilu, otprilike iz sredine '80-ih. Na sebi je imao uske crne hlače, samtaste gležnjače i bijelu košulju, s *volanima*. Puno volana. To je bio odjevni stil čija bi točka na »i« bila crna olovka oko očiju. Monica je odahnula vidjevši da Julian nije otišao tako daleko.

Sjeo je za isti stol u Knjižnici kao i prošli put. Monica mu je prišla, prilično nervozno, uzeti narudžbu. Je li vidio reklamu? Je li zbog toga došao ovamo? Bacila je pogled prema izlogu kafića kamo je stavila poster. Nije ga bilo. Ona ponovno pogleda, kao da će se poster čarolijom pojaviti, ali ne, na staklu je bilo samo nekoliko ostataka papira pod selotejpom što ga je stavila na svaki ugao. Rekla je samoj sebi da mora zapamtiti da skinete te tragove s malo octa.

No eto, toliko o planu. Njezina nervoza brzo se pretvorila u olakšanje. Jer, to je ionako bila glupa ideja. Prišla je Julianu s više samopouzdanja, sad kad je izgledalo da je svratio u kafić samo na kavu.

»Što vam mogu donijeti?« upita vedro.

»Rado bih jaku crnu kavu, molim«, odgovori on (nema za njega pomodnih kavica s posebno kuhanim mlijekom, primijeti ona), dok je otvarao komad papira što ga je držao u ruci, izravnao zgužvane nabore i stavio ga na stol ispred sebe. Bila je to njezina reklama. Ali ne original, nego fotokopija. Monica osjeti da joj se obrazi rumene.

»Jesam li u pravu kad mislim da je ovo namijenjeno meni?« upita Julian.

»Zašto, jeste li vi slikar?« promuća ona, poput znalca u *Pitanjima i odgovorima*, koji se šuljaju oko točnog odgovora, ne znajući bi li rekli istinu ili sve zakomplicirali.

Neko ju je vrijeme gledao, poput zmiје koja hipnotizira malu voluharicu. »Jesam«, odgovori, »i zbog toga mislim da je vaš oglas postavljen na zid Studija Chelsea, gdje živim. Ne samo jedan primjerak, nego tri.« Kucne po papiru na stolu tri puta, da naglasi. »Naravno, to je mogla biti slučajnost, ali jučer sam otišao posjetiti Admirala na groblju Brompton, u svoje uobičajeno vrijeme, i tamo, *na njevovoj nadgrobnoj ploči*, bio je još jedan primjerak vaše reklame. I zato sam pomislio da ste vi sigurno pronašli moju bilježnicu, pa mi se obraćate. Usput, nisam siguran koji ste font koristili. Ja sam ostao na Times New Roman. S njim baš i ne možete pogriješiti.«

Monica, koja je još uvijek stajala pokraj Julianova stola, sad se već osjećala poput zločeste školarke kojoj ravnatelj drži lekciju o ponašanju. Ili zapravo, osjećala se onako kako je zamišljala da bi se osjećala, jer sama, očito, nikad nije bila u takvom položaju.

»Smijem li?« upitala je, pokazavši rukom na stolac nasuprot Julianu. On lagano nagne glavu, napola kimnuvši. Monica sjedne i uzme trenutak da se sabere. Neće se dati zastrašiti. Zamislila je svoju majku.

Ako se osjećaš tjeskobno, Monica, zamisli da si Boudicca, keltska kraljica! Ili Elizabeta I ili Madonna!

»Isusova majka?« upitala je.

Ne, budalo! Ona je previše krotka i blaga! Mislila sam na pop-zvijezdu. I njezina mama smijala se tako jako da su susjedi počeli lupati po zidu.

Stoga je Monica probudila Madonnu u sebi i uputila nepokolebljiv pogled prema prilično markantnom i nametljivom i pomalo srditom muškarcu s druge strane stola.

»U pravu ste, zaista sam uzela vašu bilježnicu, a reklama jest napisana za vas, ali ja je nisam stavila na vaš zid, niti na Admiralov grob.« Julian podigne jednu obrvu, impresivno odražavajući skeptičnost. »Napravila sam samo jedan primjerak i stavila ga u svoj izlog.« Ona pokaže glavom prema praznom prostoru gdje je prije stajao poster. »Ovo je fotokopija. To ja nisam napravila. Pitam se tko jest.« To ju je pitanje grizlo. Zašto bi, za ime svijeta, netko ukrao njezin poster?

»E pa, ako niste vi, onda mora da je netko drugi tko je pročitao moju priču«, reče Julian, »jer kako bi inače znali gdje živim? Ili ono o Admiralu? Sigurno nije slučajnost da je kopija vašeg postera bila jedino na nadgrobnom spomeniku koji posjećujem već četrdeset godina?«

Monicin nemir pojača se kad je shvatila da je, ako je još netko pročitao Julianovu priču, onda pročitao i njezinu.

U glavi spremi tu misao u arhivu s nazivom »previše neugodne misli da bi ih se zasad razmatralo«. Nema sumnje da će kasnije posjetiti arhivu.

»I, jeste li zainteresirani?« upita ona Juliana. »Hoćete li održavati večernje satove slikarstva za mene? U kafiću?«

Njezino pitanje visjelo je u zraku toliko dugo da se Monica zapitala treba li ga ponoviti. A onda, Julianovo se lice razvuklo poput usne harmonike, i on se nasmiješio.

»Eto, s obzirom da ste se vi i, čini se, još netko, tako potrudili, bilo bi nepristojno odbiti, zar ne? Uzgred, ja sam Julian«, reče, pruživši ruku.

»Znam«, odgovori ona, prihvativši ruku. »A ja sam Monica.«

»Radujem se što ću raditi s vama, Monica. Imam osjećaj da bismo vi i ja mogli postati prijatelji.« Monica ode napraviti kavu za njega, osjećajući se kao da je upravo osvojila deset bodova za Gryffindor.

Hazard

HAZARD JE PROMATRAO plažu u obliku polumjeseca, obrubljenu palmama. Južnokinesko more bilo je savršeno, tirkizno, a nebo bez oblačka. Da je to vidio na Instagramu, pretpostavio bi da je sve fotošopirano i puno filtera. Ali, poslije tri tjedna ovdje, sva ta *savršenost* počela mu je ići na živce. Za vrijeme njegove jutarnje šetnje plažom (prije nego pijesak postane previše vruć da bi on mogao hodati bosonog), uhvatio bi se kako čezne da na bijelom, puderastom pijesku ugleda pseći drek. Bilo što da prekine tu monotonu ljepotu. Hazard je često osjećao potrebu da vikne upomoć, ali znao je da je ova plaža poput dubokog svemira; nitko ne bi čuo tvoje vapaje.

Hazard je već bio na ovom otoku, prije pet godina. Odsjeo je na otoku Koh Samui kod nekih prijatelja, pa bi svakih nekoliko dana brodicom otišli do kopna. To je bilo previše udaljeno i odsječeno za njega, i jedva je čekao da se može vratiti u barove, klubove i tulumbe za vrijeme punog Mjeseca, a da se i ne govori o dostupnoj struji, toploj vodi i wi-fiju. No, skriven među beskrajnim prljavim i gadnim prisjećanjima na seks za jednu noć, na neumjesno pijano pisanje poruka i sastajanja u mračnim uličicama s prepredenim dilerima, sjećanje na ovo mjesto je treperilo, poput oaze mira u negostoljubivoj pustinji nedavne prošlosti. I onda, kad je najzad donio odluku da će se dovesti u red i očistiti si život, kupio je jednosmjernu kartu za ovo mjesto. Svakako, ovaj je otok bio previše daleko od svega da bi on mogao upasti u nevolju, a bio je i dovoljno jeftin da može preživjeti mjesecima, ako bude potrebno, od svoje zadnje poslovne premije?

Na jednom kraju male plaže nalazio se kafić - Lucky Mother - a na drugom kraju bio je bar nazvan Monkey Nuts (prema njihovim jedinim dostupnim grickalicama). Razvučeni između njih, poput niza bisera, samo bez sjaja, stajali su bungalovi. Bilo ih je dvadeset pet, podignutih među palmama što su se naginjale nad more. Bungalov broj osam pripadao je Hazardu. Bio je jednostavan, drven, ne veći od vrtne kućice njegova oca.

Unutra je bila spavaća soba, gotovo sasvim ispunjena dvostrukim krevetom, a nad njim je visjela mreža protiv komaraca, na kojoj je bilo tako velikih rupa da su kroz njih mogle proći cijele kolonije gladnih kukaca. Mala kupaonica sa zahodom i tušem s hladnom vodom bila je kao da je spojena na jednu stranu, poput

kapsule koja se drži za matični brod. Prozori su bili malo veći od brodskih otvora, svaki prekriven mrežom protiv komaraca. Od ostalog namještaja, tu je bio samo još noćni stolić pokraj kreveta, načinjen od gajbe piva »Tiger«, jedna polica za knjige, na kojoj je stajala zbirka sasvim različitih, šarenih knjiga, što su ih u nasljeđe Hazardu ostavili putnici koji su odlazili dalje, i nekoliko kuka na koje je Hazard objesio nekoliko saronga što ih je pokupio u gradu. Pitao se što bi njegovi stari kompići mislili o njemu koji cijeli dan paradira okolo samo u *suknji*.

Hazard se lagano ljuljao u visećoj mreži, postavljenoj između dva stupa s obje strane drvene terase, što se protezala cijelom dužinom njegova bungalova. Promatrao je mali motorni čamac na plaži, u koji su se ukrcavali dnevni putnici iz Samuija, ostavljajući za sobom samo stanovnike otoka. Na nebu su se počele pojavljivati predivne nijanse crvene i narančaste, dok je sunce zalazilo za obzor. Hazard je znao da će za samo nekoliko minuta nastati mrak. Ovdje, tako blizu ekvatora, sunce je uvijek naglo zalazilo. Nije bilo rastegnutih, kičastih i dugačkih oprastanja na kakva je bio naviknut kod kuće - ovo je bilo više kao kad se ugase svjetla u učeničkom domu.

Čuo je kako se pokrenuo motor brodice Lucky Mother, i uhvatio je slabi dašak mirisa goriva, zajedno s glasovima Andyja i Barbare (zapadnjačkih verzija njihovih tajlandskih imena, pretpostavljao je Hazard), kako se spremaju pripremiti večernji obrok.

Prošla su dvadeset tri dana otkako je Hazard popio zadnje piće i uzeo zadnju drogu. Bio je siguran u to, jer je na drveno dno kreveta urezivao recke, kao da je zatvorenik u Alcatrazu, a ne turist u jednome od najljepših kutaka svijeta. Tog jutra, izbrojio je četiri grupice od pet recki i još tri dodatne. Dani su bili dugi, isprekidani valovima glavobolja, znojenja i drhtavice, a noći su bile pune živih snova, u kojima je ponovno proživljavao svoje najluđe razuzdanosti. Baš prošle noći sanjao je da šmrče liniju kokaina s Barbarinog zategnutog, osunčanog trbuha. Za doručkom ju je jedva mogao pogledati.

Ipak, Hazard se počeo osjećati bolje, barem fizički. Zamagljenost i umor počeli su se povlačiti, no zamijenio ih je tsunami *emocija*. Ti neugodni osjećaji krivnje, žaljenja, straha, dosade i užasa, koje bi prije uvijek kao magijom uništio čašicom votke ili linijom kokaina. Progonila su ga sjećanja na tajne izbrbljane samo zbog dobre priče, na djevojke koje je varao zbog brzinskog seksa u zahodu noćnog kluba, na stravične razmjene koje je napravio pod kemijskim osjećajem lažne neranjivosti. No začudo, usred cijele te grozne introspekcije često bi se uhvatio kako razmišlja o pričama iz zelene bilježnice. Zamišljao je Mary kako se trudi ignorirati Julianove modele, Juliana kako usred noći bijesno reže svoja slikarska platna, Tanyju poput mrlje razmazanu na pločniku, i Monicu kako mušterijama pruža kolačiće i sanja o ljubavi.

Kad se pojavio u Monicinom kafiću kako bi vratio bilježnicu, Hazard je, na svoj užas, shvatio da je Monica ona ista žena s kojom se sudario noć prije nego je dao otkaz na poslu i okrenuo leđa ostacima svojeg prijašnjeg života. Brzo je

izišao, prije nego ga je primijetila. I tako, još je uvijek imao bilježnicu, a što ju je duže držao kod sebe, tajne iz nje sve su mu se jače urezivale u mozak i odbijale su maknuti se. Pitao se je li Monica uspjela uvjeriti Juliana da drži satove slikanja, i kakav bi trebao biti tip koji će je usrećiti.

Zvuk zvona razlijegao se plažom. Sedam sati navečer. Vrijeme za večeru. U kafiću Lucky Mother posluživali su samo jedan obrok, onaj večernji. To je bilo jedino mjesto gdje se moglo jesti, a kamo se moglo stići i pješice. Jeli ste ono što su vam poslužili. Nakon desetljeća beskrajnih mogućnosti izbora, gdje je svaka odluka imala podskupine - čaj ili kava? Kapučino, americano ili kava s mlijekom? Obično mlijeko, obrano ili sojino? - Hazardu je manjak opcija bio osvježenje.

Otvoreni restoran, s drvenim podom i slamnatim krovom, imao je postavljen jedan veliki stol koji se prostirao njegovom cijelom dužinom. Okolo je bilo nekoliko manjih stolova, ali novi posjetitelji prilično bi brzo shvatili da ih se najbolje prihvaća kad se pridruže skupini za zajedničkim stolom, ako ne žele da ih svi gledaju sumnjičavo i pitaju se što skrivaju.

Dok je promatrao ostale stanovnike plaže kako koračaju prema kafiću Lucky Mother, Hazardu je na um pala ideja. Mnogi ljudi koje je ovdje upoznao bili su iz Londona, ili su imali u planu posjetiti ga. Mogao ih je sve provjeriti i pronaći dečka za Monicu. Na kraju krajeva, ipak je znao dosta toga o njoj. Više nego što se ikad potrudio saznati o ijednoj od svojih djevojaka. Mogao bi joj biti nešto kao dobra vila, njezin tajni ljubavni posrednik. Bilo bi zabavno. Ili bi barem imao nešto za *raditi*.

Hazard zauzme mjesto, osjećajući se osvježeno i energično zbog svoje nove misije, kriomice proučavajući ostale goste. Koliko je mogao zaključiti, on je sada bio četvrti po duljini ostanka na ovom mjestu. Većina ljudi nije ostajala duže od pet dana.

Neil, Hazardov susjed s broja devet, ovdje je bio najduže. Gotovo godinu dana. Izmislio je nekakvu aplikaciju i prodao ju je nekoj velikoj tehnološkoj tvrtki, i otad je udovoljavao svojem unutarnjem hipiju. Pokušavao je naučiti Hazarda meditirati, možda osjetivši njegove unutarnje nemire, ali Hazardu nije uspijevalo raščistiti um i prestati misliti na Neilova stopala, koja su bila prekrivena žutom, odumrlom kožom, a nokti su mu bili debeli i skoreni poput papaka. To je Neila izbacilo iz Hazardove nove igre. Koliko god Monica bila očajna, ta stopala se ne bi dala oprati. Zapravo, pomislio je, upravo je pranje bilo ono što je Neil trebao. A Monica mu je izgledala kao netko kome je osobna higijena jako važna.

Rita i Daphne bile su druge dvije osobe koje su ovdje bile već dugo; obje u mirovini, jedna udovica, druga se nikad nije udavala, obje žustre pristalice lijepog ponašanja. Hazard je promatrao Ritu kako zuri u jednog od gostiju koji je ispred nje nepristojno posegnuo za vrčem vode. Svaka od njih imala je svoj bungalov. Daphne je, zapravo, živjela na broju sedam, ali Hazard, koji je počeo rano ustajati,

vidio ju je da u svoju kuću ulazi jedino ujutro, a ne i da izlazi, što ga je navelo na pretpostavku kako njih dvije uživaju u lezbijskoj vezi ujesen svog života. A zašto i ne bi ?

Andy je teatralno poslužio Hazardu jelo koje se sastojalo od velike pečene ribe, dovoljno velike da je podijeli njih troje ili četvero.

Hazard je vježbao skeniranje očima duž cijeloga dugačkog stola, ne računajući parove, u različitim fazama ljubavi, kao i sve muškarce ispod trideset godina. Čak i ako bi neki od takvih bio dovoljno otvorena uma da se spoji sa starijom ženom, vjerojatno ne bi bio spreman na cijelu tu stvar s *rađanjem*, što je za Monicu bila jedna od glavnih točaka sklapanja ugovora.

Hazardov pogled trenutno se zaustavio na dvjema kalifornijskim djevojkama. Pretpostavio je da nisu bile starije od dvadeset pet, i imale su onaj ružičasti, nevini sjaj. Hazard je lijeno pomislio bi li se odlučio smotati jednu od njih. Možda obje. No, mislio je da nije spreman pokušati to izvesti bez lažnog samopouzdanja što mu ga je davalo piće, ili linija kokaina.

Hazard se, sad je pomislio na to, nije seksao još od Blanche. Zapravo, nije se seksao *triješan* još od... Hazard je odmotavao svoje sjećanje, sve dalje i dalje, a onda se zaustavio na *nikad*. Pomisao je bila zastrašujuća. Kako je bilo moguće biti toliko prisutan za vrijeme nečega tako intimnog i otkrivajućeg? Sigurno bi sve to šljapkanje i guranje i stenjanje, ponekad čak i prdenje, bilo strašno neugodno i sramotno bez umrtvljujućeg djelovanja narkotika? Možda se više nikad neće seksati. Ta je misao, začudo, bila gotovo manje užasavajuća nego pomisao na to da nikad više neće popiti piće ili uzeti drogu, a o tome je duboko razmišljao već tjednima.

Hazard se okrene k Švedaninu sa svoje lijeve strane, pruživši mu ruku. Izgledao je kao da može biti dobar početak.

»Bok, ti si sigurno novi ovdje. Ja sam Hazard.«

»Gunther«, odgovorio je muškarac, s osmijehom koji je otkrio impresivnu skandinavsku dentalnu medicinu.

»Odakle si i kamo ideš?« upotrijebio je Hazard standardnu početnu rečenicu na otoku, nešto kao razgovor o vremenu kod kuće. Ovdje nije imalo smisla razgovarati o vremenu, jer je stalno bilo isto.

»Iz Stockholma sam, na putu za Bangkok, Hong Kong, a onda London. Ti?«

Hazard samome sebi u glavi »dade pet« pri spomenu Londona. Ovo bi moglo funkcionirati.

»Ja sam iz Londona, ovdje sam par tjedana dok sam između poslova«, odgovori.

Hazard je gotovo automatski brbljao s Guntherom dok je jeo ribu. Bilo mu je teško usredotočiti se na razgovor jer je bio očaran Guntherovim ledeno-hladnim pivom. Kapljice su se spuštale s jedne strane staklene boce. Hazard se zabrinuo

da bi, ako ne pronađe nešto drugo da mu odvuče pažnju, mogao uzeti pivo od njega i strusiti ga.

»Igraš li igru *backgammon*?« upita čim je završio s jelom.

»Naravno«, reče Gunther.

Hazard ode do jednog od stolova u kutu, na kojemu je s jedne strane bila šahovska ploča, a s druge igra *backgammon*.

»I, što radiš kad si doma, Gunthere?« upita Hazard dok su postavljali ploču.

»Učitelj sam«, odgovori on. »A ti?«

Ovo je, pomisli Hazard, bila izuzetno dobra vijest. Lako prenosiva vještina, dobar s djecom i, primijetio je, gledajući Guntherove velike ruke s čistim, lijepo podrezanim noktima, s prihvatljivom razinom urednosti.

»Ja sam bio bankar«, odgovori Hazard. »U trgovini vlasničkim vrijednostima. Ali kad se vratim kući, potražiti ću drugi posao.«

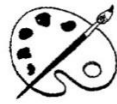
Gunther baci šesticu i jedinicu. Hazard je čekao da Gunther napravi klasični blok-potez. Promašio je. Kakav amater. Tu bi Hazard povukao crvenu crtu. No, brzo podsjeti samog sebe da ne traži Gunthera kao partnera za sebe, a Monica je, vjerojatno, bila manje kritična kad se radilo o sposobnosti igranja igre *backgammon*.

»Imaš li kod kuće ženu, Gunthere?« upita Hazard, prelazeći na stvar. Nije primijetio da Gunther ima vjenčani prsten, ali uvijek je bilo pametno provjeriti.

»Nemam ženu. Imam djevojku. Ali, kako vi to kažete? Što se desi na putovanju, ostaje na putovanju, ne?« On zavjerenički kimne prema dvjema djevojkama iz Kalifornije.

Hazard osjeti kako mu je raspoloženje splasnulo poput ispuhanog balona. Možda je dobro upotrijebio englesku frazu, ali moral mu je bio na groznoj razini. Gunther, zaključio Hazard, sa svojim osjećajem za paternalistički zaštitničko ponašanje, što ga je začudilo, jednostavno neće biti zadovoljavajući. Monica zaslužuje bolje. No eto, i koliko brzo sad može odigrati svoju igru i očistiti tablu od Guntherovih figurica i otići u krevet?

Kad je Hazard stigao do broja osam, držeći u ruci svjetiljku uljanicu, jer generator noću nije radio, shvatio je da nije umoran. No, nije se želio pridružiti gomili u kafiću Monkey Nuts; pomisao na gledanje drugih kako piju alkohol, dok on pijucka dijetnu Colu, bila mu je previše iscrpljujuća. Pogleda knjige na polici. Pročitao ih je sve barem jednom, osim Barbare Cartland koju mu je dala Daphne. U očaju, jučer je probao s prvim poglavljem, ali imao je osjećaj da će mu bjeloočnice prokrvariti. Onda spazi malu Julianovu bilježnicu kako viri iz reda, kao da ga moli da je uzme. Hazard je skine s police, uzme kemijsku olovku, okrene prvu čistu stranicu i počne pisati.

Julian

JULIAN SE PROBUDIO S osjećajem da je nešto drukčije. Trebalo mu je neko vrijeme da shvati što je to. Ovih dana osjećao je kao da mu um i tijelo rade u različitim brzinama. Ujutro, prvo bi mu se tijelo probudilo, no umu je trebalo neko vrijeme da ga dostigne, da shvati gdje se nalazi i što se događa. To je bilo neobično, jer on je uvijek bio na istom mjestu, i nikad se ništa nije događalo. Na trenutak bi se susreli, bili u sinkronicitetu, a onda - do kraja dana - njegovo tijelo zaostajalo bi za umom nekoliko koraka, mučeći se da ga dostigne.

Dok je razmišljao, Julian je promatrao linije zelenila na zidu kraj svojeg kreveta; različite nijanse, poput vlasi trave što se prelijevaju na suncu. Mary ih je naslikala kad je pokušavala preurediti njihovu spavaću sobu. Na kraju, nijedna od tih boja nije bila odabrana, a soba je ostala iste boje, prljave bjelokosti. Možda je Mary već onda znala da nema smisla.

Najzad, Julian shvati što je drukčije u njegovom jutru: osjećaj *svrhe*. Danas je imao nešto za raditi. Imao je sastanak. Ljudi su ga očekivali. Pouzdali se u njega. On zbací pokrivač, s većim užitkom nego inače, izvuče se iz kreveta i pažljivo se spusti spiralnim stubištem koje je vodilo na polukat, gdje je bila njegova soba i kupaonica, pa u otvorenu dnevnu sobu i čajnu kuhinju. Ondje je, zakačena na hladnjak, bila njegova lista.

1. Odabrati odjeću
2. Skupiti materijale
3. Dućan sa slikarskim potrepštinama
4. Rekvizit
5. Biti u Monicinom kafiću točno u 7 navečer

DVAPUT JE PODCRTAO *točno*. Ne zato što bi mogao zaboraviti, nego zato što već godinama nije negdje morao biti *točno*, osim kod zubara, i zbog toga je osjećao znatizeljno uzbuđenje.

Popivši svoju prvu jaku kavu tog dana, Julian ode do svoje garderobe. To je, u danima kad su on i Mary imali posjetitelje koji bi ostali preko noći, bila gostinjska soba, no sad je bila prepuna nagomilane Julianove odjeće, koja je sva visjela na metalnim vješalicama, a čizme i cipele bile su poredane ispod. Julian je volio svoju odjeću. Svaka kombinacija podsjećala ga je na nešto - na neko razdoblje, događaj, ljubavnu vezu. Kad bi zatvorio oči i duboko udahnuo, neki su još uvijek odražavali miris prošlog vremena - Maryinu domaću marmeladu, barut od vatrometa s karnevala u Veneciji, ili konfete od ružinih latica s vjenčanja u Claridgeu.

Dugački kauč u kutu bio je prekriven različitim potencijalnim odjevnim kombinacijama za danas, na kojima je Julian odlučio prespavati (ne doslovce; to bi značilo samo više glačanja). Ovih dana trebalo mu je dugo da se odjene, pa je bilo nužno napraviti izbor kombinacija prije nego krene, ili će inače biti u garderobi cijeli dan, otkopčavajući i zakopčavajući gumbe svojim artritičnim prstima koji su sve manje surađivali s njime. Bacio je kritičko oko na različite kombinacije, a onda se odlučio za jednostavno. Profesionalno. Poput radnika. Nije htio da njegova odjeća odvlači pažnju s onoga što je bilo važno - sata slikanja.

Nakon toga, Julian je otišao u svoj studio, dvostruke visine i preplavljen svjetlom sa staklenog krova i prozorima od poda do stropa, i otvorio je ladicu na kojoj je pisalo OLOVKE. Julian prirodno nije bio uredna osoba. Njegova kuća bila je, prema svim standardima, prilično neuredna. No, dva područja njegovog života koja su bila divno održavana i sređena bila su njegova odjeća i njegovi materijali za slikanje. Pažljivo je odabrao niz olovaka, grafitnih štapića i gumica, nekih gotovo novih, a nekih još iz doba Beadesa, i svih ostalih između. Julianove najdraže olovke bile su ošiljene toliko puta da ih se zbog kratkoće jedva moglo držati u ruci, ali nije ih mogao baciti. Bile su mu stari prijatelji.

Julian je bio oduševljen što još uvijek može privući toliko ljudi. Ona draga gospođa, Monica, rekla mu je da na njegov večernji sat dolazi deset ljudi. Neke je čak morala odbiti! Izgleda da je u starom frajeru još uvijek bilo života.

Julian se muvao po studiju, prikupljajući stvari koje bi mu mogle biti korisne u radu s novim učenicima. Pronašao je nekoliko ploča na koje će moći staviti njihove crteže. Izvukao je različite materijale s lutaka preko kojih su bili prebačeni, da mu služe za pozadinu. Pregledavao je svoje pažljivo organizirane priručnike kako bi pronasao one što će biti najinspirativniji za *neuke*. Trudio se da mu ne odvuče pažnju njegova kronološki sređena zbirka kataloga izložbi, što bi ga tako lako moglo vratiti u umjetnički svijet Londona iz šezdesetih, sedamdesetih i osamdesetih.

Monica je naplaćivala petnaest funti po osobi za lekciju od dva sata. Njemu se to činilo prilično mnogo, no ona ga je odvratila riječima, *Ovo je Fulham. Ljudi šetačima svojih pasa plaćaju više*. On je za jednu lekciju bio plaćen sedamdeset pet funti (malo bogatstvo!), a Monica mu je dala novac koji je nazvala »džeparac« kako bi mogao kupiti još potrepština u trgovini slikarskim materijalom.

Julian provjeri svoj džepni sat. Bilo je deset ujutro. Trgovina slikarskim materijalom upravo se otvara.

Prolazeći kraj kafića, Julian je vidio Monicu, kako se probija kroz red na kraju pulta, noseći poslužavnik s pićima. Monica, primijetio je, nikad nije bila na miru. Čak i kad je sjedila, cijela se kretala, a njezin samouvjereni tamni rep ljuljao se s jedne strane na drugu. Kad se htjela usredotočiti na nešto, omatala bi pramen kose oko kažiprsta, a kad je nekoga slušala, nagnula bi glavu na stranu, kao što je to nekad činio njegov stari pas Jack Russell.

Julianu je još uvijek nedostajao njegov pas Keith. Uginuo je samo nekoliko mjeseci nakon Maryine smrti. Julian je krivio sebe jer je bio toliko potonuo u tugu za Mary da svojem ljubimcu nije pridavao dovoljno pažnje. Keith se samo počeo gasiti, postupno gubeći energiju i pokretljivost, sve dok se jednog dana jednostavno pretao micati. Julian je pokušao spriječiti taj polagani, odlučni način odlaska, ali u tome je, kao i u tolikim drugim stvarima, zakazao. Odnio je Keithovo tijelo na groblje u vreći na kojoj je pisalo *Waitrose vreća za cijeli život* (kako ironično!) i, dok nitko nije gledao, pokopao ga je pokraj Admirala.

Činilo se da Monica uvijek zna što radi i kamo ide. Dok su mnogi ljudi bili preplavljeni nestalnošću života, Monica je izgledala kao da baš ona upravlja, čak se i bori, svakim korakom životnog puta. Poznavao ju je tek koji tjedan, pa ipak se činilo kao da ga je već podigla, razmjestila iznova sve oko njega, i spustila ga natrag u neobičnu, čuderno promijenjenu stvarnost.

Ipak, iako je Monica već imala ogroman utjecaj na njegov život, Julian je bio svjestan da je jedva poznaje. Zbilja ju je želio naslikati, kao da bi njegovi kistovi bili u stanju otkriti istine ispod zaštitne ograde koju je, čini se, podigla oko sebe. Julian nije poželio nekoga naslikati već gotovo petnaest godina.

Koliko je puta u posljednjih petnaest godina Julian hodao ovom cestom, diveći se ljudima koji su žurili pokraj njega, pitajući se kamo idu i što rade, dok je on samo stavljao jednu nogu pred drugu bez posebnog razloga, osim straha da će, ako to ne bude činio, potpuno stati. No danas, on je bio jedan od njih; netko tko je morao negdje biti.

Julian počne pjevušiti, na što se nekoliko ljudi okrenulo i nasmiješilo se dok je prolazio pokraj njih. Nenaviknut na takvu reakciju, Julian je sumnjičavo zurio u njih, pa su se uozbiljili i požurili svojim putem. U trgovini slikarskim potrepštinama, uzeo je dvadeset velikih papira za crtanje olovkom i odnio ih do blagajne. Nije postojalo, sanjario je, ništa uzbudljivije, ali niti više užasavajuće, od bijelog lista papira.

»Kupujem potrepštine za satove slikanja što ih održavam«, reče blagajniku.

»Aha«, odgovori ovaj. Nije bio čovjek kojega bi opisali kao razgovorljivog.

»Pitam se hoće li tamo biti neki neotkriveni Picasso«, reče Julian.

»Gotovina ili kartica?« odgovori blagajnik. Značka na njegovu reveru pokazivala je pet zvjezdica za uslužnost. Julian se upita kakvi su onda blagajnici s jednom zvjezdicom.

Sljedeća stanica: rekviziti.

Julian je zastao u trgovini na uglu, ispred koje su bile izložene košare voća i povrća. Možda zdjela voća? Ne. Dosadno i predvidljivo. Čak i satovi za početnike mogu biti uzbudljiviji od toga, zar ne? A onda, kao da ga je netko udario mokrom krpom po licu, zapahne ga miris ribarnice. On pogleda u izlog i tamo ga je čekalo: baš ono što je tražio.

Monica

MONICA POGLEDA NA veliki sat na zidu kafića. Dvije minute do sedam. Većina ljudi je već došla na sat slikanja, potičući svoje kreativne struje čašama crnog vina. Monica je prvu čašu ponudila besplatno, kao poseban poticaj ljudima da se odluče upisati. Pronaći učenike bila joj je mala noćna mora. Morala je učiniti nekoliko usluga. Nagovorila je par svojih dobavljača da se pridruže, kao i Benjijevog dečka Baza. Čak je pristala i na očijukanje sa svojim peračem prozora samo da bi popunila zadnje mjesto, ispričavajući se zbog toga sjećanju na Emmeline Pankhurst. To se moralo učiniti. I sad, kad je pribrojila i sebe, bilo je deset sudionika. Pristojan broj. Ako Benji uspije stvoriti dovoljno dodatnih čaša vina i ostalih osvježavajućih pića, možda bi mogla (nakon što plati Julianu i Benjiju, i kupi materijal) ostati na pozitivnoj nuli, unatoč tome što je snizila cijenu prvog sata na deset funti. Ponovno baci pogled na sat. Nadala se da se Julian nije ustrtario.

U sobi je brujalo od glasova, jer su se učenici natjecali kako će pokazati jedni drugima da su umjetnički nenadareni. A onda su se vrata otvorila i svi su zašutjeli. Monica im je svima rekla da je Julian pomalo *ekscentričan*. Također je i malo podebljala njegov životopis. Bila je prilično sigurna da on, zapravo, nije naslikao Kraljičin portret. No, ništa nije moglo pripremiti sudionike na Julianov ulazak. Stajao je na vratima, u uzbibanom slikarskom odijelu, s tamnocrvenim Fedora šeširom na glavi, kravatom ekstravagantnog uzorka i u klompama.

Julian je zastao, kao da pušta cijelu grupu da upije njegovu pojavu. Onda je posegnuo pod svoje radno odijelo i, teatralno zamahnuvši, izvadio velikog jastoga. Baz se zagrcnuo, pošpricavši crno vino po cijelom stolu broj deset i po Benjijevoj potpuno novoj majici Superdry.

»Učenici!« reče Julian, uz mali, teatralni naklon. »Upoznajte današnju temu!«

»Kriste!« promrmlja Baz ispod glasa. »Je li još živ?«

»Prilično je star, ali još nije mrtav«, odbrusi mu Benji.

»Mislio sam na jastoga, očito.« reče Baz, zakolutavši očima.

»Ne budi blesav. Crven je, što znači da je kuhan.«

Benji i Baz obojica su sjedili u istom naslonjaču, jer nije bilo dovoljno manjih stolaca u prostoriji. Baz je bio na sjedalima, a Benji je sjedio na jednom od rukohvata. I jedan i drugi bili su u srednjim dvadesetima, imali su imena koja su se pjesnički slagala, otkačeno su se odijevali, no fizički su bili potpune suprotnosti. Benji je bio crvenokosi Škot koji je, kad mu je bio loš dan za frizuru i kad bi se okrenuo prema vjetru, izgledao kao Tintin iz stripa, samo odrastao i visok gotovo dva metra. Baz je bio kineskog podrijetla, bio je nizak, taman i žilav. Bazovi roditelji imali su kineski restoran, koji su otvorili još njegov djed i baka, nasuprot Broadwayju, i sve tri generacije živjele su u stanu iznad restorana. Bazova baka stalno je bila u potrazi za dobrom djevojkom za svojeg unuka, koji je jednom trebao preuzeti užurbanu kuhinju.

Monica je manje stolove za kavu posložila ukруг, a veći stol je bio u sredini. Julian je svečano stavio jastoga na nabrzinu napravljeni pladanj na središnjem stolu, a onda je svima podijelio papir za crtanje, ploče i različite olovke i gumice.

»Moje ime«, reče Julian, »je Julian Jessop. A ovaj zgodni ljuskavac zove se Larry. On je dao svoj život da biste vi bili inspirirani. Nemojte se ponašati kao da je umro uzalud.« Njegov oštar pogled prelazio je preko učenika s otvorenim ustima. »Njega ćemo crtati. Nije važno imate li iskustva ili ne, samo krenite. Ja ću hodati uokolo i pomagati vam. Ovaj tjedan ćemo se držati olovke. Jer vidite, crtanje je za umjetnost ono što je gramatika za književnost.« Monica osjeti da joj je malo lakše. Voljela je gramatiku. »Sljedeći tjedan možemo prijeći na ugljen ili pastele, a kasnije i na vodene boje.« Julian ekstravagantno zamahne rukom, a rukav njegovog odijela uzbiba se poput krila golemog albatrosa. Monicin papir poleti sa stola od njegovog propuha. »Krenite! Budite odvažni! Budite hrabri! Ali, više od svega, budite svoji!«

Monica se nije mogla sjetiti kad su joj zadnji put dva sata prošla tako brzo. Julian je tiho klizio oko ljudi u krugu, tu i tamo se umiješavši da bi ih ohrabrio, pohvalio, prilagodio ton u nijansi, a njegovi učenici su hrabro pokušavali prenijeti na papir stvorenje prehistorijskog izgleda. Monica je bila prilično zadovoljna proporcijama svojeg Larryja; izmjerila ga je što je mogla točnije, koristeći tehniku kojoj ih je naučio Julian - podignuvši olovku i zatvorivši jedno oko. Nije mogla ne pomisliti da bi ravnalo bilo točnije i učinkovitije. No, bila je svjesna da njezin jastog izgleda strašno dvodimenzionalno, kao da ga je zgnječio teški predmet što je s velike visine pao na njega. Osjetila je Juliana iza sebe. Nagnuo se i obgrlio ju je, s olovkom u ruci, i vješto nacrtao jastogovu štipaljku u uglu njezinog papira. U samo nekoliko poteza stvorio je nešto za što se činilo da će iskočiti iz papira.

»Evo. Vidiš li sad?« upitao ju je. Da, vidjela je razliku, ali kako bi je ona mogla stvoriti? Nije bilo šanse za to.

Nekoliko puta tišinu je prekinula zvonjava mobitela i bipkanje govorne pošte, Twittera i Snapchata. Julian je preletio sobom, skupivši sve telefone u svoj šešir, ignorirajući mrmljanje i proteste, i odmah ih je stavio iza šanka. Monica je shvatila da je ovo prvi put u nekoliko godina da puna dva sata nije provjerila svoj

telefon, osim ako nije spavala ili nije imala signala. Osjećaj je bio neobično oslobađajuć.

Točno u devet sati, Julian je pljesnuo, zbog čega je polovica učenika - sasvim usredotočenih na rad - poskočila. »To je sve za ovaj tjedan, dame i gospodo! Izvrstan početak. Svi ste bili odlični. Ne zaboravite se potpisati i staviti datum na svoje crteže, onda ih donesite ovamo i stavite na ploču da ih svi možemo vidjeti.«

Učenici su se micali prema naprijed, prilično oklijevajući, čvrsto držeći svoje crteže, koji su - usprkos činjenici da su svi prikazivali jednog te istog jastoga - bili izuzetno različiti. Julian je uspio pronaći nešto pozitivno na svakom i ukazivao je na neobične kompozicije, privlačna opažanja svjetla, i oku ugodne oblike. I dok se Monica divila njegovoj pomalo neočekivanoj osjećajnosti, ono što je zapravo željela znati bilo je: *je li ona pobijedila?*

»E sad«, reče Julian, okrenuvši se k Monici, »što ćemo napraviti s Larryjem?«

»Ovaj... pojesti ga?« odgovori Monica.

»Upravo sam to i ja mislio! Dobro, trebat ćemo tanjure, salvete. Ima li negdje kruha? Sira? Možda malo salate?«

Monica se nije usudila istaknuti da nije mislila *sad odmah*. Čovječe, pa ovo se pretvaralo u *zabavu s večerom*. Bez mrvice planova i ikakvih priprema. To sigurno ne može dobro završiti.

Benji i Baz jurili su amo-tamo iz male kuhinje s tanjurima, nekoliko bageta što su preostali od ručka, polovicom vrlo zrelog sira Brie, nekoliko različitih sastojaka za salatu i velikom staklenkom majoneze. Julian je odnekud izvadio i bocu pjenušca. Je li se i ona skrivala pod njegovim odijelom, zajedno s Larryjem? Što bi još mogao imati tamo? Monica se stresla.

No, prije nego je primijetila, i unatoč samoj sebi, Monica je već bila u središtu zbivanja. Pokušavajući ne misliti na liniju profita koja joj je rapidno padala, donijela je nekoliko svijeća iz svog stana iznad kafića. Uskoro, zabava je počela.

Monica je promatrala Juliana koji se naslonio u svom naslonjaču, pričajući anegdote iz ludih šezdesetih.

»Marianne Faithfull? Kako je bila zabavna! Imala je, očito, lice anđela, ali znala je više prostih viceva nego kakav tinejdžer opsjednut seksom«, čula ga je kako govori. U blagoj svjetlosti svijeće, i s izražajnim licem, na trenutak je izgledao kao na svojem portretu u Nacionalnoj galeriji.

»Kakav je bio Fulham u to vrijeme, Juliane?« upitala ga je.

»Draga djevojko, bio je poput Divljeg zapada! Ja sam živio baš na granici s Chelseajem, i mnogi moji prijatelji odbijali su doći u tu četvrt. Bilo je vrlo prljavo i radničko i sirotinjsko. Moji roditelji bili su zgroženi i nikad me nisu došli posjetiti. Njih je zadovoljavao samo Mayfair, Kensington, i Home Counties. Ali mi smo voljeli živjeti ovdje. Svi smo se brinuli jedni za druge. Za Larryja!« uzviknuo je, podigavši čašu pjenušca. »I, naravno, za Monicu!« dodao je,

pogledao je i nasmiješio se. »A kad smo kod toga, neka svatko u moj šešir stavi deseticu za večeru. Nećemo je ostaviti praznih džepova!«

I tada se i Monica nasmiješila.

Hazard

ANDY SPUSTI NA stol veliki pladanj s ribom.

»Čovječe, kako fino!« reče novopridošlica, s naglaskom za koji je Hazard nagađao da ga je u njega usadila dadilja iz Norlanda, oblikovala ga engleska privatna škola, a finoću mu dala škola za vojne časnike. Djelovao je kao da mu je prilično neudobno i kao da uopće ne pripada ovamo, u svojim platnenim hlačama i zakopčanoj košulji. Barem je bila kratkih rukava. Hazard si je postavio izazov da u njemu pobudi želju da odjene sarong.

Hazard je već odradio osnove. Znao je da se novajlija razbarušene kose, koji stalno melje, ali je ipak vrlo zabavan i dobronamjerman, zove Roderick i da je Daphnein sin. Koliko je Hazard shvatio, Roderick uopće nije primijetio da je njegova majka u strastvenoj ljubavnoj vezi s Ritom. Rekao je Hazardu kako se sasvim pomirio s tim da se Daphne neće vratiti u Veliku Britaniju, pa je odlučio posjetiti je i ostati nekoliko tjedana. Nije baš mogao shvatiti zašto ona inzistira na toliko dugom ostanku, ali ako joj je to pomagalo u tugovanju za njegovim dragim pokojnim ocem, onda je to sigurno moralo biti dobro. Hazard je ozbiljno kimnuo, ne spominjući da kod vesele udovice nije primijetio ni najmanji znak tugovanja.

»Gdje živiš, Roderick?« upita Hazard, stavljajući u svoj tanjur rižu i ribu.

»Battersea!« odgovori on. »Ja sam posrednik za trgovinu nekretninama!« Roderick je svaku riječ izbacio iz sebe s takvom energijom i poletom da ga Hazard nije mogao zamisliti negativnog ili depresivnog. On bi sigurno stalno uveseljavao Monicu, zar ne? Hazardu su posrednici za nekretnine bili dragi, a i u narodu su, uz bankare, polako prestajali biti najomraženiji. Nije mu se činilo da Monica ima tako zatvoren um da bi sasvim isključila jedno cijelo zanimanje, a ovo je barem značilo da je vjerojatno imućan i da ima kuću. Battersea je bio još jedan bonus. Samo preko rijeke od Fulhama.

»Supruga nije s tobom?« upita Hazard, trudeći se zvučati opušteno.

»Razveden sam«, odgovori Roderick, vadeći riblje koščice iz kuta usana, otkrivajući prihvatljivi stupanj oralne higijene. Stavio je koščice uredno na svoj tanjur. »No, ostali smo u prijateljskim odnosima. Ona je draga djevojka. Hodali smo od rane mladosti. Sad smo se jednostavno nadrasli. Znaš kako je.« Hazard

kimne, suosjećajno, unatoč činjenici da nikako nije mogao suosjećati, jer nikad nije bio u vezi dužoj od nekoliko mjeseci.

»Je li te to odbilo od pomisli na brak? Hoću reći, misliš li da bi to mogao ponovno učiniti?«

»O, da, istog trena. To je najbolja institucija na svijetu.« Izraz lica smekšao mu se kad je pogledao prema Daphne, naizgled ne primjećujući njezinu ruku na Ritinom koljenu, dok joj je šaptala na uho. »Moji roditelji bili su užasno sretni, znaš. Bili su u braku više od četrdeset godina. Zbilja se nadam da majčica nije previše usamljena.« Na trenutak je izgledao pomalo sjetno, no onda se pribrao. »Ne snalazim se najbolje ovako sam, da ti budem iskren. Trebam nekoga da me dovede u red, a da ne spominjem kuhanje. Ha ha! Samo moram pronaći nekoga dovoljno šašavog da me primi k sebi!«

Hazard ponovno pomisli na Monicinu priču u bilježnici: *Trudim se ne biti previše kritički nastrojena, nastojim ignorirati činjenicu da nisu nikad čitali Dickensa, da imaju prljave nokte ili da govore punim ustima.*

»Pretpostavljam da nisi ponio neke knjige sa sobom? Meni već nedostaju. Volio bih opet čitati Dickensa«, reče Hazard, prekrizivši prste pod stolom.

»Imam ih, nažalost, samo na Kindleu, a Dickensa nisam čitao još od škole.«

To bi moglo proći. Hazard se nasmiješi u sebi. Nakon nekoliko tjedana bezuspješnog ispitivanja svakog muškarca otprilike primjerene dobi, činilo se da je napokon pogodilo šifru.

Dok je čavrljao sa svojim novoizabranim Romeom, Hazard shvati da se osjeća pomalo tužno. Prazno. Njegova odluka da pomogne pronaći muškarca za djevojku s kojom jedva da je progovorio riječ, možda je bila pomalo čudna, ali barem mu je odvrćala pažnju s vlastitih problema. Što će sada raditi ?

Monica i Roderick. Roderick i Monica. Hazard zamisli Monicu kako ga ponovno gleda, ali ovaj put s izrazom najdublje zahvalnosti, umjesto negdašnjeg gađenja. A sada, kako da pripremi sastanak svojih tužnih ljubavnika, kad su bili na suprotnim stranama svijeta? Pomoću bilježnice! Morao je pronaći način da je umetne među Roderickovu prtljagu. Bilježnica će ga odvesti k njoj.

Hazard je već skoro krenuo natrag u svoju kuću uzeti bilježnicu, kad se sjetio zadnjeg i najvažnijeg pitanja.

»Imate li ti i tvoja supruga djece?« upita Rodericka.

»Jedno. Kćerku Cecily«, odgovori on, s bedastim osmijehom na licu, pretražujući svoj novčanik da bi pronašao fotografiju. Kao da je Hazarda bilo briga kako djevojčica izgleda. Bilo mu je stalo samo do odgovora na sljedeće pitanje.

»Bi li ih želio imati još, jednog dana? Ako pronađeš pravu ženu?«

»Nema šanse, stari moj. Napravio sam vazektomiju. Žena je inzistirala, rekla je da ne želi više prolaziti kroz sve to. Znaš - trudnoću, pelene, neprospavane noći.« Hazard nije znao. A nije ni želio znati, barem ne još sad. »To je bila jedna

od stvari oko koje smo se svađali. Početak kraja, a ja sam samo želio da ona bude sretna. Uz to, bilo je - ili to ili akcija u krevetu. Ha ha!«

»Ha ha«, poput jeke se oglasi Hazard, stenjući iznutra, jer s time, svi njegovi odlični planovi, bili su zbrisani, baš kao i Roderickova sperma. Reprodukcijska je bila tema o kojoj se Monica nikad ne bi pogađala. Morao je prekrižiti Rodericka s popisa i početi iznova.

U NAREDNIM TJEDNIMA, Hazard je mnogo puta razmišljao o odustajanju od igre spajanja parova. Izgledalo je previše nevjerojatno da će se pravi muškarac samo pojaviti na ovoj maloj plaži na ovom malom otoku. No, kako se često dogodi, čim se prestao truditi, kao da je svemir očijukao sa sretnom slučajnošću, savršeno rješenje mu je jednostavno palo u krilo.

Julian

JULIAN NIJE MOGAO vjerovati kako mu se život promijenio otkad je ostavio bilježnicu u Monicinom kafiću prije pet tjedana. Nije bio siguran što je zamišljao da će se dogoditi kad je započeo sa svojim projektom, ali sigurno nije očekivao da će na kraju dobiti posao i skupinu ljudi koji su bili na pravom putu da mu postanu prijatelji.

Otpješačio je prošlog petka do Admiralova groba, kao i obično, s bocom Baileysa, i dok se približavao, mislio je da ga oči varaju. Nije bilo neobično da mu se u glavi spoje prošlost i sadašnjost, pa nije bio potpuno iznenađen vidjevši svoja dva stara prijatelja kako ga čekaju, s čašama i bocom vina u ruci. No, ovaj put to nije bilo sjećanje, nego su to bili Benji i Baz (tako dragi dečki). Sigurno im je Monica rekla gdje će ga pronaći.

Shvati da mu je korak postao življi, a donedavno se tek gegao. Gdje je sada, pitao se, ta mala bilježnica koja je potaknula takav preobražaj? Je li njegov projekt prerano zastao, ili se bilježnica nalazi negdje u svijetu, pletući još čarolije?

Večeras je bio treći tjedan njegovih satova slikanja. Grupa se povećala na petnaestoro učenika, jer se pročulo o njemu, a usto je Monica stavila nekoliko najboljih crteža Larryja na pano u kafiću. Ležerne, ali glasne večere (i dalje po deset funti u šeširu) nakon sata pokazale su pravu stranu crtanja, ali i samih učenika. Večeras je od kuće donio nekoliko baršunastih ogrtača, knjigu presvučenu kožom i staru lulu, koje je poslagao na raširenu tkaninu s uzorkom, postavljenu na okvir na središnjem stolu. Poučivši ih važnosti nijansi, koristeći olovku i ugljen, donio je kutije s pastelama za njihov prvi pohod na boje, i pokazivao je učenicima neke jednostavne tehnike.

Julian je svima dijelio primjerke Degasovih crteža za inspiraciju, kad se iza njega začula buka. Okrenuo se i ugledao kako netko drži kvaku na vratima. Monica odmakne svoj stolac i ode otvoriti vrata.

»Žao mi je, zatvoreni smo. Ovo je privatni sat slikanja. No, nije prekasno da se pridružite, ako imate petnaest funti i volite izazove.«

Dok se Monica vratila grupi, ovaj put s mladićem uza se, Julianu je postalo jasno zašto ga nije poslala kući. On nije bio od onih muškaraca koje se često

odbija, pretpostavio je Julian. Čak i sa svojim kritičnim okom za simetriju lica i kosti lica, morao je priznati da je mladić prekrasan. Tamne kože, još tamnije smeđih očiju, no s hrpom nemirnih, nevjerojatno plavih uvojaka. I kao da to nije bilo dovoljno čudesno, okrenuo se pozdraviti grupu riječima »Bok, ljudi, ja sam Riley«, izgovorivši to s australskim naglaskom koji je sa sobom donio ugođaj plaže.

Monica uzme još jedan list papira i stavi ga na stol za kojim je sama sjedila, dovukavši još jedan stolac i pomaknuvši svoje stvari da napravi mjesto.

»Samo se odvaži, Riley«, čuo je Julian kako mu govori. »Osim Juliana ovdje, svi smo amateri, tako da ti ne mora biti neugodno. Usput, ja sam Monica.« Svi u krugu također su se predstavili, a zadnji je bio Julian, koji je izgovorio svoje ime uz teatralni naklon i zamah Panama šešira koji je odlučio nositi to jutro, kako bi se slagao s lanenim odijelom krem boje, a iz šešira su zbog toga ispala tri mobitela. Jednim zamahom ruke preobrazio se iz čovjeka koji izgleda poput vlasnika plantaže u džeparoša.

Julian je primijetio kako svaki novopridošli učenik promijeni dinamiku i raspoloženje cijele grupe, kao kad se na paletu doda još jedna boja. Riley je dodao žutu. Ne blijedožutu poput jaglaca, niti metalno žutu ili tamno oker, već jarku, vruće žutu boju sunca. Svi su djelovali malo toplije, u njima se probudila živost. Sophie i Caroline, dvije mame srednjih godina koje su uvijek sjedile zajedno, razmjenjujući tračeve iz škole dok su radile, okrenule su se prema njemu poput narcisa koji traži svjetlost. Baz je izgledao potpuno očarano, a Benji je bio malo ljubomoran. Sam Riley izgledao je kao da uopće nije svjestan kakav učinak ima na ljude, baš kao što kamenčić ne vidi valove koje načini u jezeru. Namrštio se, sav usredotočen na prazni crni papir pred sobom.

Sophie prošapće nešto Carolini, kimnuvši u Rileyevom smjeru. Caroline prasne u smijeh.

»Prestani!« reče. »Molim te, nemoj me nasmijavati. Nakon troje djece, dno moje zdjelice to ne može podnijeti.«

»Nemam pojma što je *dno zdjelice*«, reče Julian, »ali molim te da ga sljedeći put ostaviš kod kuće i ne daš mu da ometa moj sat slikanja.« Neka im bude, pomislio je, i pomalo se zbunio kad su se Sophie i Caroline počele još jače smijati.

Julian započne svoj uobičajeni obilazak prostorije, dodavajući poneku riječ ohrabrenja, pa onda malo boje, brzi popravak proporcija ili perspektive. Kad je stigao do Monice, nasmiješio se. Monica je bila jedna od njegovih najmarljivijih učenica.

Pažljivo je slušala i bilo joj je jako stalo da dobro izvrši zadatak. No danas, prvi put, crtala je srcem, a ne samo glavom. Njezini potezi su se opustili, postali su instinktivniji. Dok ju je promatrao kako se smije i šali s Rileyjem, shvatio je što je učinilo razliku: prestala se tako jako truditi.

Julian se na trenutak zapitao je li moguće da svjedoči početku ljubavne veze. Možda velike ljubavi ili samo kratke međuigre. Ali ne. Jedna od prednosti činjenice da si *slikar* jest to što provodiš mnogo vremena promatrajući ljude, ne gledajući samo sjene i obrise na njihovim licima, već i njihove duše. To ti daje gotovo zastrašujući uvid. Dobiješ, pogotovo kad dođeš u Julianove godine, sposobnost da pročitaš ljude i odgonetneš kako će reagirati. Monica je, vidio je Julian, bila previše neovisna, previše strastvena i usredotočena da bi je moglo smesti ovako lijepo lice. Imala je uzvišenije ambicije od braka i djece. To je bila jedna od stvari zbog kojih joj se toliko divio. Čak i u svojim najboljim danima, na vrhuncu snage, ne bi se usudio igrati s Monicom. Plašila bi ga. Zaključio je da će Riley vjerojatno samo izgubiti vrijeme.

Monica

LUPANJE NA VRATIMA iziritiralo je Monicu. Bila je duboko usredotočena, pokušavajući stvoriti pravu nijansu tamnocrvene za sliku svojih ogrtača. Ustala je kako bi otpravila neželjenog posjetitelja, ali onda je otvorila vrata i ugledala muškarca s osmijehom toliko očaravajućim da ga je gotovo bez svoje volje dovela unutra i napravila mu mjesta u njihovom krugu. Pokraj sebe.

Monica se nije baš dobro snalazila sa strancima. Obično je bila previše zaokupljena time hoće li ostaviti dobar dojam i nije se mogla opustiti. Nikad nije zaboravila kako su joj prije njezinoga prvog velikog razgovora za posao rekli da 90 posto mišljenja koje drugi stvore o vama nastane u prve dvije minute. No, Riley nije bio tip muškarca kojega biste ikad osjećali kao stranca. Kao da se odmah uklopio u njihovu grupu, poput završnog sastojka u receptu. Je li takav bio na svakom mjestu? Kakva izvanredna vještina. Ona se uvijek morala probijati da bi došla u neki krug, gotovo se laktovima boriti, ili stajati izvan, savijajući vrat da pogleda unutra.

»Koliko si dugo u Londonu, Riley?« upitala ga je.

»Došao sam avionom prekjučer. Otišao sam iz Perthu prije deset dana, i stao sam na par mjesta. Ovdje sam kod nekih prijatelja mojih prijatelja. U Earl's Courtu.«

Rileyovo držanje bilo je jednostavno i opušteno, što je bio ogroman kontrast ukočenosti i strogosti većine Londončana. Zbacio je cipele i ljuljao se naprijed-natrag na bosim, osunčanim nogama. Monica se pitala jesu li mu među prstima još uvijek zrnca pijeska. Borila se s porivom da ispusti olovku samo da bi imala razlog prošvrljati pod stolom i pogledati. *Prestani, Monica*, prekorila se, sjetivši se jedne od najdražih izreka svoje majke: *Žena treba muškarca kao što riba treba bicikl*. No, sve je to ponekad bilo tako proketo kontradiktorno. Kako se to, za ime svijeta, moglo slagati sa savjetom *Ne čekaj predugo da bi imala obitelj*, Monica. Ništa ti ne donosi toliko radosti kao obitelj. Čak je i Emmeline Pankhurst imala muža i djecu - njih petoro. Nije bilo lako kormilariti ispravno kroz život.

»Jesi li već bio u Londonu?« upitala je Rileyja.

»Ne. Ovo mi je, zapravo, prvi put da sam u Europi«, odgovori on.

»Sutra idem na Borough Market, po namirnice. Hoćeš sa mnom? To mi je jedan od najdražih dijelova Londona«, rekla je, gotovo nesvjesna što radi. Odakle je sad to došlo?

»Volio bih to«, odgovori on s osmijehom koji je izgledao potpuno iskreno. »Kad krećeš? Ja nemam nikakve planove.« Kako netko može ne imati planove? A nije pitao ni što, niti gdje je taj Borough Market. Monica nikad ne bi pristala na takav dogovor bez neophodnog vrednovanja. No, bilo joj je jako drago što je on pristao.

»Zašto ne bi došao ovamo oko deset? Nakon jutarnje gužve.«

MONICA JE ODJENULA jarkocrveni pulover, čizme s niskom potpeticom, stavila je naušnice u obliku velikih alki i malo crvenog ruža, a ispod toga snježnobijelu košulju i crne hlače. Stalno se podsjećala da je ovo *radni izlet*, a ne spoj. Riley je želio bolje upoznati London; njoj je trebala pomoć u nošenju torbi. A da ovo *jest* spoj, ona bi danima očajavala nad time što da odjene, isplanirala bi nekoliko britkih anegdota koje će naizgled nemarno ubaciti u razgovor ako slučajno zastane, i potražila bi potencijalna zanimljiva mjesta kamo bi mogli otići, ako se u planovima što promijeni. Priprema je ključ učinkovite spontanosti. No, nije baš da je išta od svega toga dosad funkcioniralo, pomisli Monica, sjetivši se Duncana, vegana koji je volio pčele. Prčkala je po toj misli, kao po bolnom zubu, da provjeri boli li još. Ništa osim tupe boli. Bravo, Monica.

Riley je zakasnio. Znala je ona da je rekla *oko* deset (trudila se zvučati opušteno i jednostavno), ali bilo je očito da misli deset. Ne deset i trideset dvije minute. No, ljutiti se na Rileyja bilo je kao šutnuti štene. Jer, on je bio tako živahan i oduševljen svime, i toliko različit od nje, da joj je to bilo privlačno, iako pomalo iscrpljujuće. No, bio je i nevjerojatno zgodan, pomislila je, a onda samu sebe rasrdila što je tako plitka. Seksualna objektivizacija nije bila u redu, ni pod kojim uvjetima.

»Kad bi bar moja braća i sestre mogli sve ovo vidjeti«, reče Riley, dok su se probijali oko štandova. Različite kulture i utjecaji koji su činili London kolijevkom raznolikosti, sudarali su se jedni s drugima, napadajući osjetila i natječući se za mušterije.

»Da sam bar ja imala braću i sestre«, reče Monica. »Bila sam jako željeno jedino dijete.«

»Jesi li imala izmišljenog prijatelja?« upita Riley.

»Zapravo nisam. Znači li to da sam zakinuta za maštu? No, svim svojim medvjedićima dala sam imena i svake večeri zvala sam ih na prozivku.« O, Bože, je li previše otkrila? *Sigurno* je previše otkrila.

»Ja sam sve slobodno vrijeme provodio na plaži Trigg, surfajući sa starijom braćom. Povelili su me sa sobom još dok sam bio tako malen da nisam mogao ni nositi vlastitu dasku«, reče Riley. Pridružili su se redu za punjene svinjske rollice.

»Obožavam hranu na ulici, kao i jesti prstima. A ti?« reče Riley. »Mislim, tko je uopće izmislio noževe i vilice? Kakvo ubijanje radosti!«

»Zapravo, da budem iskrena, hrana na ulici čini me pomalo nervoznom«, reče Monica. »Prilično sam sigurna da ih inspekcije ne pregledavaju redovito, a *nitko* od njih nema izložen certifikat o higijeni.«

»Siguran sam da je sve savršeno sigurno«, reče Riley. Monici se sviđao njegov optimizam, ali mislila je da je opasno, iako privlačno, naivan.

»Je li zbilja? Pogledaj ženu koja poslužuje. Ne nosi rukavice, iako kuha i dira novac, koji je *gnijezdo* bakterija.« Monica je znala da vjerojatno izgleda pomalo opsesivno. Bilo je vjerojatno, zapravo gotovo sigurno, da Rileyja sigurnost hrane zanima mnogo manje nego nju. Također se zacrvenjela zbog riječi *gnijezdo*, jer ju je podsjetila na krevet. Sredi se, Monica.

No, nakon kratkog vremena, Monica shvati da, usprkos samoj sebi, uživa biti djevojka koja jede prstima na ulici, s prekrasnim muškarcem kojega jedva poznaje. Bila je pozitivno nepromišljena. Svijet se odjednom činio mnogo većim i s mnogo više mogućnosti nego prije nekoliko trenutaka. Pomaknuli su se do štanda gdje su se prodavali meksički uštipci, još topli, posipani šećerom i umočeni u rastoplenu čokoladu.

Riley posegne palcem i nježno ga pritisne u ugao njezinih usta. »Ostalo ti je malo čokolade«, reče. Monica osjeti žudnju mnogo jaču nego onu za šećerom. Brzo je u glavi prešla popis razloga zašto divno vruće, ali potpuno nepoželjne vizije koje su joj se borile u glavi, nikad neće postati stvarnost:

1. Riley je bio samo u prolazu. Zbilja nije imalo smisla išta započinjati.
2. Rileyju je bilo tek trideset godina, što znači da je sedam godina mlađi od nje. A djelovao je i mlađe; izgubljeni dječak u Nigdjezemskoj.
3. On ionako nikad ne bi mogao biti zainteresiran za nju. Otprilike je znala gdje se nalazi u nekakvom redu privlačnosti. Riley, sa svojom egzotičnom ljepotom (majka Australka, otac s Balija, saznala je) bio je *daleko* izvan njezinih okvira.

»TREBALI BISMO SE vratiti«, rekla je, svjesna da, ako se magija i ispreplela oko njih, sada ju je rastrgala.

»Jesu li i tvoji roditelji gurmani, Monica? Od njih si to naslijedila?« upita Riley, dok su se probijali pokraj štandova punih košara s maslinama u svim nijansama zelene i crne.

»Zapravo, moja majka je mrtva«, odgovori Monica. Zašto je sad to rekla? Čovjek bi pomislio da je dosad već naučila kako to može uništiti razgovor. Nastavila je, daveći se u gomili riječi, da izbjegne stanku za koju bi Riley sigurno osjetio da je mora popuniti. »Naš dom bio je pun gotove hrane - instant pire-krumpira, Findus palačinki i, za posebne prilike, M&S-ove piletine na kijeovski

način. Znaš, mama je bila vatrena feministkinja. Smatrala je da bi kuhanje kod kuće značilo podložnost patrijarhatu. Kad su u mojoj školi objavili kako će djevojčice imati satove domaćinstva, a dječaci će raditi s drvetom, zaprijetila je da će se liscama zaključati na školska ulazna vrata, ako mi ne daju slobodan izbor. Tako sam zavidjela svojim prijateljicama dok su kući nosile prekrasno ukrašene vilinske torte, dok sam se ja mučila s drvenom kućicom za ptice.«

Monica se tako živo sjećala kako više na svoju majku: »*Ti nisi Emmeline Pankhurst! Ti si samo moja majka!*«

Njezina majka odgovorila je, glasom čistim poput čelika: »*Sve smo mi Emmeline Pankhurst, Monica. Inače, čemu sve?*«

»Siguran sam da bi tvoja mama sad bila jako ponosna na tebe, Monica. Imaš vlastiti biznis«, rekao je Riley.

To je bila tako savršeno prava rečenica da je Monica osjetila suze u grlu. O, Bože, daj nemoj plakati. Ponovno se prebacila na Madonnu. Madge nikad, nikad ne bi sebi dopustila da plače u javnosti.

»Da, mislim da bi bila. To je jedan od najvažnijih razloga zašto sam uopće započela posao s kafićem«, rekla je, uspješno prikivši drhtaj u glasu. »Jer sam znala koliko bi ona to voljela.«

»Zbilja mi je žao zbog tvoje mame«, reče Riley, stavivši joj ruku oko ramena, pomalo nespretno, jer je nosio mnogo njezinih namirnica.

»Hvala«, odgovori ona. »Prošlo je već puno vremena. Samo, nikad nisam razumjela *zašto ona*. Bila je tako vatrena, tako puna života. Čovjek bi pomislio da će rak odabrati laganiju metu. Mrzila je kad bi ljudi govorili kako se »bore« ili »vode bitku« s bolešću. Rekla bi: »*Kako bih se ja to trebala boriti protiv nečega što ne vidim? To nije dječje igralište, Monica.*«

Hodali su ujednačeno, u pomalo nategnutoj tišini, a onda je Monica vratila razgovor na strukturu cijena, od čega se odmah lakše osjećala.

»Nisam siguran da bih se mogao dugo nositi s ovakvom klimom. Što mi je bilo da dođem u London u *studenome*? Nikad još nisam bio negdje gdje je tako hladno«, reče Riley dok su prelazili preko londonskog mosta, natrag na sjevernu stranu rijeke. »U ruksaku sam imao mjesta samo za lagane stvari, pa sam si morao kupiti ovaj kaput da ne umrem od smrzavanja.« Njegov australski naglasak svaku je rečenicu pretvarao u pitanje. Počeo je puhati vjetar, noseći Monici dugu crnu kosu u lice.

Zastali su na trenutak, nasred mosta, kako bi mu Monica pokazala neke od znamenitosti uz Temzu: Katedralu sv. Pavla, HMS *Belfast*, i Tower of London. Dok je govorila, dogodilo se nešto nevjerojatno. Riley, još uvijek čvrsto držeći gomilu kutija i vrećica, nagnuo se prema njoj i *poljubio ju je*. Samo tako. Usred rečenice.

Pa, ne možeš valjda to raditi? U ovom vremenu, to je sasvim neprimjereno. Moraš pitati za *dozvolu*. Ili bar čekati na znak. Govorila je, *ako vrane odlete s*

Londonskog tornja, praznovjerje kaže da će Kruna i zemlja propasti, i bila je prilično sigurna da ta rečenica nije mogla biti shvaćena kao dozvola. Čekala je da se u njoj probudi osjećaj uvrede. Umjesto toga, jednostavno mu je uzvratila poljubac.

Slabosti, ime ti je žena! pomislila je, nakon čega je brzo uslijedilo *ma, jebi ga*. Očajnički se hvatala za svoj mentalni popis razloga zašto ovo *nikako nije dobra ideja*. A onda, on ju je ponovno poljubio, i ona je popis podrapala na pola, razderala ga na komadiće, prosula te komadiće preko mosta i gledala ih kako poput pahuljica plutaju na vodi.

Riley, očito, neće biti razuman dugoročni pothvat. Bio je previše različit od nje, previše mlad, previše prolazan, a kladila bi se i da nikad nije čitao Dickensa. Ali, možda da samo pokuša? Da vidi što će se dogoditi. Da bude spontana. Možda da isproba i tu ulogu, poput neke skupe haljine, samo nakratko.

Riley

RILEY JE VEĆ nekoliko sati putovao prema aerodromu Heathrow, očaran praćenjem leta na ekranu pred njim, koji je pokazivao kako mali avion putuje sjevernom hemisferom. Do prošlog tjedna, Riley nikad nije prešao ekvator. Je li istina da se voda u Engleskoj okreće u suprotnom smjeru kad odlazi u odvodnu cijev? Nije bio siguran da će imati prilike to otkriti, uostalom, kod kuće nikad nije gledao u kojem se smjeru kreće voda. Mislim, zašto bi uopće obraćao pažnju na to?

On posegne u svoju naprtnjaču dolje kraj nogu, za knjigom Lee Childa što ju je čitao, i izvadi blijedozelenu bilježnicu. Nije bila njegova, iako ga je podsjetila na bilježnicu kakvu je imao kod kuće, za bilježenje informacija o klijentima svoje vrtlarske tvrtke. Na trenutak je pomislio da je uzeo pogrešnu naprtnjaču, no sve ostalo u ovoj bilo je njegovo: njegova putovnica, novčanik, turistički vodiči, i sendvič s piletinom, što ga je s ljubavlju spakirala Barbara. On se okrene prema sredovječnoj ženi prijateljska izgleda, koja je sjedila pokraj njega.

»Je li ovo vaše?« upita on, pomislivši kako je možda zamijenila njegovu naprtnjaču za svoju, no ona odmahne glavom.

Riley okrene bilježnicu na prednje korice. Na njima je pisalo *Bilježnica neizgovorenih stvari*. Riley okrene na prvu stranicu. Pred njim je bilo još osam sati leta, pa onda može i pogledati što je unutra, kad mu se već našla u prtljazi.

Riley pročita Julianovu priču, a onda Monicinu. Julian mu je zvučao kao pravi tip, baš kako je i zamišljao Engleze. Monica se trebala malo opustiti. Trebala bi doći živjeti u Australiju! Ubrzo bi se opustila i imala gomilu australske djece oko nogu, koja bi je izluđivala. On potraži Fulham u vodiču »London od A do Z«, što mu ga je ostavio jedan od njegovih klijenata. Fulham se nalazio odmah iza ugla od Earls Counta, kamo se i on uputio. Kakva slučajnost. Kako čudno je bilo misliti da su to ljudi koje nikad nije upoznao, ali čije je najdublje tajne sada znao.

On okrene sljedeću stranicu, gdje se Monicin uredan, okruglasti rukopis promijenio u nesređeni švrakopis, kao da je kakav insekt prošetao kroz mrlju tinte i onda umro.

Moje ime je Timothy Hazard Ford. Iako, dok ti je srednje ime Hazard, sigurno te nitko neće zvati Timothy, stoga i mene veći dio života svi poznaju pod tim imenom: Hazard Ford. Da, čuo sam sve viceve o tome da mi ime zvuči poput znaka za opasnost.

Hazard je bilo prezime moje bake po majci, i to što su ga dali meni kao srednje ime vjerojatno je jedna od najneuobičajenijih stvari što su moji roditelji ikad napravili.

Otađ, čitavim njihovim životom dominiralo je pitanje, »Što će reći susjedi?«

HAZARD. RILEY JE točno znao tko je on. Bivši bankar kojega je upoznao na svojem zadnjem stajalištu na Tajlandu, onaj što je bio tako zainteresiran za Rileyev život i njegove planove. Kako je Hazardova bilježnica završila u njegovoj naprtnjači?

Kako će je, za ime svijeta, vratiti?

Pročitao si Julianovu i Monicinu priču. Nikad nisam upoznao Juliana, pa ti ne mogu reći nešto više o njemu, ali mogu ti reći neke stvari o Monici. Živim samo nekoliko minuta hoda od njezinog kafića (koji se, uzgred, nalazi u Ulici Fulham 783, pokraj knjižare Nomad. Trebat će ti ta informacija!), pa sam svratio tamo nakon što sam pročitao njezinu priču.

TREBAT ĆE TI ta informacija? Kome se, pitao se Riley, Hazard obraćao? Nadao se da će saznati.

Otišao sam tamo samo da joj vratim bilježnicu, ali to nisam učinio. Umjesto toga, bilježnicu sam uzeo sa sobom na Tajland, na otočić zvan Koh Panam.

Išao sam u školu za dječake, kamo su primali djevojčice tek u šestom razredu. Kad bi nove djevojčice tek ušle u blagovaonicu, svi bismo podigli karticu s ocjenom do deset. Ne šalim se. Naravno, danas se zbog toga grozno osjećam. U svakom slučaju, da je Monica tad ušla u tu prostoriju, dao bih joj osmicu. Zapravo, tada sam bio takva luda gomila hormona i neostvarenih želja da bih to vjerojatno povisio na devetku.

Monica izgleda kao da je u prilično dobroj formi.

Vitka je, s dražesnim oblinama, prćastim nosom i kosom skupljenom u konjski rep. Ali ima u sebi nekakvu žestinu koja me odbija toliko da me užasava.

Zbog nje se osjećam kao da sigurno nešto radim pogrešno (što je vjerojatno istina, da budem iskren). Ona je od onih osoba koje uređuju sve konzerve u ormarićima tako da im prednja strana gleda prema van, a

sve knjige stavlja na police po abecednom redu. Uz to, kao da stalno odražava očaj, no možda tu i ja pretjerujem jer sam pročitao njezinu priču, no zbog toga dobijem poriv da pobjegnem u planine. Također, ima i napornu naviku smetanja na pločnicima, ali to je već druga priča.

Ukratko, Monica nije moj tip.

No, nadam se da bi mogla biti tvoj tip jer, kao što vidiš, djevojka zbilja treba dobrog muškarca, a pretpostavljam da si ti bolji muškarac od mene.

Ne znam je li se Monicin plan s traženjem učitelja slikanja ostvario, ali znam da ne bi uspio da sam sve prepustio njoj. Jer, stavila je samo jedan, prilično neugledan, poster u izlog kafića, i nije bilo šanse da će on to primijetiti. Pa sam joj onda odlučio pomoći. Skinuo sam poster, otišao u najbližu fotokopirnicu i dao napraviti desetak primjeraka, koje sam onda postavio na više mjesta oko Studija Chelsea. Čak sam pronašao i Admiralov grob, koji je Julian spomenuo, i jedan sam stavio i na njega. Skoro sam zakasnio na let zbog lutanja po vražjem groblju. Kad pogledam unatrag, vidim da to nisam napravio iz nesebičnosti. To je bila samo akcija premještanja. Usredotočenost na Monicinu reklamnu kampanju spriječila me da odem u trgovinu pićima i kupim si votku za put. Zaista se nadam da se moj pokušaj isplatio.

Pretpostavljam da bih trebao odgovoriti na Julianovo pitanje: Što je to što te određuje i zbog čega sve ostalo tvori jednu dobru slagalicu? Eto, ne moram dugo razmišljati: JA SAM OVISNIK.

Posljednjih desetak godina, gotovo svaka odluka koju sam donio - velika ili mala - bila je potaknuta mojom ovisnošću.

Vodila me u izboru prijatelja, provođenju slobodnog vremena, čak i u mojoj karijeri. Trgovina je, budimo iskreni, samo ozakonjeni oblik kockanja. Da si me upoznao dok sam bio doma, pretpostavio bi da držim sve konce u svojim rukama - nevjerojatno dobro plaćen posao, prekrasan stan i predivne žene, no istina je bila da sam velike dijelove dana provodio samo planirajući kad ću se sljedeći put ušlagirati. Uništio bi me i najmanji dah tjeskobe, stresa ili dosade i sklonio bih se u zahod s bocom votke ili zamotuljkom kokaina, samo da se opustim.

RILEY SE NA trenutak zapita ne čita li ovdje možda o nekom drugom Hazardu. Jer, tip kojega je on upoznao bio je opsjednut zdravljem. Nije pio, nije tulumario - u krevetu je bio već u 9 navečer, a ustajao je jako rano i *meditirao*. Riley je pretpostavio i da je potpuni vegan (možda zbog brade u hipsterskom stilu i načina na koji je stalno nosio sarong), no onda ga je vidio da jede ribu. No, razmišljao je, kakva bi bila mogućnost da se netko drugi zove Hazard i da njegova bilježnica završi u Rileyjevoj naprtnjači? Nemoguće.

Riley se namršti. Kako je moguće da je tako pogrešno procijenio Hazarda? Jesu li svi ljudi tako komplicirani? Jer, on nije bio. Poznaje li uopće ikoga? Nastavi čitati, pomalo oprezno.

Odavno sam prešao granicu kad je sve to bilo zabavno. Više se nisam mogao ni ušlagirati, samo sam to trebao da uopće preživim dan. Život mi je postajao sve manji i manji, zarobljen na toj jadnoj traci za trčanje.

Nedavno sam pronašao svoju sliku na kojoj mi je dvadesetak godina, i shvatio sam da sam izgubio sebe.

U to vrijeme, bio sam ljubazan i optimističan i hrabar. Putovao sam, tražio pustolovine. Naučio sam svirati saksofon, govoriti španjolski, plesati salsu i jedriti padobranom. Ne znam je li moguće ponovno biti taj čovjek, ili je sad već prekasno.

U jednom trenutku, baš jučer, osjetio sam strahopoštovanje pred sjajnim bojama u Južnokineskom moru u noći, pa sam pomislio da bih možda mogao ponovno potražiti taj osjećaj čuđenja i radosti. Nadam se.

Mislim da ne mogu podnijeti pomisao na život pred sobom bez ikakvih divota.

I, što sada? Ne mogu se vratiti na svoj prijašnji posao.

Čak i kad bi mi uspjelo ponovno ući u isto društvo i raditi na tržištu ostajući trijezan, radije bih spalio mostove za sobom. Kad sam dao otkaz svojem bivšem šefu (naravno, bio sam drogiran; zadnje šlagiranje i sve to), izletjelo mi je da sam na zadnjoj uredskoj zabavi podijelio gram kokaina s njegovom ženom i poševio je na ovom istom stolu za kojim on sad sjedi. Nakon toga sam se našalio da odlazim s velikim praskom.

RILEY JE OSJEĆAO da će mu oči ispasti. Nije vjerovao da ljudi poput Hazarda u Perthu uopće postoje.

U svakom slučaju, posao u Gradu poždere ti dušu. Uopće ništa ne napraviš, samo zarađuješ još i još novaca. Ne ostavljaš ništa za sobom. Ne mijenjaš svijet na značajan način. Da se i mogu vratiti tamo, ne bih.

Dakle, Riley. Što ćeš sada učiniti?

RILEY GLASNO IZDAHNE ugledavši svoje ime napisano na papilu, a žena koja je sjedila pokraj njega radoznalo ga pogleda. On joj se nasmiješi, ispričavajući se, i nastavi čitati.

Ova bilježnica nije u tvojoj naprtnjači završila slučajno. Posljednjih nekoliko tjedana proveo sam tražeći pravu osobu koja bje mogla

preuzeti. Julianovu bilježnicu nosiš natrag u dio svijeta iz kojega sam je ja odnio. Pitam se jesi li ti možda osoba koja bi mogla biti Julianov prijatelj ili Monicin ljubavnik. Ili oboje.

Hoćeš li otići potražiti taj kafić? Hoćeš li promijeniti nečiji život? Hoćeš li napisati svoju priču?

Nadam se da ću jednom saznati što se dalje događalo, jer će mi ova bilježnica nedostajati. U vrijeme kad sam besciljno plutao u svemiru, držala me privezanog za svemirsku stanicu.

Bon voyage, Riley, i sretno.

Hazard

VEĆ SU PROŠLA dva dana otkako je Riley stigao u London, a još se uvijek osjećao nadrealno, kao da živi u nekakvom dokumentarnu o putovanjima. Pokazalo se da se njegov stan na Earls Courtu nalazi usred ogromnog gradilišta. Činilo se da se sve oko njega ruši ili iznova gradi. Zbog toga se osjećao uznemireno, kao da će ga, ako bude stajao mirno, netko srušiti ili obnoviti.

Ponekad, Riley je želio da nikad nije pronašao zelenu bilježnicu. Nije volio znati tuđe tajne - to mu se činilo kao zabadanje. No, kad je pročitao njihove priče, više nije mogao zaboraviti Juliana, Monicu i Hazarda. Osjećaj je bio kao kad si na polovici knjige, uneseš se u likove, a onda knjigu ostaviš negdje u vlaku prije nego si došao do kraja.

Nije mogao odoljeti a da ne provjeri kafić. Mislio je da će samo pogledati Monicu, možda i Juliana, vidjeti slaže li se stvarnost sa slikama koje nije mogao izbaciti iz glave. To ne bi moglo naškoditi. Ono što neće učiniti, obećao je samom sebi, bilo je da *se uplete*. No, dok je hodao prema Monicinom kafiću, njegov osjećaj iščekivanja porastao je, i to do takve točke da je, stigavši do vrata, skoro zaboravio da planira ostati samo promatrač i, vidjevši sve ljude unutra, samo je pritisnuo kvaku.

Prije nego je shvatio što ga je snašlo, pridružio se satu slikanja što ga je vodio *Julian*. A sad je hodao ovom prekrasnom tržnicom s *Monicom*.

Monica se toliko razlikovala od veselih, zabavnih i jednostavnih djevojaka s kakvima se Riley družio kod kuće. U jednom trenutku otvorila mu se i pričala mu o majčinoj smrti, a u sljedećem se već zaključala i počela govoriti o profitu proizvoda koje je kupovala. To mu je malo otvorilo oči. U svom vrtlarskom poslu, određivao je cijene odoka, a onda dodao koliko bi mislio da njegov klijent može platiti. Uvijek je bio u gubitku kod posla koji je radio za gospođu Firth (odnedavno udovicu), no trgovcu dionicama malo dalje niz ulicu naplaćivao je dvostruko. To mu se činilo najpoštenije.

Odlučio je da to ne predlaže Monici, jer ona je imala *znanstveni* pristup svojim cijenama. Mrmljala je nešto o postocima, dodacima i količinskim popustima, i sve je to radila bez kalkulatora, praveći bilješke u mali notes što ga je držala u džepu.

Približiti se Monici bilo je poput igranja dječje igre »Crvena kraljica 1, 2, 3« - polako se približavati kad ona ne gleda, i stalno se vraćati na početak kad god bi se ona okrenula i uhvatila ga kad se pomaknuo. No, umjesto da ga to obeshrabri, samo je želio znati još više o njoj.

Jedino što je davalo gorak okus Rileyevoj radosti, osim Monicine čudne opsjednutosti bakterijama, bila je činjenica da će joj morati reći za bilježnicu. Osjećao se kao varalica jer je znao o njoj više nego ona o njemu, a po prirodi je bio vrlo iskrena osoba. Što si vidio, to si dobio. Takav je bio.

Nije mogao spomenuti bilježnicu kad je tek upoznao Monicu, usred sata slikanja. Nije mu se činilo pošteno reći: »Usput, znam sve o tvojoj očajničkoj želji za mužem i djetetom«, usred gomile ljudi. No, što je to duže bilo u njemu, sve mu je teže bilo priznati. I sada, pomalo sebično, nije želio pokvariti raspoloženje ovog dana tako što će je dovesti u nelagodu i pobuditi u njoj loše osjećaje, a to bi zaista učinilo njegovo priznanje da znade njezine najdublje tajne. Osjećao se kao da hoda s neeksplozivnom bombom između svih tih domaćih sireva, šunki i kobasica. Na kraju je odlučio ne reći ništa. Bilo je sasvim moguće da nakon ovog dana više nikad neće vidjeti Monicu, a u tom slučaju - ono što ne zna, neće je ni povrijediti.

A onda ju je samo poljubio.

Govorila je o londonskim znamenitostima ili nešto slično. Izgubio je nit, jer ga je očarala činjenica da, sa svojom crnom kosom, crvenim usnama, blijedom kožom i obrazima rumenim od vjetra, izgleda poput Snjeguljice u Disneyjevom crticu. Bila je tako snažna i hrabra.

Obično bi ga djevojka poput nje sasvim isprepadala. No, njezinu je priču pročitao. Znao je da, ispod čvrste i snažne maske, samo želi da je netko spasi. Osjetivši se na trenutak poput zgodnog princa iz bajke, poljubio ju je i ona mu je poljubac uzvratila. I to prilično strastveno.

On bi rado tako ostao zauvijek, nosom uz nos, na mostu iznad Temze, da među njima nije bila ta tajna, poput prepreke. Kako da joj, za ime svijeta, sada kaže?

Nije bio siguran da li da proklinje Hazarda ili da mu zahvaljuje.

Julian

JULIANU SU DOLAZILI gosti na čaj.

Nije se mogao sjetiti kad je zadnji put imao prave posjetitelje, a ne samo političke agente ili Jehovine svjedoke. Pokušavao je napraviti nešto za što je vjerovao da bi se moglo opisati kao »pospremanje«. No, nakon dva ili tri sata teškog rada, jedva je naćeo gomilu skupljenu kroz desetljeća, koja se gužvala u njegovoj dnevnoj sobi.

Trebao je napraviti barem dovoljno mjesta da svi mogu normalno sjesti. Zašto je dopustio da dođe do ovoga? Što bi rekla Mary, koja je ovo mjesto uvijek držala divno čistim i urednim? Možda je potreba za ispunjavanjem svakog centimetra prostora bila u njemu jer se tako osjećao manje usamljenim, ili zato što je svaki predmet posebno bio povezan sa sjećanjima na sretnije vrijeme, a stvari su se pokazale kao nešto na što se može više osloniti nego na ljude.

Napunio je smećem obje kante ispred svoje kućice, a onda je otvorio vrata ormarića pod stubištem i ugurao unutra što je više mogao: knjige, časopise, gomilu gramofonskih ploča, tri para čizama Wellington, teniski reket, dvije svjetiljke koje više nisu radile, i odijelo za pćelare što mu je ostalo od kratkotrajnog hobija od prije dvadeset godina. Morao se leđima nasloniti na vrata da bi ih zatvorio. Poslije će se baviti time. Barem je ispraznio kauć i nekoliko stolaca.

Zaćulo se zvono. Bili su toćni! Julian to nije oćekivao. On bi se na društvenim događajima uvijek pojavio barem trideset minuta kasnije. Volio je upadljivo ući u prostoriju. A sad je možda toćno pridržavanje vremena bilo najnovija moda. Toliko je toga još morao naućiti.

Julian izade iz svoje kućice i ode do crnih ulaznih vrata što su vodila na Fulham Road. Otvori vrata uz uobićajeni zamah i uvede unutra troje gostiju: Monicu, onog zgodnog Australca Rileyja, i Baza. Benji se, rekli su mu, ostao brinuti za kafić.

»Ućite, ućite!« rekao je, dok su njih troje stajali, otvorenih usta, zureći u poploćeno dvorište s fontanom u sredini, uredno pokošene travnjake, prastara stabla jabuka i malo selo studijskih kuća.

»Oh«, reče Riley, »ovo mjesto je super.«

Julian se tržne na njegov odabir američkog slenga, naglašenog australskim uzdignućem, no odluči ne reći ništa. Sad nije bilo vrijeme za lekciju o ljepoti i raznolikosti engleskog jezika.

»Osjećam se kao ona djevojčica iz priče *Tajni vrt*, koja je slijedila crvendaća i otkrila čarobno mjesto, skriveno iza zida«, reče Monica. Ona je daleko poetičnija od Rileyja, primijeti Julian s odobravanjem. »Kao u drugom vremenu, u nekoj drugoj zemlji.«

»Osnovano je 1925.«, reče im Julian, ohrabren njihovim oduševljenim reakcijama, »a osnivač je bio kipar imenom Mario Manenti. Talijan, očito. On je napravio model na svom imanju blizu Firence, tako da se osjeća kao kod kuće kad bude u Londonu, a studije je prepustio samo drugim slikarima i kiparima, istog razmišljanja. Sad su sve, naravno, pretvorene u stanove. Ja sam jedini preostali slikar, a ni ja nisam slikao otkako je Mary...« Glas mu se izgubi. Zašto je shvatio da je Mary bila njegova muza tek dok je više nije bilo? Pretpostavljao je da muza mora biti nadzemaljska i prozirna, a ne ona koja je uvijek tu i koju se uzima zdravo za gotovo. Možda bi, da je to razumio, sve bilo drukčije. Sabrao se. Sad nije bilo vrijeme za introspekciju i žaljenje. Imao je posla.

Julian ih povede do vrata obojenih u jarkoplavo koja su vodila u njegovu kuću.

»Pogledaj taj pod!« reče Monica Rileyju, pokazujući na drvene daske koje su se protezale čitavom dužinom poda; gotovo su posve bile prekrivene mrljama boje, kao da je na stropu eksplodirala duga, a na mjestima su ih prekrivali tepisi u marokanskom stilu. »Ovo je samo po sebi gotovo umjetničko djelo.«

»Nemojte samo stajati i buljiti. Sjednite, sjednite!« reče Julian, dok ih je vodio prema tek ispražnjenim stolcima i kauču oko stolića za kavu, načinjenog od velikog komada ukošenog stakla, koje je balansiralo na četiri gomile starinskih knjiga. Pred njima, smijući se u lice pravilniku o čistom zraku lokalne uprave, iza rešetaka je gorjela bučna vatra.

»Čaj! English breakfast, Earl Grey ili Darjeeling? Možda čak imam i metvicu. Mary ju je voljela«, reče Julian.

Dok se Julian muvao oko kuhinjice, stavljajući vrećice čaja u čajnik, Monica je tražila čaj od metvice na polici koju joj je pokazao. Najzad je pronašla limenku sa starim, požutjelim natpisom METVICA. Skinula je poklopac da izvadi vrećicu čaja. U limenci je bio presavinuti komad papira. Pažljivo ga je otvorila i naglas pročitala riječi: »UVIJEK SE SJETI GOSTIMA PONUDITI KOLAČIĆE.«

Julian spusti čajnik i pokrije lice rukama. »O, Bože moj. To je jedna od Maryinih ceduljica. Prije sam ih stalno pronalazio, no ova je prva nova nakon dugo vremena. Očito je bila zabrinuta kako ću se snaći sâm, jer dok je već znala da će umrijeti, počela je skrivati ceduljice po cijeloj kući, dajući mi dobre savjete. K vragu, zaboravio sam kolačiće. Ali bez panike. Imam kekse!«

»Prije koliko vremena je umrla, Juliane?« upita Monica.

»Četvrtog ožujka bit će petnaest godina«, odgovori on.

»I otad nisi otvorio ovu limenku? Onda ću ja radije uzeti English Breakfast.«

Monica se zaustavi ispred crteža olovkom, obješenog na policu iznad štednjaka. Na crtežu je bila žena koja miješa po velikom loncu variva, i smiješi se preko ramena.

»Je li to Mary, Juliane?« upita ona.

»O, da. To mi je jedno od najdražih sjećanja. Vidjet ćete ih posvuda. Jedan je u kupaonici, na kojem je ona kako pere zube, jedan je tamo« - on pokaže rukom prema dnevnoj sobi - »gdje je s knjigom, sklupčana u fotelji. Ne vjerujem u fotografije. Nemaju dušu.«

Sjedili su oko vatre, svatko na različitom stupnju udobnosti, ovisno o tome na kojem su se dijelu Julianovog trulog namještaja našli, i pekli kekse nad vatrom.

»Osjećam se kao da me netko vratio u priču Enid Blyton«, reče Baz. »Julian je kao ujak Quentin. Monica, hoćeš li predložiti putovanje na otok Kirrin, s konzervom sardina i gomilama piva od đumbira?«

Julian nije bio siguran sviđa li mu se pomisao na to da je kao ujak Quentin. Nije li taj tip bio pedofil?

»Zanima me bi li mi mogao pomoći oko nečega«, reče.

»Naravno«, reče Baz automatski, niti ne pričekavši da čuje što će ga Julian pitati.

»Razmišljao sam o tome da mi možda treba mobitel. Tako da me možete dobiti ako iskrсне kakav problem sa satovima slikanja, ili nešto.« Kad je to izlano, poželio je da može povući te riječi. Nije želio zvučati zahtjevno, niti je želio da itko osjeća kao da ga mora nazvati.

»Zar zbilja još nemaš mobitel?« upita Baz, s potpunim neshvaćanjem osobe rođene nakon pojave interneta.

»A eto, neko vrijeme nisam baš bio mobilan, a nitko me baš i ne zove, pa koja bi mu svrha onda bila? Koristim ono«, reče, pokazavši prema tamnozelenom bakelitnom telefonu u kutu, na *biranje*, i s teškom slušalicom spojenom na spiralnu žicu. Monica ga ode pogledati izbliza. Na disku u sredini brojčanika pisalo je *Fulham 3276*. »Osim toga«, nastavi Julian, »ovom slušalicom možete i tresnuti. Mobitelom ne možete tresnuti. Zamislite, cijela jedna generacija nikad neće upoznati radost koju osjetite kad tresnete slušalicom.«

»Moji roditelji imali su takav telefon u hodniku, kad sam bila mala«, reče Monica.

»Imao sam ja prije mobitel. Zapravo, bio sam *rani pristalica*«, reče im Julian. »Dali su mi jedan od prvih modela na probu, jer sam tada bio prilično modno osviješten, a iz jednog časopisa htjeli su sa mnom napraviti intervju o tome

mislim li hoće li mobiteli postati popularni. Vjerojatno ga još uvijek negdje imam.«

Pokušao se podići iz fotelje, ali bila je mnogo dublja nego ona na kojoj je obično sjedio. Baz ga uhvati za ruku i pomogne mu da ustane. »Hvala ti, Baz«, reče Julian. »U zadnje vrijeme, ako predugo sjedim, čini se kao da mi se sve ukočilo.«

»Trebao bi vježbati tai chi, kao moja baka«, reče on.

»Ona se kune u to. To je jedini način da započne dan. Staro tijelo se tako stalno miče, a um je bistar, kaže ona.«

»I, što si rekao, hoće li postati popularni? Mobiteli, mislim?« upita Monica.

»Ne!« nasmije se Julian. »Rekao sam da nitko normalan ne bi želio stalno biti dostupan, i da ja to sigurno ne želim, i da je to napad na privatnost!«

Julian posegne prema visokoj polici u kutu sobe i izvadi veliku, prašnjavu kartonsku kutiju. U njoj je bio telefon koji bi se teško mogao nazvati mobitelom. Oblik mu je bio kao u cigle, s dugačkom antenom koja je virila s vrha, i bio je veći od Monicine torbe. Da bi ga nosio sa sobom, trebao si kofer.

»Juliane, točno takav model je imao Gordon Gekko u *Wall Streetu*«, reče Riley. »Mogao bi ga prodati na eBayu za pravo bogatstvo. To je pravi kolekcionarski primjerak.«

»Imao sam ja i puno moderniju Nokiju«, reče Julian, »još devedesetih, no kad je izdahnula, nakon Maryine smrti, nisam se ni trudio zamijeniti je. Nikad nisam imao jedan od tili bistrih telefona.«

»Pametnih telefona«, ispravi ga Riley.

»Ali imaš pristup internet, ne?« upita ga Baz, šokiran. »Imaš laptop ili nešto slično?«

»Nisam potpuni bedak koji mrzi tehnologiju, mladiću. Imam računalo. Idem ukorak s vremenom. Čitam novine, sve modne časopise i gledam televiziju. Pretpostavljam da znam više o utjecajima na modu proljeće/ljeto 2019., nego što ti znaš! Na kraju krajeva, ono čega imam na bacanje je - vrijeme.«

Baz uzme violu, naslonjenu na policu s knjigama, prekrivenu slojem prašine. »Sviraš li, Juliane?« upita.

»Nije moja, Maryina je. Molim te, spusti je natrag. Mary ne voli da joj itko dira violu.« Rekavši to, Julian shvati da je riječi izgovorio nepotrebno oštrim glasom i lako ga se moglo optužiti za pretjerivanje. Jadni Baz izgledao je zbunjeno.

»Mogu na vaš šekret?« upita Riley, odvučavši svima pažnju. *Šekret?* Pa ovo je središnji London, a ne nekakva pustopoljina! Julian to odluči zanemariti i pokaže prstom Rileyju prema ulaznim vratima.

Zbog strahovite buke Monica je prolila čaj u vlastito krilo. Svi su se okrenuli i ugledali Rileyja, ukipljenog na mjestu, sasvim u šoku, okruženog gomilom

predmeta što su grunuli iz ormarića poput lutka iz kutije. Hrpa ploča, ispalih iz omota, čizme Wellington, i časopisi, i na kraju, balansirajući na vrhu, pčelarska kapuljača.

»Mislim da sam pogriješio vrata«, vikne prema njima, pokušavajući sve ugurati natrag u ormarić. To je bio nemoguć zadatak, jer se činilo da je sadržaj ormarića dvaput veći od samog ormarića.

»Pusti to samo, dečko dragi«, reče Julian. »Ja ću to poslije srediti. Moram otići do smetlišta.«

»Da se nisi usudio, Juliane!« reče Riley, s užasnutim izrazom na licu. »Siguran sam da su ovdje svakakva blaga. Pomoći ću ti da ih prodaš online.«

»Ne bih to mogao tražiti od tebe«, pobunio se Julian. »Siguran sam da ima mnogo važnijih stvari koje će ti ispuniti vrijeme. Ili ti barem moram pošteno platiti.«

»Ovako ću ti reći: ako mi dadeš 10 posto od svega što zaradimo, obojica ćemo biti sretni. Ti ćeš se riješiti starih stvari, a ja ću dobiti nešto novca za put. Jedva čekam vidjeti Pariz.«

»A ja ti mogu pomoći oko telefona«, ubaci se Monica. »Nedavno sam prešla na bolji iPhone, pa ti mogu dati svoj stari. Nabavit ćemo ti karticu na bonove.«

Julian pogleda Rileyja i Monicu, koji su sad sjedili jedno pored drugoga na kauču. Ako se nije varao, Riley je bio pomalo smeten. Okom slikara koji dobro vidi detalje u držanju, primijeti kako je pratio njezine pokrete i sjeo samo malo bliže nego bi bilo očekivano (iako, to je možda bilo zbog toga što su na kauču, s njegove lijeve strane, virile opruge i komadići punjenja).

Oh, optimistične li mladosti!

Monica

MONICA JE BRISALA pult prije otvaranja kafića. Poprskala je malo iz boce sa sredstvom za čišćenje, udišući ugodan miris planinskog bora. Zatekla je samu sebe kako pjevuši. Monica inače nije bila od ljudi koji pjevuje, no odnedavno, na svoje iznenađenje, imala je mnogo toga vrijednog pjevušenja.

Otkad je započela s tjednim satovima slikanja, za prostor su je pitali i iz grupe pletilja, kao i iz grupe joge za trudnice. Monicin kafić se, izgleda, pretvarao u središte lokalne zajednice, baš kao što je i sanjala da će biti, od prvog trenutka kad je ugledala prazni zatvoreni dućan sa slatkišima. A još je bolje bilo to što je, sinoć kad je sjela napraviti obračun, vidjela da nije u minusu. Prvi put, mogla je vidjeti pozitivno stanje na tekućem računu, poput svjetla na kraju mračnog tunela.

A onda, tu je bio i Julian. Iskreno je voljela njegovo društvo i njegove satove slikanja, no imala je i onaj topli, samozadovoljni sjaj osobe koja je napravila nešto *dobro*, promijenila nečiji život nabolje. *Takav* osjećaj nije vam baš poklonjen kad radite za odvjetničku firmu.

Monica se iznenadila uvidjevši kako je započela sa satovima slikanja da pomogne nekome drugom, no sad je izgledalo da njoj pomažu još više. Dosad nikad nije vjerovala u karmu.

A šlag na torti bio je Riley. Naravno, znala je da on nije cijela torta. Kad bi ušla preduboko u njihovu vezu, ili pogledala predaleko u budućnost, znala je da ne zadovoljava njezine kriterije. I zato nije ulazila preduboko. Monica se trudila ostati u trenutku. Svaki je dan uzimala kako je dolazio i jednostavno je uživala. Tko zna što se nalazi iza sljedećeg ugla ili koliko dugo će Riley ostati u Londonu?

Naravno, ovo nije došlo prirodno. Zahtijevalo je mnogo planiranja i teškog rada da bi Monica bila ovako opuštena. Ustajala je pola sata ranije nego obično da bi napravila svoj »Pozdrav suncu« i ponovila svoje mantre.

»Jučer je povijest, sutra je tajna, danas je dar«, pjevušila bi samoj sebi dok je prala zube. »Nisu sretni ljudi zahvalni, već su zahvalni ljudi sretni«, rekla bi dok se češljala.

Monica je bila prilično ponosna na svoje novo ponašanje u stilu »gotovo-narubu-opuštenosti«. Obično bi u ovoj fazi u glavi već ubrzano premotala film svog

života do točke gdje i kad će se ona i Riley vjenčati, kako će im se zvati djeca, i kakve će boje biti ručnici u gostinjskoj kupaonici (bijeli).

Monica je razmišljala o svim knjigama samopomoći koje je kupila, o tečaju samosvijesti koji je pohađala i aplikacijama za meditaciju koje su joj se gomilale na iPhoneu. Sve to samo da prestane brinuti o budućnosti, jer na kraju krajeva, sve što je zbilja trebala bio je netko poput Rileyja, a bila je sigurna da se njezino ponašanje promijenilo zbog njega.

Većina muškaraca koje je Monica poznavala imala je neku emocionalnu smetnju. Osjećali su manjak samopouzdanja zbog škole koju su završili, kuće u kojoj su odrasli, zbog manjka oblikovanih trbušnih mišića ili broja recki na rubu kreveta. No,

Riley je izgledao sasvim zadovoljno u vlastitoj koži. Bio je tako izravan, opušten i jednostavan. Nije bio muškarac s tajnama ili skrivenim dubinama, ali - s druge strane - bio je potpuno iskren i otvoren. Riley se nikad nije opterećivao razmišljanjem o budućnosti.

Zapravo, činilo se da ne provodi previše vremena razmišljajući uopće, ali nitko nije savršen. A njegov stav je, izgleda, bio zarazan. Napokon je Monica osjetila da ne mora igrati igrice ili graditi oko sebe zaštitne zidove.

Jučer su otišli na čaj, u Julianovu kuću kao iz drugog vremena. Monica je uživala, premda je kuća bila očita opasnost za zdravlje. Nije se mogla suzdržati i vrisnula je kad je ušla u kuhinju i gotovo se zaletjela u jezivu žutu traku, što je visjela sa stropa, prekrivenu sitnim istrunulim leševima stotina kukaca. Juliana uopće nije taknuo njezin užas, i rekao joj je da je to »samo papir za muhe«. *Papir za muhe?* Je li to bilo za ozbiljno? Pa, Julian je valjda shvaćao da leševi nisu prikladni za prostor u kojem se jede?

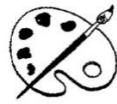
Onda su pekli kolačiće iznad prave vatre (trudila se ne misliti o utjecaju na klimatske promjene i sve one sirote male polarne medvjede, odvojene od svojih majki zbog topljenja ledenih santi) s pravim vilicama za pečenje. Sjedila je pokraj Rileyja na kauču i, dok nitko nije gledao, on joj je stisnuo ruku.

Poslije čaja, Riley se vratio u njezin stan. Nisu o tome raspravljali, ona ga nije pozvala, a on nije pitao. Samo se dogodilo. Spontano. Napravila im je večeru od onoga što je uspjela pronaći u hladnjaku i u ormarićima - tjesteninu s pestom i rajčicom, i salatu od mozzarele i bosiljka. Rekao je da je to najbolje jelo što je jeo posljednjih tjedana. Nasmiješila se pri pomisli na pažljivo planirana i načinjena jela što ih je spravljala za svoje bivše muškarce - sufle, flambirana jela, od kojih većina nije dobila ni izbliza ovako oduševljenu reakciju.

Na trenutak je postala napeta kad je primijetila da Riley proučava njezinu policu s knjigama. Da je očekivala ovakvu romantičnu večeru, unaprijed bi maknula neke knjige. Posebno se stresla na pomisao da će on primijetiti knjige *Ne sviđaš mu se baš toliko*, *Ignoriraj tog tipa*, *Pronađi tipa*, *Pravila* i *Muškarci su s Marsa, a žene su s Venere*. Monica je na njih gledala kao na temeljni rad. Prilazila je sastajanju s muškarcima na isti način kao i svakom drugom projektu:

napravi osnovno istraživanje, napravi plan, postavi si ciljeve. No, Riley bi na to vjerojatno gledao kao na opsesiju. Nijedno od njih nije spomenulo knjige za samopomoć, a neugodan trenutak brzo je prošao.

Nije proveo noć kod nje. Gledali su film na Netflixu, sjedili zagrljeni na kauču, zajedrio jeli čips. Puno su vremena proveli ljubeći se i šalili su se kako su im promaknuli previše komplicirani dijalozi. Ona je pokušavala smisliti kako da ga nježno odbije ako se odvaži krenuti predaleko, a onda se razočarala kad to nije učinio.

Julian

JULIAN UOPĆE NIJE bio naviknut na to da mu interfon zazvoni u 7:30 ujutro. Ali opet, mnogo čudnih, novih stvari dogodilo se otkad je započeo svoj projekt.

Još je uvijek bio u pidžami, pa je samo prebacio na sebe najbližu jaknu što ju je našao (Alexander McQueen, iz otprilike 1995., s prekrasnim epoletama i zlatnim opšivom) i par velingtonki što su iskočile iz ormarića ispod stubišta. Otišao je do ulaznih vrata.

Julian je morao pogledati dolje sa svoje visine od gotovo dva metra da bi uopće vidio svoju posjetiteljicu. Bila je sitna Kineskinja poput ptice, lica poput oraha, očiju sličnih groždicama i s divljom kratkom sijedom kosom poput slame. Vrlo moguće da je bila starija i od njega. Toliko se zagledao u nju da je zaboravio progovoriti.

»Ja sam Betty Wu«, reče ona, glasom mnogo snažnijim nego što je sama bila, naizgled nepokolebana izgledom muškarca odjevenog u kombinaciju visoke mode, otrcane odjeće za spavanje i pokisle zaštitne opreme. »Dolazim zbog tai chija.«

»Tai chija?« ponovi Julian, svjestan da zvuči prilično glupavo.

»Moj unuk, Biming, on kaže da želite naučiti tai chi«, odgovori ona polako, tonom koji se obično koristi kad se obraćate idiotu ili vrlo malom djetetu.

»Biming?« ponovi Julian, zazvučivši kao idiot, ili vrlo malo dijete. »Oh, vi mislite na Baza?«

»Ne znam zašto on ne voli svoje kinesko ime. Zar se srami?« ljutito će žena imenom Betty. »On kaže da želite da vas naučim tai chi.«

Julian nije rekao ništa takvo, no shvatio je da nema smisla svađati se s ovom silom prirode.

»Ovaj, nisam vas očekivao, pa nisam baš odjeven za tu priliku«, pobuni se Julian koji je znao, mnogo bolje nego drugi, koliko je važno nositi ispravnu odjeću. »Možda da počnemo neki drugi put?«

»Nema vremena kao što je sadašnje«, reče gospođa Wu, namrštivši se na njega. »Skinite taj kaput i velike čizme.« Zurila je u njegove velingtonke kao da

su je grozno uvrijedile. »Imate velike čarape?« Julian, koji je nosio svoje najtoplije vunene čarape za spavanje, bez riječi kimne.

Gospođa Wu otišla je do središta popločenog dvorišta, zbacila sa sebe crni vuneni kaput, pa ga položila na klupu od lijevanog željeza, i otkrila crne hlače, labavo vezane vrpcom za stezanje, i blijedosivu radničku košulju. Iako je bilo hladno, ograđeno dvorište bilo je osvijetljeno blijedim zimskim suncem. Mraz je svjetlucao poput vilinske prašine.

»Ja govorim, ti kopiraš«, uputi ga gospođa Wu, malo razdvojivši stopala, savinuvši koljena i podigavši ruke dramatičnim zamahom iznad glave, poput ogromne čaplje, udišući kroz nos na pretjerani način.

»Tai chi je dobar za držanje, cirkulaciju i pokretljivost. Zbog njega duže živite. Ja sam sto pet godina stara.« Julian je zurio u nju, ne znajući kakva bi trebala biti pristojna reakcija, a ona se nato široko naceri, otkrivši male, razmaknute zube, premalene za njezina usta. »To je samo šala! Tai chi dobar, ali ne toliko dobar.«

Gospođa Wu ponovno savine koljena, a onda se okrene postrance, savinuvši jednu ruku iza sebe, a drugu gurajući naprijed, otvorenog dlana, kao da upozorava uljeza. »Tai chi je zapravo ravnoteža između jina i janga. Ako koristite tvrdoću da se oduprete moći, onda će se obje strane slomiti. Tai chi na tvrdoću odgovara mekoćom, pa se dolazeća moć iscrpi. To je i filozofija za život. Razumijete?«

Julian kimne, iako mu je bilo jako teško zapamtiti sve što mu je gospođa Wu govorila, a istovremeno i pratiti njezine pokrete. *Multitasking* mu nikad nije bio jača strana. Zbog toga nikad nije naučio svirati klavir. Nije mogao natjerati svoje dvije ruke da istovremeno rade različite stvari. A sada je pokušavao balansirati na jednoj nozi, a desnim laktom dodirivati desno koljeno.

»Kad smo tek došli ovamo, 1973. godine, dva muškarca došla su u restoran i rekli su: »Vratite se u Kinu i nosite svoju prljavu, stranu hranu sa sobom.« Ja kažem: »Vi ste ljuti. Ljutnja dolazi iz želuca. Sjednite. Donesem vam juhu. Besplatno. Osjećate ćete se bolje.« Pojeli su moju *wonton* juhu. Recept od moje bake. Već četrdeset godina su mušterije u restoranu. Na moć odgovorite mekoćom. Recept za život. Sad razumijete.« I začudo, razumio je.

Dok je Julian nastavio imitirati široke, zamahujuće pokrete gospođe Wu, doletio je crvendać, podsjetivši ga na Monicin opis njegova Tajnog vrta. Spustio se na rub kamenog vodoskoka, isturio glavu i pogledao Juliana, kao da se pita što on to radi. *Možeš i pitati*, pomisli Julian, njišući se na jednoj nozi.

Nakon otprilike pola sata, gospođa Wu sklopi ruke kao na molitvu i pokloni se prema Julianu koji, i dalje je oponašajući, sagne glavu pred njom.

»Dobro je za prvi put«, reče ona. »U Kini kažemo, *Jedno jelu neće od čovjeka napraviti debeljka*. Morate raditi malo pomalo i često. Vidimo se sutra. U isto vrijeme.« Ona uzme svoj kaput i stavi ga preko ramena, jednim laganim pokretom.

»Koliko sam vam dužan za lekciju?« upita Julian.

Betty udahne kroz nos tako snažno da su joj nosnice pobijeljele. »Ne platiti! Vi ste Bimingov prijatelj. Vi ste slikar, ne? Naučite me slikati.«

»OK«, vikne Julian za njom dok je žurila kroz ulazna vrata. »Vidimo se na mojem satu slikanja u ponedjeljak. Dođite s Bazom. Mislim, s Bimingom.«

Bez okretanja, gospođa Wu podigne ruku potvrdivši i ode, ostavivši dvorište praznijim nego je bilo prije no što je došla, kao da je usisala nešto njegove energije i odnijela je sa sobom.

Julian uzme svoju jaknu i svoje čizme i ode natrag u svoju kuću, s više živosti u koraku nego što je osjetio već dugo vremena.

ČINI SE DA svaki petak dolazi brže, pomisli Julian hodajući prema Admiralu. Kao da uopće nije prošlo vrijeme otkad je zadnji put bio ovdje. Ovaj put bio je manje iznenađen vidjevši neke likove naslonjene na mramorni grobni kamen, umotane u kapute i šalove. Približivši se, u njima prepozna Rileyja, Baza i gospođu Wu.

»Rekao sam baki da idem ovamo«, reče Baz, »i inzistirala je da će donijeti svoju *wanton* juhu.«

»Hladno je danas. Moja juha ugrije tijelo, ugrije dušu«, reče gospođa Wu, sipajući juhu iz velike termosice u četiri šalice koje je Baz donio u pletenoj košari.

»Sjednite, gospođo Wu!«, reče Julian, pokazavši na mramornu ploču iznad Admirala. Zapravo i nije bio zabrinut za njezinu udobnost, ali stajala je na Keithu.

»Za Mary!« reče Riley, podigavši svoju šalicu. Gospođa Wu podigne obrve poput dviju radoznalih gusjenica.

»Njegova žena. Mrtva«, objasni Baz svojoj baki.

»Za Mary!« rekoše svi.

Riley

RILEY JE PREGLEDAVAO stvari iz Julianovog ormarića ispod stubišta. Bio je poput TARDIS-a iz serije *Doctor Who* - iznutra mnogo veći nego što ste mogli zamisliti ako biste ga gledali izvana. Pitao se hoće li se, kad napokon dođe do kraja, naći u drugom svemiru. Ili možda u Narniji. Ne bi se začudio da tamo iza pada snijeg. Ovdje je bilo ledeno bez vatre u kaminu.

Prošli tjedan, jedan cijeli dan proveo je fotografirajući neke od stvari koje je pronašao i stavljaajući slike na eBay, i dosad je već zaradio više od sedamdeset pet funti naknade. Kad bi mu Julian dopustio da pretraži i onu njegovu garderobu, mogli bi zaraditi pravo bogatstvo. Predložio je to Julianu. »Nećeš prodati nijednu jedinu čarapu«, zarežao je Julian na njega. Da bude siguran da je bio jasan, stao je na vratima, raširivši svoje tanke ruke kako bi spriječio ulazak, poput velikog mršavog insekta.

Oko Rileyja su bile tri velike hrpe. Jedna je bila za predmete za koje je mislio da će ih prodati, na jednoj su bile stvari za baciti, a na sljedećoj stvari za zadržati.

Danas je stigao malo prije deset sati, znajući da će Julian ići u svoju šetnju. Julian je značajno usporavao cijeli proces. Lebdio bi nad Rileyjem poput jastreba, a onda bi se obrušio dolje, izvlačeći slomljenu vazru iz gomile za baciti, izjavljujući, »Ovo mi je dao Charlie nakon moje izložbe, 1975., u New Bond Streetu. Sve sam prodao za dva dana! Došla je princeza Margaret, znaš. Mislim da sam joj je prilično svidio.« Teatralno se zagledao u daljinu. »Mary je nije voljela. Niti malo. U njoj su bili ružičasti božuri, ako se dobro sjećam. Ne mogu je baciti, nikako, mladiću Riley. Ne, ne, ne. To ne dolazi u obzir.«

Jutros, nakon što je sat vremena bio sâm, napravio je zbilja puno toga. No, čim se Julian vratio, započeli su dugačak i mučan pregovarački proces, podnošljiv samo zbog Julianovih divno živopisnih i razuzdanih anegdota iz šezdesetih, sedamdesetih i osamdesetih.

Uzeo bi jednu od gramofonskih ploča s gomile, obrisao prašinu s nje i stavio je na stari gramofon, počastivši Rileyja pričama o tome kako je tulumario sa Sidom Viciousom i Nancy, ili o tome. koga je zaveo uz Blondienu ploču »Heart Of Glass«. Riley nije bio baš siguran koliko mu može vjerovati. Činilo se da je

Julian bio prisutan na svakom značajnom društvenom događaju u novijoj povijesti, od večera s Christine Keeler i Mandy Rice-Davies do tulumu gdje su Mick Jagger i Marianne Faithfull bili uhićeni zbog posjedovanja marihuane.

Jučer je Julian Rileyja upoznao s grupama Sex Pistols, Talking Heads i Frankie Goes To Hollywood. Kad je sjedio na plaži u Perthu, zamišljajući svoje putovanje u London, nije mislio da će provoditi vrijeme svirajući zračnu gitaru, dok starac pjeva riječi pjesme »Anarchy In The UK« u praznu bocu, koja glumi mikrofon. Dok je pjesma (ako se to tako moglo nazvati) išla svome kraju, pomalo uznemireno shvati da su se Julianove oči ispunile suzama.

»Jesi li dobro, Juliane?« upita.

»Dobro sam«, odgovori on, mahnuvši rukom ispred lica poput umirućeg noćnog leptira. »Samo, kad slušam takve pjesme, sve se tako živo vrati, navali natrag. Ponovno sam okružen svim tim izvanrednim ljudima, svojim prijateljima, u tom nevjerojatnom razdoblju. Onda pjesma završi, i ja se sjetim da sam samo starac kojemu je ostala jedino prašnjava gramofonska igla koja se okreće po ploči, i previše stvari zbog kojih žalim.« Riley nije znao što da kaže na to. Što je gramofonska igla?

Rileyovo putovanje u London pokazalo se kao najbolje i najgore provedeno vrijeme. Grad mu je bio divan, unatoč ledenoj hladnoći. Pronašao je prekrasne prijatelje. Jedini problem bila mu je Monica. Što je više vremena Riley provodio s njom, više joj se divio. Volio je njezinu odlučnost, njezinu borbenost i njezin oštar intelekt. Strašno mu se sviđao način na koji je dovela Juliana i elegantno ga povukla u svoj krug, zbog čega se osjećao željenim i korisnim, a ne kao da ga žale. Volio je njezinu ljubav prema kafiću i njezinim mušterijama. Samo vrijeme provedeno s Monicom pružalo mu je osjećaj hrabrosti, energije i pustolovnosti.

No, Riley je mrzio činjenicu da se čitav njihov odnos temelji na laži. Ili barem na manjku istine. I što je duže puštao da bude tako, teže mu je bilo reći istinu. Kako će ona reagirati kad otkrije da je projekt jednoga bivšeg kokainomana? Bila bi izvan sebe od bijesa. Ili bi bila slomljena. Ili ponižena. Ili sve troje.

Riley se stalno iznova trudio zaboraviti na Projekt autentičnosti, no stvari koje je pročitao nije mogao odčitati. Obično bi se samo opustio i uživao u trenucima s potencijalnom ljubavnicom, puštajući da sve slobodno teče i promatrajući kojim smjerom ide. No, s Monicom, bio je previše svjestan onoga što je napisala u bilježnicu. Znao je da želi stalnu vezu, brak, djecu, djela, ali on se samo želio zabavljati na svojem putovanju Europom. Zar ne?

Hazardov duh progonio ga je čak i tijekom krasne večeri što ju je proveo u njezinom stanu. Sjetivši se Hazardove pretpostavke da Monica vjerojatno slaže knjige na polici po abecednom redu, nije mogao odoljeti a da ne provjeri. Pokazalo se da nije slagala knjige po abecedi, već po boji.

Ugodnije je oku, rekla je.

Istina je bila da je imao previše informacija, a Monica ih nije imala dovoljno, i to je sve kompliciralo. Nije mogao ni biti siguran koliko mu se Monica zaista sviđa, a koliko su njegovi osjećaji bili rezultat Hazardovog pokušaja spajanja. Da je sve bilo na njemu, bi li mu se manje sviđala? Ili možda više? Najvjerojatnije se nikad ne bi sreli.

Dok nije naišao na *Bilježnicu neizgovorenih stvari*, Riley je bio potpuno autentičan. Sada je bio prevarant.

Jedino rješenje koje je vidio bilo je da ne uđe u cijelu priču preduboko. I kad nakon nekoliko mjeseci krene dalje, Monica neće biti previše povrijeđena i - što je najvažnije - nikad neće saznati kako je sve to počelo. To je značilo da nema više ljubljenja. Zapravo, prekrižit će to - taj (prilično ugodan) brod je već otplovio - ali definitivno, nikako, *neće biti seksa*. Riley se sasvim dobro snalazio u neobaveznom seksu, no pretpostavljao je da Monica nije bila takva.

Hazard

HAZARD SE OSJEĆAO kao da je zarobljen u filmu *Beskrajan dan*. Svaki dan je sjalo sunce. Svaki dan on bi slijedio istu rutinu: meditacija s Neilom, šetnja plažom, plivanje, čitanje u mreži za ljuljanje, ručak, *siesta*, plivanje, večera, krevet. Shvatio je da živi san. Kao da se nalazi u slici na čuvaru zaslona koji je osvjetljavao tisuće ureda. Trebao bi biti užasno zahvalan. Ali bilo mu je dosadno. Grozno dosadno. Glupo dosadno. Smrtno dosadno.

Hazarda je pogodilo kad je shvatio da nema pojma koji je dan u tjednu. Cijeli život kalendar ga je gonio poput tiranina - osjećaj potonuća u nedjelju navečer, grubo buđenje u ponedjeljak ujutro, ni-tu-ni-tamo u srijedu i euforija u petak navečer. A sad, nije imao pojma. Kao da ga vjetar nosi.

Svaki dan događao se barem jedan odlazak s plaže, i barem jedan izlazak, obično s nekoliko ljudi, pa je uvijek bilo novih ljudi za upoznati. No nakon nekog vremena svi ti razgovori stopili su se u jedan. *Odakle si? Kamo ideš nakon ovoga? Što radiš kod kuće?* Samo su plovili površinom upoznavanja, a onda bi otišli.

Svi ti stalni novi počeci, bez ikakve sredine ili zadovoljavajućeg kraja, bili su iscrpljujući.

Samo još nekoliko tjedana, rekao je Hazard samom sebi, i bit ću dovoljno jak da krenem dalje, da se oduprem iskušenju, da odem kući.

Hazard je provodio sve više vremena razmišljajući o kući. Čudno, ali nije razmišljao o svojoj obitelji i prijateljima - u tim je sjećanjima bilo zapleteno previše žaljenja. Znao je sve o »pomirbama«. Jedne večeri, prije otprilike godinu dana, nazvala ga je djevojka imenom Wendy. Rekla mu je da pravi »korake«. Neko vrijeme razgovor je bio izvan kolosijeka jer je Hazard mislio da ona govori o satovima vježbanja. Wendy mu je objasnila da je deveti od dvanaest koraka kod Anonimnih alkoholičara bio »pomiriti se«, pa ga je zvala da mu se ispriča što ga je prevarila prije nekoliko godina. Nije mu rekla da je udana. Hazard se malo zbunio, i morao je izlistati puno fotografija na svom iPhoneu prije nego se svega sjetio. No, sad je ponovno mislio na Wendy i na njezino inzistiranje da je »pomiriti se sa svima kojima je učinila nešto nažao« od ogromne važnosti za oporavak. Svi ti spaljeni mostovi morali su biti ponovno izgrađeni, ali ne još. Bio

je još predaleko, i bilo mu je previše teško, pa je sve stavio u datoteku »s tim ću se baviti kad dođem doma«.

U međuvremenu, a jer je bilo mnogo jednostavnije i manje povezano s mržnjom prema samom sebi, razmišljao je o Julianu, Monici i Rileyju.

Je li Monica uspjela nagovoriti Juliana da drži satove slikanja? Je li Julian manje usamljen? I, pitanje koje ga je progonilo više od svih drugih: je li Riley pronašao Monicu i je li on muškarac njezinih snova? Hazard se osjećao poput pisca koji je započeo priču a onda, na polovici, njegovi likovi jednostavno su odlutali sa stranice i počeli sve raditi po svome. Kako se samo usuđuju? Zar nisu shvatili da sve duguju njemu? Znao je koliko je mala šansa za sretan kraj, no sjedeći u svojoj mreži, u ovoj nevjerojatno prekrasnoj okolini, potpuno izvan stvarnosti, sve je izgledalo moguće.

Hazard se grijao na nepoznatoj mu toplini osjećaja da je učinio nešto *dobro*. Nešto nesebično. Ljubazno. Ako je Riley surađivao, promijenio je nečiji život. Monica će mu biti tako zahvalna! A nije da mu je trebala zahvalnost, naravno.

Izbacio je osunčanu nogu iz mreže i nožnim prstima se odgurnuo od drvenih dasaka na svojoj terasi da bi se lagano zaljuljao s jedne na drugu stranu. Proklinjao je sebe što nije od Rileyja uzeo broj mobitela ili adresu na kojoj će odsjesti. Nije mu znao ni prezime. Želio je da mu bar može poslati poruku s tekstom: »Bok. Ovdje Hazard. Kako je u Londonu?« Iako, podsjeti sâm sebe, ionako nije imao telefon s kojeg bi mu mogao poslati poruku. Znao je gdje je Julian, kao i Monica, ali oni nisu pročitali njegovu priču, a Riley im možda još nije rekao ništa o tome. Ali nije mogao podnijeti osjećaj da bude tako *izdvojen*. Hazard je uvijek volio biti u centru događanja - to ga je vjerojatno i dovelo u ovu zbrku.

A onda, sine mu ideja. Nije bila savršena, ali bio je to samo mali način da se ponovno ubaci u priču, da im dade do znanja kako je još uvijek dio Julianova projekta.

Na otoku su postojala dva minibusu koji su kružili plažama, ukrcavali turiste i vozili ih u jedini grad u kojem je bila pošta, banka i dućani. Kad je sljedeći put autobus stao kraj kafića Lucky Mother, Barbara ga je pozvala i Hazard se ukrcao.

Autobus je skakutao po prašnjavom putu, punom rupa. Na njemu nije bilo vrata, nego samo platneni krov za zaštitu od sunca, i otvoreni stražnji dio. Zrak je bio ljepljiv i smrdio je po znoju i kremi za sunčanje. Dvije klupe bile su okrenute jedna prema drugoj, na svakoj je bilo pet ili šest turista, neki su čvrsto držali svoje ruksake, a neki samo torbe za plažu. Hazard pogleda na red nogu pokraj svojih - sve varijacije nijansi bijele, smeđe i crvene, često pune otečenih crvenih krugova od ugriza komaraca i ogrebotina s koraljnih grebena. Razmjenjivali su uobičajene rečenice: *Gdje ste odsjeli? Gdje ste bili? Što preporučujete za razgledavanje?* Hazard je već toliko puta vodio takve razgovore da je poznao sva turistička odredišta, restorane i barove koje je mogao preporučiti, i na otoku, ali i dalje, i nije priznao da sâm nije bio ni u jednom od tih mjesta, osim na svojoj maloj

plaži i, s vremena na vrijeme, u gradu. Nije želio objašnjavati zašto: *Ne vjerujem samom sebi.*

Autobus se zaustavio na malom pristaništu za trajekte, gdje je čekala brodica da odveze putnike na Koh Samui. Od tamo, veća brodica mogla ih je odvesti u Surat Thani na kopnu. Nekoliko minuta, Hazard je razmišljao da se samo ukrca na tu brodicu. Imao je putovnicu i gotovinu u pojasu za novac što ga je nosio ispod majice. I možda bi to i učinio, jer nije mu smetala pomisao na to da će ostaviti sve svoje stvari u kući, no dugovao je novac za tjednu stanarinu Andyju i Barbari, a nakon sve njihove ljubaznosti, nije želio da misle kako je namjerno zbrisao.

Hazard je otišao u dućan. Tamo je kupovao saronge, kremu za sunčanje, šampon i zubnu pastu. Unutra, odmah do vrata, bio je vrtuljak s razglednicama. Hazard ga je vrtio dok nije pronašao razglednicu na kojoj se vidjela njegova plaža. Pogled iz zraka. Mogao si čak primijetiti i njegovu kuću.

Hazard je sjeo za stol na terasi kafića, pijući vodu na slamčicu utaknutu u veliki kokos, i gledao je trajekt iz Koh Samuia kako izbacuje nove turiste na drveno pristanište. Uzbuđeno su brbljali o ljepoti svoje destinacije, ignorirajući vozača brodice koji se mučio s njihovim ruksacima. Koristeći kemijsku što ju je posudio od konobara, počeo je pisati.

*Monica, Monicin kafić, 783 Fulham Road, Fulham,
London, UK.*

Dami koja prodaje najbolju kavu u gradu.

Uskoro se vidimo.

Hazard.

PRIJE NEGO SE stigao predomisliti, Hazard je otišao u poštu, kupio marku i poslao razglednicu.

Monica

MONICA JE PRIPREMALA kafić za večernji sat slikanja. Mobitel joj zazvoni već peti put. Nije ni morala provjeriti tko je. Ponovno ju je nazvao Julian, slučajno. Nije se još naviknuo na svoj novi mobitel. No, danas mu je uspjelo nazvati je nešto ranije da joj kaže kako je odlučio da su učenici spremni na sat slikanja »ljudskog oblika« i može li biti tako dobra i pronaći nekoga tko će im biti model.

To nije bilo tako lako kao što je zvučalo. Nije bilo dovoljno vremena za postaviti oglas, pa se obratila Benjiju. Objasnila mu je da se ne radi o jeftinoj golotinji, nego da je to umjetnost. Nitko ga ne bi gledao kao golog Benjija, nego kao *subjekt*, otprilike kao jastoga Larryja, samo što on neće završiti kao večera. Bila je sigurna da će poza koju Julian odabere biti odabrana s ukusom i diskrecijom. Nitko neće vidjeti njegov... (u tom trenutku je ostala bez riječi). Na kraju, odlučila je ponuditi mu platiti dvostruke prekovremene sate i dati mu još jedan slobodan dan, i tako su se dogovorili.

Julian je stigao, večeras odjeven u kožu, izgledajući poput staračke verzije Dannya iz mjuzikla *Grease*, a onda su počeli dolaziti i ostali. »I got chills, they're multiplying«, otpjevusi Baz tiho Benjiju na uho. Benji se nije nasmiješio, samo je virio iza pulta, istovremeno izgledajući i nervozno i buntovno. Kad su svi sjeli za stolove, Julian im je podijelio papire i olovke.

»Danas se ponovno vraćamo na olovku, dame i gospodo, jer s crtanja mrtve prirode prelazimo na crtanje ljudske figure. Prije nego počnemo, ljubazno vam predstavljam gospođu Wu.«

Svi su pozdravili sitnu Kineskinju, koja je ustala i naklonila se. Ni kad je ustala nije bila mnogo veća nego kad je sjedila.

»Zovite me Betty«, reče, pomalo divlje.

»Dragi Benji ljubazno je pristao biti naš današnji model«, reče Julian, nakon što su se svi upoznali. »Možeš li doći ovamo, Benji?«

Benji se približi grupi. »Ovaj... gdje da skinem odjeću?« upita.

»Odjeću? Ne budi smiješan, stari. Trebaju nam samo tvoje ruke! Nema smisla trčati prije nego prohodamo. Evo, sjedni na ovaj stolac i uzmi u ruke ovu šalicu,

tako da isprepleteš prste. To je sve. Ruke su jedan od dijelova tijela koji je najteže nacrtati, pa ćemo se danas usredotočiti samo na njih.«

Benji mračno prostrijeli pogledom Monicu, pitajući se je li mu ovo namjestila. Monica mu uzvratila mračan pogled, svjesna da mu je strahovito preplatila to što će samo sjediti na stolcu, potpuno odjeven, puna dva sata. Sophie i Caroline izgledale su prilično potišteno. Sophie šapne nešto Caroline, koja zafrkće od smijeha.

Julian nastavi, naizgled uopće ne primjećujući usputne događaje oko sebe. »Cak i najiskusniji slikari ruke smatraju najtežima za crtanje.« Julian zastane i podigne obrvu, kao da želi pokazati da se to, očito, ne odnosi na njega. »Pokušavajte ne misliti na ono što *znate* o izgledu ruku i prstiju. Umjesto toga, gledajte na njih kao na kombinaciju oblika, rubova i sjena. Mislite o tome na koji način možete koristiti poteze olovkom da biste opisali razliku između mesa i kostiju ruku i čvrstog objekta koji one drže. I, molim vas, potrudite se da Benjijevi elegantni prsti ne izgledaju kao hrpa banana.«

Polako se na učenike spustio mir, isprekidano jedino zvučima poteza olovkama i povremenog usputnog mrmljanja, ili Julianovim uputama.

Dok su učenici završavali, Riley podigne ruku.

»Što je, mladiću? Nismo u *školi*, znaš! Ne moraš dizati ruku!« reče Julian, u isto vrijeme izgledajući poput strogo ravnatelja.

»Ovaj, ja planiram putovanje u Pariz, pa sam razmišljao možete li mi preporučiti neke dobre galerije koje bih trebao posjetiti«, reče Riley, dok je u nelagodni spuštao ruku, pa prošao njome kroz plave koverče svoje kose.

Monica osjeti izdajnički čvor u želucu koji bi se pojavio svaki put kad bi Riley spomenuo svoj odlazak iz Londona. Obrisala ga je, poput mrlje na izlogu svojeg kafića. Živim u trenutku, podsjetila se strogo.

»Ah, Pariz. Nisam bio već više od dvadeset godina«, reče Julian. »Ima toliko toga za odabrati - Louvre je obavezan, naravno. Musée d'Orsay i Pompidou. To bi bila sjajna mjesta za početak.« On zastane, namrštivši se zamišljeno. »Znate što? Svi bismo trebali ići! Na razredni izlet! Što kažete?«

Monica, koja ništa nije voljela više od novog *projekta*, odmah se priključi. »Kakva divna ideja! Mogla bih nam sve dogovoriti, kao grupi, u Eurostaru. Ako sad rezerviramo za siječanj, trebali bismo jako dobro proći. Pregledat ću cijene i o svemu vas izvijestiti sljedeći tjedan. U međuvremenu, ogromna večera danas, za sve koji ostaju, dar je naše divne Betty Wu.«

»Juha od rakova i slatkog kukuruza, okruglice od kozica i vlasca i povrtne proljetne rollice«, najavi Betty. »Biming! Podijeli štapiće, zdjelice i žlice za juhu, molim lijepo.«

»Biming?« šapne Monica Benjiju.

»Ah, znam. Nemoj reći ni riječ«, odgovori Benji. »On to poriče.«

RILEY JE JOŠ ostao, dok su ostali otišli, stišćući u rukama svoje crteže Benjijevih ruku, s različitim osjećajima ponosa i nelagode, dok im je topli odsjaj Bettyine juhe pružao zaštitu od hladnog noćnog zraka.

»Hoćeš da ti pomognem oko zatvaranja kafića?« upita on Monicu, prelazeći joj rukom po leđima. Zakači prste na remen njezinih traperica i povuče je bliže k sebi. Osjetivši njegova surferska bedra na svojim, Monica gotovo ostane bez daha.

»Hvala ti«, odgovori, pitajući se bi li mu trebala dopustiti da prenoći kod nje, ako je to upita. Zamišljala je njegovo lice u snu, njegove dugačke, tamne trepavice kako mu se odmaraju na obrazima. Gotovo je vidjela njegove tamne udove, zapetljane u njezine svježe, bijele plahte. Lice joj je bilo tako vruće da je bila sasvim uvjerenjena da je pocrvenjela. Nije bila sigurna da će imati snage da ga pošalje kući. Ona ode zaključati blagajnu. Riley krene za njom, noseći nekoliko staklenih čaša natrag u bar.

»Što je to?« upita Riley, pokazujući na njezin red po bojama složenih Post-it ceduljica iza pulta.

»To su moje bilješke o mušterijama«, odgovori Monica. Riley uzme jednu i zagleda se u uredan rukopis što ga je prepoznao iz bilježnice.

»*Gospođa Skinner. Alergija na mliječno. Bebica imenom Oily. Pitaj za novog psića*«, čitao je naglas. »A ja sam sve vrijeme mislio da ti imaš izvanredno pamćenje.«

»Ja i *imam* izvanredno pamćenje«, odgovori Monica. »Ovo sve sam zapisala za Benjija. Hej, tako sam uzbuđena zbog tog puta u Pariz!« reče, odvučavši pažnju Rileyju prije nego je stigao pogledati i manje ugodne bilješke, poput *Pazi se Berta, fanatičnog navijača nogometnog kluba Fulham. Briše nos rukama. Trebaju ti antibakterijske maramice*.

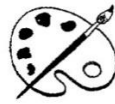
»Misliš da će svi ići? Potražit ću najbolja mjesta gdje možemo jesti. Toliko ih je mnogo, ogroman izbor. Uživat ćeš, Riley. Pariz je zaista jedan od najljepših gradova na svijetu«, rekla je, brzo u glavi zamijenivši riječ »najromantičnijih« s »najljepših«. To je bila kulturna ekspedicija, a ne ljubavni vikend. Kad smo kod toga, možda bi mogla rezervirati ljupki butik-hotel, tako da njih dvoje mogu ostati još jednu noć. Mogli bi šetati kraj Seine u zalasku sunca i u krevetu jesti tople čokoladne kroasane za doručak, uz jaku kavu i svježe iscijeđeni sok od naranče.

Ona vrati samu sebe iz sanjarenja i primijeti da je Riley odsutan i da gleda preko njezinog ramena. Okrene se da vidi što mu je to privuklo pažnju. Bila je to razglednica što ju je prikačila na pano s bilješkama.

»Prekrasna plaža, zar ne? Negdje na Tajlandu.« Ona zaškilji prema sitnim slovima u dnu desnog ugla. »Koh Panam, navodno. Zapravo, jako čudno, jer nemam pojma od koga je, iako ta osoba očito poznaje mene. Pogledaj.« Ona skine razglednicu s panoa i okrene je, pruživši je Rileyju. »Naslovljena je na

Monicu. *Vidimo se uskoro*. Misliš da je to nekakav uhoda? I potpisano je s *Hazard*. Mislim, kakvo je to ime? Zvuči poput znaka na cesti!«

I onda, gotovo bez pozdrava, Riley izjavi da mora ići. A Monica je ostala stajati s razglednicom u ruci, pitajući se u čemu je, za ime svijeta, pogriješila.

Julian

MONICA NIJE REKLA Julianu da dolazi. Julian je pretpostavio da ga je namjerno uhvatila nespremnog, tako da se ne može pobuniti. Stajala je na njegovom pragu, držeći u ruci kantu punu sredstava za čišćenje u različitim kričavim bojama, a na rukama su joj bile žute gumene rukavice. Je li ih nosila u javnosti? Ma, sigurno nije.

»Danas je u kafiću miran dan«, reče ona, »pa sam mislila, doći ću k tebi i napraviti ti proljetno čišćenje.« On je sigurno izgledao uznemireno kao što se i osjećao, jer je brzo dodala, »Ne mislim čistiti tebe. Nego tvoju kuću. Ne brini - nije mi to teško. Čišćenje mi je uvijek bilo jedna od najdražih aktivnosti, zaista. A ovo mjesto je jedan nevjerojatan...« Ona zastane na par sekundi prije nego je iz usta izvukla riječ »izazov«, poput zeca iz šešira. »Ovo je, moj prijatelju, Rolls-Royce među projektima čišćenja.«

»Pa, to je zbilja ljubazno od tebe, draga moja«, reče on, iako nije bio baš posve siguran da jest. Ona nahrupi u hodnik prošavši kraj njega. »Ali zbilja nije nužno. Ja volim ovako kako jest. Zaista. Usto, miriši mi na Mary. Ako kreneš napadati ovo mjesto sa svim tim... *stvarima*, isprat ćeš mi nju.« Pa, neće valjda tome moći konrirati, ili?

Monica stane, okrene se i zagleda se u njega.

»Juliane, bez uvrede, ali« - Julian odoli porivu da stavi prste u uši: ljudi su uvijek koristili taj izraz upravo prije nego će reći nešto zbilja, zbilja uvredljivo - »zar mi hoćeš reći daje Mary mirisala na plijesan, prašinu i nešto neidentificirano što je sigurno uginulo ispod tvojih kuhinjskih ormarića?«

»Pa, naravno da ne!« odgovori on, užasnut i, zapravo, malo uvrijeđen. Možda je Monica to osjetila jer je uzela njegovu ruku u svoje ruke, srećom, maknuvši one glupe, grozne rukavice prije toga.

»Juliane, reci mi kako je mirisala tvoja kuća dok je Mary bila ovdje«, reče ona.

Julian je zatvorio oči i duboko razmišljao nekoliko minuta, dok su mu se u glavi odmotavali mirisi, sloj po sloj.

»Sjećam se mirisa ruže, domaćeg džema od jagoda i svježih limuna. Onog laka za kosu koji se nalazio u velikim, zlatnim bočicama. Oh, i naravno, mirisa boje«, reče on.

»OK. Daj mi pola sata. Vratit ću se«, reče Monica, i nestane, naglo kao što je i došla.

Kad se vratila, dvadeset devet minuta kasnije, sa sobom je donijela još više stvari. Stavila je vrećice u kut i stala pred njih tako da nije mogao vidjeti što je unutra.

»Juliane, mislim da bi bilo najbolje da ti odeš van i pustiš me da radim«, reče ona. »Idi i sjedni u kafić. Rekla sam Benjiju da sve što poželiš pojesti ili popiti stavi na račun kuće. Ostani vani koliko god možeš. Meni će trebati neko vrijeme.«

Julian, koji je sad već počeo shvaćati da je prepiranje s njegovom novom prijateljicom zapravo gubljenje vremena i energije, otišao je i proveo vrlo ugodno poslijepodne brbljajući s ljudima koji su dolazili i odlazili iz Monicinog kafića.

Benji ga je naučio kako napraviti dobar kapučino, koristeći aparat za kavu koji je bio veličine omanjeg auta, i jednako kompliciran. Onda su se on i Benji dugo cerekali poput zločestih školaraca čitajući Monicine »upute o mušterijama«, i izmislili su i dodali nekoliko vlastitih.

Jako se trudio ne razmišljati o strahoti koja se događa u njegovoj kući.

NI SÂM VIŠE nije znao koliko je vremena prošlo otkad je zadnji put pokucao na vlastita vrata. Bio je prilično nervozan prije nego će ući i osjećao se više kao posjetitelj, nego kao vlasnik. Nakon minutu ili dvije, pojavila se Monica, s kosom zamotanom u maramu, iz koje se oslobodilo nekoliko pramenova. Lice joj je bilo zajapureno, a oči su joj sjale, kao da je i na njima napravila proljetno čišćenje. Nosila je jednu od Maryinih pregačica. Gdje ju je, za ime svijeta, pronašla?

»Bojim se da sam sredila samo dnevnu sobu i kuhinju«, rekla je. »Vratit ću se jedan drugi dan i srediti ostalo. Uđi!«

»Monica!« reče Julian. »Ovdje se desio *preobražaji*« I zaista je bilo tako. Kroz prozore je sjala svjetlost, padajući na površine koje su bile očišćene i ispolirane. Na tepisima su blatnjave boje postale jarke i žive, a nigdje na vidiku nije bilo paučina. Prostor je opet izgledao kao *dom*, kao da je Monica oprala petnaest godina, zajedno sa svom prljavštinom.

»Koji miris osjećaš?« upita ona. On zatvori oči i udahne.

»Limune, svakako«, reče on.

»Da. Koristila sam sredstva za čišćenje s mirisom limuna. Što još?«

»Džem od jagoda!«

»Opet točno. Krčka se na čistom i sjajnom štednjaku u kuhinji. Moramo naći nekoliko staklenki za džem. Sjedni dok ja ne završim.«

Monica nestane vani i vrati se noseći tri velika buketa ruža, koji su sigurno bili skriveni u dvorištu. Brzala je uokolo dok nije pronašla vaze i aranžirala ih na različitim mjestima.

»A sada«, reče teatralno, »završni *touch!*« i izvadi bočicu laka za kosu Elnett - upravo onakvog kakav je koristila Mary - i popraska uokolo po njegovoj dnevnoj sobi. »Zatvori oči, Juliane. I, miriši li sad onako kako je mirisalo dok je Mary bila ovdje?«

On se nasloni u svojoj najdražoj fotelji (koja više nije bila masna) i udahne. I mirisalo je. Želio je oči zauvijek držati zatvorenima i ostati u 2003. godini. No, bilo je potrebno još nešto.

»Monica«, reče on. »Moramo slikati. Održat ću ti privatni sat. To je najmanje što mogu učiniti.«

Julian otvori dvostruka vrata koja su vodila iz dnevne sobe u njegov studio. Izvadi rolu platna, raširi je na podu i počne miješati boju s nešto lanenog ulja.

»Večeras, Monica, radit ćemo na Jacksonu Pollocku. Gledao sam te kako crtaš. Sve je čisto i precizno. Trudiš se kopirati točno ono što vidiš. Ali Pollock je rekao: *Slikanje je samootkrivanje. Svaki dobar slikar slika ono što sâm jest.* Rekao je da se radi o izražavanju osjećaja, ne samo o ilustriranju. Evo, uzmi ovaj kist.« Pruži Monici kist velik gotovo kao njezina ruka. »Pollock je koristio boje za krečenje, ali ja ih nemam, pa koristimo ulja pomiješana s lanom i terpentinom. On bi položio svoje platno na pod i slikao u zraku iznad njega, služeći se cijelim tijelom, poput balerine. Jesi li spremna?«

Pretpostavio je da nije, i vidio je da se brine da će zaprljati tek očišćenu kuću, ali ipak je potvrdno kimnula. On ode natrag u dnevnu sobu, odabere jednu gramofonsku ploču i stavi je na gramofon. Postojao je još samo jedan čovjek za ovako teatralan zadatak: Freddie Mercury.

Julian izuje cipele i odskliže se po svježje ispoliranom drvenom podu natrag u studio, pjevajući »Bohemian Rhapsody« s jednakim uživanjem, iako ne i talentom, kao Freddie. Uzme kist, umoči ga u limenku bakrenosmeđe boje i popraska po cijelom platnu, raspršivši je u oblik širokog luka.

»Hajde, Monica, hajde!« klikne. »Koristi cijelu ruku. Osjeti je iz želuca. Pusti sve van!«

Najprije je krenula pomalo, ali onda ju je gledao kako se počinje smijati, opuštati, vitlati bojom iznad glave, poput tenisača dok servira s osnovne linije, raspršujući kapljice jarkocrvene boje i po svojoj kosi.

Julian se odskliže cijelom dužinom platna u širokom okretu, prskajući bojom oštrim pokretima zapešća. »Hoćeš li, Monica? Hoćeš li otplesati fandango? I što je, zapravo, fandango? I tko je, do vraga, Scaramouche?« I oboje su se skljkali na pod, iscrpljeni i u smijehu, odmah do prekrasnih podivljalih boja. Miris svježje boje lebdio je u zraku iznad njih, miješajući se s ružama, limunima, džemom i Elnettom.

»Je li Mary umrla kod kuće, Juliane?« upita Monica kad su se smirili i ponovno počeli normalno disati. »Znaš, ja znam kako je to...«

»Ne želim govoriti o tome, ako dozvoljavaš«, reče Julian, grubo je prekinuvši. I onda se osjećao grozno. Zvučalo je kao da je ona *njemu* nešto htjela reći. Srećom, ona promijeni temu.

»Ti i Mary niste imali djece?« upita Monica. Bože, ovo je bilo skoro isto tako grozno.

»Pokušavali smo«, odgovori Julian. »Ali nakon nekoliko groznih spontanih pobačaja odlučili smo da nam jednostavno nije suđeno. Nije nam bilo lako.« I to je zbilja bilo blago rečeno.

»A niste željeli posvojiti?« upita Monica, kao njegov pas Keith kad nije htio pustiti kost.

»Ne«, reče on, iako to nije bila istina. Mary je očajnički željela posvojiti dijete, ali on se nije slagao s time. Nije vidio smisao u djeci ako im on ne može prenijeti svoje gene. Zamisli, proučavati zauvijek lice svojeg djeteta, pitajući se odakle je došlo. Pretpostavljao je da bi ga takvo objašnjenje prikazalo kao vrlo neosjetljivog čovjeka. Ljudi su bili neobično sentimentalni kad se radilo o maloj djeci.

»Imaš li još nekoga u obitelji? Braću, sestre? Nećake i nećakinje?« upita Monica.

»Brat mi je umro u svojim četrdesetima - imao je multiplu sklerozu, groznu bolest«, odgovori Julian. »Nisam mu bio od pomoći koliko sam trebao biti. Zbilja se ne znam nositi s tjelesnim problemima. To mi jedna od mnogih mana. Brat mi nije imao djecu. Moja sestra, Grace, emigrirala je u Kanadu, još sedamdesetih godina. Nije bila ovdje već više od deset godina. Prestara je za takvo putovanje, kaže. Ona ima dvoje djece, ali nisam ih vidio otkad su bili mala djeca, osim na Facebooku. To je sjajan izum. Iako, drago mi je da ga nije bilo dok sam još bio zgodan. Možda bih postao opsjednut njime.« On shvati da brblja bez reda.

»S kime, onda, namjeravaš provesti Božić?« upita Monica. Julian se pravio da duboko razmišlja.

»Oh, imam toliko opcija, još nisam stigao odlučiti«, odgovori. Hoće li ga pozvati na nešto? Trudio se ne uzbuđivati previše u slučaju da je ona samo bila znatiželjna.

»Pa«, probije se Monica kroz neugodnu tišinu, »moj tata i Bernadette idu na krstarenje. Na Karibe. To im je peta godišnjica braka, što onda znači da ću ja ostati sama. Isto tako, sam je i Riley, jer njegova je obitelj na drugom kraju svijeta. Pa smo onda mislili da bismo mogli imati nešto kao božićni ručak u kafiću. Želiš li nam se pridružiti?«

»Ne mogu ni zamisliti što bih drugo više želio«, odgovori Julian, osjetivši se odmah pun energije. »Mislim da ti nikad nisam rekao koliko mi je drago što si baš ti pronašla moju bilježnicu, Monica.«

»I ja sam vrlo sretna što sam je pronašla«, odgovori ona, stavivši svoje ruke na njegove. On shvati koliko je postao nenaviknut na tjelesni dodir. Jedina osoba koja ga je redovito dodirivala bio je njegov brijač.

»Juliane, trebao bi naslikati Rileyja!« reče Monica. »On bi bio predivan model.«

»Mmm«, reče Julian, pomislivši kako Riley nije baš dubokoumna osoba. Onda prekori sam sebe. To nije bila baš pristojna misao, a on više nije bio ona zlobna osoba od prije.

»Kad već govorimo o Rileyju«, reče Julian, jako se trudeći da zvuči opušteno, »imam osjećaj da je možda malo zaljubljen u tebe.«

»Zbilja tako misliš?« upita Monica, djelujući pomalo tužno. »Ja uopće nisam sigurna.«

»Jesi li i ti pisala u bilježnicu?« upita on, mijenjajući temu za slučaj da se Monica osjeća nelagodno. On pomisli da bi se tako valjda osjećao otac - želi pokazati zanimanje, ali se boji da će prijeći granicu. Ako ju je taj Riley rastužio, imat će s Julianom posla.

»Da, ali sad mi je prilično neugodno zbog toga što sam napisala. Iako, sjećaš se kako si rekao da će vam *pričanje vlastite priče možda promijeniti život*? E pa, mislim da je već to što sam je napisala stvorilo nekakvu čaroliju, jer otad se moj život zbilja promijenio. Čini se kao da sve sjeda na svoje mjesto. Ili sam barem tako mislila. Ostavila sam bilježnicu u vinskom baru, prije nekoliko tjedana.«

»Pitam se tko ju je našao. Sjećaš se što sam dalje napisao? *Ili život nekoga koga još niste upoznali*.«

»Pa«, reče Monica, »dosad je već puno napravila, ne misliš li tako?« I ona mu se nasmiješi, ta nova prijateljica koju je poznavao tako kratko, a činilo mu se da je poznaje oduvijek.

Riley

RILEY JE SJEDIO na svojem uskom krevetu za jednu osobu, s laptopom - što ga je posudio od Bretta, jednog od svojih cimera - na koljenima. Osjećao je oprugu madraca, tvrdog i kvrgavog, pod svojim desnim bedrom, pa se malo premjestio nalijevo, posloživši tipkovnicu na krilu. Pio je čaj bez mlijeka, jer je netko popio pola litre koje je tek jučer kupio. U njegovom pakiranju od šest piva sad ih je bilo četiri, a njegovom siru *Cheddaru* nedostajao je veliki komad, a na njemu su se vidjeli tragovi nečijih zuba. Palo mu je na pamet da bi trebao staviti naljepnice na sve svoje preostale stvari, ali osjećao se loše što su ga cimera pretvarali u takvog tipa. Nije on bio označivač teritorija.

Sobu je osvjetljavalo mlako prosinačko sunce, hrabro se trudeći da prođe kroz sloj prljavštine na Rileyevim prozorima, skupljene od ispušnih plinova tisuća automobila što su grmjeli Warwick Roadom, dvadeset četiri sata dnevno. Riley se osjećao kao neka blijeda biljka - slab, žut i tanašan, zbog manjka sunca i svježeg zraka. Njegova prirodno tamna koža dobila je žućkastu nijansu, a blijedoplava kosa postala je tamnija. Uskoro će mu, pomislio je, kosa i koža biti iste nijanse.

Prvi put otkako je stigao u London, Riley je osjećao gotovo nepodnošljivu čežnju za Perthom, za danima koje je provodio na suncu, uzgajajući, zalijevajući, čupajući korov i uređujući vrtove drugih ljudi. Pogledao je na pano pokraj svojeg kreveta, na posložene fotografije od kuće. Sebe kao tinejdžera, s tatom i dvojicom braće, kako svi surfaju na istom valu. Široko su se osmjehivali mami koja ih je slikala. Kao i uvijek, zeznula je okvir, pa je na fotografiji bilo previše neba. Mama gdje ga drži kao malu bebu, na putovanju na Bali, kad je išla posjetiti svoju obitelj. Grupa njegovih prijatelja, kako podižu boce piva prema aparatu, na roštiljanju koje su priredili da ga isprate na njegovu veliku turneju.

Zašto je život u predivnoj bujnoj prirodi zamijenio onim zarobljenim u betonu, udišući zagađenje svakim dahom?

Riley je provjeravao kako ide prodaja njegovih različitih stvari na eBayu. Julianovo (gotovo nenošeno) pčelarsko odijelo otišlo je začas. Tko bi rekao da ima toliko pčelara na svijetu? A Tiffany svjetiljka, koju je iskreno opisao kao

»nefunkcionalnu« i da »treba malo obnavljanja«, svakih par minuta dobivala je na cijeni. Najbolje od svega, bilo je izgledno da će Julianov prastari mobitel biti prodan za višu cijenu nego najnoviji iPhone. Riley otpuhne spiralni uvojak kose s očiju i nastavi listati podatke.

Jedino pokućstvo u Rileyevoj sobi bila je škrinja s ladicama, šipka za odjeću s nekoliko vješalica, i malo iskrivljena polica za knjige, što je izgledala kao da ju je napravio netko tko je previše pio dok je slijedio IKEA-ine upute za uporabu. Kutkom oka, Riley je mogao vidjeti Julianovu bilježnicu kako viri između njegovih otrcanih knjiga i turističkih vodiča, i kako ga izaziva.

Riley je osjećao kao da tone sve dublje u živi pijesak. Sjetio se osjećaja mučnine u želucu kad je ugledao razglednicu one plaže na Monicinom panou, i ponadao se da je to samo slučajnost. Onog trenutka kad je Monica spomenula ime *Hazard*, morao joj je reći. Mogao je reći, *O da, to je tip kojega sam upoznao na Tajlandu, baš prije nego sam krenuo ovamo. On mi je dao bilježnicu, i tako sam pronašao tebe. Zar je to bilo tako teško? Ali zeznuo je.*

Još gore, pobjegao je, ostavivši Monicu da stoji tamo s razglednicom u ruci, sva zbunjena. I sad se utapao u prijevarama. Nikad neće moći tvrditi da nije bilo pravo vrijeme, da nije imao priliku priznati joj. Niti će se moći izvlačiti da je to bio neki drugi Hazard. Da se bar zvao nekako normalnije, kao James ili Sam ili Riley. Ne možeš pogriješiti s imenom Riley.

Riley se nagodio sa samim sobom. Ispričat će Monici cijelu priču i suočiti se s posljedicama. Ako ga više nikad ne bude htjela vidjeti, neka tako bude. Možda je za njega ionako vrijeme da krene dalje. Ali možda spremno primi udarac - i prihvati to kao zabavnu anegdotu koju će moći pričati svojim prijateljima kao priču o tome kako su se upoznali. Pa valjda bi shvatila da je, iako je Hazard isplanirao njihovo upoznavanje, ono što se dogodilo poslije bilo zato što mu se ona zbilja svidjela? I više nego svidjela, shvati, iznenadivši samog sebe.

Bilo je još samo tjedan dana do Božića, i Riley nije želio riskirati da uništi Monicine brižno napravljene planove. Znao je kako se veseli Božićnom ručku u svojem kafiću. Vidio je sve popise na stoliću za kavu u njezinom stanu: popis za kupovinu, plan svake minute kuhanja, popis darova (taj je popis sakrila prije nego je dospio vidjeti što će kupiti njemu). Pokušala ga je uvesti u razgovor o tome je li bolji Jamie Oliver ili Nigella, ali vidjela je njegov zbunjen izraz lica i sasvim je odustala.

Monica je pozvala sve učenike satova slikanja da svrate na aperitive, prije nego će otići dalje, na svoje obiteljske proslave. Većina ih neće biti u gradu, ali Betty i Baz planirali su svratiti.

Benji će doći na ručak, jer je odlučio pridružiti se svojoj obitelji u Škotskoj za praznik Hogmanay, a ne za Božić.

Riley je odlučio da će joj reći poslije Božića, ali svakako prije Nove godine.

Obećavši to samom sebi, osjetio je da je teret vlastite prijave nešto lakši. On baci pogled na bilježnicu. Htio je se riješiti. Sad kad je odlučio što će učiniti, želio je zaboraviti na bilježnicu barem sljedećih tjedan dana - no to je bilo nemoguće ako bilježnica i dalje bude ovdje.

Mislio je da je jednostavno baci, ali nije baš on htio biti osoba koja će prekinuti lanac. Osjećao je to kao zbilja lošu karmu, ako uništi ono što su ljudi pažljivo zapisali, njihove iskrene priče. Možda je bolje da je samo proslijedi, kao što su učinili Monica i Hazard. Možda će nekome donijeti sreću - na kraju krajeva, njega je upoznala s Monicom i cijelom grupom prijatelja. Čak mu je pronašla i posao, ako se tako može nazvati prodavanje Julianovih stvari na eBayu. Bio je siguran da sljedeći primatelj neće biti tako glup kao on, i da će biti svjestan kako je cijela zamisao u tome da se bude *autentičan*, a ne da se laže.

Buka ritmičnih udaraca, isprekidana pretjerano teatralnim stenjanjem, začula se iz druge sobe. Zidovi ovog loše prepravljene stana bili su tako tanki da je Riley mogao čuti tihi prdac iz treće sobe, a bio je upoznat mnogo više nego je htio biti s Brettovim prilično aktivnim ljubavnim životom. Zaključio je da Brettova trenutačna cura baš glumi. Nitko ne bi mogao tako uživati s njegovim cimerom neandertalcem.

Riley uzme bilježnicu s police za knjige, u pokrajnjem džepu svojeg ruksaka potraži kemijsku i počne pisati.

KAD JE RILEY završio, vani je već bio mrak. Osjećao je kao da mu se s ramena podigla težina i premjestila se na stranice bilježnice. Sve će biti u redu. Prišao je prozoru, i kad se približio zavjesi, primijetio je nešto neobično. Morao je reći Monici.

Monica

MONICA JE UPRAVO okretala znak na vratima s OTVORENO na ZATVORENO, kad se pojavio Riley, izgledajući kao da je trčao cijelim putem od Earls Courta. Da nije otvorila vrata, zaletio bi se pravo u njih.

»Monica, gle!« viknuo je. »PADA SNIJEG!« On zavrti glavom, posvuda raspršujući kapljice vode, poput uzbuđenog retrievera nakon plivanja.

»Znam«, odgovori ona, »iako sumnjam da će se primiti. Gotovo nikad se ne primi.« Vidjela je da njezina reakcija nije ono što je Riley očekivao. »Riley, jesi li ikad u životu vidio snijeg?«

»Naravno da jesam, u filmovima i na YouTubeu i to, ali još nikad tako da pada s neba«, odgovori on, pokazujući na rijetke pahuljice. Monica ga je gledala u čudu, na rubu zabrinutosti. »E pa«, reče on, zvučeći pomalo srdito, »jesi li ti ikad vidjela pustinjsku oluju ili požar u *bushu*?« Ona odmahne glavom. »Tako sam i mislio. No, a sad moramo van! Blizu Nacionalnog povijesnog muzeja je klizalište. Idemo!«

»*Naturalnog* povijesnog muzeja«, ispravi ga Monica. »I ne mogu van samo tako. Moram ovdje pospremiti, srediti blagajnu, pripremiti sve za sutra. Žao mi je.« Je li zaboravio da je, kad ga je zadnji put vidjela, samo izjurio van usred njezine rečenice?

»Monica«, reče Riley, »moraš malo živjeti. Sve to što si rekla može čekati. Iskoristi trenutak. Prestani brinuti o budućnosti i zabavi se malo. Mlada si samo jednom u životu.« Monica se tržne na klišeje koje je izbacivao jedan za drugim, kao u lošem holivudskom filmu.

»Sad ćeš mi još reći da nitko na smrtnoj postelji nije rekao da želi da je više vremena proveo na poslu, ne?« reče ona. Onda pogleda njegovo lice, sjajno i puno očekivanja, i pomisli *zašto, dovraga, ne?*

KAO DJEVOJČICA, MONICA je išla na satove klizanja, kao i na satove baleta, klavira, flaute, gimnastike i glume. Dok nije navršila šesnaest godina i sve je stalo. No, u

samo par minuta njezini mišići izvukli su zaboravljena sjećanja, i klizila je i okretala se sa sigurnošću, čak samouvjerenošću.

Pitala se, zašto nikad nije ponovno počela klizati? Sve te strasti koje je imala kad je bila mlađa, stvari zbog kojih joj je srce brže udaralo i koje su joj obogaćivale snove, sve ostavljene zbog previše posla, osjetljivosti, planiranja budućnosti.

Pomislivši na snove, shvati da ni u najluđima nije mogla zamisliti da će biti s nekim tako nevjerovatno prekrasnim poput Rileyja. Stalno se iznova morala uštipnuti. Kamo god bi pošli, ljudi su zurili u njih. Riley je vjerojatno bio naviknut na zurenje cijeli svoj život, jer je izgledao kao da to uopće ne primjećuje. Zar su se svi ti ljudi pitali *što on radi s njom?*

Riley uopće nije bio opterećen svojim izgledom. Upravo sada, izgledao je kao Bambi na svom prvom izletu na smrznuto jezero - zapetljani udovi koji ga ne slušaju i koji provode više vremena raskrečeni na ledu nego uspravni. Ležao je na leđima, a plave kovrče bile su mu raširene oko glave poput aureole anđela koji je upravo bačen iz raja. Ona ispruži ruku da ga povuče na noge. On je zgrabi, zatetura na nogama, koje su mu samo nekontrolirano poletjele, i ponovno tresne na tlo, povukavši Monicu sa sobom.

Monica je ležala poput grude isprepletene s Rileyjem. Ostavši na njemu, osjetila je cijeli put njegova smijeha, s mjesta odakle je krenuo, duboko u njegovom želucu, do mjesta gdje je proključao u njegovim prsima i onda eksplodirao baš pokraj njezinog uha. Ona ga prekine svojim poljupcem. I sa zvukom tog smijeha, uz osjećaj tog poljupca, tako prirodnog i jednostavnog, ona shvati kako su svi klišeji istiniti. Naravno, Riley nije ispunjavao sve kriterije, ali možda je bila stvar u kriterijima, a ne u njemu.

Riley joj se široko nasmiješi. »Kako to radiš, Monica? Vrtiš se na ledu tako elegantno, poput Polarne Zvončice. Zadivljen sam.« Monica pomisli da će eksplodirati od sreće; pokazalo se da je ona žena koja potiče *divljenje*.

Riley ustane i pomogne maloj djevojčici, koja je također pala, da ustane na noge. Ona je gledala u njega kao da je pred njom Djed Mraz. Čak ni djevojčica mlađe od deset godina nisu bile imune na njegov šarm.

Kad su se Monica i Riley konačno vratili u kafić, bilo je već skoro 10 navečer. Monica je znala da mora završiti sve ono što je prije ostavila, no još je uvijek plovila na valu spontanosti koji je osjećala gotovo kao privremeno ludilo.

Kad je Monica upalila svjetla u kafiću, ponovno ugleda razglednicu, iza bara, i usudi se suočiti se s Rileyjem.

»Riley, zašto si neku večer onako brzo pobjegao?« upita, trudeći se da ne zvuči osuđujuće. »Jesam li te s nečim uznemirila?«

»Bože, ne. Molim te, nemoj to misliti«, reče Riley. I ona mu je povjerovala. Riley je bio previše otvoren da bi uvjerljivo lagao. »Samo sam se, znaš, odjednom *ustrtario*.« On spusti pogled na svoja stopala i počne se premještati u nelagodi.

Monica je potpuno shvatila. Na kraju krajeva, ona se ustrtarila u vezi s njihovim odnosom - u vezi sa svim svojim odnosima - stalno, redovito. Nije ga mogla kriviti! Zapravo, prilično joj je laknulo kad je saznala da se i Riley bori sa svojim zamršenim emocijama. Možda su bili sličniji nego je mislila.

»Zašto ne bismo popili malo kuhanog vina?« predloži ona, pomislivši da bi alkohol mogao pomoći u vraćanju prijašnje opuštene atmosfere. Ona ode u malu kuhinju sa stražnje strane kafića, uključi plinski štednjak i ulije bocu vina u veliki lonac, zajedno s odabranim začinima, narančama i klinčićem. Čula je kako je u drugoj sobi Riley pustio glazbu. Ellu Fitzgerald. Dobar izbor. Miješala je vino deset minuta, što nije ni izbliza bilo dovoljno, no danas je sve radila onako kako je samo dolazilo.

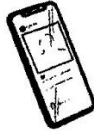
Monica odnese dvije čaše djelomično kuhanog vina natrag u kafić. Riley uzme obje čaše od nje, pažljivo ih spusti na stol, uzme je za ruku i počne plesati s njom, majstorski izbjegavajući sve stolce i stolove dok ju je vrtio, držeći je sigurno na vrhovima prstiju, a onda je privuče k sebi. Ruke i noge koje su prije bile tako nesposobne, odjednom su bile divno usklađene i sigurne da je bilo teško povjerovati da pripadaju istoj osobi.

Dok je Monica plesala, shvati kako je čvor tjeskobe što ga je obično nosila u sebi jednostavno nestao. Nije, barem u ovom trenutku, brinula o tome *što dalje? Što ako? Kamo ovo ide?* Ili svoju najnoviju brigu: *tko, za ime svijeta, zna onu glupu bilježnicu u koju sam pisala?* Jedino što je sada bilo važno bio je ritam glazbe i osjećaj što su ga pružale Rileyeve ruke u zagrljaju.

Vani je prošao autobus, obasjavši pločnik na trenutak, i tamo, baš pred izlogom, stajala je mlada žena, držeći u naručju predivnu, bucmastu bebicu, poput moderne »Madone s djetetom«. Dijete je kosu svoje majke omotalo oko svoje ručice, kao da želi biti siguran (sigurna?) da ga majka nikad neće ostaviti.

Na sekundu, njezine oči susrele su se očima mlade majke, koja je izgledala kao da govori, *Pogledaj svoj život, tako površan i prazan. Ovo je ono stoje važno, ovo što ja imam.*

Dok je autobus nastavio prema Putneyju, pločnik je opet postao mračan, a vizija je nestala. Možda uopće nije ni bila tamo. Možda je bila samo plod njezine mašte, njezine podsvijesti koja ju je podsjećala da ne zaboravi svoje neispunjene snove i ambicije. No, bila stvarna ili ne, zbog nje je onaj trenutak oduševljenja nestao.

Alice

BILO JE BLIZU 11 navečer i Alice se vukla ulicama s Bunty u njezinim dječjim kolicima, pokušavajući je uspavati. Činilo se da djeluje, jer se drečanje pretvorilo u šmrcaje i, u zadnjih petnaest minuta, u blagoslovljenu tišinu. Alice se okrene prema kući, očajnički čeznuvši za snom. Tko bi mislio da će doći dan kad će stvar koju bude željela više od svega na svijetu - više od novca, seksa, slave ili para najnovijih cipela Manolo Blahnik - biti osam sati neometanog sna?

Dok je Alice prolazila pokraj jednog od svojih najdražih kafića - kako se zvao? Daphne's? Belindas? Nešto starinski - zastala je. Unutra su bila upaljena svjetla i vidjela je dvoje ljudi kako plešu oko stolova i to je izgledalo poput nevjerovatno savršene scene iz najnovijeg holivudskog romantičnog filma.

Alice je znala da bi trebala krenuti dalje, no stopala su joj bila ukopana u tlo. Promatrala je, iz ugodne anonimnosti tamnog pločnika, dok je muškarac pogledao ženu u svom naručju s takvom ljubavlju i nježnošću da je poželjela zaplakati.

Na početku, Max je gledao u nju kao da je princeza iz bajke i nije mogao vjerovati svojoj sreći. No, tako je nije pogledao već dugo. Pretpostavila je da gledanje ljubavi svog života kako proživljava trudove, i sve ono vikanje, znojenje, plakanje i tjelesne tekućine, zauvijek promijeni način na koji je promatraš. Zamolila ga je da bude pokraj njezine glave, ali on je inzistirao na tome da vidi kako njegovo prvorodeno dijete izlazi na svijet i to je, bila je sigurna, bila grozna pogreška. Uza sve ostalo, morali su pozvati još jednu primalju da se pozabavi Maxom kad se skljojao i u padu rasjekao glavu na kolicima sa strane. Baš jučer Max je zamijenio njezinu kremu za hemoroide za svoju zubnu pastu. Zbilja nije bilo čudo da je u njihovoj vezi ostalo tako malo ljubavi.

Alice je bila sigurna da žena koja je igrala u filmu pred njom nije imala malu bebu, strije ili hemoroide. Bila je slobodna, neopterećena, neovisna. Svijet joj je bio na dlanu. I onda, kao da hoće podsjetiti Alice kako ona nije nijedno od toga, Bunty je počela vikati, probuđena iznenadnim prestankom ljuljanja svojih kolica.

Alice podigne Bunty, umotanu u svoju dekiću od kašmira, želeći da može osjetiti nešto drugo, a ne gnjavažu. I onda, kao sol na ranu, Bunty je uplela svoje šaćice u Alicinu kosu i povukla ih k svojim ustima, potegnuvši kosu iz korijena. Onda je prošao autobus, osvjetlivši pločnik i, upravo u tom trenutku, žena u kafiću okrenula se i pogledala Alice sa sažaljenjem u očima. *O, jadnice*, činilo se da kaže, *sigurno želiš biti na mom mjestu?*

I zaista je željela.

ALICINA NOĆ BILA je isprekidana snovima o paru iz kafića. Iako, u snu, ona je bila ta žena koja pleše, a netko drugi - nije znala tko - gledao ju je. Alice odmahne glavom, pokušavši otjerati viziju da se može usredotočiti na svoj trenutačni zadatak. A sve što je uspjela otjerati bila je njezino glupo pokrivalo za glavu.

Alice i Bunty su nosile jelenje rogove. Alice je nagnula Bunty tako da su im se nosevi gotovo dodirivali. Buntyino okruglo lice, sa sjajnim bezubim osmijehom bilo je na slici, ali od Alice vidjeli su se samo pramenovi kose boje meda (zahvaljujući @danieldoeshair) i mali dio profila. Alice je snimila nekoliko slika, da bude sigurna.

Buntyino pravo ime bilo je Amelie, ali dali su joj nadimak Baby Bunty u onih nekoliko dana nakon rođenja dok su se još uvijek prepirali oko toga kako da je nazovu (prepirali su se oko svega, ako ćemo pravo), pa joj je nadimak ostao. I sad je @babybunty imala gotovo isto toliko pratitelja kao i @aliceinwonderland.

Alice je odabrala najbolje fotografije za Facetune i zabijelila djelić svojeg oka na jednoj, odstranivši tamnu sjenu ispod oka i obrisavši sve bore. Bunty, za koju po njezinim slikama na Instragramu nikad ne biste znali da pati od osipa zbog mlijeka i tjemence, dobila je isti tretman. Onda je Alice dodala filter, napisala »Božić dolazi!« i dodala nekoliko svečanih emotikona i sve uobičajene *hashtagove* za mame i modne blogerice, tagirala @babydressesup, koji su joj poslali rogove, i pritisnula GOTOVO. Spustila je telefon ekranom prema dolje na stol na nekoliko minuta, a onda ga okrenula da provjeri broj lajkova. Već 547. Ta će slika dobro proći. Sve slike gdje su mame i bebe bile slično odjevene uvijek su dobro prolazile.

Bunty počne zavijati, zbog čega Aliceina lijeva sisa procuri natopivši joj majicu mlijekom. Tek se odjenula i to joj je bila zadnja čista majica. Zbog manjka sna osjećala se odvojenom, kao da gleda svoj život, a ne da je u njemu. Željela je plakati. Provodila je mnogo vremena sa željom za plakanjem.

Alice se tržne dok je Bunty stegnula svoje tvrde desni oko njezine bolne, napukle bradavice. Sjetila se idilične, umjetničke fotografije dojenja koju je jučer stavila na @babybunty, gdje su osvjetljenje, kut snimanja i filteri skrivali natečenost, bol i suze.

Kako je nešto tako prirodno kao što je hranjenje vlastitog djeteta moglo biti tako *grozno!* Zašto je nitko nije upozorio?

Ponekad je željela zadaviti društvenu primalju uzicom što ju je nosila oko vrata, a koja je vikala PRSA SU NAJBOLJA PRSA SU NAJBOLJA bez prestanka, prijeteći prstom svakoj majci koja se usudila samo pomisliti na to da napravi bočicu djetetu. A želja da ubiješ *primalju* zbilja nije baš zdrava pomisao za novopečenu majku?

Odgurne ustranu pire od avokada na tostu što ga je fotografirala za vrijeme doručka i posegne u ormarić, s Bunty još uvijek na lijevom boku, za Jaffa keksima za hitne slučajeve. Pojela je cijeli paket. Čekala je da se pojavi uobičajeni osjećaj mržnje prema sebi. O da, evo ga, stiže na vrijeme.

Kad je Bunty završila, i podrignula puna usta izbljuvka od mlijeka na drugu stranu Aliceine majice, Alice je krenula tražiti po gomili dječje odjeće od svog sponzora @babyandme. Morala je staviti još jednu fotografiju u modernoj odjećici prije nego bude prekasno za božićnu pošiljku. Pronašla je presladak kaputić s dvostrukim džepovima, a uz to je išla i kapica i čizmice. To će biti dovoljno.

Sad je Alice morala izaći van. Tako će se kaputić bolje vidjeti, a Aliceina kuća s malom terasom bila je tako zakrčena kartonskim kutijama, dječjim igračkama, gomilama rublja za pranje i lavaboima punim rublja za ručno pranje, da zaista ne bi bila prikladna za dobru kulisu. @aliceinwonderland živjela je u ukusno namještenom, savršeno čistom, poželjnom domu. U svakom slučaju, šetnje na svježem zraku sa svojom bebom bile su nešto što su novopečene mame radile, zar ne ? Bile su *modeme*.

Zbilja nije mogla pronaći nijednu čistu majicu, pa je samo prebacila kaput preko one s dječjom bljuvotinom i mrljom od mlijeka. Treba se nadati da joj nitko neće prići dovoljno blizu da osjeti smrad. Ona skine rogove i stavi na glavu vunenu kapu, sa živahnim cofom na vrhu (@ilovepompoms) da pokrije masnu kosu. Pogleda se u ogledalu u hodniku. Sad kad izgleda ovako grozno, barem je nitko neće prepoznati. Mora se podsjetiti da se sredi prije nego Max dođe kući. Izgled je bio važan muškarcu poput Maxa. Prije nego je rodila, nikad je nije vidio ako nije bila savršeno sređena, sa svježom frizurom i obrijana. Otad je sve krenulo nizbrdo.

Nakon toga, Alice je provela vrijeme koje joj se činilo kao sati pakirajući osnovne stvari u svoju prostranu torbu na rame - gazu, vlažne maramice, kremu za bebe Sudocrem, vatiće za bradavice, gel za desni, zvečku i Dudua (najdražeg plišanog zeca). Otkad je stigla Bunty, prije četiri mjeseca, odlazak iz kuće činio se poput priprema za ekspediciju na Everest. Pomislila bi na dane kad su joj bili potrebni samo ključevi, novac i mobitel uguran u džep traperica. To joj se činilo poput drugog života, koji pripada potpuno drukčijoj osobi.

S Bunty potpuno odjevenom i sređenom i zavezanoj u nosiljki, Aliice krene stepenicama prema pločniku. Bunty počne plakati. Pa, ne može valjda već biti gladna?

Alice je mislila da će bez problema prepoznavati plač svojeg djeteta. Moći će razlikovati gladan plač od umornog, i nelagodan od dosadnog. No, u stvarnosti, svaki Buntyin plač je, izgleda, značio isto: razočaranje. *Ovo nije ono što sam očekivala*, činilo se da govori. Alice je shvaćala, jer je i sama osjećala isto. Žustro je krenula, nadajući se da će ljuljajući pokreti kolica smiriti Bunty, a da ne zaspi prije nego ju uspije fotografirati.

Alice se uputi prema malom igralištu u obližnjem parku. Mogla bi staviti Bunty u ljuljačku - to bi lijepo pokazalo njezinu odjeću, a Bunty se voljela ljuljati, pa će se vjerojatno nasmiješiti. Kad se mrštila, izgledala je nevjerojatno slično Winstonu Churchill. Takav izgled značajno bi joj smanjio broj pratitelja.

Alice je razmišljala kako bi željela da neke od njezinih prijateljica iz škole ili s fakulteta također imaju malu bebu. Tada bi barem imala nekoga s kim bi mogla razgovarati o tome kako se zbilja osjeća u cijeloj ovoj situaciji. Mogla bi saznati je li normalno da joj majčinstvo tako teško pada, i da je tako iscrpljujuće. Ali njezine prijateljice smatrale su da je dvadeset šest godina prerano da imaš djecu. Zašto, zaboga, Alice nije osjećala isto? Tako se žurila složiti savršenu sliku: zgodan, bogat muž, viktorijanska kuća s terasom u pravom dijelu Fulhama, i prekrasno, sretno dijete. Živjela je svoj san, zar ne? Njezini pratitelji su svakako mislili da jest, zbog čega se osjećala užasno nezahvalno.

Igralište je bilo prazno, no ljuljačka za bebe nije. U njoj je bila bilježnica. Alice se ogledala oko sebe da vidi čija bi mogla biti. No, nije bilo nikoga. Ona uzme bilježnicu - izgledala je baš poput one u koju je zapisivala vrijeme Buntyinog hranjenja. *5:40 ujutro, deset minuta lijeva dojka, tri minute desna dojka*. Trudila se uspostaviti nekakvu rutinu, kako su savjetovali stručnjaci. To nije dugo trajalo. Na kraju je, u bijesu, bacila bilježnicu u kantu za pelene, jer joj je bila samo pokazatelj vlastitog neuspjeha.

Njezina bilježnica na koricama je imala tri riječi: *Dnevnik Buntyinog hranjenja*. Oko riječi Bunty nacrtala je srce. Na ovoj bilježnici bile su isto tri riječi, no bile su napisane mnogo ljepšim rukopisom: *Bilježnica neizgovorenih stvari*. Alice se svidio zvuk tih riječi. Njezina marka [*marke*, podsjeti samu sebe, otkad joj se Bunty pridružila) bila je, na kraju krajeva, sva u znaku stvari. *Moda za stvarni život stvarnih mama i njihovih beba. Smješko*.

Alice otvori bilježnicu i upravo se spremala započeti s čitanjem, kad je počela kiša. Uh. Čak je i prokleta *nebo* plakalo. Velike debele kapi već su razmazale malo tinte. Ona obriše kišu sa stranice svojim rukavom i ubaci bilježnicu u svoju torbu, između pelena i maramica, da ostane suha. Kasnije će vidjeti što da napravi s njom. Sada je samo morala požuriti kući prije nego obje pokisnu do kože.

Julian

JULIAN JE BIO prilično zadovoljan svojom odjećom za tai chi. Kupio ju je *online*. Shvatio je da je to prva nova odjeća što ju je kupio otkad je Mary umrla. Sad kad je znao kako je lako kupovati preko interneta, naručio je gomilu novih gaća i čarapa. Već je bilo i vrijeme. Možda zamoli Rileyja da njegovo staro donje rublje proda na eBayu. Baš bi rado čuo njegovu reakciju na taj prijedlog. Tako bi mu i trebalo kad je pokušao opustošiti Julianovu garderobu.

Julian se odlučio za gerijatrijski ninja *look*. Sve crno. Široke hlače i košulja sa širokim rukavima i sprijeda vezana poput pletenice. Gospođa Wu (ipak mu je bilo teško misliti o njoj kao o Betty) bila je vrlo impresionirana, vidio je to. Podigla je obrve tako visoko da su joj se na trenutak razdvojile u sredini.

Julian i gospođa Wu prolazili su kroz sada već poznatu rutinu zagrijavanja. On je mislio da je mnogo manje klimav i nešto fleksibilniji nego kad se gospođa Wu prvi put pojavila na njegovim vratima, prije dva tjedna. Počela je sa sobom donositi vrećicu sjemenki, koje bi onda razasula na početku sata, pa su ubrzo bili okruženi pticama.

»Dobro je biti okružen prirodom«, objasnila je. »I to je dobra karma. Pticama je hladno, gladne su. Mi ih hranimo, one su sretne, mi smo sretni.« Ponekad, kad bi se nagnuo naprijed, s rukama iza sebe, slijedeći gospođu Wu, vidio je ptice kako zobaju sjemenke i imao je čudan osjećaj da su im se pridružile. »Osjećaš li svoje pretke, Juliane?«

»Ne, zar bih trebao?« upita on. Gdje su bili i gdje ih je on trebao osjećati? Kakva nelagodna misao. Ogleda se uokolo, napola očekujući da će ugledati tatu kako sjedi na klupi i prijekorno ga gleda preko naočala za čitanje.

»Oni su oko nas uvijek«, reče gospođa Wu, očito pomirena s takvom zamisli. »Osjećaš to ovdje«, reče ona i čvrsto se par puta udari u prsa. »U duši.«

»Kako smo postali tako stari?« upita Julian, prešavši na ugodniji teritorij. Čuo je kako su mu koljena zapucketala, odbijajući ovu vježbu. »Iznutra se još uvijek osjećam kao da mi je dvadeset pet, a onda mi pogled padne na vlastite ruke, sve naborane i prošarane i pune mrlja, i čini mi se kao da ne pripadaju meni. Jučer

sam kod Monice u kafiću upotrijebio sušilo za ruke i koža na nadlanicama mi se *namreškala*.«

»Stariti nije dobro u ovoj zemlji«, reče gospođa Wu. Julian je već shvatio da je njoj to najdraža tema razgovora. »U Kini, stari ljudi se poštuju zbog svoje mudrosti. Proživjeli su dug život, mnogo su naučili. U Engleskoj, stari ljudi su smetnja. Obitelji ih pošalju nekamo, smjeste ih u dom. Domovi su kao zatvori za starce. Moja obitelj to meni ne bi napravila. Ne bi se usudili.«

Julian je mogao povjerovati u to. No, nije bio baš tako siguran da je mudar ili da je mnogo toga naučio. Nije se osjećao drukčije od onog muškarca kakav je bio u dvadesetima, i zato mu je uvijek bio grozan šok kad bi se pogledao u ogledalo.

»Vi imate divnu obitelj, gospođu Wu«, reče on, podignuvši desnu nogu pred sebe, ruku raširenih sa strane.

»Betty«, odgovori ona, izgledajući strogo.

»Baz, mislim, Biming, je tako drag dečko. I super mu je taj dečko, njegov prijatelj Benji.«

Gospođa Wu se zaustavi usred poze. »Dečko?« upita zbunjeno.

Julian shvati da je napravio strašnu grešku. Pretpostavio je da ona zna da je njezin unuk takav kakav jest. »Da, mislim, prijatelj koji je dečko. Dobro se slažu. Kao prijatelji. Znaite.«

Gospođa Wu je čvrsto gledala u Juliana i ništa nije govorila. Ona elegantno prijeđe na drugu pozu.

Julian odahne s olakšanjem. Srećom, imao je višu emocionalnu inteligenciju nego obična osoba. Izgleda da je spasio situaciju.

Monica

MONICA JE OVE godine za Božić s velikim entuzijazmom okitila kafić. Julianovi satovi slikanja sigurno su u njoj oslobodili dugo zaboravljeni kreativni instinkt. Postavila je drvce u knjižnici, okitila ga tradicionalnim staklenim nakitom i običnim bijelim LED lampicama. Svaki stol u sredini je imao ukras od božikovine i bršljana, a iznad bara visjela je bijela imela. Benji je veselo dijelio poljupce i muškarcima i ženama.

»Pita!« vikne Baz od stola broj šest.

»S bijelom kremom ili od limuna?« odvrati Benji uz široki osmijeh.

Različite božićne pjesme svirale su stalno iznova, cijeli dan. Ako Monica još jednom čuje kako Bono pita znaju li da je Božić, s veseljem će baciti Benjijev iPad u sudoper pun vode.

Bogata, puna aroma kuhanog vina ispunjavala je kafić. Bio je Badnjak, pa je Monica rekla Benjiju da svim stalnim gostima komplementarno posluži vino. Benji je namjerno pogrešno shvatio, pa je svaku čašu vina davao uz kompliment: *Večeras izgledate VRUĆE, gospođo Corsellis!* Sva djeca dobivala su besplatne čokoladne novčiće, što je rezultiralo velikim osmijesima i čokoladnim otiscima prstiju. Monica je očajnički potiskivala poriv da ih slijedi i sve tragove briše vlažnom krpom. Ovo je, podsjetila je samu sebe, bila dobra vježba za majčinstvo. Pogledala je na sat. Bilo je skoro 5:00 poslijepodne.

»Benji, samo ću odnijeti bocu ovoga na groblje, je li to u redu?« reče ona.

»Dušo, ljudi ovdje sigurno neće više trebati tvoje kuhano vino«, ubaci se jedna žena u redu.

Monica skoči na autobus, osmjehujući se vozaču koji je nosio kapu Djeda Mraza. Nije se mogla ni sjetiti kad je zadnji put bila ovako uzbuđena zbog Božića. Bio je poput Božića prije *onoga*, kad su bili sretna tročlana obitelj.

Dok se Monica približavala Admiralu sa strane groblja kamo se dolazilo s Fulham Rода, ugledala je Rileyja kako joj prilazi sa strane Earl's Courta. Mahnuo joj je.

God rest ye merry gentlemen, pjevao je dok su istovremeno sjeli na mramornu ploču. Onda ju je poljubio. Vrućina tog poljupca, njegova dubina i način kako ju je omamio odražavali su učinak kuhanog vina koje je popila. Nije bila sigurna koliko dugo su bili tako sljubljeni, poput bršljana što je prekrivao obližnje grobove, kad su čuli Julianov glas.

»Ovaj... da ja odem nekamo drugamo?« Oni odskočiše jedno od drugoga, a Monica se osjećala kao da ju je vlastiti otac uhvatio kako se mazi s nekim iza školskog dvorišta.

»Ne, ne, ne«, reče Riley. »Na kraju krajeva, ti si ovdje bio prvi. Prešao si nas za bar četrdeset godina.«

»Donijeli smo ti kuhano vino«, reče Monica, zaljuljavši termosicu prema njemu.

»E, ne mogu reći da sam iznenađen što vidim kako se vas dvoje *dobro slažete*. To sam i pretpostavljao, od trenutka kad je Riley ušetao na moj sat slikanja. Mi, umjetnici, vidimo stvari koje drugi ljudi ne vide. To je istovremeno i blagoslov i prokletstvo«, reče on, teatralno poput kakvog šekspirijanskog glumca. »Ma, zar nije sve baš sjajno krenulo? Baš kad sam pomislio da Božić ne može biti bolji.«

Monica svakome natoči čašu kuhanog vina, zahvalna što postoji razlog da ne piju Julianov Baileys. Možda to i jest bilo Maryino najdraže piće, ali bilo je tako slatko da je gotovo osjećala kako joj se zubi tope kad bi srknula gutljaj. »Sretan Božić, Mary«, reče ona, osjetivši se krivom zbog svoje neumjesne pomisli.

»Sretan Božić, Mary!« ponove ostali za njom.

»Imam dobre vijesti s eBaya, Juliane«, reče Riley. »Ulovili smo gotovo tisuću funti. Tvoj ormarić ispod stubišta je pravi rudnik zlata.«

»Sjajan posao, mladiću«, odgovori Julian. »Ja kupujem na *online* rasprodajama. Pronašao sam jednu divnu stranicu - zove se Mr Porter. Imaju sve što treba gospodinu kojemu je važna moda. Trebao bi provjeriti.«

»Ja ostajem na Primarku, hvala, Juliane. To mi je u okviru financijskih mogućnosti.«

»Juliane, ja se moram vratiti u kafić, pomoći Benjiju da zatvori«, reče Monica. »Ali vidimo se sutra u 11:00 ujutro.«

»Otpratit ću te, Monica«, reče Riley, izmamivši prisno namigivanje od Juliana, što bi od svakog drugog penzionera djelovalo neprimjereno.

Hodali su Fulham Roadom, a Riley je prebacio ruku Monici preko ramena. London se ispraznio za blag dane, i ulice su bile pomalo jezovito tihe. Svaki prolaznik pričao je priču - muškarac koji je u zadnji čas kupovao poklone, mama koja je požurivala svoju djecu kući da stignu umotati svoje poklone, skupina mladića koji su se vraćali s uredskog božićnog ručka što se protegnuo do kasnog poslijepodneva.

Monica se nije mogla sjetiti kad se zadnji put osjećala ovako opušteno. Shvatila je, na vlastito iznenađenje, da je i nije toliko briga hoće li Riley uskoro

otići iz Londona. Nije marila za to koje su njegove namjere. Zasad, bila je u stanju mentalno zatvoriti sve svoje brige o tome da je jalova usidjelica, napuštena na prašnjavoj polici, s etiketom na kojoj piše »u očekivanju«. Jedino joj je bila važna savršenost ovog trenutka, njezina glava na njegovom ramenu i tihi usklađeni ritam njihovih koraka po pločniku, koji prate otkucaje božićne pjesme koja se čuje iz gostionice. Čestitala je samoj sebi što je postajala istinski guru obzirnosti.

»Monica«, reče Riley, s neuobičajenom notom oklijevanja u glasu, »nadam se da znaš koliko mi se sviđaš.« Monicin želudac stisne se kao da je na vrtuljku smrti - zadovoljstvo i strah, toliko isprepleteni da nije znala gdje jedno završava, a drugo počinje.

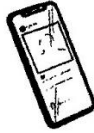
»Riley, to zvuči kao onaj dio u knjizi kad junak kaže da kod kuće ima ženu i obitelj«, reče ona, trudeći se da zvuči šaljivo. Nije valjda imao obitelj doma?

»Ha, ha! Ne, naravno da nemam. Samo sam htio da znaš, to je sve.«

»Pa, i ti se meni jako sviđaš.« To je bio pravi trenutak, kao i bilo koji drugi, da izgovori te riječi koje su već neko vrijeme čekale da izađu van. Provela je neko vrijeme oblikujući savršenu količinu nonšalantnosti. Čak se i snimila na iPhone i slušala kako zvuči. Bože, je li to obrisala? »Želiš li ostati noćas, jer sutra ionako dolaziš? Ako ti ne smeta što moram staviti nadjev u puricu i oguliti mrkvu.«

Riley je oklijevao, samo mrvicu predugo. Dovoljno dugo da signalizira ono što je slijedilo. »Volio bih, ali obećao sam cimerima da ću večeras slaviti s njima, jer me sutra nema tamo. Zbilja mi je žao.«

Monica začuje poznati glas u svojoj glavi kako pjevuši *ne sviđaš mu se baš toliko*, i zgnječi ga poput dosadnog kukca. Nije dopuštala da joj išta pokvari raspoloženje. Sutra će biti savršen dan.

Alice

ONO ŠTO JE Alice najviše željela za Božić bilo je da ujutro može ostati ležati u krevetu. Barem do sedam sati. No, Bunty je imala druge planove. Probudila se u pet i zahtijevala je hranu i pažnju. Alice je morala upotrijebiti bočicu, što je Bunty mrzila, za slučaj da je njezino mlijeko u sebi još imalo alkohola od prošle noći. Čak nije bila dovoljno odgovorna da vlastito dijete nahrani kako treba. Kuhinja je izgledala kao da se dogodila pljačka u dućanu s igračkama. Namjeravala je sve pospremiti i pripremiti sve povrće za božićni ručak prije nego je pošla u krevet, ali se grozno posvađala s Maxom, pa nije ništa napravila. Posegnula je u ormarić za tabletom Nurofena, kao da joj može zbrisati sjećanje, zajedno s mamurlukom.

Max je došao kući prilično kasno, i očito mrtav umoran, nakon što je odveo svoju ekipu s posla na svečani ručak, što se pretvorilo u teško poslijepodne. Kad se napokon vratio, ona je bila iscrpljena i sigurna da je dobila mastitis: sise su joj bile užasno bolne, tvrde poput kamena, i imala je malo povišenu temperaturu. Izguglala je simptome i pročitala da bi hladni listovi kupusa koji se stave u trudnički grudnjak mogli pomoći. Nije mogla otići u dućan a da ne probudi Bunty koja je, napokon, čvrsto spavala. I onda, kad se Max najzad pojavio, zamolila ga je da ode kupiti zelje.

Činilo se da ga nema natrag sto godina, dok je u Alice polako kipilo od bijesa, jer se on zabavljao cijeli dan, dok je ona bila do grla u pelenama i vlažnim maramicama. Na kraju se vratio doma s *prokulicama*! Objasnio je da, jer je Badnjak, većina trgovina ne radi ili imaju prazne police.

»Što da radim s *prokulicama* i njihovim glupim nedjelotvornim listovima?!« viknula je na njega.

»Mislio sam da ih želiš *jesti*. Zar ne jedu svi prokulice na Božić? To je gotovo zakon«, odgovorio je, ne bez razloga, sad je to shvatila, sagnuvši se dok je ona bacila uvredljivo povrće u njegovu glavu. Promašila je, no povrće je pogodilo zid, poput šrapnela, srušivši uokvireni kolaž Buntyinih fotografija, skinutih s Instagrama.

Alice je izvukla bocu vina iz hladnjaka, zajedno s kutijom čokoladica After Eight (oboje rezervirano za Božić), i sredila je oboje u rekordnom vremenu, dok je pregledavala svoje stranice na društvenim mrežama i sva mračna razmišljala, *vidjet će on svoje*.

Sad je shvatila da ništa nije vidio, ili barem ne ono što je ona htjela da on vidi. Utjecalo je tako da se ona probudila u tri ujutro, dehidrirana, a sa znojem je iz nje izlazio Sauvignon Blanc. Onda se okretala u krevetu, tiho urlajući na samu sebe dva sata, nakon čega joj se pridružila i Bunty, no njezino urlanje je bilo vrlo glasno.

Max je ušao u kuhinju, poljubio je u vrh glave (koja joj je još bila u rukama) i rekao: »Sretan Božić, dušo.«

»Sretan Božić, Max«, odgovorila je, jako se potrudivši da zvuči veselo. »Bi li možda malo mogao preuzeti Bunty, dok ja još malo odspavam?«

Max ju je pogledao, izbuljenih očiju, kao da mu je predložila da pozove stare susjede na razmjenu partnera. »Znaš da inače bih, draga« - nije to znala - »ali moji roditelji će doći ovamo za nekoliko sati, a imamo *puno posla*.« Ta izjava došla je umotana u gomilu krivice, i bila praćena značajnim pogledom usmjerenim na hrpu igračaka, sudoper pun suda, i kante za smeće i neoguljene krumpire.

»Kad kažeš *mi*, Max, znači li to da ćeš i ti pomoći?« upita Alice, trudeći se to izgovoriti najneutralnije što je mogla. Nije željela još jednu svađu na Božić.

»Naravno da hoću, najdraža! Samo moram završiti nekoliko dosadnih stvari kao admin, i odmah ću se vratiti k tebi. Usput, presvući ćeš se u nešto primjerenije prije nego stignu moji roditelji, zar ne?« upita on.

»Naravno da hoću«, reče Alice, koja to uopće nije planirala. Dok je Max nestao u svojem uredu, poželjela je da može promijeniti svoj život jednakom lakoćom kojom mijenja odjeću.

Alice stavi Bunty u nosiljku tako da bude zadovoljna i sigurna dok ona nabrzinu očisti kuću i spremi ručak za svekrvu i svekra. Nije da Alice nije voljela Maxovu majku (barem se *trudila*), ali Valerie je imala *standarde*. Rijetko je bila previše kritična, ali u sebi, Alice je znala da je Valerie uzavrela masa osuda, koje su se činile još otrovnijima jer su bile suzdržane. Nikad nije potpuno prihvatila činjenicu da je Alice odrasla u općinskoj zgradi na periferiji Birminghama i da ju je odgojila samo majka, koja je bila kuharica. Alicein otac ostavio ih je kad je njezin najmlađi brat bio još beba.

Na njihovom vjenčanju, Valerie je sjedila uspravno poput štapa, u suknji od odijela boje lavande i odgovarajućem šeširu, iskosa pogledavajući red u kojem je bila Aliceina obitelj, a na licu joj je bio izraz razočarane suhe šljive. Očekivala je bolje za svojeg jedinca. Postavila je letvicu tako visoko da se Alice, bez obzira na besprijeekornu urednost, pažljivo ponašanje i uvježbani pravilan izgovor, nikako nije mogla ni nadati da će je dostići, pa je obično završilo tako što se napila.

Max je, naravno, bio potpuno slijep na sve to. U njegovim očima, Majka nije mogla pogriješiti.

Nakon dva sata frenetične aktivnosti, kuhinja je izgledala pristojno, a ručak se kuhao. Možda neće biti gotov na vrijeme, ali trebali bi ga moći pojesti i u 3 poslijepodne. No, Alice je još uvijek bila daleko od spremnog, pristojnog izgleda. Kosa joj je bila neoprana i skupljena na vrhu glave u neurednu punđu, lice joj je pokazivalo tragove sinoćnjeg vina, čokolade i manjka sna, a njezin posttrudnički trbuh, povećan ovisnošću o Jaffa keksima, prelijevao se preko ruba njezine trenirke za jogu.

Ušla je u Maxov ured bez kucanja. Primijetila je kako je brzo zatvorio poklopac svog laptopa. Što je tamo bilo a nije htio da ona vidi ? Bezobzirno je spustila Bunty u njegovo krilo i otišla se istuširati.

Alice je pretpostavljala da će dijete približiti nju i Maxa. Imat će novi razlog i cilj i dijelit će tu avanturu. Ali u stvarnosti, Buntyin dolazak ih je, činilo se, još više udaljio.

Ona ponovno pomisli na njegov zatvoreni laptop, na kasnonoćne sastanke i sve veću tišinu što je rasla među njima. Je li imao ljubavnicu? Bi li zbilja bilo tako grozno da i *jest* imao ljubavnicu? Tada se barem ne bi morala osjećati krivom zbog toga koliko često se pravila da spava, ili da ima migrenu, samo da izbjegne seks. No, sama pomisao na takvu njegovu prevaru ostavila ju je bez daha od tjeskobe. Ionako se već osjećala nedovoljnom, neprivlačnom i nevoljenom. Maxova potvrda njezinih sumnji vjerojatno bi je uništila. I što ako on zatraži razvod? Ne bi mogla podnijeti odreći se svog savršenog života, onoga za koji je tako teško radila, onoga kojemu su tisuće manje sretnih žena davale svoje lajkove na Instagramu.

Prestani, Alice. To su samo hormoni. Sve će biti u redu, rekla je samoj sebi dok joj je snažan mlaz iz tuša pljuštao po umornoj koži.

Tek kasnije, Alice je shvatila da u svoj svojoj brizi oko toga hoće li je Max ostaviti, nijednom nije pomislila da bi joj mogao nedostajati. Što bi, naravno, bila istina.

Julian

JULIAN SE ODIJEVAO s posebnom pažnjom, jer danas je bio *poseban dan*. Odabrao je kombinaciju stare prijateljice Vivien Westwood (možda bi je trebao ponovno potražiti; vjerojatno misli da je umro) - mekani kilt i jaknu u kontrastnim karama, s asimetričnim porubima. Ako ne možeš nositi Vivien Westwood na Božić, kad možeš? Na radiju je okrenuo na stanicu gdje je svirala pjesma »Fairytale Of New York«, i pjevao je uz nju o tome kako je mogao postati netko.

Julian i *jest* bio netko, a onda je bio nitko. Danas, ponovno se osjećao kao netko. Netko koga su pozvali na božićni ručak. S *prijateljima*. Oni i jesu prijatelji, zar ne, i to pravi? Monica ga nije pozvala iz sažaljenja ili osjećaja dužnosti, u to je bio siguran.

Sjetio se prvog Božića nakon Maryine smrti, kad nije ni shvatio važnost tog dana dok nije otvorio TV usred podneva. Sva ta svečana radost na televiziji otjerala ga je natrag u krevet s hladnom limenkom pečenog graha, vilicom i punom zdjelom žaljenja.

Probao je jedan od svojih tai chi pokreta ispred ogledala u garderobi. Shvati da izgleda kao poludjeli gorštak. Ode u dnevnu sobu gdje su na stoliću za kavu bili darovi za Monicu, Rileyja, Benjija, Baza i gospođu Wu, i čekali su da ih zamota. Trebalo mu je malo duže nego je očekivao, jer su mu se nespretni prsti morali boriti sa selotejpom. Probao ih je otpetljati zgrabivši selotejp zubima, pa su mu se usta zalijepila za ruke.

Izašavši van, na Fulham Road, Julian ugleda Rileyja kako ide prema njemu. Sigurno je presjekao kroz groblje od Earl's Courta. Znači, nije ostao kod Monice. Kako staromodno. Julian nikad nije bio tako staromodan, čak i u vrijeme kad je to, navodno, trebao biti. Riley je djelovao malo iznenađeno njegovom odjećom. Očito je bio impresioniran.

Monica otvori vrata kafića. Izgledala je dražesno. Imala je crvenu haljinu, pokrivenu običnom bijelom kuharskom pregačom. Izgledala je kao da je baš radila kraj vrućeg štednjaka, jer su joj obrazi bili zajapureni, a vitice njezine kose koje su se izvukle iz uobičajenog repa bile su vlažne. U ruci je držala drvenu žlicu, kojom je zamahnula prema unutra i rekla im: »Uđite!«

U središtu kafića, dugačak stol bio je postavljen za ručak. Bio je prekriven bijelim lanenim stolnjakom s raštrkanim ražinim laticama, po kojima je bilo poprskano malo zlatne boje. Svako mjesto za sjedenje bilo je označeno zlatnim češerom na kojemu je bila kartica s imenom. Tamo su bile crvene prskalice, crvene i zlatne svijeće i središnji ukras od božikovine i bršljana. Čak i za Julianovo kritično oko, izgledalo je predivno.

»Zar si cijelu noć bila budna, Monica?« upita. »Izgleda prekrasno. Kao i ti. A to je profesionalno mišljenje.« Monicini obrazi još su se jače zacrvenjeli.

»Da, ustala sam prilično rano. Vas dvojica se sad pridružite Benjiju u knjižnici, i stavite one darove pod božićno drveće.«

Boca pjenušca bila je položena u posudu s ledom na jednom od stolića za kavu, a pored nje je bio veliki pladanj dimljenog lososa. Zrak je bio ispunjen mirisom pečene purice i glazbom zbora King's College, koji su pjevali božićne pjesme. Bio je to jedan od onih dana kad svi planovi savršeno funkcioniraju.

Monica dođe do njih, skine pregaču i sjedne. »Eto, imamo sat vremena prije nego ću staviti kuhati zadnje povrće. Da otvorimo darove? Neke možemo sad, a neke poslije ručka.«

Julian koji, za razliku od Monice, nije bio obožavatelj zakašnjelog zadovoljstva, reče, »Molim, možemo li prvo otvoriti moje?« Ne pričekavši da ostali išta kažu, on izvuče svoje darove iz gomile, sve umotane u isti papir, i razdijeli ih uokolo.

»Bojim se da, zapravo, nisam ništa baš *kupio*«, objasni on. »Samo sam prekopao po svojoj kući.«

Benji, koji je prvi skinuo papir sa svojeg dara, gledao je u njega otvorenih usta. »A *Sergeant Pepper* album. Vinil. Ne možeš to dati, Julian. Vrijedit će pravo bogatstvo«, bunio se Benji, iako je držao ploču tako čvrsto kao da ne bi mogao podnijeti da mu je netko uzme.

»Radije ću je dati nekome tko će je zbilja znati cijeniti, dragi dječaće, a znam koliko voliš Beatlese. Meni nikad nisu bili baš ono. Previše su bili dobrice. Meni su više odgovarali Sex Pistolsi.«

On se okrene k Rileyju koji je, sav očaran, podigao u zrak originalnu majicu s Rolling Stonesima. »Eto, već toliko dugo želiš uroniti u moju odjeću, mladi Riley. Možeš je prodati, ako želiš, ali mislim da bi na tebi izgledala baš dobro.«

Dar koji je Julian zbilja želio da bude otvoren bio je Monicin. Promatrao ju je kako pažljivo odljepljuje selotejp, za što joj je trebala čitava vječnost.

»Samo strgni, dijete drago!« rekao joj je. Izgledala je malo šokirano.

»Ne možeš ga opet upotrijebiti ako je potrzan«, reče, kao da opominje previše uzbuđeno dijete.

Najzad je ogulila papir i gotovo ostala bez daha. To je bila reakcija koju je čekao. Ostali su se okupili oko nje da povire na dar što joj je ležao u krilu.

»Juliane, predivna je. Daleko ljepša od mene«, reče ona. Naslikao ju je u ulju, djelomično po sjećanju, a djelomično prema skicama koje je uspio kriomice nacrtati za vrijeme njihovih satova slikanja. Bilo je to samo malo platno, na kojem je bila Monica, s bradom naslonjenom na ruku, s uvojkom kose omotanom oko kažiprsta. Poput svih Julianovih portreta, potezi kista bili su oštri i nagli, gotovo apstraktni, a slika je u detaljima otkrivala isto toliko koliko je u onim drugima skrivala. On pogleda stvarnu Monicu. Izgledala je kao da će zaplakati. Na dobar način, pretpostavio je.

»To je prvo što sam naslikao u petnaest godina, ako izuzmem našu nedavnu suradnju na Pollocku«, reče on, »pa se bojim da je pomalo zahrđalo.«

Prekinulo ih je lupanje po vratima. Benji, shvativši da to moraju biti Baz i njegova baka koji dolaze na piće, ode otključati. Julian stavi na stol darove za Baza i gospođu Wu, u očekivanju. Bio je okrenut leđima vratima, pa nije vidio Bazovo lice sve dok im se nije pridružio. Ostali su ušutjeli.

»Nešto nije u redu, Baz?« upita Monica. »Gdje je Betty?«

Julian je imao grozan osjećaj da zna što sada slijedi. Osjećao je Bazov pogled kako ga strijelja dok je govorio, ali nije ga se usudio pogledati. Radije se usredotočio na svoje cipele. Klasične, radne cipele, prekrasno ulaštene. Tako malo ljudi je danas pravilno laštilo cipele.

»Baka nije izašla iz svoje sobe još od sinoć«, reče, glasom suženim od kontroliranog bijesa.

»Zašto ne?« upita Benji. »Je li bolesna?«

»Možda da pitaš Juliana?« odgovori Baz.

Julian je imao puna usta lososa, ali nije mogao progutati jer mu je sva slina u grlu presušila. On uzme čašu pjenušca i otpije veliki gutljaj.

»Zbilja mi je jako žao, Baz. Mislio sam da zna. Pa nije danas tako velika stvar u koga se čovjek zaljubi. Nije to kao u šezdesetima kad je moj prijatelj Andy Warhol bio jedini homoseksualac kojega sam poznavao. Za to vrijeme, ormar ih je bio pun.«

Svi su ušutjeli, zbrojivši dva i dva i shvatili su.

»Baka nije baš prihvatila taj moderni trend. Nije baš *probuđena*. Već satima tuli o tome kako je cijeli njezin život bio uzaludan. Koja je svrha toga što je radila kao konj i stvorila biznis za svoje nasljednike kad nasljednika neće ni biti? Izvan sebe je.« Baz sjedne i stavi glavu u ruke. Julian pomisli kako mu je draže dok je srdit nego tužan.

»A tvoji roditelji, Baz? Jesu li oni OK?« upita Benji, posegnuvši za njegovom rukom. Baz je istragne, kao da ga baka upravo gleda.

»Oni su iznenađujuće optimistični u vezi s time. Mislim da su cijelo vrijeme znali.«

»Ne pokušavam opravdati to što sam pustio poslovičnu mačku iz vreće, dragi dječaće, ali nije li bolje da te stvari budu otvorene i da se za njih zna? Nije li to olakšanje? Od tajni se možeš razboljeti. Barem ja to znam«, reče Julian.

»*To nije bila tvoja tajna i nisi je trebao reći, Juliane!* Ja bih joj rekao na svoj način, u svoje vrijeme. Ili uopće ne bih. Iskrenost nije uvijek najbolja opcija. Ponekad imamo tajne zbog dobrog razloga - da zaštitimo ljude koje volimo. Bi li zaista bilo tako strašno loše da je baka otišla u grob vjerujući da ćemo moja žena Kineskinja i ja preuzeti restoran i ispuniti ga malim Wuovima?«

»Ali, ja -« reče Julian, no Baz ga prekine.

»Ne želim ništa slušati, Juliane. I, usput, uopće ne vjerujem da ti je Andy Warhol bio prijatelj. Niti Marianne Faithfull. Ni prokleta princeza Margaret. Ti si jedan veliki lažac, sjediš tu u toj smiješnoj kariranoj košulji. Zašto se ne vratiš u svoju rupu sa smećem i makneš mi se iz života?« Rekavši to, ustao je i izašao van.

U zaprepaštenoj tišini koju je ostavio za sobom, mogla se čuti borova iglica koja pada na ulašteni hrastov pod.

Riley

RILEY NIKAD NE bi pomislio da se maleni Baz, tako topao i drag, može tako strašno razljutiti. Iskalio je sav svoj bijes na Julianu, koji kao da se sav skupio na stolcu, poput isušene muhe uhvaćene u paukovu mrežu. Otkad je Riley upoznao Juliana, on se držao uspravnije, postajao je sve samouvjereniji i pun zanosa. U samo par minuta, to je sve nestalo.

Riley pogleda Benjija, očitu kolateralnu žrtvu. Izgledao je užasnuto i preplašeno u isto vrijeme. Zvuk lupanja vratima za Bazom još je nekoliko sekundi vibrirao cijelim kafićem. Onda je Benji progovorio, neuobičajeno sitnim glasom.

»Mislite li da bih morao za njim? Što da radim?«

»Mislim da ga moraš pustiti na miru neko vrijeme, da se sredi i da razgovara sa svojom obitelji«, reče Monica.

»Što ako me njegova obitelj mrzi? Što ako mu ne dopuste da se više viđa sa mnom?«

»Znaš, ne čini mi se da si im *ti* problem. Čak mi se ne čini da je njegovim roditeljima problem što je Baz homić. Za ime svijeta, pa ovo je 2018. Njegova baka se jednostavno mora uhvatiti ukoštac s tim dinastijskim problemima«, reče Riley. »U svakom slučaju, ne mogu mu oni zabraniti da te viđa. Obojica ste odrasli ljudi. Nije ovo *Romeo i Julija*.«

»Ja bih trebao otići«, reče Julian, zvučeći točno kako zvuče starci njegovih godina. »Prije nego napravim još problema.«

»Juliane«, reče Monica i okrene se k njemu, strogog pogleda, podignutog dlana, poput prometnog policajca koji zaustavlja aute, »ostani gdje jesi. Baz nije mislio to što je rekao. Samo se ispucao. Nije to tvoja greška. Nisi mogao znati. Znam da nisi htio da se ovo dogodi.«

»Zaista nisam«, reče Julian. »Čim sam shvatio da sam rekao pogrešnu stvar, povukao sam se. Mislio sam da sam se izvukao.«

»Možda na kraju sve bude najbolje. Benji, zar ne bi bilo lijepo da ne moraš cijelo vrijeme brinuti o tome hoće li Bazova obitelj saznati? Da se možete prošetati ispred restorana držeći se za ruke? Da čak možete živjeti zajedno. Možda

jednog dana shvatite da vam je Julian učinio ogromnu uslugu. O, Bože. Pečeni krumpir!«

Monica odjuri u kuhinju, a Julian posegne u svoju torbu, izvadiвши prasnú bocu porta.

»Kupio sam ovo za poslije ručka, ali možda bi dobar gutljaj u ovom trenutku mogao biti poput lijeka«, reče on, natočivši gotovo do vrha u Benjijevu i Rileyevu čašu, a onda i u svoju.

Riley nije volio konflikte; nije bio naviknut na njih. Je li ovdje sve uvijek bilo ovako komplicirano, ili je to samo bilo u krugu u koji je on ušao?

Njih troje sjedilo je u tišini, pijući žitko vino boje krvi, svi previše zaprepašteni nedavnim događajima a da bi uopće mogli govoriti. Nakon petnaestak minuta, koji su se činili poput sati, Monica objavi da je ručak gotov.

Srećom, promjena mjesta iz knjižnice do stola za ručak, potaknula je promjenu raspoloženja. Izvadili su kolačiće i svatko je stavio na glavu papirnati šešir, i polako se nešto od dobrog raspoloženja od ranije vratilo u njih. Svi četvero bili su odlučni u tome da će zaboraviti, barem zasad, taj *incident*.

»Monica, hrana ti je fantastična. Ti si fantastična«, reče Riley, stisnuvši joj koljeno pod stolom. Onda, ne uspijevajući se oduprijeti porivu, krene prstima po njenom bedru, prema gore. Monica porumeni, i zagrcne se prokulicom; nije bio siguran je li to rezultat komplimenta ili tjelesnog kontakta. On pomakne ruku još malo više.

»Aaaaah!« vikne, jer mu je Monica zabila vilicu u ruku.

»Što je, Riley?« upita Benji.

»Grč«, odgovori on.

Riley je promatrao svoje prijatelje kako jedu. Monica je precizno rezala svaki zalogaj i svaki je žvakala sto godina prije nego će progutati. Julian je aranžirao svoj tanjur poput apstraktne slike. Svako malo bi, punih usta, zatvorio oči i smiješio se uživajući u svakom okusu posebno. U međuvremenu, Benji je gurkao svoju hranu na neki melankoličan način, gotovo ništa ne jedući.

Naizmjenice su čitali očajne viceve s kolačića, pili još vina, brže nego što bi bilo mudro, i činilo se da se dan vratio na dobar put. Kasnije će se pozabaviti s tom situacijom oko Baza.

Riley je pomagao Monici maknuti sve tanjure sa stola. Stavili su ih u perilicu suda. Ili točnije, Riley je stavljao stvari u perilicu, a Monica ih je vadila i stavljala na druga mjesta. Rekla je da ima svoj sistem. Onda je Riley podigao Monicu, sjeo na kuhinjski pult i poljubio ju je, ovivši ruke oko nje i čvrsto je stisnuvši. Mirisala je na crne ribizle i klinčić. Od poljupca, vina i snažnih emocija od cijelog dana zavrtjelo mu se u glavi.

Izvukao je Monicinu kosu iz repa i prstima prošao kroz nju. Ovio je njezin uvojak oko prsta, nježno joj povukavši glavu unatrag, a onda joj poljubio vlažnu, slanu udubinu na rubu vrata. Monica je ovila noge oko njegovih leđa, privukavši

ga bliže. Volio je putovanja. Volio je London. Volio je Božić. I sad je počeo misliti da voli i Monicu.

»Uzmite si sobu!« vikne Benji, a Riley se okrene i ugleda Benjija i Juliana kako stoje na vratima i cere se. Julian je držao posudu s umakom, a Benji zdjelu s ostacima prokulica.

»Ali ne prije nego pojedemo puding!« doda Julian.

Monica stavi božićni puding na sredinu stola i sad su svi stajali oko njega. Julian polije malo konjaka po vrhu, a Riley upali šibicu, a onda zapali puding, no ne prije nego si je opekao prste.

»To se događa kad se igraš vatrom, Riley«, reče Monica, znakovito podigavši obrvu. Pitao se koliko će još vremena proći prije nego Julian i Benji odu.

»O, donesi nam malo pudinga od smokava!« zapjeva Benji. Riley stavi ruku Monici oko struka, a ona mu spusti glavu na rame.

Tada se otvore vrata. Riley shvati da ih nitko nije zaključao nakon što je Baz otišao. On se okrene, očekujući da će ugledati Baza ili gospođu Wu. Ali nije bilo nijedno od njih.

»Sretan Božić svima!« Visok, tamnokos muškarac rekao je to glasom koji je odmah ispunio prostor i odjeknuo od zidova. »Obožavam kad se planovi ostvare!«

Bio je to Hazard.

Hazard

PREOSTALA SU BILA tri dana do Božića.

Plaža je bila preplavljena novopridošlicama, uključujući bar tri novopečena bračna para koji su došli na medeni mjesec i koji su svaku rečenicu začinjavali riječima »moj suprug« i »moja supruga«, i trudili su se prestići jedno drugo u javnom izražavanju nježnosti. Hazard je pio čaj u gostionici Lucky Mother, zajedno s Daphne, Ritom i Neilom.

Započeli su s tim neobičnim engleskim ritualom prije nekoliko tjedana, i postao im je utješno podsjećanje na dom, iako se Hazard nije mogao sjetiti kad je uopće zadnji put pio poslijepodnevni čaj u Londonu. Tog poslijepodneva osjećao je da bi se radije davio u Lucozadeu i ketaminu nego u čaju i kolaču. Rita je naučila Barbaru i kako da pravi pogaču, koju su jeli toplu i s džemom od kokosa. Još da su imali tučeno vrhnje, bilo bi savršeno.

Neil im je pokazivao tetovažu što ju je dao napraviti na zadnjem putovanju u Koh Samui. To je bilo nešto napisano na tajlandskom, a ovijalo mu se oko lijevog gležnja.

»Što piše?« upita Hazard.

»Piše *tišina i mir*«, odgovori Neil. Sudeći prema Barbarinom prilično šokiranom licu kad je pogledala čemu se to dive, Hazard je pretpostavio da zapravo ne piše ništa. On namigne Barbari i stavi prst na usta. Što Neil neće saznati, neće mu ni naškoditi.

»Što ćemo napraviti za božićni ručak, Barbara?« upita Daphne. »Hoćemo li imati puricu?«

»Piletinu«, odgovori Barbara. »Ne onakve mršave piliće kakvi su tu. Imam debele, debele piliće koji su stigli sa Samuija.« Ona napuhne obraze i počne oponašati debljinu mašući rukama, dok su njezini gosti uživali u nenamjernom komplimentu.

Hazard osjeti iznenadnu čežnju za Londonom.

Za puricom nadjevenom kestenovim punjenjem, za pečenim krumpirom i prokulicama. Za hladnim vremenom i božićnim pjesmama. Za autobusima na

kat, prometnom gužvom i prenatrpanom podzemnom željeznicom. Za BBC-jem, za satom koji govori i za Kebab Kidom u ulici New Kings Road. I tada je znao.

Odlazi kući.

JEDINI LET ZA koji je Hazard uspio dobiti mjesto bio je onaj koji nitko drugi nije htio: let preko noći na Badnjak i dolazak na Heathrow na Božić ujutro. U avionu je bilo grozno svečano, a osoblje je dijelilo besplatni pjenušac i dvostruko više pića nego obično. Svi su se malo ponapili. Osim Hazarda, koji se trudio držati pogled usmjeren prema naprijed, usredotočen na film koji se prikazivao na ekranu, ignorirajući zvuk metalnog čepa pri otvaranju boca i pucanje plutenih čepova pjenušca. Pitao se hoće li ikad biti u stanju čuti zvuk pucanja čepa, a da ne osjeti duboku čežnju.

Aerodrom i ulice bili su jezivo prazni. Činilo se kao da se nalazi u kakvom filmu o zombijima apokalipse, samo mnogo veselije i bez živih mrtvaca odjevenih u prnje. Ljudi oko njega bili su puni ljubavi prema svojim bližnjima i rado su nosili smiješne šešire i božićne pulovere.

Hazard je uspio uhvatiti taksi i podijeliti ga s još jednom osobom, odveo se do Fulham Broadwayja, gdje je izašao, pozdravivši hladan zrak kao starog prijatelja i podigavši ruksak na leđa. Činilo mu se da je prošao cijeli život otkad je zadnji put bio ovdje, kad je bio potpuno druga osoba. Još nije rekao svojim roditeljima da se vratio. Nije im htio pomutiti planove i, u svakom slučaju, mogao je uzeti par dana da se prilagodi prije nego započne s dugim trudom ponovne gradnje mostova.

Hodao je Fulham Roadom prema svojem stanu. Vidio je Monicin kafić ispred sebe. Umirao je od želje da sazna što se dogodilo otkako je poslao Rileyja ovamo s bilježnicom. Shvati da mu je to postala prilično nezdrava opsesija - nešto čime je skretao misli s očajničke želje da izađe iz vlastite glave. Znao je da je gotovo nevjerojatno da je Monica upoznala Juliana, a kamoli Rileyja; to je bila samo priča koja se odigravala u njegovoj grozničavoj mašti.

Kad je stigao do kafića, nije mogao ne pogledati unutra. Izgledalo je poput slike s božićne čestitke - svijeće, božikovina i bršljan i stol koji stene pod ostacima božićne gozbe. Na trenutak pomisli da se um poigrava s njime, jer tamo su, baš kako je i zamišljao, bili Monica i Riley, i *grlili su se*. A starac u nevjerojatnom kariranom kompletu nije mogao biti nitko drugi do Julian Jessop.

Pa on je genijalac! Kakav fantastičan djelić društvenog inženjeringa, izvanredno djelo ljubavi koje se ostvarilo. Jedva je čekao stvarno upoznati Monicu i Juliana, predstaviti sebe kao ključnog igrača u drami i porazgovarati o svemu što i kako se dogodilo. Gurnuo je vrata i ušao, osjećajući se poput junaka osvajača. Reakcija nije bila ono što je očekivao. Monica, Julian i četvrti tip, visok i riđokos, blijedo su ga gledali. A Riley je izgledao poput zeca uhvaćenog na svjetlu reflektora. Užasnuto.

»Ja sam Hazard!« objasni on. »Znači, očito je da si pronašao bilježnicu, Riley!«

»Ti si muškarac koji je poslao razglednicu«, reče Monica, nakon još nekoliko sekundi zaprepastene tišine. Gledala ga je, ne sa zahvalnošću, kako je zamišljao, već sa sumnjom i gađenjem. »Bolje da objasniš što se događa.«

Hazardu je nešto govorilo, iako malo prekasno, da ovo baš i nije bila najbolja ideja.

Monica

MONICA JE BILA slomljena nakon sveg trčanja, emocionalnog vlaka smrti i previše alkohola, ali nije se sjećala da je ikad bila sretnija. Raspoloženje joj je bilo na visini, zbog prijateljstva i - zahvaljujući vrućoj epizodi stiskanja u kuhinji s Rileyjem - feromona. Čak joj je uspjelo ne misliti na posljedice za zdravlje i sigurnost zbog milovanja na radnoj površini profesionalne kuhinje.

A onda je u kafić ušao muškarac. Imao je tamnu, valovitu kosu koja je izgledala kao da već neko vrijeme nije vidjela škare, snažnu vilicu poput kakvog junaka iz stripa, prekrivenu kratkom bradom, i tamni ten. Imao je veliki ruksak i izgledao je kao da je ovog časa sišao s aviona koji je doletio iz nekog egzotičnog mjesta. Djelovao joj je nekako poznato i činilo se kao da očekuje da će ga prepoznati. Je li to bio neki poznati lik B kategorije? Ako jest, što je, za ime svijeta, radio u njezinom kafiću na sâm Božić? Izjavio je da se zove Hazard.

Monici je trebalo nekoliko sekundi da se sjeti gdje je čula to ime. Na onoj razglednici! Sjetila se i gdje je vidjela to lice.

On je bio onaj arogantni šupak koji se onako zaletio u nju na pločniku, prije nekoliko mjeseci. Ovo je bila njegova mršavija, tamnija i dlakavija verzija. Kako ju je ono nazvao? *Glupa krava? Debilna kučka?* Nešto slično tome.

Monica je bila tako zbunjena da joj je promaklo ono što je sljedeće rekao, ali bilo je očito da poznaje Rileyja. Nešto nije bilo u redu. Pa, pokazala je Rileyju razglednicu, i nije rekao da poznaje Hazarda. Zmija tjeskobe izvijala joj se u želucu dok joj se um borio sa svim činjenicama, pokušavajući ih povezan.

Monica odbije ponuditi mu stolac. Neka je prokleta ako prema njemu bude gostoljubiva. Može on i stojeći objasniti što se, do vraga, događa. *Glupa kučka*, tako je rekao.

»Ovaj«, reče Hazard, nervozno pogledavajući Monicu. »Pronašao sam bilježnicu, na stolu u baru, tamo prijeko.« On mahne prema vinskom baru. »Pročitao sam Julianovu priču« - on kimne prema Julianu - »i pomislio da bi ti dobro došla pomoć u tvojoj prilično neučinkovitoj reklamnoj kampanji.« Monica ga je gledala jednim od svojih najtvrdih pogleda. On pročisti grlo i nastavi.

»I tako, napravio sam kopije tvog postera i postavio ih na sva vidljiva mjesta. A bilježnicu sam uzeo sa sobom, na jedan otok na Tajlandu. Mislio sam da bi ti mogao malo pomoći, Monica.« Nije joj se sviđalo kako koristi njezino ime, na tako prislan način, kao da je poznaje. »I onda, dok sam bio tamo, provjerio sam svakog slobodnog momka kojeg sam upoznao da vidim bi li bio dobar. Znaš, za tebe...«

Glas mu se izgubi. Sigurno je primijetio koliko je bila ponižena. Sve je postalo strahovito jasno.

»A ti si se pojavio na tom otoku, zar ne, Riley?« reče ona, ne mogavši ga ni pogledati. On ništa ne reče, samo jadno kimne. *Kukavica. Varalica.*

Monica se u svojoj glavi okrene k novoj stvarnosti. Riley se, dakle, nije pojavio na satu slikanja sretnom slučajnošću. Poslao ga je Hazard da poševi jednu staru usidjelicu tamo doma. Nije je stiskao jer je bila prekrasna pa si nije mogao pomoći. Naravno da nije. Glupa, arogantna cura. Pročitao je njezinu priču i sažalio se nad njome. Ili je pomislio da je očajna. Ili oboje. Zar su joj se smijali iza leđa? Je li bila neka vrsta oklade? *Dat ću ti pedeset funti ako uspiješ odvesti uštogljenju vlasnicu kafića u krevet.* Je li Hazard namjerno ciljao baš na nju nakon što se te večeri sudario s njom i ako jest, zašto? Što mu je učinila? Je li i Julian bio u svemu tome?

Odjednom se osjetila strahovito umornom. Vino i hrana koju je pojela s takvim zadovoljstvom okretali su joj se u želucu. Pomisli da će joj pozliti, da će povratiti po cijelomu svojem predivno postavljenom stolu. Zlatno poprskane latice ruža pomiješane s komadićima poluprobavljene mrkve. Sve njezine nove vizije o budućnosti, smiješno optimističan sretan kraj koji joj se postupno oblikovao u glavi, morale su biti premotane, izbrisane i prekrivene blijedom, bezobličnom fabulom na koju je bila naviknuta.

»Mislim da je bolje da svi odete«, reče ona. »Pojeli ste moju hranu. Popili ste moje vino. A sad ODJEBITE IZ mog kafića.«

Monica nikad nije psovala.

Riley

KAKO JE SVE pošlo tako krivo? U jednom trenutku razmišljao je o pudingu i seksu, a jedina mu je briga bila koliko će moći pojesti prvog da ne pokvari drugo. A onda, u sljedećem trenutku, Monica ga je izbacivala iz kafića. A za sve je bio kriv Hazard.

»Zbilja mi je žao, Monica«, rekao je Hazard. »Samo sam htio pomoći.«

»Igrao si igru, Hazarde. S mojim životom, kao da smo u nekakvom *reality showu*. Nisam ja tvoj slučaj iz samilosti ili tvoj socijalni eksperiment«, bijesno mu je odgovorila Monica.

Što bi, za ime svijeta, Riley mogao reći da bi ona razumjela?

»Monica, ja te možda jesam *sreo* zbog Hazarda, ali nisam zbog toga ostao s tobom. Zaista mi je stalo do tebe. Moraš mi vjerovati«, reče on, pretpostavljajući da su njegove riječi pale na kameno tlo. Monica se okrenula na peti i zagledala se u njega. Poželio je da nije ništa rekao.

»Ja *ne moram* vjerovati ničemu što ti kažeš, Riley. Lagao si mi cijelo ovo vrijeme. Vjerovala sam ti. Mislila sam da si *stvaran*.«

»Nikad ti nisam lagao. Nisam ti rekao cijelu istinu, priznajem, ali nikad nisam lagao.«

»To je vražja semantika i ti to znaš!« Semantika? Što je to? »Bio si sa mnom samo zbog bilježnice. A ja sam mislila da je to sudbina. Sretna slučajnost. Kako sam mogla biti tako glupa?« Izgledala je kao da će se rasplakati, a to je Rileyju bilo strasnije od njezinog gnjeva.

»Pa, to je donekle istina«, reče on, trudeći se svojim tonom izraziti istinu, »mislim, da djeluješ tako strahovito snažno, ali iz bilježnice sam saznao da, iznutra, ti si zapravo...« mučio se pronaći pravu riječ, i uspio je kad je već gotovo bilo kasno »... ranjiva. I mislim da sam te zato zavolio.« On shvati da još nikad nije za Monicu upotrijebio riječ »voljeti«, a sad je bilo prekasno.

Samo na sekundu, Riley je pomislio da su njegove riječi možda upalile. A onda je Monica uzela božićni puding, koji srećom više nije bio zapaljen, ali još je uvijek iz njega virila vrlo bodljikava božikovina, i bacila ga, visoko zamahnuvši,

poput koplja. Nije bio siguran je li namjeravala pogoditi njega ili Hazarda, ili obojicu. On se maknuo ustranu i puding je završio na podu, poput ljepljive mase.

»Van, odmah!« viknula je.

»Riley«, reče Hazard ispod glasa, »mislim da je najbolje da učinimo što dama kaže i pričekamo da se stvari malo smire, je l' da?«

»O, sad sam *dama*, a ne više *glupa kučka*? Pokroviteljska *šupčino!*« vikne Monica. Riley se pitao o čemu, zaboga, ona govori. Je li potpuno poludjela?

Oni natraške izađu kroz vrata, za slučaj da Monica baci još nešto u njihovom smjeru. Riley ugleda Juliana nekoliko blokova ispred sebe. Zvao ga je, ali Julian ga nije čuo. Straga je izgledao kao mnogo stariji muškarac od onoga kojeg je Riley poznao. Bio je pognut i šepao je, kao da pokušava imati što manje utjecaja na svoju okolinu. Kraj njega prođe taksu, zapljusnuvši vodom iz bare Julianove gole noge. Nije se činilo da je Julian primijetio.

»Za sve ovo si ti kriv, Hazard«, reče Riley, shvativši, ali neobazirajući se, da zvuči poput mrzovoljnog djeteta.

»Hej! To nije pošteno. Nisam znao da joj nećeš reći za bilježnicu. To je bila samo tvoja odluka, a moram reći i prilično glupa. Morao bi znati da zatajivanje ključne informacije nikad ne završi dobro«, pobuni se Hazard. Zapravo, Rileyju je smetalo što je Hazard to rekao. Monica je bila u pravu, Hazard jest pokroviteljska šupčina.

»Gle, bar je otvoren. Idemo na piće«, reče Hazard, vukući Rileyja za ruku preko ceste.

Riley se lomio. Nije bio siguran da sad želi provesti ni minutu s Hazardom, ako i ikad, ali želio je s nekim razgovarati o Monici, a nije bio raspoložen za natezanje sa svojim pijanim cimerima. Na kraju, njegova potreba za razgovorom pobijedila je i krenuo je za Hazardom u bar.

»Ovdje sam pronašao Julianovu bilježnicu«, reče mu Hazard, »na stolu, baš tu. Čini se kao da je prošlo strašno mnogo vremena otad. Što ćeš popiti?«

»Ja ću Colu, molim«, reče Riley, kojemu je bilo i previše alkohola za jedan dan.

»Jednu Colu i dupli viski«, reče Hazard barmenu, koji je nosio par svijetlećih rogova, prilično loše raspoložen. Riley stane pred njega.

»Zapravo, prijatelju, možeš li to promijeniti u dvije Cole, molim?« Okrene se k Hazardu. »Zaboravi, pročitao sam tvoju priču. Ne želiš to učiniti.«

»Zapravo, baš želim. Uostalom, što je tebe briga ako odaberem stisnuti gumb samouništenja? Trenutačno ti baš i nisam najomiljenija osoba, zar ne?«

»Tu si u pravu, ali bez obzira, ne dopuštam ti da si zajebeš život kad sam ja prisutan. Tako ti je sjajno išlo. Mislio sam da si potpuno opsjednut zdravljem kad sam te upoznao u Koh Panamu.«

»Što ako popijem samo jedno piće? To mi ne može naškoditi, ne? Na kraju krajeva, Božić je.« Hazard je gledao Rileyja, poput djeteta koje zna da iskušava sreću, ali svejedno ide dalje.

»Ma, nego što. A za deset minuta govorit ćeš mi da još jedno neće smetati, a do ponoći pitat ću se kako da te odvedem kući. Iskreno, već si mi napravio dosta problema.« Rileyeve riječi udare Hazarda.

»Ah, kvragu. Znam da si u pravu. Mrzio bih se ujutro. Prošla su osamdeset četiri dana otkad sam popio zadnje piće i uzeo drogu, znaš. Mislim, nije da brojim«, reče Hazard, uzevši Coca-Colu od barmena, prilično nevoljko. Ode do stola koji je prije pokazao Rileyju, i sjedne na klupicu.

»Nije li čudno pomisliti da, kad smo zadnji put nešto zajedno popili, bili smo na drugom kraju svijeta, na najsavršenijoj plaži na svijetu?« reče on Rileyju.

»Je. Tamo je sve bilo toliko lakše«, odgovori Riley i uzdahne.

»Znam, ali vjeruj mi, nakon dva mjeseca počneš shvaćati da je sve to tako plitko. Sva ta privremena prijateljstva postanu dosadna. Očajnički sam se želio vratiti pravim prijateljima. Problem je u tome što nisam siguran da li ih više uopće imam. Prije puno godina zamijenio sam ih s bilo kime tko je želio partijati koliko i ja. A onda, kad sam i želio vidjeti te prijatelje, gurali bi mi piće i drogu prije nego bih stigao skinuti kaput. Ne postoji ništa što jedan ovisnik voli manje od trijezne osobe. Ja to dobro znam.« Hazard je zurio u svoju čašu Cole tako žalobno da je Rileyju bilo teško i dalje se ljutiti na njega.

»Nema ništa loše u plitkosti, prijatelju«, reče Riley. »Prije bih rekao da sva ta *dubina* uzrokuje probleme. Sto, za ime svijeta, da sad kažem Monici ? Ona misli da smo nas dvojica igrali nekakvu *igru*. Znam da ne izgleda tako, ali ispod svega toga ona je prilično nesigurna. Slomit će se.«

»Gle, ja nisam svjetski stručnjak u tome što se događa u glavama žena, kao što možeš i pretpostaviti, ali prilično sam siguran da će, čim se smiri, Monica vidjeti da je zbilja pretjerano reagirala. Usput, impresivna brzinska reakcija. Mislio sam da će te pogoditi onim pudingom«, reče Hazard i naceri se.

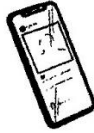
»Ciljala je tebe, ne mene! Sigurno je bila grozno ljutita. Jedna stvar koju Monica mrzi je hrana na podu, čak i najmanje mrvice, nevidljive golom oku«, reče Riley ironično.

»I onda, koliko ti se sviđa?« upita Hazard. »Jesam li bio u pravu ili sam bio u pravu?«

»Sad više i nije važno, zar ne?« reče Riley. Onda, zabrinuvši se da je zazvučao grubo, doda: »Sve mi je bilo malo zbunjujuće, da budem iskren, zbog te proklete bilježnice. Zbog nje mi se činilo da zbilja razumijem Monicu. Ali me je u isto vrijeme uplašila. Mislim, ovdje sam samo neko vrijeme, a ona traži *vezivanje*. Možda je ovo zapravo najbolje.« I dok je to rekao, Riley shvati da uopće ne misli tako.

»Gle, daj joj dan ili dva, a onda razgovaraj s njom. Znaš što, probaj biti *iskren*, ha ha«, reče Hazard. »Siguran sam da će ti oprostiti.«

Ali što je Hazard znao? On i Monica nisu baš bili na istoj valnoj duljini. Zapravo, jedino što je tješilo Rileyja u ovoj situaciji bilo je što, iako Monica sad nije voljela njega, zaista je jako, *jako* mrzila Hazarda.

Alice

RUČAK JE BIO katastrofa. Max je otvorio pjenušac kad su u 11 sati stigli njegovi roditelji. Alice je popila dvije čaše na prazan želudac. Onda je strusila čašu crnog vina što ga je stavila sa strane za umak dok je kuhala. Kombinacija nedovoljnog sna, živaca i previše alkohola značila je da je pobrkala vrijeme kuhanja za sva jela. Purica je bila suha, prokulice kašaste, a pečeni krumpiri tvrdi poput metaka. A umak je potpuno zaboravila.

Maxova majka izrekla je sve uobičajene pohvale o jelu, ali - kao i uvijek - umotala ih je u kritike. »Kako *mudro* od tebe što si koristila kupljeni nadjev. Ja ga uvijek pravim sama. Kako bedasto, jer mi treba sto godina da ga napravim *baš kako treba*.« Alice je točno znala što ona radi, ali Max nije imao pojma.

Alice je željela da je u kući svoje majke, sa svojom braćom i sestrama i njihovim obiteljima, sretno stisnuta u prepunoj dnevnoj sobi. Tijekom godina, tepisi, zavjese i namještaj, što je sve odabrala njezina majka jer su joj bili dostupni cijenom a ne ljepotom, zajedno su napravili kombinaciju kontrastne, sudarajuće gužve uzoraka i boja. Oni bi svi nosili drečave praznične pulovere i papirnate šešire, bockali jedno drugo i razgovarali sto na sat.

Aliceina kuća u Fulhamu bila je oličena savršenom nijansom boje Farrow & Bell, namještaj je bio usklađen i nenametljiv, povremeno osvježen s barem malo trenutačno najmodernije boje. Sve je bilo otvoreno, a savjetnik za osvjetljenje potrošio je sate, kao i veliki dio Maxovog bonusa, brinući se da za svaku priliku bude stvoreno pravo raspoloženje. S puno ukusa. Ali potpuno bez duše. Ništa što bi bilo za mrziti, ali niti ništa za voljeti.

Nakon ručka, Alke je pomagala Bunty da otvori još svojih darova. Alice je shvatila da je skroz pretjerala i bila je sigurna da bi joj psihič rekao kako je to reakcija na Božice u vlastitom djetinjstvu, kad je većina darova bila izrađena kod kuće ili naslijedena od nekoga. Još se uvijek sjećala prezira s kojim je dočekala prekrasno izrađenu kutiju za šivanje što ju joj je majka napravila kad je Alice bilo deset godina, a u kutiji su bile igle i šareni konci, gumbi i tkanine. Ona je htjela CD-player. Kako je samo mogla biti tako nezahvalna?

Alice se vrati u sadašnji trenutak i postavi na Instagram slatku fotografiju Bunty kako žvače ukrasni papir s jednog od svojih darova, uza sve uobičajene *hashtagove*. Sasvim iznenada, Max joj istragne telefon iz ruke.

»Zašto, dovraga, ne možeš zbilja živjeti svoj život, a ne ga cijelo vrijeme samo fotografirati?« sikne na nju, bacivši joj telefon u kut sobe, gdje je pao na kutiju s kockama, srušivši ih poput kugle za rušenje.

Nastala je zapanjujuća tišina.

Alice je čekala da se netko zauzme za nju, da kaže Maxu kako to nije u redu i da ne može tako razgovarati sa svojom ženom.

»Alice, dušo. Kad Bunty treba ići na spavanje?« umjesto toga upita Maxova majka, kao da se maloprije ništa nije dogodilo.

»Ona - ona nema određeno vrijeme za spavanje«, odgovori Alice, trudeći se da ne zaplače. Njezina svekrva kritički skupi usta u crt. Alice se pripremi za poznatu lekciju o važnosti *rutine* i kako je Max bio savršena beba, i kako je spavao cijelu noć od prve minute kad je došao doma iz bolnice.

»E pa, zašto ti i Max ne odvedete malenu u šetnju, Alice, a ja ću sve pospremiti umjesto tebe? Dobro će ti činiti malo svježeg zraka.«

Alice je dobro vidjela što je to: skrivena kritika njezinog održavanja kuće zamaskirana u ljubaznost. Ali nije se htjela svađati. Jedva je čekala da se na trenutak makne od svega, iako je znala da će istog trenutka kad izađe iz kuće, njezini svekar i svekrva početi govoriti o njezinim mnogim manama. Ne želeći se još više ponižavati traženjem svojeg telefona u kutiji s igračkama, ona uzme Bunty i svoju torbu na rame i ode iz sobe. Max ju je slijedio, ali je izgledao kao da ne želi s njom provesti vrijeme, baš kao ni ona s njim.

Čim su se vrata zatvorila, ona se okrene k njemu.

»Kako se usuđuješ tako me poniziti pred svojim roditeljima, Max? Mi bismo trebali biti *ekipa*«, reče ona, očekujući ispriku.

»E pa, meni se baš i ne čini da smo ekipa, Alice. Svaki trenutak kad nisi s Bunty, igraš se na prokletim društvenim mrežama. I ja imam potrebe, znaš!«

»Pa k vragu sve, Max! Zar si ljubomorani na *bebu*? Svoju bebu? Žao mi je što ne provodim mnogo vremena povlađujući tebi« - zapravo, nije joj bilo žao - »ali Bunty me treba mnogo više nego ti. Možda bi mi mogao malo više pomoći.«

»Nije stvar samo u tome, Alice«, reče Max, odjednom izgledajući više tužno nego srdito. Promijenila si se. *Mi* smo se promijenili. Samo pokušavam izaći na kraj sa svime.«

»*Naravno* da smo se promijenili! Sad smo roditelji! Nedavno sam morala progurati lubenicu kroz ključanicu, preko noći pretvorila sam se u pokretnu mljekaru, i već tjednima nisam spavala više od tri sata u komadu. I onda je sigurno da ću se razlikovati od bezbrižne djevojke s reklame koju si oženio. Što si očekivao?«

»Nisam siguran«, reče on tiho. »Znaš, sjećam se kako sam te, na našem vjenčanju, gledao dok si hodala prema meni i mislio kako sam najsretniji muškarac na svijetu. Mislio sam da su naši životi blagoslovljeni.«

»I ja sam isto osjećala, Max. A mi i *jesmo* blagoslovljeni. A sad je i normalno da je teško. Svi kažu kako je prvih nekoliko mjeseci s novorođenom bebom teško, zar ne?« Čekala je da Max odgovori, ali on nije ništa rekao.

»Gle, ti se vrati i razgovaraj s roditeljima«, reče Alice. »Ne želim se više svađati. Previše sam iscrpljena. Vratit ću se na vrijeme za Buntyino kupanje.«

Osjetila je kako je odstranjena još jedna cigla iz loše konstruiranih temelja njihovog braka.

ALICE JE SJEDILA na klupi na praznom dječjem igralištu. Gurala je nogom Buntyina kolica naprijed-natrag, da bi potaknula dijete da zaspi. Vidjela je kako kćerini kapci postaju sve teži, dok je žvakala svoje šačice, slineći po svojem odijelcu s otiskom sobova (@minimes).

Alice se bez telefona osjećala kao da je bosa. Svaki čas bi gurnula ruku u džep, a onda se sjetila da je telefon kod kuće. Nije se htjela vraćati, ali bila je *uznemirena* bez ičega što bi mogla *lajkati*, podijeliti ili komentirati. Trebalo joj je nešto čime će zaokupiti pažnju da ne mora misliti na svađu s Maxom. To je bilo previše deprimirajuće. Što je uopće *radila* u slobodno vrijeme prije nego se priključila društvenim mrežama? Nije se mogla sjetiti.

Alice otvori torbu, za slučaj da je unutra ostavila primjerak *Grazie*. Nije imala sreće. No, pronašla je zelenu bilježnicu što ju je prije par dana uzela na igralištu, i onda potpuno zaboravila na nju. Nemajući što drugo raditi, uzme bilježnicu i počne čitati.

Svi lažu o svojim životima. E pa, to je prava istina! Tisuće pratitelja @aliceinwonderland sigurno nisu vidjeli jednu stvarnost Aliceinog života. Pomisli na sve postove koji su prikazivali nju i Maxa kako s ljubavlju gledaju jedno u drugo i u njihovu beb. *Kakva* je ovo bilježnica? Je li bila namjerno ostavljena baš za nju?

Što bi se dogodilo da odjednom počnete govoriti istinu? Zar itko želi znati istinu? Zbilja? Istina često nije lijepa. Nije poželjna. Ne uklapa se lijepo u mali kvadrat na Instagramu. Alice je pokazivala svoju verziju istine; one koju su ljudi željeli vidjeti u svojim novostima. Da stavi išta što bi bilo *previše* stvarno, izgubila bi gomilu pratitelja. Nitko nije želio znati o njezinom ne tako savršenom braku, njezinim strijama ili o Buntyinom konjunktivitisu i tjemenicu.

Alice pročita Julianovu priču. Zvučao je *predivno*, ali tako tužno. Pitala se što li radi danas. Je li imao nekoga s kim je podijelio božićni ručak? Je li bio potpuno sam u Chelsea Studiju? Je li još uvijek postavljao stol za svoju pokojnu suprugu?

Ona počne čitati Monicinu priču. Dobro je poznavala taj kafić. Bila je prilično sigurna da ga je tagirala u gomili postova u zadnje vrijeme. One postove u smislu

- pogledajte moju kavu, s pjenom od mlijeka u obliku srca, i moju zdjelicu punu zdravog voća, jogurta i sjemenki; pogledajte me kako podržavam lokalni biznis. Zapravo, mogla je zamisliti Monicu kako brza kafićem, obavljajući sve poslove: deset godina starija od nje, još uvijek lijepa, na jedan intenzivan, strog način.

Onda Alice shvati, šokiravši se, da je žena kojom je postala opsjednuta, ona koja je neki dan onako bezbrižno plesala, bila *Monica*. Nije u tom trenutku zbrojila dva i dva, jer je prizor koji je promatrala bio toliko različit od žene koju je bila naviknuta vidjeti tijekom dana.

Pročita o Monicinoj želji za djetetom. *Pazi što želiš*, pomisli Alice mračno, dok se Bunty počela meškoljiti, djelujući kao da bi mogla započeti s jednom turom plakanja. Je li i ona u jednom trenutku tako očajnički željela dijete? Nije se toga mogla sjetiti, ali pretpostavila je da jest.

Kako čudno, da je sve ovo vrijeme zavidjela Monici na njezinom životu, a sve što je Monica željela ona je uzimala zdravo za gotovo. Ona osjeti nevidljivu, ali neslomljivu nit poveznicu između sebe i te snažne, ali tužne žene koju nikad nije zapravo upoznala. Pogleda na Bunty, na njezine prekrasne punačke obraze i duboke plave oči, i osjeti plimu ljubavi za koju se zaklela da je nikad neće zaboraviti.

Hazard. O, pa to je ime za nekog romantičnog junaka. Zbilja se nadala da je prekrasan. Bila bi takva šteta zvati se *Hazard*, a biti mršav s izraženom Adamovom jabučicom i aknama. Ona ga zamisli kako jaše, bez sedla i golih prsa, stazom na litici Cornish. O, Bože, to su sigurno hormoni.

Alice je bila strastvena protivnica droge, ali čitajući Hazardovu priču, dobila je neugodan osjećan da njezin odnos s alkoholom i nije toliko različit od njegovog s kokainom. Jer, nije pila samo da se opusti na zabavama, nego je pila da progura dan. Ona odgurne tu iritirajuću misao ustranu. Zaslužila je svoju čašu vina (ili tri čaše) navečer. A i svi drugi su to radili. Profili na društvenim mrežama bili su im puni memova poput »wine o'clock« ili »Mamin mali pomagač«. Zbog toga se osjećala odraslo, kao da još uvijek ima društveni život. To je bilo njezino »vrijeme za sebe«, i - iskreno - to joj je i trebalo.

Alice pročita Hazardovu priču do kraja i shvati što je učinio. OMG! Osjećala se kao da je usred priče Danielle Steel! Hazard je pronašao muškarca Monicinih snova, Rileyja, i poslao ga je u London da je spasi od jadnog života usidjelice. Kako romantično! I upalilo je! Jer, sigurno je Riley bio muškarac kojega je vidjela s njom u Monicinom kafiću, a koji ju je gledao u oči s takvim obožavanjem.

Alice je umirala od znatiželje za sljedećom pričom, za koju je pretpostavila da je Rileyeva. Vidjela je da je naškrabano očito muškom rukom, na sljedeće tri stranice u bilježnici, ali morala se vratiti jer je bilo Buntyino vrijeme za kupanje. Možda može zakasnuti par minuta i sasvim *nakratko* se vratiti do Monicinog kafića i nabrzinu pogledati kroz izlog. Tako više ne bi mislila na groznu svađu s Maxom. Bila je skoro sigurna da će biti zatvoreno jer je Božić, ali neće biti štete ako samo prođe pokraj. Bunty bi prijalo još malo šetnje.

Izlazeći iz parka, Alice skrene lijevo na Fulham Road, odmah pokraj kineskog restorana. On je tamo bio otkad pamti, ali nikada nije bila unutra. Više je voljela avokado i rollice od račića nego jelo od piletine *chow mein*. Pločnicima gotovo nitko nije prolazio jer je većina ljudi iz Fulhama otišla na selo za vrijeme blagdana, pa su joj zbog toga dvojica muškaraca koji su stajali ispred restorana privukli pažnju. Bio je to par neobična izgleda. Jedan je izgledao kao Kinez. Bio je sitan, i vrlo ljutit, isijavajući energiju potpuno u neskladu sa svojim stasom. Drugi muškarac bio je visok, lijepo sređen i crvenokos, za kojega je bila sigurna da ga odnekud poznaje. On je izgledao kao da *plače*. Sto se, za ime svijeta, ovdje događalo? Možda ona nije jedina koja ima grozan dan. Osjećala se pomalo krivom zbog toga što ju je ta pomisao razveselila.

Dok je Alice hodala prema kafiću, shvati da je to prva stvar u dugo vremena koju čini s uzbuđenjem, a ne samo iz osjećaja dužnosti. Posljednjih nekoliko mjeseci bili su jedna svakodnevna obaveza za drugom - hranjenje, brisanje, pranje, prematanje, kuhanje, peglanje, pranje rublja, pa opet sve ispočetka, bez prestanka. Bila je novost ne znati točno što će se sljedeće dogoditi. Život s malom bebom bio je tako grozno predvidljiv. Alice se odmah prekori zbog te pomisli, podsjetivši se koliko je imala sreće.

Kad se približila kafiću, shvati da su svjetla upaljena. To nije nužno značilo da je otvoreno. Mnogi lokalni biznisi znali su imati upaljena svjetla bez prestanka. To ju je razljutilo - @aliceinwonderland bilo je jako važno da se brine za planet. Prestala je koristiti jednokratne čašice za kavu i plastične vrećice mnogo prije nego je to postalo moderno. Neko vrijeme čak je probala s pelenama za višekratnu upotrebu, ali to nije dobro završilo.

Alice proviri kroz izlog. Sama, za stolom koji je bio postavljen za nekoliko ljudi, sjedila je Monica. Plakala je. Jako je plakala. Bila je u sva u plaču, snažnom, jecajućem, otečena lica. Ne onakvom kakvi na fotografijama lijepo izgledaju. Monica je u svakom slučaju bila žena koja je bila dovoljno mudra da ne plače u javnosti. Možda, ako postanu prijateljice, Alice bi joj mogla reći. To bi bila dobrota.

Alice osjeti kako joj je uzbuđenje splasnulo. Tako je željela vjerovati u priču gdje su »živjeli sretno do kraja života«. Što se, zaboga, dogodilo? Kako se savršeno romantična scena od prije samo nekoliko dana mogla pretvoriti u ovu, punu usamljenog jada?

Alice je jako vjerovala u žensku solidarnost. Žene moraju paziti jedna na drugu. Živjela je i prema sloganu, *U svijetu u kojem možeš biti bilo što, budi ljubazan*. Imala je taj natpis na majici. I nije sad mogla jednostavno otići i ostaviti drugu ženu da tako *plače*. Bez obzira na sve, nije osjećala da joj je Monica stranac. Osjećala je kao da je poznaje, barem malo. Bolje od većine svojih »najboljih prijateljica«, ako je potpuno iskrena.

Alice uzme bilježnicu iz torbe, kao pomoć pri upoznavanju, uspravi se, stavi na lice prijateljski, ali zabrinut smiješak i uđe unutra, pažljivo prešavši preko gadne smeđe mase na podu. Koji je to vrug bio?

Monica podigne pogled; maskara joj se slijevala niz lice.

»Bok, ja sam Alice«, reče Alice. »Pronašla sam *Bilježnicu neizgovorenih stvari*. Jesi li dobro? Mogu li ti pomoći?«

»Da bar nikad nisam ni pogled svratila na tu prokletu bilježnicu, i sigurno je više nikad ne želim vidjeti«, odgovori Monica, izgovarajući svaku riječ kao da puca iz strojnice, zbog čega Alice i fizički ustukne. »Zbilja ne želim biti nepristojna, i sigurna sam da ti - kao i svi drugi - misliš da me poznaješ, jer si pročitala priču koju nikad nisam trebala napisati, ali ne poznaješ me. A ja ni u ludilu ne poznajem tebe. Niti te želim upoznati. I zato molim te, odjebi i pusti me na miru.«

Alice je poslušala.

Monica

MONICA SE NIJE maknula iz svojeg stana do večeri 26. prosinca. Kafić je izgledao poput kazališne scene, napuštene usred predstave. Na stolu je sve još bilo postavljeno za puding, čaše napola prazne. Tamo je bilo i božićno drveće, a ispod njega darovi, još neotvoreni. A na podu, poput ogromnog, sočnog kravljeg dreka, a grančica božikovine još je veselo virila iz sredine, bio je puding od smokava.

Monica napuni vjedro vrućom, sapunastom vodom, navuče par rukavica Marigold, i primi se posla. Uvijek je čišćenje smatrala terapijskim, čak i previše, ako je sasvim iskrena. Njezina ocjena od pet zvjezdica za higijenu, uočljivo izložena u izlogu kafića, bila je jedno od postignuća na koje je bila najviše ponosna. Čak su joj i poznate fraze u tome pomagale. Čistoća metenja. Čisti list papira. Isperi tog muškarca iz moje kose.

Sad, kad je imala vremena da se malo smiri, Monica je shvatila da je bilo zbilja malo vjerojatno da su joj Hazard i Riley namjerno smjestili. Vjerovala je Rileyju kad je rekao da mu se stvarno sviđa (ne bi mogla vjerovati da su oni poljupci bili lažni), ali se još uvijek osjećala *poniženom*. Mrzila je činjenicu da joj je Riley sve vrijeme lagao. Mrzila je pomisao na to da su je Hazard i Riley žalili. Prezirala je kad bi ih zamišljala kako razgovaraju o njoj, planirajući kako da poprave njezin tužni, stari život. I osjećala se *glupom*. Nije bila naviknuta osjećati se glupom. Pa dovraga, dobila je Keynesovu nagradu za ekonomiju.

Baš je počela vjerovati da se dobre stvari ipak mogu dogoditi, sasvim iznenada, i da je vrijedna da je voli netko tako predivan kao što je Riley. A sad se pokazalo da je sve bilo namješteno. Majka joj je uvijek govorila da, ako nešto izgleda previše dobro da bi bilo istinito, onda to vjerojatno i jest tako. A Riley je svakako izgledao previše dobro da bi bio istinit.

U posljednjih nekoliko tjedana, osjetila je kao da se odmotava. Počela je ići »ukorak s događajima« i prestala je s najgorim dijelom svojeg opsesivnog planiranja. Osjećala se sretnije i bezbrižnije. A gle u kakvu ju je to nevolju dovelo.

Monica nije imala pojma što da više misli.

Ono što jest znala bilo je da ne želi vidjeti nikoga od njih, barem neko vrijeme. Željela je da se sve vrati na ono što je bilo prije nego je pronašla tu glupu bilježnicu u svom kafiću, prije nego je napisala svoju priču i prije nego je postala nesvjesno upletena u plan nekoga drugog. Taj svijet bio je nezanimljiv i bezobličan, ali je barem bio siguran i predvidljiv.

Kao prvo, shvati da nije otkazala ovoj sat slikanja. Uzme telefon i ode na grupni *chat* na WhatsApp i napiše, *Do daljnjega nema satova slikanja*. Nije osjetila potrebu da se ispriča ili objašnjava. Zašto i bi ?

Monica ode do knjižnice. Njezin prekrasan portret koji je Julian naslikao ležao je, licem prema gore, na stoliću za kavu. U nju je gledala drukčija Monica - ona koja nije znala da joj se život temelji na laži.

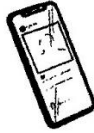
Posegne pod drvce i uzme dar na kojem je pisalo *Za Monicu, s ljubavlju, Riley xxx*. Pomisli da bi ga trebala baciti a da uopće ne pogleda što je unutra, i kako bi to bio čin ponosa, no znatiželja je prevladala.

Ona pažljivo skine omot s dara. Unutra je bila prekrasna tirkiznoplava bilježnica, koju je odmah prepoznala kao Smythson. Je li rekla Rileyju da joj je to najdraža marka? Sigurno ga je stajala malo bogatstvo. Na prednjoj strani, zlatnim slovima bile su izbočene riječi NADE I SNOVI. Ona približi bilježnicu nosu i udahne miris kože. Onda je otvori i pročita riječi napisane rukom: *Sretan Božić, Monica! Znam koliko voliš kvalitetnu opremu za pisanje, znam koliko voliš popise, i znam koliko zaslužuješ da ti se sve nade i snovi ostvare. Voli te, Riley xxx*

Bio je to savršeni dar. Tek kad je vidjela da su joj se Rileyeve riječi počele mutiti, shvatila je da plače, kvareći savršenost omota bilježnice svojim slanim mrljama. I zbog toga se još jače rasplakala.

Plakala je zbog onoga što je moglo biti, zbog verzije savršene budućnosti koja je, nakratko, zasjala pred njom, a ona je baš povjerovala da se može ostvariti. Plakala je zbog toga što je izgubila vjeru u sebe; smatrala se jakom i mudrom, a ispalo je da je lakovjerna i glupa. Ali najviše je plakala zbog djevojke za koju je mislila da postaje; onu koja je impulzivna, spontana i koja se voli zabavljati, koja iznenada nešto napravi, bez brige o posljedicama. Zbog djevojke koja je napisala svoje tajne u bilježnicu i bacila ih u vjetar. Djevojke koja se neoprezno zaljubila u prekrasnog stranca.

Ta je djevojka nestala.

Alice

BILO JE 11 navečer i Alice je sjedila u stolcu za ljuljanje u dječjoj sobi, u prigušenom svjetlu noćne lampice Beatrix Potter, hraneći Bunty. Još uvijek se osjećala izmučeno nakon jučerašnje svađe s Maxom, a koju otad nisu spomenuli. A i Monicino vikanje na nju nije pomoglo. Toliko o sestrinstvu. Ona posegne u torbu i izvadi bilježnicu, malo pojačavši svjetlo da joj bude dovoljno za čitanje, ali ne toliko da bi se Bunty probudila i da ju onda više ne može smiriti. Ona okrene na stranicu na kojoj se rukopis iz Hazardovog promijenio u Rileyev, osjetivši iskricu iščekivanja. Kakve bi tajne jedan prekrasan muškarac mogao kriti?

Moje ime je Riley Stevenson. Imam trideset godina i vrtlar sam iz Perth - onog u Australiji. Jer čujem da postoji i jedan u Škotskoj. Da odgovorim na Julianovo pitanje - da, znam imena svih svojih susjeda kod kuće, i oni znaju mene. Tako je otkad sam bio malen. Nakon nekog vremena to može postati naporno, da budem iskren. To je dio razloga zašto sam otišao.

ČOVJEČE, KAKO SE onda nosi s Londonom? Mislim, to je stvarno prijelaz iz jednog ekstrema u drugi. Alice malo premjesti Bunty, da može okrenuti stranicu.

Mislim da je moja istina to da mi je pun kufer svih što pretpostavljaju da sam, samo zato što nisam nesređen kao toliki Britanci, nekakav nasmijani idiot. I nisam sad paranoičan. Oni to stvarno misle.

Pa valjda je to što je čovjek sretan i otvoren dobra stvar, a ne nekakva greška u karakteru? Nekompliciran ne znači glup, zar ne?

OH, JOJ, POMISLI Alice, kako drag dečko.

Ponekad vidim da me Monica i Julian gledaju kao da sam klinac, i misle, »Oh, joj, zar nije drag?«

UH! ZAR JOJ ova bilježnica čita misli?

Znate, ova mi se bilježnica uopće ne sviđa. Zbog nje sam dobio izvrsne prijatelje, ali otkad sam je pronašao, život mi je postao manje iskren, a ne više. Moja veza s Monicom temelji se na laži. Još joj nisam rekao da smo se upoznali zbog ove bilježnice, a sad se ni ne mogu sjetiti zašto.

Život u ovom gradu, bez sunca, bez biljaka, bez zemlje, mijenja me. Osjećam da se moram vratiti svojim korijenima. Čak i ovo što sam dosad napisao ne izgleda kao da sam to ja. Ja se ne bavim tamo nekim samoanalizama. Ja sam po principu - što vidiš, to dobiješ. Barem sam bio.

I znate sto? Ova bilježnica ne govori istinu ni o drugima.

Kad pročitate Julianovu priču, zamislite tužnog, nevidljivog starca. Ali Julian kojeg ja poznajem je jedno od najdivnijih bića ikad. Zbog njega je u životu više boja. Zbog njega poželiš vidjeti nova mjesta i iskusiti nove stvari.

Što se tiče Hazarda, da ga nisam upoznao, mislio bih da je arogantni šupak, opsjednut samim sobom.

Ali muškarac s kojim sam razgovarao na Tajlandu bio je tih i nježan i pomalo tužan.

A onda, tu je i Monica, koja misli da ju se ne može voljeti. A zapravo je topla, velikodušna i draga. Ona spaja ljude i njeguje ih. Na neki način, ona je prirodna vrtlarica, poput mene, i bit će divna mama. Kad bi se samo malo opustila, znam da bi pronašla sve što želi.

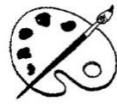
Reći ću Monici istinu. Nakon toga, nisam siguran što će se dogoditi. Ali, bar će naši korijeni biti posađeni u pravo tlo, a ne u pijesak, pa onda imamo i šansu.

Što ćete sad učiniti? Nadam se da će vam ova bilježnica donijeti više sreće nego meni.

ALICE OSJETI STRAHOVITU melankoliju. Prema njezinom jučerašnjem susretu s Monicom, stvari očito nisu prošle tako dobro kao što se Riley nadao. Monica nije djelovala toplo ili velikodušno ili ljubazno, niti se Alice kraj nje osjećala zaštićeno. Iskreno, bila je malo zla.

Dragi Riley. Vrtlar bez vrta.

I tada je smislila plan.

Julian

JULIAN SE OSJEĆAO ugodno, umotan u svoju kukuljicu. Kao iz daljine čuo je zvono na vratima, ali nije mogao ništa učiniti u vezi s tim, iako je htio. Osjećao je da je jako daleko od svega.

»Juliane! Vrijeme je da ustaneš. Ne možeš ostati u krevetu cijeli dan«, reče Mary.

»Pusti me«, pobunio se. »Bio sam budan skoro cijelu noć, slikao sam. Otiđi u studio - vidjet ćeš. Skoro sam završio.«

»Vidjela sam, izvrsno je, kao i uvijek. *Ti* si izvrstan. Ali skoro je vrijeme ručku.« Ona, znajući da mu je to slabost, ona reče: »Napravit ću ti jaja Benedict.«

Julian ispruži jednu nogu da provjeri leži li Keith na kraju kreveta. Nije ga bilo.

On otvori jedno oko. Ni Mary nije bilo. Nije bila tamo već jako, jako dugo. On ponovno zatvori oko.

Postojala je samo jedna stvar što ga je sprečavala da se potpuno izgubi, što ga je slabašno držala na povodcu. Znao je da je tu *nešto* što mora učiniti. Imao je osjećaj da ljudi ovisе o njemu. Imao je odgovornost.

On začuje zvuk poput praska. Ovaj put odmah kraj svojeg uha. Posegne rukom i uzme telefon za koji je već zaboravio da ga ima. Na ekranu je bila poruka: *Do daljnjega nema satova slikanja*. To je bilo to, ta stvar za koju se držao. Sad ju je mogao pustiti. Možda da samo ostane ovdje, pod pokrivačima, sve dok jednom sve ne raščiste buldožeri i umjesto toga naprave kompleks industrijskih zgrada. PRAZNA BATERIJA, pisalo je na ekranu. On spusti telefon i ne stavi ga puniti, i povuče pokrivač preko glave, udišući njezin ustajali, utješni miris.

Hazard

HAZARD SE VRATIO u grad, nakon što je četiri dana proveo u Oxfordshireu sa svojim roditeljima. Začudo, nisu mu mnogo zamjerali, samo su izgledali kao da im je laknulo što vide da tako dobro izgleda i da je relativno sretan, iako je Hazardova mama djelovala iznenađeno što ga svakog jutra vidi za doručkom, kao da je očekivala da će šmugnuti preko noći i otići na pijanku. Iskreno rečeno, upravo to on bi prije i učinio. Pitao se koliko će vremena trebati da mu mama počne ponovno vjerovati. Možda nikad neće.

Hazard bi ostao duže, ali njegovi roditelji bili su domaćini proslave Nove godine za Rotary klub, pa je mislio da će biti sigurnije ako večer provede sâm. Planirao je otići u krevet mnogo prije ponoći, zahvaljujući svojim sretnim zvijezdama što će, prvi put nakon nemoguće dugo vremena, započeti novu godinu u vlastitom krevetu, bez mamurluka ili nekoga čijeg se imena poslije neće moći sjetiti.

Hazard uzme telefon da provjeri koliko je sati. Telefon je bio obični, na bonove. Nikad nije zvonio, jer nitko nije imao broj (osim njegove mame, od jutros). On shvati da čak ni ne zna na koju je glazbu namješteno zvono. Hazard je uvijek bio otvoren, društven i naporno je radio, pa mu je bilo teško prilagoditi se ovom svijetu bez prijatelja i bez posla. Znao je da neće moći zauvijek izbjegavati život.

Bilo je pola pet poslijepodne. On obuče kaput, zaključa stan, i krene prema groblju. Bio je siguran da su se ostaci razbuktanog plana što ga je slučajno izbacio na Božić dosad već ugasili, i da će vidjeti kako su Monica, Julian i Riley ponovno prijatelji. S obzirom da mu staro društvo trenutačno nije odgovaralo, nadao se da će se moći pridružiti njima.

Prošao je pokraj Monicinog kafića. Unutra je bio mrak. Na vratima je bila obavijest na kojoj je pisalo: ZATVORENO DO 2. SIJEČNJA.

Sjedeći na Admiralovom grobu, Hazard je bio tako zauzet promatranjem južne strane groblja, odakle bi trebali doći Julian ili Monica, da nije primijetio Rileyja kako dolazi sa sjeverne strane sve dok nije bio na nekoliko koraka od njega. Možda bi Riley htio njegov broj telefona? Kako da ga to pita a da ne djeluje tužno ili očajno?

»Znači, nema im ni traga, ha?« reče Riley. »Čekam cijeli tjedan da dođe petak u pet poslijepodne, nadajući se da će se pojaviti.«

»Ne. Ovdje sam već petnaest minuta. Samo ja i vrane. Kako stoje stvari između tebe i Monice?« upita Hazard, po Rileyevim spuštenim ramenima pretpostavivši da već znade odgovor.

»Ne odgovara na moje pozive, a kafić je zatvoren. Brinem se i za Juliana. Telefon mu se ugasio, a ja mu zvonim na vratima svaki dan od Božića, ali ne odgovara. Julian obično izađe van između 10 i 11 ujutro, a nije rekao ništa o tome da će nekamo otići. Misliš da trebamo zvati policiju?«

»Hajdemo tamo i probajmo još jednom«, reče Hazard. »Uza sve ostalo, ako budem ovdje sjedio još neko vrijeme, guzica će mi se smrznuti na Admiralovom grobu.«

Pokraj Julianovog zvonca pisalo je J&M Jessop, unatoč činjenici da Mary ovdje nema već gotovo petnaest godina. Hazardu se to učini nepodnošljivo tužnim. Primijetio je da je novi Hazard prilično sentimentaln. Premda su zvonili stalno iznova gotovo pet minuta, odgovora nije bilo.

»OK, idemo provjeriti k Monici, možda ona zna gdje je Julian, a ako ne zna, zvat ćemo policiju«, reče Hazard.

»Ona neće razgovarati sa mnom«, reče Riley, »pa ćeš ti morati probati. Iako, ni tebe baš previše ne voli.« Riley je zazvučao kao da mu je lakše jer nije jedini na njezinom popisu za odstrel.

»Ona živi u blizini?« upita Hazard.

»Da, iznad kafića«, odgovori Riley.

»Odlično, idemo je pronaći.«

Zajednička misija stvorila je povezanost među njima, kao kod vojnika na specijalnoj operaciji, i marširali su u zajedničkoj, smislenoj tišini prema kafiću. Riley pokaže na vrata, obojena u krem žutu boju, koja su vodila u Monicin stan, i oni pozvone. Bez odgovora. Lupali su na vrata kafića. I dalje bez odgovora. Hazard se odmakne od ruba pločnika, zbog čega crni taksi što je prolazio zakrivuda i zatrubi, te ispravi vrat da pogleda u Monicin prozor.

»Previše vremena si proveo na otoku sa samo jednom ulicom, stari!« reče Riley.

»Ne možeš uzimati prvoklasne narkotike cijelo desetljeće osim ako nemaš zdravo nepoštovanje prema smrti«, odgovori Hazard. »Iako, bilo bi ironično da me sad, nakon svega što sam prošao, ubije taksi na Fulham Roadu. Gle, tamo gore je svjetlo«, reče on. »MONICA! MORAMO RAZGOVARATI S TOBOM! MONICA! MONICA, JESI LI VIDJELA JULIANA? TREBAMO TVOJU POMOĆ!«

Baš kad se spremao odustati, podigne se prozor i pojavi se Monicina glava.

»Za Boga miloga, što će misliti susjedi?« prošapće ljutito, zvučeći zastrašujuće slično Hazardovoj majci. »Čekajte. Silazim.«

Za par minuta, otvore se vrata. Monicina kosa bila je u raščupanoj punđi, učvršćena olovkom, a ona je na sebi imala golemu bezobličnu majicu i hlače od trenirke. Hazard ne bi pomislio da ona uopće posjeduje takve odjevne predmete. Ona ih više požuri, a manje primi, u kafić.

»Monica, očajnički želim razgovarati s tobom«, reče Riley.

»Riley, a da zasad ostanemo na glavnoj stvari?«, reče Hazard, prije nego se Riley dospio uzbuditi i skrenuti s teme. »To možeš malo kasnije. Važno pitanje je: jesi li u zadnje vrijeme čula išta o Julianu? Od Božića?«

Monica se namršti. »Ne. O, Bože, grozno se osjećam. Toliko sam bila opsjednuta samom sobom da nisam ni pomislila na njega. Kakva sam ja to prijateljica? Pretpostavljam da ste provjerili u njegovoj kući i zvali ga na mobitel?«

»Stotinu puta«, odgovori Riley. »Da barem znam broj njegovog fiksnog telefona. Ima skriveni broj.«

»Fulham 3276«, reče Monica.

»Oh!«, reče Riley, »kako si to zapamtila?«

»Imam fotografsko pamćenje. Što misliš, kako sam postala odvjetnica u Gradu?« odgovori Monica, ne padajući na Rileyevo laskanje. »Mislim da ovaj dio Fulhama ima pozivni 385, znači, njegov broj bi bio 0207 385 3276.« Ona utipka broj u svoj telefon i stavi poziv na zvučnik. Zvonilo je i zvonilo dok se na kraju nije vratilo na ton biranja.

Tako su se jako usredotočili na Monicin telefon da im je trebalo neko vrijeme da primijete kako netko kuca na vrata kafića. Bio je to Baz, s »lenonicama« na nosu, u crnoj kožnatoj jakni i s uznemirenim izrazom na licu. Monica otključa vrata i pusti ga unutra.

»Bok, ljudi. Ja zbilja, zbilja moram razgovarati s Benjijem. Znete li gdje je?« reče on, malo bez daha. »Želim se ispričati. Malo sam pretjerao.«

»Sad je malo prekasno za to«, reče Monica kratko. »On je otišao u Škotsku, za blagdan Hogmanay. Danima je očajnički želio razgovarati s tobom. Baz, ovo je Hazard«, reče ona, nijednom ga ne pogledavši. Izgovorila je njegovo ime kao da je psovka.

»Bok«, reče Baz, jedva zastavši da pogleda Hazarda. »Imate njegov fiksni broj? Telefon mu je isključen, ili nema signala.«

»Nažalost, ne. Ovdje se, inače, nešto događa«, reče Monica. »Pokušavamo doprijeti do Juliana. Nitko se nije čuo s njim još od Božića.« Nakon riječi »Božić« nastane neugodna stanka, jer su se svi prisjetili tog dana.

»To nije dobro. Idemo naći moju baku. Ona ga obično vidi svako jutro na tai chiju. Ona će znati što se događa.«

Njih četvero krenu prema Broadwayju, stavivši na stranu međusobno neprijateljstvo, zbog važnije stvari.

Betty žustro odmahne glavom. »Ja dođem u isto vrijeme na tai chi, ali nema odgovora u ponedjeljak, utorak, srijedu, četvrtak, petak«, reče ona, na prste nabrojivši dane. »Pretpostavim da je sa svojom obitelji.«

»Nema on obitelj ovdje u Engleskoj«, reče Monica. »Idemo tamo, provjeriti možemo li ući.«

Njih petoro prođe pokraj Broadwayja i ode do Chelsea Studija. Sad više nisu bili baš optimistični da će im uspjeti pozvati Juliana na ulaznim vratima. I zaista, nije ga bilo.

»Mi nađemo susjeda«, reče gospođa Wu, pritiskajući svako zvono iznad i ispod Julianovog agresivno isturenim kažiprstom, bez nekog reda, kao da dirigira nekakvim eksperimentalnim djelom s cijelim orkestrom.

»Ne zaboravite, baka je pobjegla iz komunističke Kine još sedamdesetih godina prošlog stoljeća«, šapne Baz Rileyju i Hazardu. »Ona i moj tata plivali su preko zaljeva do Hong Konga, a najdragocjenije stvari bile su im svezane na leđima, kao kod kornjača. Ne zezaš se s Betty Wu.«

Najzad, na interfonu začuju metalni glas, koji je zazvučao prilično ljutito.

»Ako mi pokušavate prodati krpe za pranje suda ili razgovarati sa mnom o vječnom spasenju, ne zanima me«, reče glas.

»Molimo vas, pustite nas unutra. Zabrinuti smo za prijatelja. Nismo ga vidjeli danima«, reče gospođa Wu.

Čuli su nepogrešivo mumljanje, a onda je, nekoliko minuta kasnije, platinasta plavuša s visokom frizurom, gospođa u godinama, otvorila ulazna vrata. Lice joj je bilo izglađeno poput voska, ali imala je vrat poput purana, umotan šalom Hermes. Izgledala je kao žena koja je, kad bi je muž nekamo vozio, sjedila otraga.

»Koga tražite?« upita, bez da se predstavila.

»Juliana Jessopa«, odgovori Monica, koja se nije dala zastrašiti ni od koga.

»E pa, puno sreće s njim. Živimo ovdje gotovo šest godina i na prste ruku mogu nabrojiti koliko sam ga puta vidjela u tom razdoblju.« Ona mahne prema njima nalakiranim pandžama. »Možda jedne ruke, kad bolje razmislim. Nije se pojavio ni na jednom sastanku udruge stanara.« Ona zaškilji prema njima, kao da ih drži osobno odgovornima za Julianov manjak suradnje. »Ja sam predsjednica«, doda ona informaciju koja im je bila i nepotrebna, ali u isto vrijeme i iznenađujuća. »A uđite onda. Bože dragi, pa koliko vas je?«

Prolazili su pokraj nje, kimajući glavom i zahvaljujući, i uputili su se prema vratima Julianove kuće.

»Ako ga nađete, recite mu da ga Patricia Arbuckle hitno želi vidjeti«, vikne ona za njima. »Ako se uskoro ne javi, uputit ću svoje odvjetnike!«

Riley čvrsto pokuca na vrata. Hazardu su se znojili dlanovi dok je čekao da se Julian javi. A nije ga ni poznavao, iako je osjećao da ga poznaje.

»JULIANE!« vikne gospođa Wu, glasom nekoliko puta jačim od njezina tijela. Monica i Riley virili su unutra kroz prednje prozore koji, zahvaljujući Monici, više nisu bili neprovidni.

»Ne vidim ništa neobično, iako je, ako sam iskrena, to teško i reći«, reče Monica. »Opet je pustio da se napravi nered.« Ona gurne prozor prema gore i otvori otprilike trideset centimetara. Sad bi im dobro došlo neko malo dijete, pomisli Hazard.

»Ja idem kroz prozor!« reče gospođa Wu, koja je, primijeti on, zaista bila velika poput djeteta. »Biming! Drži noge! Ti, veliki dečko, drži tijelo!« Hazardu je trebalo par sekundi da shvati kako se ona obraća njemu. Iako to, očito, nije bilo prvi put da ga je netko nazvao »veliki dečko«.

Gospođa Wu podigne ruke iznad glave i on je uhvati za torzo, a Riley je uhvati za noge. Lice joj je bilo okrenuto prema tlu. »Dobro! Naprijed! Kroz prozor!« vikne ona na njih poput vojnog zapovjednika, i oni je gurnu unutra, poput paketa u poštanski sandučić. Nastala je stanka od nekoliko minuta dok se gospođa Wu spustila na pod, a onda je ustala.

»Otvori vrata, bako!«, reče Baz. Nekoliko minuta kasnije, bili su unutra.

Julianova kuća mirisala je nevoljeno. Zastori su bili spuštteni, bilo je užasno hladno, a paučine su se vratile kao za osvetu. Riley, koji je najbolje poznao ovaj prostor, pretraživao je prizemlje.

»Ovdje ga nema, idemo provjeriti njegovu spavaću sobu. Tamo je, gore«, reče on, pokazavši na spiralno stubište od lijevanog željeza, koje je vodilo na polukat. Monica je bila na čelu, a Riley i gospođa Wu slijedili su je.

Hazard začuje Monicu kako viče: »Juliane!« Sigurno su ga našli. Hazard zaustavi dah, bojeći se najgoreg. Najzad se Monica pojavi na stubištu, izašavši iz spavaće sobe.

»Dobro je, samo je sav smrznut i zbunjen«, reče. Hazard je mogao vidjeti vlastiti dah kako stvara oblačiće pare kad bi polako izdahnuo. »Bog zna kad je zadnji put jeo. Baz, možeš li upaliti grijanje? Gospođu Wu, biste li mogli donijeti vašu čarobnu iscjeljujuću juhu? Julian ni u snu ne želi ići u bolnicu, pa moram pronaći liječnika koji će doći ovamo i pregledati ga. Riley, ako je još otvoren koji dućan, možeš li probati pronaći Angel Delight? Naravno, s okusom karamele.«

Zašto naravno s karamelom? pitao se Hazard. Osjećao se kao da bi najradije digao ruku i pitao je ima li kakav posao i za njega, ali pomisli da bi opet mogla nešto baciti na njega. On ode potražiti čajnik. Kad bi se pojavila kriza, njegova majka uvijek se klela u dobru šalicu čaja.

Monica

ON NIJE IZGLEDAO kao Julian kojega je Monica poznavala. Bio je sklupčan u krevetu, poput apostrofa, tako tanak i smežuran da mu je tijelo jedva stvaralo uzdignuće pod pokrivačima. Tri prazne limenke pečenog graha, jedna s vilicom što je virila iz nje, stajale su na podu pokraj kreveta, zajedno s njegovim mobitelom. Karirani kilt i jakna što ih je nosio kad ga je zadnji put vidjela ležali su na hrpi pokraj vrata, kao da je osoba koja ih je nosila jednostavno isparila, ili spontano sagorjela, poput vještice iz *Čarobnjaka iz Oza*.

Cijeli jedan jezivi trenutak, koji joj se činio poput sata, Monica je mislila da je mrtav. Bio je tako miran i, kad mu je dotaknula ruku, koža mu je bila hladna i smolasta. Ali kad je viknula njegovo ime, kapci su mu zatreperili i ispuatio je mumljavi zvuk.

Sada je sjedio u naslonjaču pokraj razgorjele vatre. Baz je, nakon što je neko vrijeme tražio bojler, shvatio da Julian nema centralno grijanje, nego samo nekoliko stajaćih radijatora, od kojih nijedan nije bio uključen. Sad je bio umotan u nekoliko deka i pijuckao je Bettyinu pileću juhu sa slatkim kukuruzom.

Stigao je i jedan od pozvanih liječnika s lokalne kirurgije, i prepisao mu je grijanje, hranu i tekućinu, zajedno s nekim antibioticima za rane od ležanja. Mračno je promrmljao da je »svaka od ovih epizoda« dodavala još naprezanja na Julianovo, već ionako slabo srce, pa je Monica pretpostavila kako ovo nije prvi put da se nešto ovakvo dogodilo. No, sada se barem nešto boje vraćalo u Julianove obraze i nije više izgledao poput trupla.

Monica je bila sigurna da je Julianovo propadanje imalo veze sa svađama na Božić, pa se izuzetno trudila biti ljubazna prema Rileyju pred Julianom. U međuvremenu, činilo se da Riley radi sve što može da se ona više ne ljuti na njega. Iskoristila je to, iz interesa, samo da vidi koliko će se potruditi, rekavši mu da Julianovo prizemlje treba dobro čišćenje. On se odvukao tamo s vjedrom, nešto izbjeljivača i ribačom četkom poput poslušnog psića. Nije ni pomišljala na to da se opet s njim upusti u vezu, ali pretpostavila je da mogu biti prijatelji, zbog Juliana.

Što se tiče Hazarda, mislila je da nikad ne bi mogla zavoljeti nekoga tko se tako neoprezno igrao s tuđim životima. Što je on uopće radio ovdje? Tko ga je pozvao da se ugura u njihov krug? Već je i prije znala naići na njegov tip muškarca, koji su bili tako naviknuti da im se drugi dive i da dobiju sve što žele, da nisu ni dovodili u pitanje svoje pravo da budu uključeni u nešto.

Sve u vezi s njim smetalo joj je, od njegovog previše savršenog holivudskog osmijeha i glupe hipsterske brade pa sve do šminkerskih mokasina. Kad joj je bilo šesnaest godina, ne dugo nakon što joj je umrla majka, tata ju je nagovorio da, protiv njezine volje, ode na školski ples. Poljubio ju je dečko koji je izgledao baš kao mlađa verzija Hazarda, pa je pomislila da će možda, samo možda, stvari krenuti u boljem smjeru. A onda je saznala da je to učinio iz oklade. *Isprobaj možeš li zapaliti najveću strebericu na školi.* Nakon toga nije išla u školu nekoliko mjeseci.

I kakvo je to uopće ime, Hazard? Iako, odgovaralo mu je. Bio je tip muškarca uz kojega je trebao doći i znak opasnosti.

Kao da je osjetio da razmišlja o njemu, Hazard se okrene k njoj.

»Hej, Monica. Jesi li uspjela uvjeriti Juliana da održava satove slikanja u kafiću?« upita.

»Da«, odgovori ona, misleći da mora ponovno krenuti sa satovima, čim bude moguće. Zbog Juliana, ako ništa drugo. Hazard je dalje rovaio, unatoč Monicinom šturom odgovoru.

»Mogu li se i ja pridružiti? Nisam ništa slikao još od faksa. Rado bih ponovno probao.«

Monica zamisli Hazarda na fakultetu, kao domaćina naoko uštogljenih zabava, koji liže sladoled s koščatih i oštrih poput britve bokova djevojaka imenom Davina, koje idu na Roedean.

»Mislim da nema dovoljno mjesta«, reče. Onda doda, »Žao mi je«, kao grubu ispriku.

Nažalost, usprkos svojoj visokoj dobi, Julian je imao sluh poput šišmiša.

»Ma naravno da ima dovoljno mjesta, stari moj. Samo ćemo dodati još jedan stolac!«

»Bi li željela broj mog mobitela?« upita je Hazard, mahnuvši iznenađujuće starinskim telefonom prema njoj.

»Zašto bih, za ime svijeta, to željela?« otrese se ona. Zar on misli da je stvarno svaka žena zainteresirana za njega?

»Ovaj... da me možeš nazvati zbog sata slikanja?« odgovori Hazard, izgledajući pomalo iznenađeno.

»Aha, zato. Nema potrebe, samo dođi. Ponedjeljkom u sedam navečer.« Pomislivši da je bila malo previše agresivna,

Monica odluči uhvatiti se za najtanji list na maslinovoj grani. »Što si radio na Tajlandu, Hazarde?« upita, trudeći se da zvuči nešto prijateljskije.

»Aaaamm... Bio sam na odvikavanju«, odgovori Hazard.

Monica se morala prisiliti da ne preokrene očima. Točno je znala takve tipove. Poznate osobe snimali su kako to stalno rade, bilo ih je u svim časopisima što su ih ljudi ostavljali u njezinom kafiću, a ona se pravila da to ne čita. Bio je u nekom luksuznom odmaralištu, pio je organske frapee i masirali su ga i čistili mu debelo crijevo tako da može izgubiti nešto kilograma prije sezone partijanja. Mogla se kladiti da je sve bilo plaćeno iz zaklade što su je organizirali mamica i tatica.

»Kakav sretnik, toliko vremena na godišnjem odmoru«, reče ona, testirajući svoju teoriju.

»Oh, sad sam baš između dva posla«, reče on. To je kod finih tipova bila šifra da ne moraju raditi. Hazard, znala je to, nikad nije morao brinuti hoće li dobiti dobru ocjenu na ispitu, ili hoće li prodati dovoljno kava s mlijekom da pokrije stanarinu; trebao je samo nazvati nekoga iz mreže kumova i školskih prijatelja da mu pronađu moderan posao koji mu neće smetati u društvenom životu, praznicima ili »odvikavanjima«.

Baz se vratio u restoran pomoći roditeljima, jer su za Novu godinu bili potpuno rasprodani (cerio se poput Češirskog mačka jer ga je napokon nazvao Benji iz Škotske). Ostali nisu htjeli ostaviti Juliana. Monica se brinula da će, čim ga opet ostave samog, ponovno početi hibernirati. Betty im je donijela kuhane okruglice i proljetne rolice, a prema Julianovim uputama, Riley je donio pjenušac iz podruma da nazdrave Novoj godini. Vratio se sav blijed i drhtav. Nije imala priliku pitati ga što je vidio tamo dolje.

»Gospođo Wu«, reče Julian, još uvijek prepuklim glasom.

»Betty!« zaviče ona.

»Žao mi je što sam vas uznemirio govoreći o Bazu i Benjiju.«

»Bimingu!« vikne ona.

»Benji je jako drag dečko, znate, i jako usrećuje Biminga. Nije li to jedino važno?« reče on blago. Monica pogleda Betty koja se tako strašno mrštila da su joj se obrve spojile, poput ogromne sive gusjenice. Monica pomisli da Julian zbilja želi smrtnu presudu.

Betty uzdahne. »Naravno, želim da bude sretan. Volim tog dečka. On je moj jedini unuk. Sigurna sam da taj Benji drag čovjek. Ali on ne može biti supruga Bimingu! On ne može imati male Wuove! On ne može kuhati kinesku hranu u restoranu.«

»To nije istina, znate. Oni mogu posvojiti dijete. Mnogo homoseksualaca to danas radi«, reče Julian.

»Posvojiti malu curicu iz Kine?« reče Betty, gotovo pažljivo.

»A Benji je izvanredan kuhar«, doda Monica. »On kuha većinu toga u restoranu. Mnogo je bolji od mene.«

Betty se namrštila i zagundala, prekriživši ruke. No, Monica pomisli da je primijetila kako je njezino držanje malo omekšalo.

»Biming mi kaže da je vikao na vas«, reče Betty Julianu. »Ja mu kažem mene sram. On mora poštovati starije.«

»Ne brinite, gospođo Wu. Upravo se ispričao, iako zapravo nije bilo potrebe«, odgovori Julian.

Monica se nato nasmiješi. Načula je Bazovu ispriku, koja nije bila sasvim ponizna. Rekao je da mu je žao što je kuću nazvao smetlištem, i da izgleda mnogo bolje otkad ju je Monica sredila. Što joj je dalo ideju.

»Juliane«, reče Monica. »Zašto ne bismo započeli Novu godinu još jednim proljetnim čišćenjem? Mogu svratiti sljedeći tjedan, ako želiš?«

»Hej, kad si već kod toga, Monica, bi li mogla srediti i moj stan?« reče Hazard.

To je bilo to. Čaša se prelila.

»Zašto? Jer si ti previše proketo lijen da ga počistiš sâm, Hazarde? Ili jer misliš da je čišćenje *ženski posao*, a ti si previše *muško* za tako nešto?«

»Smiri se, Monica! Samo sam se šalio!« reče Hazard, izgledajući prilično iznenađeno. »Ponekad se moraš opustiti, znaš. Zabaviti se. Na kraju krajeva, Nova je godina.«

Monica je zurila u njega. On je zurio u nju. Još ga je uvijek prezirala, ali sad joj se barem suprotstavio. Kao odvjetnica, mrzila je kad bi se protivnik prebrzo povukao.

»Pet minuta do ponoći!« reče Riley. »Svi imate čašu pjenušca?«

»Ja imam čaj od mente«, odgovori Hazard. »Čaj je novi pjenušac. Svi ga piju.«

»Unaprijed krećeš s novogodišnjim odlukama, Hazarde?« upita Monica, koja je toliko voljela odluke da je svoje protegnula na cijelu godinu. Zašto ih ograničiti samo na siječanj?

»Moglo bi se reći«, odgovori on.

Monica pomisli da bi trebala pitati Hazarda je li provjerio datum na čaju od mente, ali ne učini to. Čaj ga neće ubiti. Šteta.

A onda se nebo nad Fulhamom i Chelseajem osvijetlilo, a zvuk vatrometa odjekivao je od obližnjih zgrada. Monica se okrene prema prozorima od poda do stropa u Julianovom studiju, koji su bili ispunjeni razuzdanim bojama.

Počela je sasvim nova godina.

Riley

SLJEDEĆEG PETKA, RILEY je osjetio olakšanje ugledavši Juliana kako hoda prema Admiralu. Prema Monicinim uputama, od Nove godine svaki bi dan otišao do njegove kuće - da tobože pogleda još Julianovih stvari, ali zapravo da provjeri ustaje li Julian, je li mu toplo i jede li. Zaista se činilo da se, ako već nije bio onaj stari, barem oporavlja. Večeras je djelovao prilično veselo.

»Riley! Drago mi je da si ovdje. Znaš što?«

»Što?« upita Riley.

»Monica je rezervirala Eurostar karte za izlet učenika satova slikanja! Proveo sam čitavo poslijepodne planirajući posjete galerijama!«

»Super!« odgovori Riley, koji je čeznuo da posjeti Pariz još otkako je, kao tinejdžer, gledao Nicole Kidman u filmu *Moulin Rouge*. Čekao je da Julian primijeti što je donio sa sobom.

»Tko je ovaj tvoj prijatelj, Riley?« upita Julian, promatrajući mašući rep.

»Zapravo, nadam se da će biti tvoj prijatelj. Radnici su ga pronašli u praznoj kući u susjedstvu. Mislimo da je pripadao staroj gospođi koja je nedavno umrla. Otad ga hrane svojim sendvičima i kobasicama, ali treba mu pravi dom«, reče Riley. Istina je bila da je mislio kako je Julianu potreban netko za koga će se brinuti. Tako će imati dobar razlog da više ne pokušava odustati od života.

»Što je to?« upita Julian.

»To je pas«, reče Riley.

»Ma, mislim, koja je *pasmina*?«

»Bog zna. Mislim da je tu bilo puno slobodne ljubavi. Mješanac je. Pretpostavljam, neka vrsta terijera«, reče Riley.

»Vidi se da ima i nešto od pasmine Jack Russell«, reče Julian. On i pas pogledaše se, tiho jedan drugome upijajući slične krmeljive oči, sive brkove, artritične zglobove i zajedničku tugu.

»Kako se zove?« upita Julian.

»Ne znamo. Radnici su ga zvali Wojciech.«

»Bože dragi.«

»Poljaci su.«

»Zvat ću ga Keith«, reče Julian. »Keith je savršeno ime za psa.«

»Znači li to da ćeš ga uzeti?« upita Riley.

»A valjda hoću. Možemo zajedno biti dva jedna stara osobenjaka, je l' da, Keith?«

»Za kraj - čista istina - zna biti prilično *poprdljiv*«, reče Riley.

»Eto, zapečatili smo. To nam je još jedna zajednička stvar«, reče Julian. »Bar ću moći nekoga okriviti kad budem imao goste. Misliš da će mu se svidjeti Pariz?« doda on, gledajući svojega novog ljubimca. Onda, ne čekajući na odgovor, nastavi dalje, »I je li previše ambiciozno probati posjetiti Muzej moderne umjetnosti i Muzej renesanse u jednom danu? Ali kako da čovjek odabere, Riley? Nikad nisam bio dobar u sužavanju mogućnosti. Mary mi je to uvijek govorila.«

Riley slegne ramenima. Bio je pomalo izvan svoje zone sigurnosti. »Samo se pobrini da imamo dovoljno vremena da odemo na Eiffelov toranj!« reče.

»Dečko dragi, to će biti dan za kulturno obogaćivanje, a ne posjet svim turističkim zamkama. Ali, ako budemo morali odraditi jedan od klišeja, onda to može biti *la Tour Eiffel*.«

Rileyju pažnju odvuče žena koja je hodala prema njima, gurajući dječja kolica, žustro, kao da su komad opreme za vježbanje. Bila je ono što bi čovjek opisao kao »mljac mamica«. Profinjena, bez sumnje rođena sa srebrnom žličicom u ustima. Bila je u srednjim dvadesetima, sa savršeno napravljenom frizurom i pramenovima za koje se u Londonu plaća bogatstvo, a australsko sunce ti ih daje besplatno. Izgledala je kao dobro istimaren zlatasti poni koji se uputio na natjecanje u dresuri. Njezina ruka, koja je čvrsto držala bocu s vodom (obnovljivu), bila je divno manikirana. U Perthu majke nisu tako izgledale. Obično su imale razbarušenu kosu i nosile su zgužvane ljetne haljine i japanke. Riley je čekao da prođe pokraj njih. Ali nije.

»Zdravo«, reče ona. »Vi ste sigurno Julian, a vi morate biti Riley?«

»Da«, reče on zbunjeno.

»Znala sam. I australski naglasak vas otkriva. Ja sam Alice!« Ona naglo ispruži ruku, pa se rukovaše. »A ovo je Bunty!« Ona mahne prema kolicima. »Tko je ovo?« upita, spustivši pogled prema psu što je sjedio na Admiralu, pokraj Juliana.

»Keith«, odgovoriše Julian i Riley, savršeno usklađeni.

»Kako znate naša imena?« upita Riley. Je li ona bila nekakva uhoda?

»Pronašla sam *Bilježnicu*. Na dječjem igralištu«, odgovori ona.

Riley je proveo toliko vremena razmišljajući koliko je već štete učinila ta glupa bilježnica, da mu uopće nije palo na pamet što se s njom dogodilo otkako

ju je ostavio na mjestu gdje su se igrala djeca što se nalazilo između njegovog stana i kafića, malog dijela zelenila gdje je često sjedio da razbistri glavu.

»Oh, Bože moj!« reče Julian. »Moja mala bilježnica još uvijek kruži! Kako ste? Čarobno, siguran sam.« Riley malo zakoluta očima. Julian je padao na lijepa lica.

»OMG! Juliane, ta jakna vam je super! Sigurno je Versace. Jesam u pravu? Osamdesete?«

Riley je postao toliko imun na Julianov ukus u odijevanju da je jedva i obrvu podigao na svilenu jaknu s razrađenim uzorkom što ju je Julian nosio ispod kaputa, no Alice je zbog njega dobivala napadaje uzbuđenja.

»Oh, napokon!« reče Julian. »Još jedna modno osviještena osoba! Već sam počeo gubiti nadu, ovako okružen svim tim strašilima. Naravno, u pravu ste. Predivni Gianni. Tako tragičan gubitak za svijet. Nikad ga nisam sasvim prebolio.«

Strašila? Riley se nakostriješio. Zar nitko nije primijetio da nosi limitirano izdanje Nike tenisica što ih je pronašao na eBayju? Gledao je kako Julian tapka oči svilenim rupčićem. Zbilja se prenemagao pred publikom. Pa, valjda ga je Alice prozrela?

»Molim vas, možete li na minutu skinuti kaput, da vas mogu fotografirati?« upita Alice. Ona to stvarno misli? Julian je izgledao sretan što može skinuti kaput na jedan od najhladnijih dana u godini, a nedavno je gotovo umro od pothlađenosti. Čak joj je počeo pozirati.

»Kaubojske čizme?« reče, odgovarajući na još jedno od njezinih pitanja o modi. »One su iz trgovine R. Soles na Kings Roadu. Super ime, zar ne? Sad je vjerojatno zatvorena, naravno. Vjerojatno je tamo sad onaj Pret-A-Manger, ili nešto jednako grozno.« Izgledao je sjetno. »Nije li ovo zabavno? Podsjeća me na vrijeme što sam ga provodio sa svojim divnim prijateljem Davidom Baileyjem.«

Riley pomisli da će se Alice onesvijestiti. Gdje su, pitao se, bili svi ti »divni prijatelji« kad je Julian živio poput pustinjaka petnaest godina?

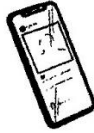
»Da vas ja ostavim same?« upita on, istog trenutka shvativši da je zazvučao poput ljubomornog djeteta. Alice se okrene k njemu.

»Zapravo, Riley, ti si osoba koju sam željela vidjeti, koliko god *obožavam* tvojeg prijatelja Juliana.« Julian se usiljeno nasmiješi. Monica, pomisli Riley, nikad ne bi pala na takvo otvoreno očijukanje. »Imam prijedlog za tebe.« Ona mu pruži komadić papira. »Možeš li se naći sa mnom na ovoj adresi, sutra u 10 ujutro? I Julian može doći! Uživat ćeš. Obećavam! Tu je i moj broj, za slučaj da odustaneš, ali znam da nećeš! Nećeš, je l' da? A sad moram odvesti Bunty na Monkey Music. Bokić!«

Bokić???

»Bože. Nije li jednostavno *predivna*«, reče Julian. »Jedva čekam vidjeti o čemu se radi. A ti? Jednostavno je moramo upoznati s Monicom. Ona će je *obožavati*.«

Monica je, pomisli Riley, vrijedila kao stotinu Alice. Njemu se zbilja nije išlo na taj tajanstveni sastanak, ali vidio je da Julian ne bi ni pomislio da odustane.

Alice

ALICE JE BILA strašno uzbuđena zbog svojeg dogovora s Julianom i Rileyjem. Od Buntynog rođenja, svi dani kao da su se skupili u jedan, svi slično ispunjeni aktivnostima usredotočenima na bebu - plivanje za bebu, masaža za bebu, joga za bebu, i beskrajni razgovori s drugim majkama o razvojnim fazama, rutini kod spavanja, zubićima i odbijanju od sise. Alice je osjećala kao da joj identitet nestaje, do točke gdje je bila samo dodatak - ili Buntyina majka ili Maxova žena. Osim *online*. *Online* je još uvijek bila @aliceinwonderland.

Gledala je Juliana i Rileyja kako se približavaju. Rileyev hod je bio prikladniji za šetnju plažom nego londonskim pločnikom. Bio je previše bujan i sunčan da bi ga se zatvorilo u kavez grada. Ili je tako mislila samo zato što je pročitala njegovu priču. Bilo je čudno znati o nekome više nego je bilo potrebno. U međuvremenu, Julian je bio *spektakularan*. Poput rajske ptice, nikad ga se ne bi moglo zatvoriti u kavez.

»Juliane! Danas si odjeven još bolje nego jučer!« rekla je.

»Jako si, jako ljubazna, draga djevojko«, odgovori on, i uzme je za ruku i poljubi je. Ona je mislila da se to događa samo u filmovima. »Ovo je baš ona svilena jakna Nehru, što ju je 1962. nosio Sean Connery, u filmu *Dr No*. Jako dobro paše uz ove cipele od krokodilske kože, zar ne?«

»Je li i Sean bio tvoj *veliki prijatelj*?« upita Riley. Malo razdražljivo, pomisli Alice.

»Ne, ne. Samo usputni znanac. Jaknu sam kupio na dobrotvornoj aukciji«, odgovori Julian.

»Molim te, molim te, mogu li napraviti par snimaka?« upita ona. Julian je djelovao oduševljeno, naslonivši se na stup svjetiljke, izgledajući uglađeno. Čak je izvadio avijatičarske sunčane naočale Ray Ban iz unutarnjeg džepa jakne i stavio ih. Keith je sjeo kraj njega, izgledajući jednako dotjerano, s mašnom oko vrata.

»Koliko god mrzim prekinuti ovu modnu reviju«, reče Riley, koji se uopće nije mogao uklopiti u sve ovo, »možeš li nam reći zašto smo ovdje?«

»Pa«, reče ona, »vjerojatno to ne znate, ali ja sam *influencerica*.«

»Što si?« rekoše Julian i Riley, ponovno usklađeni.

»Imam preko sto tisuća pratitelja.« Julian se ogleda oko sebe, kao da očekuje da će ugledati gomilu ljudi što hoda za njom. »Na *Instagramu*«, objasni ona. Tu će biti puno posla. Zar zbilja mora početi s objašnjavanjem izuma *world wide weba*? »Ma, sigurno si na Insti, Riley?«

»Nee. Instagram su samo besmislene slike mršavih ljudi koji rade joga poze u zalasku sunca, je l' da?«

»Pa dobro, ima i toga, priznajem, ali Instagram je *mного* više od takvih stvari«, odgovori Alice, trudeći se da ne zvuči uvrijeđeno. »Na primjer, ova kuća« - ona mahne prema golemoj, viktorijanskoj kući s terasom ispred njih - »bila je ostavljena lokalnoj dobrotvornoj organizaciji kad je vlasnik umro. Pretvorili su je u besplatne jaslice za djecu žena iz zajednice koje su na odvikavanju od droge i alkohola. Žene često odbijaju potražiti pomoć jer se boje da će im djeca biti oduzeta. Ova kuća će im pomoći da zadrže starateljstvo dok ne stanu na noge. A dobrovoljci paze da se za djecu dobro brine - da ih se nahrani, obuče, opere i, što je najvažnije, da se igra s njima. To se zove Mamin mali pomagač.«

»Kako dobro«, reče Riley. »Ti radiš ovdje?«

»Zapravo, i ne baš«, reče Alice. »Oni organiziraju nekoliko događaja za prikupljanje sredstava, a ja ih promoviram na *@aliceinwonderland*.« Primijetivši prazne poglede, ona doda, »Na svom Instagram profilu. Vidite, jedan moj post može donijeti tisuće funti donacija. Dakle, ne radi se samo o joga pozama u zoru.« Shvati da je zazvučala malo razdražljivo.

»Zašto smo ovdje?« upita Riley drugi put. »Trebaš pomoć s prodajom keksa?«

»Ha! Ne. Imamo dovoljno mama iz zajednice koje to rade. I zapravo, uopće ne trebam Juliana - on je ovdje samo da uljepša prostor. Tebe trebam, Riley. Uđite i pokazat ću vam.« Riley je uživao u osjećaju da je potreban. Julian je uživao u osjećaju da je lijep. Alice pozvoni, a vrata otvori oštra žena s poprsjem ogromnim poput odbojnika na autu. »Lizzie, ovo su Riley i Julian«, reče Alice.

»Oh, da, samo uđite! Očekivala sam vas. Molim vas, ne obazirite se na nered. I na buku. I na smrad! Upravo sam djetetu presvlačila pelenu.« To je bilo previše informacija za Juliana, koji je malo pozelenio i izbjegao je rukovanje. »Oh, oprostite«, reče Lizzie, »bojim se da ovamo ne možete uvesti psa.«

»Keith nije pas«, reče Julian. Lizzie mu uputi pogled koji bi mogao utišati sobu punu glasnih klinaca. »On je moj čuvar«, nastavi on, nepokolebljivo. »Ovako ćemo, ja ću ga nositi, pa onda neće ni taknuti pod.« Ni ne čekajući odgovor, Julian stavi Keitha pod ruku i uđe. Alice se upita je li prdac što ga je Keith ispustio prolazeći pokraj Lizzie bio namjerno tempiran. Ne bi se čudila. Taj pas bio je podmukliji nego je izgledao. Zidovi u hodniku bili su puni dječjih slika, u drugoj sobi svirala je pjesmica »Old MacDonald« i čula se kakofonija pjevanja,

udaranja i tuljenja. Osjećao se poseban miris plastelina, pomiješanog s bojom za postere, sredstvima za čišćenje i izdajničkom pelenom.

»Samo prođite«, reče Alice, vodeći ih u kuhinju straga. »Zbog ovoga ste ovdje.« Ona pokaže na francuska vrata što su vodila u vrt. Vrt je bio džungla. Trava je bila visoka skoro pola metra, a gredice s cvijećem bile su toliko pune korova da je bilo teško vidjeti postoje li tamo uopće kakvi grmići s cvijećem. Ruže penjačice bjesomučno su se razrasle, stvorivši zid trnja poput onoga što je štitio Uspavanu ljepoticu.

»Oh«, reče Riley, što je bila reakcija kakvoj se Alice nadala. »Ja sam vrtlar, znaš.«

»Ma nemoj! Pa pročitala sam *bilježnicu*, sjećaš se? Znam da si vrtlar. Kao što sam rekla, zbog toga si ovdje«, odgovori Alice. »Trenutačno uopće ne možemo pustiti djecu van - ovo je noćna mora za zdravlje i sigurnost.«

»O tome bi trebala razgovarati s Monicom«, reče Riley. »Zdravlje i sigurnost su, kao, *ono* njezino.«

»Riley je u pravu«, reče Julian, kao da se natječe pokazati koji od njih bolje poznaju mrzovoljnu Monicu. »Da Monica igra igru *Mastermind*, to bi definitivno bila njezina specijalnost.«

Bože dragi. Kako, za ime svijeta, zdravlje i sigurnost mogu nekome biti *najvažniji*?. Alice odluči ne komentirati. Obojica su očito jako voljeli Monicu.

»Većina naše djece kod kuće nema vanjski prostor za igru, i bilo bi divno kad bismo ovo pretvorili u pravi vrt, možda s Wendyinom kućicom i pješčanikom. Što misliš?«

»Jedva čekam da počnem!« reče Riley, koji je savijao ruke zamišljajući kako već okopava gredice cvijeća.

»Bojim se da ti ne možemo platiti«, reče ona, »i trebat će nam neko vrijeme, jer nemamo mnogo novaca namijenjenog za vrtni alat i biljke. Lokalni vrtni centar možda nam nešto dade besplatno, ako budemo imali sreće.«

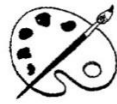
»Tu ja mogu pomoći!« reče Julian, koji se očito osjećao malo isključenim. »Riley, rado ću donirati cijeli svoj dio od zarade s eBaya u budžet za vrt!« Djelovao je zadovoljan samim sobom, poput dobronamjernog ujaka što dijeli punjene bombone na rođendanskoj proslavi.

»Ne možeš to!« pobuni se Riley. »Ti si penzioner! Treba ti taj novac.«

»Ne budi smiješan, dragi moj. Ne preživljam ja na državnoj penziji. U prošlosti sam zaradio mnogo novca. Imam ulaganja koja mi omogućuju da dobro živim od njih. Ovo će mi biti zadovoljstvo.« Sav je sjajio. A oni su odražavali taj sjaj.

Old MacDonald had a farm... začuje se glasno pjevanje iz prednje sobe.

»Ija ija o«, priključi se Riley.

Julian

JULIAN PROVJERI SVOJE džepove već sedmi put. Nije trebao kartu, jer se Monica pobrinula za sve. Pretpostavio je da im baš nije vjerovala. Euri - riješeni, putovnica - riješena, raspored - riješen, vodiči - riješeni. Prije samo dva tjedna Riley ga je pitao ima li valjanu putovnicu, i on je shvatio da, s obzirom da nije putovao izvan zemlje više od petnaest godina (jedva da je napuštao i Fulham), ona koju je imao više nije vrijedila. Monica mu je pomogla da nabavi novu jako brzo.

Pomislio je da će ona izgubiti strpljenje kad je inzistirao na putovnici za ljubimca da i Keith može poći. Postavio je ultimatum. Ili idu obojica ili nijedan od njih. Znao je da je pomalo melodramatičan, ali Keith je već bio u godinama, a svatko bi trebao posjetiti Pariz barem jednom prije nego što umre.

U svakom slučaju, Monica koja je bila najučinkovitija osoba koju je ikad upoznao, sve je sredila. Da je barem bila ovdje šezdesetih godina, kad je jedva znao koji je dan u tjednu, a kamoli gdje bi trebao biti. Što bi Mary učinila od Monice?

Svi su se trebali sastati u kafiću, a Riley je dogovorio da ih minibus organizacije Mamin mali pomoćnik odveze na Eurostar. Julian nije bio ovako uzbuđen još otkad su ga zamolili da naslika Princezu Dianu. Kad sad pomisli na to, nije bio siguran jesu li ga *zbilja* zvali da naslika Dianu. U svakom slučaju, nikad nije napravio njezin portret, pa ga vjerojatno nisu ni zamolili. Ponekad bi se zbunio i nije bio siguran što je istina, a što je njegova priča. Jer, ako priču ispričaš dovoljno puta, postane istina - ili barem blizu toga.

Julian zastane nekoliko metara prije kafića, čekajući da okupljena grupa primijeti njega i Keitha prije nego budu sasvim blizu. Pozdravili su ih, kao što se i nadao, uzvicima veselja.

»Juliane! Keith! Letite kao pravi Englezi, kako vidim!« reče Riley.

»Nisam sigurna zašto nisam iznenađena«, reče Monica, gledajući ih od glave do pete. Julian je imao majicu Sex Pistolsa na kojoj je pisalo »God Save The Queen«, čizme Doc Martens i pilotsku jaknu Union Jack Vivienne Westwood.

Keith je imao odgovarajuću jaknicu Union Jack, noseći je sa samouvjerenošću i nonšalantnošću modela na pisti. Onog koji ima artritične kukove.

Monica je nagovorila nekoliko ljudi iz svojeg privremenog osoblja da se brinu za kafić, tako da i ona i Benji mogu otići na put. Sophie i Caroline, obje zaposlene majke, nisu uspjele dobiti slobodne dane, pa je Julian pozvao Hazarda i Alice da ih bude točno dogovoreni broj. Baz nije mogao ići, jer u restoranu nije bilo dovoljno osoblja, ali je inzistirao da njegova baka ide. Gospođa Wu nikad nije bila u Parizu.

Monica, za koju je Julian pomislio (i to ne prvi put) da bi bila izvrsna učiteljica u osnovnoj školi, brojila ih je dok su ulazili u autobus.

»Pet, plus ja, to je šest, plus pas. Tko nam nedostaje? Tvoja prijateljica, zar ne, Juliane?«

»Da. Gledajte, dolazi!« odgovori on, ugledavši Alice kako ide prema njima, noseći Bunty u nosiljki. Imala je ogromnu torbu preko ramena, a on odmah prepozna marku - Anya Hindmarch. »Monica, ovo je Alice. *Obožavat* ćeš je.«

Monica i Alice spojile su se poput dva magneta na istom polu. Među njima je bila očita *ljutnja*. Julian ništa nije shvaćao.

»O, da. Već smo se srele«, reče Monica.

»Zaista jesmo. Rekli ste mi da *odjebem* iz vašeg kafića, ako se dobro sjećam. Kako ste? Ja sam Alice, a ovo je Bunty«, odgovori Alice, ispruživši ruku, koju Monica prihvati.

»Žao mi je«, reče Monica. »Tog dana baš nisam bila dobre volje. Možemo li početi ispočetka?«

»Naravno«, odgovori Alice, a Julian primijeti kako joj se na licu iznenađenje pretvara u trenutačno oklijevanje, a onda se na njega smjesti topao osmijeh, otkrivši proizvod godina skupe ortodoncije.

»Dobro, svi su na broju! Pazite glave!« reče Monica, malo prekasno za Hazarda, koji je bio visok gotovo dva metra, i uspio je udariti čelo pokušavajući ući kroz vrata minibusa. Da je Julian nije poznavao, pomislio bi da se Monica zacerekala. »Ne zaboravite se vezati! Najvažnija je sigurnost.«

»Baš smo kao A-Team! Iako bih se mogao okladiti da oni nisu vezali pojaseve«, reče Julian. »*Bagsy I be Mr T.*« Onda, vidjevši njihova prazna lica, »Oh, Bože, zar ste baš svi premladi da biste se sjećali serije *A-Team*?«

»Nismo svi rođeni u brončanom dobu, Juliane«, odgovori Riley. »Ovo je kao da smo opet u školi. Sjećate se kako smo se svi borili da dođemo na zadnja sjedala?«

»Ja sam uvijek voljela sjediti naprijed«, odgovori Monica, koja je i sad sjedila naprijed, pokraj vozača, objema rukama stišćući putnu torbu što joj je bila na koljenima.

»Imam kolačiće sreće iz restorana, za put!« reče gospođa Wu, posegnuvši u torbu i onda dijeleći kolačiće, a svaki je posebno bio zamotan u plastični omot. Hazard, koji očito nikad nije bio dobar u uzdržavanju od svojih impulsa, slomi kolačić na dva dijela i makne papirić koji je bio unutra.

»Što piše?« upita Julian, koji je sjedio pokraj njega.

»O, Bože! Piše, *Upomoć! Zatvorili su me u tvornicu kolačića!*« odgovori Hazard. »Ne, ozbiljno, piše: *Umrijet ćeš sâm i loše odjeven*. To i nije baš veselo, zar ne?«

»Barem je to nešto što nikad neće moći reći za mene«, primijeti Julian. »Možda ću i umrijeti sam, ali nikad nisam loše odjeven.«

»Možda nikad nisi loše odjeven, ali si sigurno uvijek *pretjerano* odjeven«, reče Riley iza njega. Julian tresne rukom iznad svoje glave, ali Riley se sagne, i Julian udari Alice koja je bila na sjedalu pokraj.

»Tako mi je žao, draga djevojko!«, izjavi on, dok je Bunty, u svojoj sjedalici, počela tuliti.

Alice joj počne pjevati *The weels on the bus go round and round*, pokušavajući je smiriti.

»Gerijatrija na busu pjeva >Ja nosim Westwoodicu<«, promrmlja Benji Monici.

»Čuo sam to!« reče Julian, koji je imao bolji sluh nego što je Benji očekivao.

»Pogodite što kaže moj kolačić sreće«, reče Benji, brzo promijenivši temu. *Ideš na putovanje! Oho! Ovo zbilja funkcionira!*«

Julian primijeti kako je gospođa Wu dečku svojeg unuka uputila pogled poput Medvjedića Paddingtona, ali današnji dan ništa nije moglo pokvariti. Današnji dan bit će *izvanredan*.

Hazard

JULIAN SE PROBIJAO prolazom u vlaku vraćajući se iz vagona u kojem je bio bife, odbijajući se od sjedala na svakoj strani, s Keithom pod jednom rukom, poput branika na brodicu. Hazard se tržne, zamišljajući kako Juliana nose iz vlaka, na nosilima, sa slomljenim kukom.

»Kako sam i pretpostavljao, izbor vina na ovom vlaku je grozan. Pa sam zato došao dobro pripremljen«, reče on, i izvadi bocu pjenušca iz svoje torbe. Hazard se pitao koliko dugo će trebati Monici da se počne buniti.

»Juliane, vrijeme je *doručka*«, reče ona. Ne dugo, kao što je i predvidio.

»Ali, draga djevojko, na praznicima smo! U svakom slučaju, dovoljno je samo svakome za malu čašu. Pridružiti ćete mi se, zar ne, gospođo Wu? A ti, Alice?«

Hazard se pitao zna li Julian uopće koliko bi se on sad rado pograbio s njim za tu bocu i cijelu je popio. Ne bi se uopće obazirao na čašu. Uhvati nekoliko putnika u vlaku kako ih iskosa promatraju. Sigurno su djelovali kao čudna skupina, s razlikom u godinama od gotovo pedeset godina, od Juliana pa do Benjija i Alice - zapravo, sedamdeset devet, ako se ubroji i malena Bunty. Je li gospođa Wu bila starija ili mlađa od Juliana? Nitko se nije usudio pitati.

Julian je zadovoljno sjedio sa svojim pjenušcem i svojom bilježnicom za crtanje. Crtao je Keitha, koji je sjedio na suprotnom sjedalu, zureći u ovce na poljima Kenta. Vjerojatno još nikad nije vidio ovcu. Kondukter im priđe, djelujući autoritativno i neodobravajuće.

»Oprostite. Psi ne smiju na sjedala. On će morati sjediti na podu«, reče on Julianu.

»On nije pas«, reče Julian.

»Što onda *jesti*«, upita kondukter.

»On je moja muza.«

»Ni muze ne smiju na sjedala«, odvrati kondukter.

»Žao mi je, mladiću«, reče Julian, kojemu očito nije bilo žao, »ali gdje u vašem pravilniku piše da *muze ne smiju na sjedala*?«

»Juliane!« reče Monica. »Učini kako ti se kaže. Keith! Dolje !« Keith odmah skoči dolje. Znao je da se ne može zezati s Monicom, čak i kad se Julian nije slagao.

Monica nastavi slagati sudoku križaljku. Kad god bi malo zastala (što nije bilo često), lupkala bi se po strani glave krajem kemijske, poput mađioničara koji pokušava čudom stvoriti zeca u šeširu. Bunty je stisnula lišće na prozor vlaka, i lupala je šačicama po njemu, a Alice ju je fotografirala svojim iPhoneom. Riley je gledao videe surfanja na YouTubeu i svima dijelio bombone M&M's iz velike vreće. Betty je cijeli stol pred sobom prekrila zapetljanom vunom i plela je.

Hazard se oduševio kad ga je Julian pitao hoće li im se pridružiti na putovanju u Pariz. Nadao se da će ga ta osobenjačka grupa prihvatiti i da će mu uspjeti zamijeniti svoje stare prijatelje.

Jedino što mu je malo remetilo radost bila je Monica, koja ga je očito ignorirala. Hazard nije bio naviknut da ga žene ignoriraju. A ovo je i bilo prilično nepošteno, jer je na Koh Panamu proveo *tjedne* trudeći se da joj pomogne. Čak joj je poslao i razglednicu! Čak ni njegovi roditelji nisu dobili razglednicu, kao što mu je majka spočitnula, ne jednom. Eto ti zahvalnosti. On pokuša ponovno.

»Monica ?«

Ona sumnjičavo poviri prema njemu iznad svoje sudoku križaljke.

»Puno ti hvala što si me pozvala danas. Zbilja to cijenim.«

»Trebaš zahvaliti Julianu, ne meni. To je bila njegova ideja«, reče ona. Pomalo nepristojno, pomisli on. Pokušati doprijeti do Monice bilo je kao da pokušavaš zagrliti ježa.

Prije, Hazard se nikad nije obazirao na tuđa mišljenja o sebi, ali otkad je bio trijezan, uhvatio bi se da poželi, bar tu i tamo, da mu netko kaže kako je nešto zbilja dobro napravio, i da nije grozna osoba. Ali znao je da je gotovo nevjerojatno da će taj netko biti Monica.

On se uspravi i ohrabri, prizvavši Toma Cruisea u filmu *Top Gun*. »*Goose, we're going in again.*«

»Zbilja ti se divim, znaš«, reče on, shvativši, čim je to izrekao, koliko je to točno. Obično je način na koji se divio ženama bio potpuno tjelesan, pa je ovo sasvim *cjelovito* divljenje bilo novo iskustvo. Monica podigne pogled. Ha! Privukao joj je pažnju! *Spremi se za borbu.*

»O, zbilja?« upita ona, malo sumnjičavo. *Ostani usredotočen!*

»Pa, pogledaj kako si uspjela okupiti ovu šarenu, ali prilično *cool* grupu ljudi!« reče on.

»To je učinila Julianova bilježnica«, pobuni se Monica, iako je djelovala malo manje oštro.

»Naravno, od bilježnice je sve počelo«, odgovori Hazard, »ali ti i tvoj kafić učinili ste sve ostalo.«

Monica se nasmiješi. Ne *njemu*, kao takvom, ali u njegovom smjeru. *Pogodak! Natrag u bazu. Preživjeli smo borbu još jednog dana.*

Hazard svoju pažnju usmjeri na Alice. Sasvim drukčija vrsta problema od Monice. Drukčiji akvarij s ribama. Zapravo, shvati on, taj izraz je bio sasvim neprimjeren, jer ništa na Alice nije sličilo na akvarij, niti na bilo kakvu ribu. Možda je bila vitak, fotogenični delfin, ali oni su sisavci.

Bila je mnogo ljubaznija i opuštenija od Monice i, Hazard je otkrio, ona je zapravo bila @aliceinwonderland! Jedna njegova bivša djevojka bila je opsjednuta njome i vrištala je svaki put kad bi Alice *lajkala* neki od njezinih postova na Instagramu. To je izluđivalo Hazarda, no potajno je bio impresioniran kako je Alice uspjela skupiti toliko vjernih pratitelja. On izvadi svoj telefon, sretan što je napokon zamijenio prastaru Nokiju, i kriomice otvori Alicein profil na Instagramu.

Tamo je, kao što je Hazard i očekivao, bila gomila slika Alice gdje nosi pravu odjeću, na pravim mjestima i s pravim ljudima. No tamo su bile, a to nikako nije očekivao, i dvije Julianove slike! Jedna je, očito, bila snimljena na groblju, blizu Admirala, a na drugoj se naslanjao na stup svjetiljke u londonskoj ulici, s Keithom kraj nogu. Izgledao je čak i više ekscentrično i izvanredno na Instagramu nego u stvarnom životu.

»Alice«, reče on, zaboravivši da mora biti *cool*, »stavila si Julianove slike na svoj Instagram!«

»Zar ne izgleda sjajno?« odgovori ona. »Koliko sad ima *laj kova!*«

»Ova druga ih ima više od *deset tisuća*«, reče Hazard.

»Pas pomaže«, reče Alice. »Na Instagramu pasa nikad dosta.«

»I ima gomilu komentara. Svi žele znati kako da ga prate. Moramo mu napraviti stranicu«, reče Hazard. »Juliane, mogu posuditi tvoj telefon?«

Hazard se pomakne i sjedne pokraj Alice, pa oboje nagnu glave nad Julianov telefon.

»Kako ćemo ga nazvati?« upita Hazard.

»Kako bi bilo, recimo, @fabulousat80?«

»Imam tek sedamdeset devet! Rođen sam na dan kad je objavljen rat, pa se nitko nije ni obazreo na mene. Otad se stalno borim za svoj dio pažnje«, vikne Julian dva reda od naprijed, zbog čega neki putnici spuste svoje novine i počnu zuriti preko njih.

»Ne može ti biti *tek* sedamdeset devet, to su potpuno kontradiktorni termini«, reče Alice. »U svakom slučaju, to je dovoljno blizu osamdeset. Dobro, stavit ćemo te dvije slike koje imam, tagirati sve dizajnere čiju odjeću nosi i dodati *haštagove* svih modnih blogera. Onda ću svojim pratiteljima objaviti gdje da ga nađu. Postat će senzacija.«

Promatrati Alice kako radi na društvenim mrežama bilo je nevjerojatno. Nakon deset minuta namreškanih obrva i strahovito brzih, letećih prstiju, ona spusti Julianov telefon na način koji je odražavao zadovoljstvo dobro obavljenim poslom. »To bi trebalo biti to«, reče ona.

»Ne znam što ste smislili, vas dvoje, ali nadam se da je *legalno*«, reče Julian.
»Nisu me uhitili od one noći s Joan Collins, 1987.«

Nitko nije Julianu htio pružiti zadovoljstvo pitajući ga da ispriča tu priču.

Monica

POGLED S VRHA Eiffelovog tornja bio je vrijedan dugog čekanja u redu, ali Monica je bila iscrpljena. Ne samo od svih vožnji podzemnom uzduž i poprijeko Pariza i hodanja po muzejima, nego i zbog stalnog brojanja svih iz grupe i pokušaja da ih sve održi na okupu. Probala je držati otvoreni kišobran, da je svi mogu vidjeti u gužvi i lako je slijediti, no Hazard joj se stalno rugao, pa je sklopila kišobran i vratila ga u torbu. Ako se netko izgubi, sâm će biti kriv. I previše jasno mogla je zamisliti kako govore Bazu da su izgubili njegovu baku, koju su zadnji put vidjeli kako jede kolačić sreće pokraj piramide u muzeju Louvre.

Keith je bio dodatna komplikacija. Svi muzeji imali su pravilo da psi ne mogu unutra. Julian je pokušao uvjeriti službenike u Pompidouu da je Keith pas-vodič. Oni su istaknuli, sasvim razumno, da se Julian, kad bi bio slijep, uopće ne bi trudio doći vidjeti izložbu. Na kraju, Julian je kupio ogromnu platnenu torbu u *gift shopu* s napisanom porukom MOJI RODITELJI BILI SU U PARIZU I JEDINO ŠTO SU MI KUPILI JE OVA GROZNA TORBA. Koristio ju je da prošverca Keitha pokraj zaštitara, što je u Monici pobuđivalo napadaje tjeskobe. Julian je inzistirao na igranju s vatrom zaustavljajući se pokraj najdražih mu slika i sikćući u torbu: »Keith! Moraš ovu vidjeti. Klasik ovog opusa.«

Julianovi komentari o svim slikarskim djelima bili su fascinantni, iako, posumnjala je, ne uvijek sasvim točni. Činilo se da Julian ima averziju prema priznanju da ne zna odgovor ni na jedno pitanje, pa umjesto toga (shvatila je to uspoređujući njegove priče sa onima u svojim vodičima) nešto izmisli. Nije bila sigurna je li to itko drugi primijetio, ali bili su na tom putu; on je imao sve više samopouzdanja i svaka njegova priča postajala je sve šarenija i netočnija od prijašnje.

Seine je sjala na blijedome zimskom suncu, podsjetivši Monicu na romantične fantazije o šetnjama uz rijeku s Rileyjem što ih je zamišljala kad je tek počela planirati putovanje. Ona se ponovno prekori što je bila tako glupa. Život jednostavno tako ne funkcionira.

Monica je promatrala kako Hazard i Alice fotografiraju Juliana, trudeći se oko toga kao da se radi o čvornatoj i sijedoj Kate Moss, koja se naslanja na zaštitnu

ogradu, gledajući Pariz. Mala skupina ljudi okružila ih je, kao da pokušavaju odgonetnuti ima li tu kakvih poznatih lica. Betty je bila dodatak cijelom spektaklu jer je radila neke od svojih tai chi pokreta, dok joj je na jednoj ruci sjedio golub (jedna od mnogih stvari što ju je spakirala u svoju ogromnu torbu bile su i sjemenke za ptice). Zar je nije brinulo da bi se jedan od njih mogao *pokakati* na nju? Sama pomisao na to u Monici izazove mučninu.

Zbilja se jako trudila da joj se Alice sviđa, sa svojim savršenim licem i tijelom i prekrasnom djevojčicom. Hazard i Alice podsjećali su je na *cool* klince iz škole, one koji su se u sve uklapali, naizgled, bez imalo truda, koji su govorili i činili prave stvari i nosili pravu odjeću - čak i kad bi se pojavili u nečemu smiješnom nitko se nije smijao, nego bi nehotice započeli novi trend. Ona je važno izjavila kako joj ništa od toga nije bitno. Ona će ići na Cambridge i učiniti nešto vrijedno sa svojim životom. Potajno, bila je oduševljena kad su je (u vrlo rijetkim prilikama) pozvali da sjedne za njihovim stolom u vrijeme ručka.

Kad bi se osjećala nedovoljno dobrom, Monica je obično nastupala hrabro, pobrinuvši se da izgleda koliko je god moguće sretno i uspješno. No, sada to nije mogla zbog one proklete bilježnice.

Hazard i Alice točno su znali koliko je nezadovoljna svojim životom. Ali, barem nije bila užasno plitka i opsjednuta ocjenama stranaca na društvenim mrežama, pomisli dok ih je promatrala kako se naginju nad Julianovim telefonom, stavljajući na stranicu njegovu sliku.

Monicinoj majci Alice se ne bi sviđjela. Monica se sjećala svih prilika kad je s mamom odlazila pomoći u sklonište za žene žrtve obiteljskog nasilja. Tada su ih zvali »zlostavljane žene«, što je Monicu iz nekog razloga uvijek podsjećalo na ribu i krumpiriće. *Uvijek budi sigurna da si financijski neovisna, Monica. Nikad nemoj dopustiti da ti, ili tvoja djeca, ovisite o muškarcu zbog osnovnih potreba. Nikad ne znaš što se može dogoditi. Moraš biti u stanju uzdržavati sebe.* Pa, nije valjda da je Alicein Instagramposao bio stvarni posao? To je bio samo projekt taštine.

»Divna mi je tvoja haljina, Alice«, pozove je ona, jer se trudila, a i nije li to bilo ono što se takvim ljudima govori ?

»O, hvala, Monica«, odgovori Alice, sa savršenim osmijehom s rupicama na obrazima. »Jeftina poput čipsa, ali nemoj nikome reći!« Kome bih, za ime svijeta, to i govorila, pomisli Monica.

Ona osjeti da ju je netko uhvatio za ruku. Bio je to Riley. Ona povuče ruku, a onda se prekori što je bila gruba.

»Hvala ti što si organizirala današnji dan, Monica, bilo je skroz super«, reče on, zbog čega se Monica rastuži pomišljajući na ono što je moglo biti. Željela je da može iznova stvoriti opušten, nekomplikiran, sretan odnos što su ga imali, ali nije mogla. To je bilo kao pokušaj odstranjivanja mrlje s tepiha. Možeš ribati i prati parom i četkati koliko god hoćeš, ali uvijek bi se vidjela slabašna linija oblika prolivene tekućine. U svakom slučaju, čak i da može vratiti vrijeme, koja bi bila

svrha toga? Riley bi uskoro krenuo na put Europom, a onda bi se vratio u Australiju, što baš i nije bilo poput putovanja na posao. Bilo je, dakle, mnogo mudrije zadržati zid što ga je podigla oko svojih emocija čvrsto na mjestu.

»Bože, pogledaj ono troje sa svojom glupom fiksacijom Instagramom«, reče Riley. »Evo ih, na vrhu jednoga od najnevjerovatnijih spomenika na svijetu, s kojega puca pogled na predivan grad, a oni su usredotočeni jedino na Julianovu odjeću.«

I u tom trenutku, Monica mu je skoro oprostila sve. Osim stalnog korištenja riječi *super*, što ju je izluđivalo.

Monici je trebalo sto godina da vrati skupinu na čvrsto tlo, jer je bilo očito da nitko osim nje nije bio ni najmanje zabrinut što njihov vlak za London uskoro kreće. Bila je na začelju grupe, pokušavajući ih požuriti kroz pokretna izlazna vrata, poput farmera koji skuplja ovce u tor. Betty je bila na čelu, i imala je problema s guranjem svoje ogromne torbe kroz uski izlaz. Monica je gledala kako joj je šarmantni mladić mahnuo da prepusti torbu njemu, da joj pomogne iznijeti je preko ograde. Par sekundi kasnije, trčao je punom brzinom, držeći u ruci Bettyine stvari. Nije bio baš tako šarmantan, pokazalo se na kraju.

Betty počne vikati na mandarinskom. Iako Monica nije razumjela ni riječ, shvatila je bit. Svakako su bile uključene i psovke. Benji, poput lika iz kakvog filma o superherojima, gume gomilu ustranu, na jednoj ruci se odrazi od pokretnih vrata i počne goniti lopova.

Okupljeni turisti počeli su ga podržavati, vičući na svim mogućim jezicima, poput gomile ljudi što gleda finale Europskog nogometnog kupa. Benji dostigne lopova, zgrabivši ga za ruku. Gomila je divlje likovala. Gospođa Wu je šakama udarala po zraku. A onda čovjek zbací jaknu i, još uvijek držeći torbu gospođe Wu, ponovno pobjegne, ostavivši Benjija sa svojom odjećom. Gomila zamumlja i počne psovati - uglavnom nerazumljivo. Benji ponovno potrči, i ovaj put svoju lovinu tresne o zemlju impresivnim zakucavanjem.

»GOL!« vikne Riley. Gomila je poludjela dok je Benji sjeo na lopova, držeći mu ruke na leđima. Bettyina torba ležala je na tlu, a iz nje su ispali kolačići sreće, sjemenke za ptice i zapetljana vuna. Monica nazove policiju.

Betty spretno nacilja i udari čovjeka u cjevanicu.

»Ne zajebavaj se sa mnom, gospon«, reče ona.

Požalit će dan kad se zamjerio Betty Wu, pomisli Monica. Samo se nadala da Betty nije primijetila kako je Keith podigao nogu iznad njezine vune.

Riley

POVRATAK VLAKOM BIO je nekako mirniji nego odlazak, jer svi su bili iscrpljeni nakon vrtoglave kombinacije vježbanja, kulture i napete drame.

Riley je sa zanimanjem pratio kako je Betty ustala i otišla sjesti na prazno sjedalo pokraj Benjija. Benji je djelovao iznenađeno i prilično uplašeno. Mnogo više nego kad je ranije hvatao lopova. Riley se pravio kao da je fasciniran svojim vodičem, a zapravo se naprezao da čuje što će Betty reći.

»Dakle, Monica mi kaže da ti dobar kuhar«, reče ona.

»Pa, volim kuhati, ali nisam ni približno dobar kao vi, gospodo Wu«, odgovori Benji, s upravo dovoljnom dozom poslušnosti i laskanja, pomisli Riley. Primijeti da njemu Betty nije viknula *zovi me Betty*

»Sljedeći tjedan, ti dođeš u restoran. Ja te naučim kuhati wonton juhu.« To je u svakom slučaju bila naredba, a ne prijedlog. »Recept koji je mene naučila majka, njezina majka naučila nju. Nije zapisan. Tu unutra.« I ona se potapše po glavi, prstom odlučnim poput djetličevog kljuna što kopa kukce iz debla drveta. Ne čekajući odgovor, Betty ustane i vrati se na svoje sjedalo, ostavivši Benjija pomalo zaprepaštenog. Riley osjeti toplinu iznutra. Možda je Grad ljubavi već ispleo svoju čaroliju. Obožavao je sretan kraj.

Alice sjedne pokraj Juliana i otvori njegovu novu Instagram stranicu.

»Bože, Juliane! Već imaš više od tri tisuće pratitelja!« reče. Julian je izgledao zbunjeno.

»Je li to dobro?« upita. »Kako su me našli?«

»To nije samo dobro, to je SPEKTAKULARNO! U samo dvanaest sati! Bit ćeš SENZACIJA. Stavila sam neke tvoje slike na svoju stranicu i predložila svojim pratiteljima da te prate, pa dolaze na tvoj profil u krdima. Pogledaj sve te komentare! OBOŽAVAJU te! Čekaj, imaš neke privatne poruke, pogledaj.« Alice ubode prstima po Julianovu telefonu nekoliko puta i zaškilji prema ekranu.

»Pa ja NE VJERUJEM!« zavrišti ona, našto Bunty počne tuliti, potaknuvši neke vrlo srdite poglede njihovih suputnika. »Tu je poruka od VIVIENNE WESTWOOD! *Prave!*« Tko je Vivienne Westwood, pitao se Riley. Zašto je ona uzrok

takvom uzbuđenju, i postoji li i ona ne-prava? Želio je da Alice prestane vikati. Od toga ga je boljela glava. Riley nikad nije zamišljao da je moguće da se zbog nekoga može osjećati umorno i iscrpljeno, ali činilo se da mu Alice čini upravo to.

»Kaže da je zadovoljna što još uvijek nosiš njezinu odjeću - tagirala sam je, znaš - i ako dođeš u njezin glavni ured, možeš isprobati najnoviju kolekciju.«

»Oh, draga Vivi. Uvijek sam je volio«, reče Julian, »ali bojim se da si danas ne mogu priuštiti njezinu odjeću. Nisam prodao nijednu sliku već više od deset godina.«

»Ali to i jest super u vezi s Instom, Juliane. Jednom kad dobiješ dovoljno pratitelja, daju ti svoju odjeću BESPLATNO. Ne misliš valjda da sam zbilja kupila išta od ovoga?« upita ona, pokazavši na svoju odjeću i torbu.

»Čovječe«, reče Julian. »Onda je bolje da mi pokažeš kako to napraviti. Nisam baš dobar s tim telefonom. Prsti su mi predebeli i nespretni. Kao da pokušavam tipkati s gomilom banana.«

»Ne brini, kupit ću ti mali pokazivač koji ćeš moći koristiti«, reče Alice. »Obožavat će Instu. Tako je lijep. Kao SLIKANJE, samo modernije. Baš za tebe. Da je Picasso sada živ, bio bi totalno na Instagramu.« Julianove oči malo se izbuljiše na taj prijedlog.

Julian je uspio kupiti još pjenušca u Gare du Nordu, pa su mogli - objasnio je - proslaviti Benjijevo junaštvo na povratku kući. Posložio je nekoliko plastičnih čaša na stol ispred sebe i pažljivo je punio svaku od njih. Rileyju padne na pamet da su jedino on i Alice pročitali Hazardovu priču u bilježnici. On pogleda prema Hazardu, koji je sjedio sâm, odmarajući glavu na prozoru vlaka. Činilo se kao da spava, dok ne biste primijetili njegove šake koje su bile tako čvrsto stisnute da su mu zglobovi pobijeljeli. Riley ode do njega i sjedne na sjedalo pokraj njega.

»Hazard, izvanredno se držiš, znaš. *Ti* si pravi superjunak ovdje«, reče on.

Hazard se okrene i pogleda ga. »Hvala ti, stari«, reče, zvučeći iskreno zahvalno, ali strahovito umorno.

»Tražiš li još uvijek posao? Mislim, Alice mi je dala neki posao u vezi vrtlarenja. Dobro bi mi došla pomoć, ako možeš odvojiti vrijeme?«

»Svakako. Volio bih to. Malo sam na gubitku, da budem iskren. Ne želim se vratiti u bankarsku branšu, ali nisam siguran da sam kvalificiran da radim nešto drugo. Nije dobro za mene kad imam previše vremena«, odgovori Hazard. »Shvatio sam da sam postao ovisan i o serijama *Susjedi* i *Odbrojavanje*. Jednom ovisnik, uvijek ovisnik. A zbilja bi mi dobro došao novac. Potrošio sam gotovo svu ušteđevinu, i ako uskoro ne pronađem nekakav posao, morat ću prodati stan.«

»Bojim se da ti tu ne mogu pomoći. Ovaj posao je za lokalnu dobrotvornu organizaciju. Ali jesi li još uvijek zainteresiran?« upita Riley.

»Svakako!« odgovori Hazard, s iskrenim entuzijazmom. »Kasnije ću srediti svoje financije. Siguran sam da će se nešto pojaviti. Usput, ne brini zbog Monice. Kladim se da će na kraju smiriti.«

Riley shvati da bi se njih dvojica, da su djevojke, u ovom trenutku zagrlili. Ali nisu bili djevojke, pa on Hazarda lagano lupne u ruku, a onda se vrati na svoje sjedalo.

Bunty je svega bilo preko glave i lice joj je bilo crveno i urlala je, gotovo neprepoznatljiva kao @babybunty. Alice ju je nosila gore-dolje prolazom, jer je jedino što ju je malo smirivalo bilo neprestano kretanje. Riley se upita je li to odbilo Monicu od cijele one priče o potomstvu. On je u svakom slučaju bio potaknut na razmišljanje, a inače je obožavao i samu pomisao na veliku obitelj.

Par minuta kasnije, Riley je otišao do zahoda i pritisnuo gumb da otvori vrata. Vrata su kliznula i ugledao je Bunty, na leđima u umivaoniku, голу, s nogama u zraku, i s kakicom *posvuda*. Po cijelom umivaoniku, ogledalu, čak po *zidovima*. Alice je zinula na njega, s rukama punim vlažnih maramica, rekla: »Oprosti, mislila sam da sam zaključala vrata.« On je odgovorio samo s jednim »AARRRGGGHH« i pritisnuo gumb da zatvori vrata, i sve je otišlo, no slika je ostala kao da mu se priljepila za rožnice. Promumljao je nešto dok su se vrata zatvarala. Čuo je Alicein prigušeni glas.

»Zapravo, Riley, dobro bi mi došla pomoć!« »Naravno!«, reče on, »Idem potražiti Monicu!« Pa, na to je mislila, zar ne?

Monica

RILEY SE VRATIO iz toaleta izgledajući izuzetno uznemireno.

»Jesi li dobro, Riley?« upita Monica.

»Aha, skroz dobro. Ali mislim da Alice treba pomoć«, reče on, brzo kliznuvši na sjedalo i ne osvrnuvši se. Monica se uputi u smjeru iz kojega je Riley došao, prilično uznemirena. Nadala se da ovaj dan neće biti uništen, sad kad su već bili tako blizu doma. Vrata zahoda bila su zaključana. Monica pokuca.

»Jesi li unutra, Alice? Monica je. Trebaš pomoć?« upita ona.

»Samo malo, Monica!« odgovori Alice. Minutu ili dvije poslije, vrata se otvoriše i Alice joj gurne Bunty u naručje.

»Možeš li preuzeti Bunty, dok ja ovdje počistim? Bila mi je na prostirci za prematanje, ali svaki put kad je vlak skrenuo, bojala sam se da ju je ne baci na pod. Izaći ću za minutu! Puno ti hvala!«

Vrata se ponovno zatvoriše. S obzirom da je bila sama, Monica se nagne naprijed i udahne Buntyinu pahuljastu glavicu.

Mirisala je na Johnson & Johnson, svježe oprani pamuk i na onaj nedefinirani miris sasvim novog malog čovjeka, što je Monicu podsjetilo na sve što nije imala. Vrata se opet otvore i Alice izađe iz toaleta.

»Bunty je zbilja prekrasna, Alice«, reče Monica dok su se vraćale na svoja sjedala. Očekivala je neki od uobičajenih Aliceinih odgovora, poput *Znam, zar ne?* Ili možda skromno ruganje poput *Pa u 3 ujutro baš i nije!* No, umjesto toga, Alice zastane i usredotočeno je pogleda.

»Znaš, dijete nije garancija da će sve biti sretno do kraja života, Monica. A ponekad brak može biti najusamljenije mjesto na svijetu. Ja to barem znam.«

»Sigurna sam da si u pravu, Alice«, odgovori Monica, pitajući se kakva se priča ovdje krije. »Zapravo, postoji gomila prednosti samačkog života.« I, po prvi put, Monica zbilja pomisli da bi to moglo biti istina.

»Sjećam se!« reče Alice. »Jedeš što želiš, kad želiš, imaš potpunu kontrolu nad daljinskim upravljačem, ne moraš nikome govoriti kamo ideš i s kim. Vučeš

se okolo u trenirci i papučama. Imaš i redovan seks - ha ha. To su bili dani!« Ona zastane sjetno.

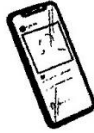
»Monica, neki dan sam nešto pročitala na Instagramu. Išlo je ovako, *Majka je glagol, a ne imenica*. Mislim da to znači da postoje mnogi načini da se ponašaš kao majka, a da to zapravo i nisi. Pogledaj sebe i svoj kafić. Brineš se za gomilu ljudi, svaki dan.«

Monica gotovo nije mogla vjerovati da bi takva misao koja mijenja život, iako je pomalo pokroviteljska, mogla doći od žene koju je tako lako odbacila na početku ovog dana, i to na odlasku iz zahoda u vlaku, uz to zahvaljujući prilično sladunjavom memu na Instagramu.

Nakon što je nekoliko puta prošla gore-dolje prolazom da bi joj pomogla da se smiri, Monica vrati Bunty Alice, istovremeno i s olakšanjem, i sa žaljenjem, i sjedne pokraj Rileyja.

Riley se sigurno osjećao ohrabrenim Julianovim pjenušcem, jer mu je na licu bio onaj izraz koji je imao uvijek prije nego bi rekao nešto važno. Monica se pripremi.

»Monica, zbilja mi je jako žao što ti nisam rekao za bilježnicu. Iskreno ti kažem da nisam imao namjeru držati te u neznanju, nego ti jednostavno nisam mogao reći one noći kad smo se upoznali, uza sve one ljude oko nas, a poslije toga mi je nekako promaknuo pravi trenutak. A onda je postalo prekasno i više nisam znao kako to riješiti. Vjerojatno mi nećeš vjerovati, ali planirao sam reći ti odmah poslije Božića.« I pogledao ju je tako ozbiljno da mu je povjerovala i, iako to nije moglo sasvim riješiti stvari, oboje su se zbilja bolje osjećali. Ona ga uhvati za ruku i nasloni mu glavu na rame.

Alice

ALICE KRENE RAVNO prema hladnjaku i natoči si veliku čašu Chablisa. Bila je svjesna da je popila i više nego dovoljno pjenušca na putu kući (nadala se da nitko drugi nije primijetio), ali ipak ju je jedva dotaknuo. Sjela je na pult od crnog granita, zbacivši cipele na ulašteni betonski pod. Njezina minimalistička kuhinja sa savršenim linijama i rubovima imala je, kako je Max volio reći, »wow faktor«, ali nije imala toplinu. Ponekad niste željeli da prostorija nešto pokazuje ili govori o vama, nego ste željeli da jednostavno začepi i bude prostorija.

Dan je bio divan. Da nije stalno morala umirivati Bunty da ne plače, i pokušavala je nahraniti, a da ne šokira Juliana zbog otkrivanja previše sise, i prematati je u uskim zahodima na vlaku, bio bi savršen.

Nikad neće zaboraviti Rileyevo lice kad ju je prekinuo usred prematanja. Toliko o povezanosti s prirodom.

Čak i kad je zatvarao vrata, izgledajući kao da će svaki čas povratiti, rekao je: »Jesi li dobro, Alice?« prigušenim glasom, a odbojnost i pristojno ponašanje borili su se za prednost. Dragi dečko. A tek Benji, kojega je zadnji put vidjela kako rida ispred kineskog restorana na Božić, a sad je ovako junački spasio torbu gospođe Wu? Sve je bilo poput dobre drame na Netflixu. Ona začuje kako su se zalupila ulazna vrata. Max se vratio s posla, kasno, kao i obično.

»Zdravo, draga! Zašto je Bunty još budna? Već je devet i trideset. I što je za večeru? Umirem od gladi.«

Alice poviri u hladnjak. Jedini ne-alkoholni sadržaj bio je polovica limuna, pakiranje maslaca, nekakva sparušena salata i četvrtina nadjevne pite, za koju je Max uvjereno govorio da je pravi muškarci ne jedu.

»Žao mi je, dušo«, reče ona, trudeći se da joj bude žao. »Nisam ništa pripremila. Bila sam cijeli dan u Parizu, sjećaš se? Upravo sam se vratila.«

»Bože, kako je tebi dobro, zar ne, lunjaš po Parizu i tamo ručaš, dok ja radim svaki Božji sat da bi Bunty imala jednokratne pelene. A valjda ću morati nazvati dostavu.«

Alice je odmjeravala neotvoreno rashlađeno pakiranje maslaca, veličine i oblika cigle, i razmišljala koje bi ubrzanje bilo potrebno da kod bacanja zaboli, ali da ne učini trajnu štetu. Odlučila je da će slučajno oprati njegove sjajnobijele gaće Calvin Klein zajedno s parom crvenih čarapa. Razgovor koji je Alice vodila s Monicom o prednostima samačkog života vratio se da joj se naruga.

Bunty je, vjerojatno zbog toga što je toliko vremena provela pokraj hladnoće otvorenog hladnjaka, ponovno počela plakati. Alice ju je uzela i prošla pokraj Maxa bez ijedne riječi i otišla gore u dječju sobu.

Dok je hranila Bunty, jednom je rukom pridržavala njezinu mekanu glavicu, a drugom je listala po Instagramu. Lucy Yeoman, urednica časopisa *Porter*, sa šezdeset tisuća pratitelja, prosljedila je Julianovu sliku na svoju stranicu. On je sad imao više od dvadeset tisuća pratitelja. Sad si daleko od nevidljivosti, Juliane, pomislila je. Što ju je podsjetilo na bilježnicu. Ona posegne dolje, pokraj stolca za ljuljanje, gdje je bilježnicu ostavila, stavi Bunty, koja je sada, nasreću, izgledala pomalo pospano, u njezin krevetić, izvadi kemijsku iz torbe i počne pisati.

ALICE JE VOLJELA posjećivati Maminog malog pomagača. U kvartu gdje je odrasla, bilo je majki koji su imale problema s ovisnošću o drogi ili alkoholu, i Aliceina majka proširila je svoje obaveze kuharice na hranjenje svakog neuhranjenog djeteta u njezinoj okolini. Zajedno s mnogim susjedima, izmjenjivala bi se u brizi o njima. Uz brigu o pravilnoj ishrani, dijelile su i odjeću i igračke što su ih njihova djeca prerasla i pružale su im tihi prostor za pisanje zadaća ili brižno uho za slušanje.

Takav neformalni sustav brige nije, izgleda, postojao u anonimnosti Londona, pa je ovo mjesto popunilo rupu. Alice je tek sada počela shvaćati kako je izvanredna bila njezina majka, sama odgajajući četvero djece i pronašavši posao koji joj je omogućavao da ih financijski osigurava, a da ipak bude s njima poslije škole i skuha im čaj ili im pomogne pri pisanju zadaća. Alice se sjetila kako se znala pretvarati da ne poznaje svoju mamu u školi kad bi im Alice posluživala ručak, nazivajući je gospođom Campbell prezrivim tonom, kao i svi ostali. Kako ju je to moralo boljeti. Alice se strese.

Obično, mame i ostali staratelji dolazili su po djecu u Maminog malog pomagača na kraju dana, što je brže moguće ušavši i izašavši. Svakako, nitko od njih nikad nije pokazao nimalo interesa za vrtlarenje. A i danas, bilo ih je toliko kao da su jato gusaka. Stajale su pokraj kuhinjskih prozora gledajući Rileyja, Hazarda i Bretta, Rileyevog cimera Australca, kako se bore s nekakvim golemim čičcima i razraslom ružom penjačicom. To je sigurno bio težak posao jer su svi, unatoč hladnoći, bili samo u majicama kratkih rukava.

»Ta trojica mogu doći i srediti moj vrt, u bilo koje vrijeme«, reče jedna, na što je, sudeći prema cerekanju, jedna od njih prostački odgovorila, samo Alice nije čula što.

Alice je pomogla dečkima da unesu vreće sa smećem iz vrta u minibus koji će ga odvesti na smetlište. Vidjela je kako je jedna tipična *mljac mamica*, koja je prolazila, naglo zastala u hodu.

»Vi, dečki, ste vrtlari?« upitala je, napola glasom školarke, a napola pornogлумice, obrativši se Hazardu, kojega je očito označila kao šefa.

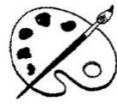
»Ovaj, valjda jesmo«, odgovori Hazard, za kojega je bilo očito da o sebi nikad nije mislio kao o vrtlaru.

»Evo moje posjetnice. Zovite me ako biste željeli doći i zaraditi na mom vrtu.«

Hazard uzme posjetnicu i pažljivo je promotri. Izgledao je, pomisli Alice, kao muškarac koji ima plan.

TEK KASNIJE TE večeri Alice je shvatila da bilježnice nema. Bila je apsolutno sigurna da ju je stavila u torbu, jer se jako brinula da će Max - ili bilo tko drugi - pročitati što je napisala, a nije je htjela ostaviti tek da negdje stoji. U žaru trenutka, priznala je neke stvari koje nije htjela priznati, čak ni sebi. Nije dolazilo u obzir da to podijeli, što god Julian rekao o iskrenosti. Pomišljala je na to da ujutro sve skupa izreže u uništavaču dokumenata u Maxovu uredu, ali nije joj se činilo ispravnim uništiti priče svih ostalih, pa je zato bilježnicu stavila u torbu, dok ne bude u mogućnosti pažljivo poderati stranice koje je ispisala, a da ne ošteti tuđe, i onda će je vratiti Julianu.

I sad bilježnice nije bilo.

Julian

JULIAN JE NAGOVORIO Alice da se pridruži njegovim satovima slikanja. Ovaj tjedan crtali su Keitha. On nije bio idealni model, jer nije mogao dugo biti miran, ali to je bio jedini način kojega se Julian sjetio kako bi zaobišao Monicinu smiješnu zabranu ulaska pasa u kafić. »On nije pas, Monica«, rekao je. »On je model.«

»Mobitele u šešir, kao i obično, molim!« rekao je, dok je njegov šešir prelazio iz ruke u ruku. Alice je djelovala užasnuto. Bez imalo oklijevanja predala je Bunty Caroline i Sophie, ali držala se svojeg telefona poput djeteta koje ne da svoju omiljenu igračku.

»Obećavam da ga neću taknuti. Časna riječ. Kunem se u sve što volim«, rekla je, »samo ću ga staviti na rub stola tako da vidim ako stigne kakva izuzetno važna obavijest.«

»Da, zamisli da propustiš životno važnu obavijest o izlasku nove markirane torbice«, reče Hazard. Alice ga razreže pogledom, ali na kraju nevoljko preda Julianu telefon.

»Jesi li znao da modna industrija doprinosi britanskoj ekonomiji s *pedeset milijardi funti*? Nije to samo nekakvo besmisleno gubljenje vremena«, reče Alice.

»Zbilja? Je li to točan broj?« upita Hazard, ironično se nacerivši.

»Dobro, da budem iskrena, ne mogu se sjetiti točnog broja, ali znam da je *jako velik*«, prizna Alice.

Caroline i Sophie (Julian nikad nije bio siguran koja je koja, ali nije ni mislio da je to previše važno) izmjenjivale su se u držanju Bunty na svojim koljenima i stalno izjavljujući kako je slatka.

»Zar ne da probudi želju u tebi?« upita jedna drugu.

»Samo zato što je na kraju sata mogu vratiti. Ne bih se nikad vratila onim neprospavanim noćima...« reče druga.

»... ili pelenama. I ispucalim bradavicama. Uh«, završi prva, pa se obje zavjerenički nasmiju.

Julian se nadao da nisu uznemiravale dragu Alice, koja je očito bila rođena majka i uživala je u svakom trenutku s prekrasnom Bunty, kao što je svatko mogao vidjeti iz njezinih postova na Instagramu.

»Dobro, razrede, imam vam nešto za objaviti«, objavi Julian, svojim najboljim najavljiivačkim glasom, trudeći se da ne pokaže koliko je zapravo uzbuđen. Bilo je više *cool* ako si kod takvih stvari flegmatičan. »Pridružiti će nam se fotograf iz časopisa *Evening Standard*, jer oni rade reportažu o meni i mojem praćenju na Instagramu. Molim vas, ignorirajte ih. Nisu zainteresirani za vas, nego za mene. Vi ste ovdje samo zbog pozadine i konteksta.«

»Bože moj, stvorili smo čudovište!« reče Hazard Alice, nedovoljno tiho da ga Julian ne bi čuo.

»Što smo mislili?« Julian izvuče svoj najbolji pogled ravnatelja škole i vježbao ga je na njima. Danas je Julian bio odjeven *fino*, odajući *hommage* jednome od najvećih - Ralphu Laurenu. Je li ga upoznao? Bio je siguran da jest. Kad je stigao fotograf s ekipom i kad su se počeli gurati oko njega, Julian je shvatio koliko mu se život promijenio u samo četiri mjeseca otkako je ostavio *Bilježnicu neizgovorenih stvari* upravo na ovom mjestu, i u dva tjedna otkako je započeo »ljuljati svijet Instagrama« (to su bile riječi *Standarda*, ne njegove, razumijete to).

Ništa od ovoga Julianu nije bilo novo. Imao je čudan osjećaj da je zaokružio puni krug i stigao upravo tamo gdje je uvijek trebao biti - u središtu pažnje. Petnaest godina nevidljivosti osjećao je gotovo kao da su se dogodile nekome drugom. Imao je prilično neugodan osjećaj da postoji jedino u oku promatrača i da, kad ga se prestane primjećivati, on zapravo prestane *postojati*. Je li zbog toga bio užasno plitak? I ako jest, je li bilo važno? Svi koji su ga željeli intervjuirati i koji su mu slali pozivnice za zabave i prikazivanja i modne revije nisu tako mislili. Mislili su da je prilično izvanredan. I bio je, zar ne?

Što bi Mary mislila da ga sad vidi? Bi li bila oduševljena što je ponovno onaj stari? Ako je potpuno iskren, pretpostavio je da ne bi. Mogao ju je vidjeti, kako koluta očima i drži mu lekciju o tome što je stvarno i autentično, a što je obično napuhavanje. Sjećanje na jednu od tih njezinih lekcija inspiriralo ga je za naslov njegove bilježnice. Bilježnice koja je sve promijenila.

Sjedio je na rubu jednog od stolova, prekriženih nogu i opušteno se naslonivši, kao što je fotograf zahtijevao. Zurio je u daljinu, kao da razmišlja o stvarima daleko učenijim i više umjetničkim nego obični smrtnici. To je bio jedan od njegovih poznatih pogleda. Brinuo se da je možda zaboravio kako se to sve radi, ali pokazalo se da je to poput vožnje biciklom. Je li on ikad vozio bicikl? Pa valjda jest! Sa stilom, naravno.

»Juliane?« reče Riley. »Znam da smo ovdje samo zbog *pozadine i konteksta*« - zazvučao je malo iznervirano - »ali misliš li da bi mi mogao malo pomoći s perspektivom?«

»Julian je izgubio svoju perspektivu, bojim se, Riley«, reče Hazard. Julian se smijao zajedno s cijelim razredom. Bilo je važno biti viđen kako se smiješ samom sebi. Njegovi prijatelji nikad nisu morali živjeti pod lupom javnosti. Nisu razumjeli pritisak.

Kad su svi, a i fotograf, završili, Benji ih je pozvao iz kuhinje.

»Ima wonton juhe ako netko ostaje na večeri. I okruglice od račića. Sve načinjeno mojom svijetlom rukom«, reče muškarac, čije se velike, pjegave ruke, s izgrizanim noktima, nikad ne bi mogle opisati kao svijetle.

»Ne brinite. Sigurno za jesti. Ja sam ga naučila«, doda gospođa Wu.

Hazard

HAZARD JE UŽIVAO raditi u Maminom malom pomagaču. Što je više brbljao s majkama o njihovim različitim ovisnostima - o heroinu, *cracku*, kokainu, metamfetaminu - sve mu je jasnije postajalo koliko su mu slične. Razmjenjivale su savjete o tome kako se nositi sa žudnjom za drogom i natjecale su se koja će ispričati najšokantniju priču iz svojih »mračnih dana«.

»Odlično napravljeno, ekipa! Fin, Zac, Queenie, pospremite!« reče Hazard današnjoj ekipi »pomagača«, starih između četiri i osam godina, koji su ga posvuda slijedili, čekajući da im dade upute. Kopaње rupa ovdje, sijanje sjemenja ondje, lišće u vrećama posvuda. Podijelio im je vreće za smeće za sav korov što su ga počupali iz sadnica s cvijećem. Šest je očiju zurilo u njega, kao da je on osoba na koju se treba ugledati i oponašati je. I, iako se zbog toga osjećao toliko bolje u vezi sa samim sobom, istovremeno ga je strašno plašilo. Nije ih smio iznevjeriti. Dovoljno su već bili iznevjereni.

»Fin, prijatelju! Ovamo!« reče Hazard, čučnuvši na istu razinu s dječaćićem koji je dotrčao, crvenih obraza i prljav.

»Nemoj reći Queenie da sam je cinkao, ali prije nego odeš kući, provjeri džepove kaputa zbog puževa.«

Hazard je čak razgrabio svoju gotovo istopljenu uštedevinu kako bi kupio male tačke i nekoliko grablji i lopatica dizajniranih za male ruke. On nikada nije proveo puno vremena s djecom. Svakako nije bio tip osobe kojoj su drugi pružali svoje bebe da ih drži u naručju, ili kojega su ikad zvali da ih čuva, ali sad je bio zapanjen koliko je uživao s njima. Zaboravio je kako cijeliti svakodnevne posebne trenutke, poput čaše ocijeđene naranče nakon nekoliko sati napornog kopaња, ili kako uživati u građenju farme crva i u utrkama puževa.

Hazard je bio iscrpljen nakon cjelodnevnog vrtlarenja. Ali taj umor bio je *dobar* umor. Iskren umor. Mišići su ga boljeli nakon sati vježbanja, a tijelo mu je čeznulo za dugim, dubokim snom. I, bilo neusporedivo s nekadašnjim umorom - otrovnim, nervoznim i dotrajanim, nakon trideset šest sati neumornog partijanja, a budnim te održava koktel kemikalija.

Bio mu je divan osjećaj povezanosti s prirodom. Ovo mu je bio prvi posao u životu koji je osjećao *stvarnim*. Stvarao je nešto, uzgajao, poboljšavao i činio

dobro. No, ipak nije mogao nastaviti raditi besplatno, jer bi postao beskućnik. Da bar nije tolik novac koji je zaradio provukao kroz nos. Ipak, barem je prestao dok još ima nosinu. Jedan od njegovih prijatelja, jednom je na sastanku kihnuo u maramicu i polovica nosa završila mu je u ruci. Ignorirao je šok na licima klijenata i nastavio s prezentacijom. U to vrijeme, Hazard je to smatrao klasom za sebe.

Izvadi posjetnicu koju mu je prošli tjedan dala žena na ulici. Hazard nije bio nesvjestan uzburkanosti koju su on i njegovi australski suradnici pobuđivali u Maminom malom pomagaču. Znao je da popularnosti nije pridonosio sam njihov izgled, već i sunčana, vedra, otvorena priroda Australaca, koji su ih već svojim naglaskom u mislima mogli odvesti na plažu, pustinjske čistine i na druženje s koalama, što je bila dobrodošla suprotnost tmurnom i čemernom Londonu.

Hazard je proveo poslijepodne ispitujući Rileyja i Bretta u vezi s australskom zajednicom u Londonu. Pokazalo se da je London pun Australaca koji su, zbog povezanosti s Commonwealthom, mogli putovati uz vizu za radni odmor. Mogli su, legalno, raditi u Velikoj Britaniji do dvije godine - pod pretpostavkom da nađu posao.

Što ako bi, pomislio je Hazard, on i Riley uvježbali neke od njih u Maminom malom pomagaču, a onda bi oni mogli preuzeti plaćeni posao u vrtovima Fulhama, Putneyja i Chelseaja? U Londonu je ionako bilo mnogo vrtlarskih tvrtki, znao je to, no njegova bi imala jedinstvenu prodajnu atraktivnost, *a raison d'être*. Nazvao bi je *Aussie Gardeners*.

Naravno, morao bi je reklamirati. Ono što je zbilja trebao bio je netko sa sposobnošću dopiranja do tisuća žena, po mogućnosti na lokalnom području, a priličnom količinom novca. A jednu od njih je i imao, pod nosom - *Alice*. Samo jedan ili dva posta na Instagramu, koji prikazuju njega, Rileyja i Bretta kako crnče u vrtu, i davanje detalja o kontaktu s njima, i bez sumnje će biti preplavljeni ponudama. Bio je siguran da će Alice cijeliti smisao za karmu - oni su pomogli njoj (i nastavit će to raditi), i sad ona može pomoći njima. Sve se vraća, sve se plaća.

Možda bi im Julian mogao dizajnirati letak koji bi onda mogli staviti ljudima u poštanske sandučiće. Iako, činilo se da Julian više nema puno vremena za njih, otkako su ga usisali u tu crnu rupu što se zvala svijet mode. Što ih je spopalo da mu idu praviti stranicu na Instagramu?

Što je više mislio o tome, to ga je više uzbuđivala zamisao o vlastitom biznisu. Mogao bi biti poput Monice! *Što bi Monica učinila?* postala je njegova nova mantra, u nastojanju da postane pažljiviji, osjetljiviji, pouzdaniji. Pred njim je bio dug put.

Hazard otvori vrata svoje zgrade, žustro brišući cipele na otiraču, da ne bi unio zemlju u sjajni, čisti ulaz. Moderan, staklom obložen blok stanova, okruženih uređenim vrtovima i s dvadesetčetverosatnim dežurstvom vratara, vrištao je »uspješan trgovac«, a ne baš »vrtlar«. Jedne večeri ostavio je svoj vrtlarski alat u

ulazu nekoliko sati. Kad se vratio, čekala ga je poruka: RADNICI: NE OSTAVLJAJTE ALAT OVDJE! MAKNITE GA ILI ĆE VAM BITI ODUZET!

On baci pogled prema otvorima poput onih za golubove u kojima je bila pošta stanara. U njegovoj je, uz uobičajene reklame i račune, bilo i pismo koje bi njegova majka opisala kao »ukrućeno« (zbog čega su se on i njegov tata uvijek cerekali, a ona se pravila da ne razumije zašto): kvalitetna koverta u kojoj je bilo nešto teško. Pozivnica.

Hazard ju je otvorio dok se uspinjao stepenicama. Prekrasnim, graviranim rukopisom pisalo je:

Daphne Korsander i Rita Morris

pozivaju vas na

proslavu svojeg braka

u subotu, 23. veljače 2019., u 11 sati,

u crkvi Svih svetih, Hambledeore

i nakon toga u Old Vicarage

RSVP

U GORNJEM LIJEVOM uglu, nalivperom je pisalo *Gospodin Hazard Ford plus gost.*

Dakle, Daphne i Rita otkrile su se uz orkestar! Kako dobro za njih. Pitao se kako je Roderick primio tu vijest. Nadao se da se nije uzrujavao zbog svog oca i govorio kako se okreće u grobu. A nisu baš ni gubile vrijeme. Dvadeset treći veljače bit će već za tri tjedna. Pretpostavio je da je u njihovim godinama razumno ne odugovlačiti.

Hazard je bio u sukobu sa samim sobom. U jednu ruku, očajnički je želio proslaviti sa svojim prijateljima s otoka, ali u drugu, još nije bio ni na jednoj zabavi trijezan, a pogotovo na *vjenčanju*, s tradicijom cjelodnevnog pijenja. A sad je bio čist i trijezan već puna četiri mjeseca. Pa valjda je sad siguran. Može sebi vjerovati. Nitko iz njegovog prijašnjeg društva neće biti na Daphneinom i Ritinom vjenčanju.

Ponovno pogleda na ono što je pisalo u uglu. *Plus gost.* Koga bi, za ime svijeta, mogao pozvati? Bilo koja od njegovih bivših cura vratila bi ga na staro brže nego bi stigao reći »Živjeli!« No, nije mislio da je dobra ideja da ide sâm. Morao je povesti nekoga tko će ga držati na uzdi.

Hazard sjedne na svoj krem kožnati kauč, skine čizme i protegne prste na nogama, nabravši nos na nepogrešivi smrad nogu koje su se dobro oznojile od

posla. Na putu kući, uzeo je primjerak *Evening Standarda* da bi pročitao članak o Julianu. Na sredini stranice bila je njegova fotografija, ona gdje sjetno zuri u daljinu, sasvim ne nalik Julianu kojega je on poznavao. Intervju je bio pretjeran i pomalo ljigav. Pokrio je sve, od Julianovog gubitka nevinosti sa šesnaest godina, na Shepherd Marketu, s prostitutkom, a što mu je otac platio kao dar za šesnaesti rođendan, do trenutka kad je postao zvijezda društvenih mreža sa sedamdeset devet godina. Tu je bio uključena i dugačka priča o Julianovu velikom prijateljstvu s Ralphom Laurenom, koji je - ispostavilo se - cijelu kolekciju temeljio na Julianovu ekscentričnom engleskom stilu, nakon što su njih dvojica zajedno prošli sve seoske vinarije, pubove i terene za kriket u Dorsetu. Svaki dan si mogao naučiti nešto novo o Julianu.

Riley

KAD JE RILEY stigao do Admirala, tamo je bila samo Monica.

»Gdje su svi?« upita on. »Znam da Hazard završava vrt u Flood Streetu, ali mislio sam da će ostali biti ovdje.«

Monica pogleda na sat.

»Sad je pet i dvadeset. Možda nitko drugi neće doći. Kako čudno. Koliko znam, Julian nikad nije propustio petak, osim na Novu godinu. Čak i kad je jedva izlazio iz svoje kuće, ovamo je dolazio svaki tjedan. Nadam se daje dobro.«

Riley izvadi svoj telefon i otvori Julianovu stranicu na Instagramu. »Ne brini. I više je nego dobro. Pogledaj.«

»Pa, dovraga, je l' ti znaš da je ovo s njim Kate Moss? I gomila samozadovoljnih modnih tipova, koji piju mohito u Soho Farmhouseu. Mogao je spomenuti da odlazi iz grada«, reče Monica, zazvučavši pomalo kao mrzovoljno dijete. Na kraju krajeva, Julian je bio odrasla osoba. Nije morao od njih tražiti dozvolu da ode na vikend i druži se s poznatim ljudima. »E da, kad već govorimo o Julianu, shvatila sam da imamo sat slikanja četvrtog ožujka, a tad je petnaesta godišnjica Maryine smrti.

Pomislila sam da bi to Julianu možda bilo teško, pa mi je palo na pamet da mu napravimo neku vrstu zabave sjećanja na nju. Što ti misliš?«

»Ja mislim da si ti jedna od najpažljivijih osoba koju sam ikad upoznao«, odgovori Riley, koji nikad nije bio tip čovjeka koji se suzdržava ili igra igre. »I mudra. Kako samo zapamtiš takve datume? Ja se jedva sjetim svog rođendana.«

Monica porumeni, zbog čega je izgledala manje strogo, i zapravo prilično dražesno. I sad kad među njima više nije bilo tajni, Riley se osjećao lakše i više kao onaj stari. I tako, nagnuo se prema njoj i poljubio ju je.

Uzvratila mu je poljubac. Nesigurno, ali to je bio početak.

»Malo se čudno osjećam u vezi ljubljenja na groblju. Ti ne?« upita ga. Ali on se smiješio.

»Nešto mi govori da je tijekom godina Admiral vidio i mnogo gore stvari«, odgovori Riley, primaknuvši joj se bliže i stavivši joj ruku oko ramena. »Zar ne

misliš da su Julian i Mary ovdje... znaš već« - on značajno podigne obrve - »u nekom trenutku tijekom godina. Možda u ludim šezdesetima?«

»Fuj, ne!« reče Monica. »Mary to nikad ne bi učinila! Ne na groblju!«

»Nisi je poznavala, Monica. Ona je bila primalja, a ne svetica. Možda je imala i malo zločastu stranu. Pa moraš to, kad si u braku s Julianom, ne?«

On se nagne prema Monici, a tijelo, koje je zapamtilo njihove dodire, stopi se u jedno poput poznate slagalice. On je pokušao ponovno poljubiti, ali ona ga odgurne, nježno, ali odlučno.

»Riley, ne ljutim se više«, reče. »Zbilja mi je drago što smo prijatelji. Ali, iskreno, koja bi bila svrha? Ti ćeš uskoro otići, pa mi onda nema smisla išta započinjati, zar ne?«

»Monica, zašto bi sve moralo imati *svrhu*? Zašto sve mora biti dio nekakvog plana? Ponekad je najbolje pustiti da stvari teku prirodno, da rastu poput divljeg cvijeća.« S ovom je rečenicom bio prilično zadovoljan. Zvučao je poput pjesnika.

Ilustracije radi, Riley pokaže prema skupini savršenih bijelih pahuljica, koje su se izdizale nad smrznutim tlom.

»Riley, to je predivno«, reče ona. »Ali ne želim opet biti povrijeđena nakon što se upustim u vezu koja po samoj svojoj prirodi ima brzi kraj. Život nije tako jednostavan kao *vrtlarjenje!*«

»Zar zbilja nije?« upita Riley, koji je postajao pomalo frustriran, a sad ga je još i povrijedila nazvavši njegovu profesiju »jednostavnom«. Njemu je sve to bilo tako očito. Ona se sviđala njemu. On se sviđao njoj. U čemu je bio problem? »Zašto da jednostavno ne pustimo, pa dokle ide? Da plovimo niz rijeku. Ako ne želiš da se rastanemo u lipnju, uvijek možeš poći sa mnom.« I čim je to izgovorio, shvati kako je to sjajna ideja. Njih dvoje bili bi savršeni suputnici (s pogodnostima, nadao se). On bi bio zadužen za zabavu, a ona za kulturu.

»Ne bih mogla otići s tobom, Riley«, reče ona. »Ovdje imam odgovornosti. Imam svoj posao. Zaposlenike, prijatelje, obitelj. A i što s Julianom? Vidiš što se dogodilo kad smo ga zadnji put ostavili samog nekoliko dana - gotovo je umro od pothlađenosti.«

»Lako je, Monica«, reče Riley, koji je zaista mislio da jest. Na kraju krajeva, on je ostavio cijeli svoj život s druge strane svijeta i jedva se osvrnuo za njim. »Pronaći ćeš nekoga da vodi kafić umjesto tebe nekoliko mjeseci. Prijateljima i obitelji ćeš nedostajati, ali bit će oduševljeni što si se odlučila za pustolovinu. A što se tiče Juliana - izgleda da je u zadnje vrijeme skupio tisuće i tisuće novih »prijatelja«. Mislim da se ne moramo brinuti za njega.«

Monica mu pokušala proturječiti, ali on je prekine. »Kad si zadnji put vidjela išta od svijeta osim Fulhama i Chelseaja? Jesi li ikad sjela na vlak a da ne znaš kamo će te odvesti? Ili naručila s menija neko jelo čiji ti naziv čudno zvuči, tek da probaš nešto što nisi očekivala? Jesi li ikada spavala s nekim zato što si to *željela*, a ne zato što je to dio tvojega životnog plana?«

Monica je šutjela. Možda je dopro do nje.

»Hoćeš li barem razmisliti, Monica?« upitao ju je.

»Da. Da, hoću. Obećavam.«

Zajedno su hodali prema izlazu s groblja. Monica zastane pokraj nadgrobne ploče s lijeve strane, pogne glavu i promrmlja nešto ispod glasa. To je sigurno grob nekog njezinog rođaka. On pročita natpis.

»Tko je Emmeline Pankhurst?« upita on.

Ona ga pogleda jednim od onih svojih pogleda. Onih koje nije volio. Ali ništa ne reče.

Tako često, s Monicom se osjećao kao da pada na ispitu za koji nije ni znao da ga polaže.

Monica

MONICA I *JEST* razmišljala o tome. Puno. Sviđala joj se ideja koju joj je opisao Riley i pitala se bi li ona *mogla* biti ta djevojka. Je li bilo prekasno da počne živjeti svoj život s potpuno drukčijom skupinom pravila? Ili, zapravo, sasvim bez pravila?

Nikad nije uzela slobodnu godinu da bi putovala Europom. Previše je žudjela za upisom na Cambridge. Bilo je toliko gradova koje bi željela posjetiti. A onda, tu je bio i Riley - najljepši muškarac s kojim je ikad izlazila, ili ga čak srela. I bio je tako pažljiv i vedar. Ići bilo kamo s Rileyjem bilo je kao nositi ružičasto obojene naočale - sve je izgledalo toliko bolje.

Zar je zbilja bilo važno što nikad nije čuo za Emmeline Pankhurst?

Nije željela nastaviti razgovor, objašnjavati mu da je Emmeline bila najpoznatija od svih sufražetkinja, i to zato što se moglo dogoditi da Riley nikad nije čuo ni za sufražetkinje. A to bi ipak bilo malo teže za progutati.

Ali on je *Australac*, podsjeti ona samu sebe. Možda povijest feminizma nije bila velika stvar u Australiji. Oni su ženama dali pravo glasa još 1902.

Ona ugleda Hazarda, kako sjedi u knjižnici za velikim stolom, prekrivenim papirima.

»Opet tu radiš, Hazard?« upita ga ona.

»O, bok, Monica! Aha. Nadam se da se ne ljutiš što sam zauzeo toliko mjesta. Malo sam usamljen kad radim kod kuće. Fali mi užurbanost ureda. A ovdje je i kava bolja.«

»Nema na čemu. Iako, sad ću zatvoriti. No, ti možeš ovdje ostati malo duže, dok ja ne počistim i sredim blagajnu.«

Monica iskrene vrat da vidi što Hazard radi.

»Mogu li ti pokazati što sam radio?« upita on. »Bilo bi mi drago čuti tvoje mišljenje.« Monica približi stolac. Voljela je davati mišljenja.

»Dizajnirao sam ove letke, gle, za Aussie Gardeners. Stavili smo ih u gotovo sve poštanske sandučice u Chelseaju i Fulhamu. Danima smo radili.«

»Izvanredni su, Hazard«, reče ona, iskreno impresionirana. »Jeste li dobili dobar odaziv?«

»Aha. A Alice je neke slike stavila na Instagram, i bila je gomila zainteresiranih.«

Monica se upita jesu li interes pobudili radnici, a ne posao, ali onda se strogo prekori. Seksualna objektivizacija išla je u oba smjera.

»Imam dovoljno posla, Rileyja i pet Australaca koje mi je Riley pomogao obučiti, da me drži zauzetim najmanje dva mjeseca. A, ako napravimo dobar posao, glas će se pronijeti, i nakon toga će dolaziti još više projekata za nas.«

»A jesi li napravio procjenu primitaka i izdataka?« upita Monica. »Imaš li ciljnu profitnu mrežu na umu?«

»Da, naravno. Želiš li vidjeti moj poslovni plan?« upita je Hazard. A ona je to zaista htjela. Bilo je malo toga što je Monica voljela više od dobrog poslovnog plana. A Hazardov je, čak i u Monicinim kritičnim očima, bio jako dobar. Istina, predložila je neke promjene i poboljšanja, naravno.

»Nemoj zaboraviti da, kad ti promet bude iznad osamdeset pet posto, trebaš nabaviti fiskalni identifikacijski broj«, reče Monica. »A jesi li se već registrirao na popisu tvrtki?«

»Ne. Je li to teško napraviti?« upita on.

»Niti malo. Ne brini, pokazat ću ti.« Monica shvati da joj se Hazard zapravo počinje sviđati. Je li moguće da ga je pogrešno procijenila? Obično je bila dobra u procjenjivanju ljudi.

»Hej, Monica, moram ti reći, mislim da još *nikad* nisam vodio ovakav razgovor s jednom atraktivnom ženom. Znaš, o poslu, bez očijukanja«, reče Hazard.

S atraktivnom ženom? Monica osjeti da bi upravo mogla odjenuti svoju feminističku pelerinu, ali sad se nije željela dati smetati. Je li zbog uživanja u tim riječima bila grozno plitka?

»Kad smo već kod društvenih događaja«, reče Hazard, što je bilo čudno, jer nisu govorili o tome. Monica mu je objašnjavala mnoge pogodnosti kodiranja bojom. »Prošli tjedan dobio sam pozivnicu za vjenčanje. Divna ljubavna priča - Rita i Daphne što sam ih upoznao na Tajlandu. Obje su u šezdesetim godinama i objema im je, koliko znam, lezbijstvo sasvim nešto novo.«

»O, to je krasno. Novi početak u životu. Ide li i Riley?« Monica se pitala hoće li je Riley pozvati.

»Ne. On je u Panamu bio možda dva ili tri dana, pa ih nije baš upoznao. Ovaj, nisam siguran ali bi li ti možda pošla sa mnom?« reče on, potpuno je iznenadivši, toliko da je ostala bez riječi. Zašto ona?

»Vidiš«, nastavi on, kao da joj čita misli, »osjećam da ti nešto dugujem. Ne samo za poslovni savjet, nego zato što sam zbog tebe na Koh Panamu mislio na druge stvari.«

Monica osjeti da se u njoj budi poznata ljutnja. Već je gotovo zaboravila da je za Hazarda bila poput igre, kad mu je bilo dosadno između masaža i vođenih meditacija u svojem lječilištu. Sad se sjetila. Koliko god je voljela vjenčanja, Monica nije mogla ne misliti kako će previše vremena provedenog s Hazardom staviti preveliki pritisak na njihovo prilično krhko novo prijateljstvo.

»Ovako ćemo«, reče Hazard, prije nego je dospjela uljudno odbiti, »igraš li backgammon? Možemo igrati za pozivnicu. Ako dobijem, ideš na vjenčanje kao moja gošća, a ako ti pobijediš, ne moraš ići. Osim, naravno, ako želiš ići.«

»OK«, reče Monica. »Prihvaćam.« Nitko je nikad nije pobijedio u backgammonu, i zasad će joj to pomoći u tome da ne mora donositi odluku.

Monicin kafić imao je policu s društvenim igrama za mušterije, i mogli su birati šah, dame, Trivial Pursuit, Scrabble i, naravno, backgammon, kao i neke klasike za djecu.

»Pokušavala sam naučiti Rileyja«, reče Monica, dok su postavljali ploču, »ali on više voli Monopoly.« Na trenutak pomisli da se Hazard zasmijuljio, ali ispostavilo se da je zakašljao.

Monica izvede početno bacanje. Šestica i jedinica. To je bilo jedno od njezinih najdražih otvaranja. Postojao je samo jedan logični način za odigrati ga - blokirati svoju izlaznu točku. Što je i učinila.

»Tako mi je drago što si to učinila«, reče Hazard, gotovo ispod glasa.

»Zašto?« upita ona. »To je dobar potez. Jedinu potez za to bacanje, po mom mišljenju.«

»Znam«, odgovori on. »Samo me podsjetio na dan kad sam posljednji put igrao. S jednim Šveđaninom, na Tajlandu. Nije bio dobar protivnik.«

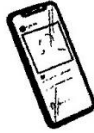
Nastavili su igrati, usredotočeno i u tišini, dostojni protivnici jedan drugome, jednako odlučni. Bili su na zadnjem izjednačenju, kad Monica baci kombinaciju za koju je odmah vidjela da će poslati jednu od Hazardovih kockica do ruba. To je bilo odlučujuće bacanje. Od toga se ne bi oporavio.

Prije nego je zbilja analizirala što radi, Monica pomakne drugu kockicu.

»Ha!« reče Hazard. »Propustila si priliku da me uništiš, Monica!«

»O, ne, kako sam mogla biti tako glupa«, odgovori Monica, udarivši se dlanom po čelu. Hazard baci duplu šesticu.

Izgleda da će ona ipak morati ići na to vjenčanje...

Alice

ALICE JE UPRAVO bila presvukla Bunty u prekrasnu, ručno šivanu ružičastobijelu starinsku haljinicu od @vintagestylebaby, i pripremila je za fotografiranje, kad se Bunty pokakala tako eksplozivno da joj je pobjeglo kroz rubove pelene i prekrilo joj leđa, gotovo do vrata.

Alice se skoro rasplakala. Pomislila je da bi ipak mogla snimiti Bunty. Okrenula bi je tako da se kakica boje senfa ne bi vidjela. Nitko ne bi znao. Ali Bunty se počela buniti zbog sjedenja u prljavoj peleni, i zavijala je poput vile glasnice smrti. Opet.

Alice je bila iscrpljena. Noćas se budila svaka tri sata. Svaki put kad bi joj uspjelo zadrijemati, Bunty bi joj dala upravo dovoljno vremena da se uhvati dubokog sna, a onda - kao da je znala - počela bi urlati za još hrane, poput pretjerano ovlaštenog, nezadovoljnog kupca u Savoyju.

Ona presvuče Bunty, podigne je i krene s njom u kuhinju. Možda će joj kofein pomoći?

Svaki put kad je Alice silazila stepenicama noseći svoje dijete, imala je istu viziju. Zamišljala je sebe kako se sapliće i pada niz popločene stepenice. U prvoj verziji, zadržala je Bunty u naručju, i završila na dnu, slučajno zgnječivši Bunty. U drugoj verziji, pustila je Bunty dok je padala, a onda gledala kako Buntyina glava udara u zid i ona se ruši na pod, beživotna.

Jesu li i druge majke cijelo vrijeme zamišljale različite načine na koje slučajno mogu ubiti svoje bebe? Zaspali dok ih hrane i ugušiti ih? Voziti sasvim iscrpljena i zabiti se u stup svjetiljke, zgnječivši poput harmonike stražnji dio auta u kojem je bila bebina sjedalica? Ne primijetiti da je dijete progutalo novčić, nepažljivo ispušten na pod, i da mu je lice poplavljeno?

Nije bila dovoljno odrasla ni dovoljno odgovorna da bi drugo ljudsko biće održavala na životu. Kako su je samo mogli pustiti da ode iz bolnice, s pravom živom bebom u naručju, a nisu joj dali priručnik s uputama za uporabu? Kako je to glupo i neodgovorno! Naravno, na internetu je bilo milijun svakakvih uputa, ali sve su bile kontradiktorne jedna drugoj.

Alice je donedavno bila prilično uspješna. Bila je direktorica financija u velikoj PR kompaniji, a otišla je kad je bila šest mjeseci trudna i odlučila je biti samo majka i influencerica na društvenim mrežama. Vodila je sastanke, imala prezentacije pred stotinama ljudi i planirala je globalne kampanje. No, sad se mučila s brigom za jedno malo dijete.

I bilo joj je *dosadno*. Beskrajna ponavljanja hranjenja djeteta, prematanja djeteta, punjenja stroja za pranje suda, vješanja opranog rublja, čišćenja površina, čitanja priča i guranja ljuljački uništavalo joj je mozak. A nikome to nije mogla reći. Kako bi @aliceinwonderland, sa svojim savršenim, ambicioznim životom na kojemu joj zavide, mogla priznati da joj se, iako ju je voljela više od vlastitog života, @babybunty često baš i ne sviđa? Zapravo, sam život joj se nije baš sviđao. Bila je prilično sigurna da se ona baš i ne sviđa maloj Bunty. I tko bi je mogao kriviti?

Alice gurne gomilu časopisa s fotelje u kutu kuhinje, napravivši mjesto da Bunty sjedne dok ona uzme lončić i ode uzeti mlijeko iz hladnjaka.

Začula je užasan vrisak. Bunty se uspjela pomaknuti s fotelje i, najprije glavom, pala je na tvrdi, popločeni pod. Alice potrči i podigne je, provjeravajući je li se povrijedila. Srećom, glava joj je završila na primjerku časopisa *Parenting Magazine*, koji joj je ublažio udarac. Bar su ti časopisi o roditeljstvu nečemu poslužili.

Bunty je zurila u nju, još jasnije komunicirajući bez korištenja riječi: *kakva si ti to beskorisna majka? Molim te, mogu li te zamijeniti za drugu? Nisam tražila da se za mene brine ovakva idiotkinja.*

Na vratima se začuje zvono. Alice ode do ulaznih vrata poput automata, avatara žene nekad poznate pod imenom Alice, ostavivši Bunty da urla na kuhinjskom podu. Bez riječi je zurila u svoju posjetiteljicu. Nije si mogla objasniti što ta žena ovdje radi? Je li ona zaboravila na neki dogovor? Bila je to Lizzie, jedna od dobrovoljki iz Maminog malog pomagača.

»O, jadna ti, dođi ovamo. Daj da te zagrlim«, reče ona. »Točno znam kako se osjećaš, pa sam ti došla pomoći s Bunty.« I prije nego je uopće dospjela zapitati se kako to da Lizzie točno zna kako se ona osjeća, našla se u čvrstom zagrljaju na ogromnim grudima, poput jastuka.

Alice je, prvi put otkako je donijela Bunty kući iz bolnice, plakala i plakala, sve dok Lizziena cvjetna bluza nije bila natopljena suzama.

Lizzie

LIZZIE JE OBOŽAVALA svoj dodatni posao u Maminom malom pomagaču, iako su joj plaćali samo troškove. Prošle godine napunila je šezdeset pet, i službeno je otišla u mirovinu, ali sjedenje doma samo ju je činilo debelom i sporom, a Jack, njezin muž, izluđivao ju je, pa su joj njezina dva dana ovdje bila najdraži dio tjedna.

Lizzie se cijeli život brinula za djecu - prvo kao najstarija od šestoro braće i sestara, onda kao dadilja, pa majka svojoj petorki i, najzad, kao sestra na porodiljnom odjelu, gdje je išla od jedne bogate majke iz Chelseaja ili Kensingtona do druge. »Lizzie je tako predivna! Dar od Boga!« govorile bi. »Sol zemlje!« - kao da to *zbilja* znači nešto drugo osim *ona nije kao mi, znate, ali vjerojatno joj možete vjerovati dovoljno da vam neće ukrasti srebrninu*.

Sada je upravo predala djecu njihovim različitim skrbnicima, uključujući i malenu Elsu, kojoj je vječito curio nos i imala je prljave noktiće, a čija je majka, kao obično, kasnila više od pola sata. Bilo je prilično zbujujuće što su imali registrirane tri Else. Taj film, *Snježno kraljevstvo*, bio je odgovoran za mnogo toga.

Lizzie ode uzeti kaput s vješalice u hodniku i primijeti, na podu, odmah ispod vješalice, blijedozelenu bilježnicu, poput onih u kakve su njezina djeca pisala računске zadatke. Vjerojatno je nekome ispala iz kaputa ili torbe. Ona je podigne. Na naslovnici je pisalo *Bilježnica neizgovorenih stvari*. Ona je gurne u svoju torbu. Netko će je sutra sigurno tražiti.

PROŠLO JE NEKOLIKO dana prije nego je Lizzie ponovno pomislila na matematičku bilježnicu. Pitala je nekoliko mama nedostaje li bilježnica njihovom djetetu, i nosila ju je sa sobom, čekajući da netko potvrdi da je njegova, ali to nitko nije učinio. I tako, s obzirom da je bila na itekako zasluženom odmoru uz šalicu čaja, izvadila ju je i pogledala. Pisalo je *Bilježnica neizgovorenih stvari*. Što to, za ime svijeta, znači? Ona nabrzinu prolista bilježnicu. Nije bilo nikakvih računa koje je očekivala, nego je u nju nešto napisalo nekoliko različitih ljudi.

Lizzie osjeti predivno treperenje očekivanja. Uvijek je bila radoznala. To je bila jedna od najboljih stvari kad si dadilja ili primalja - možeš naučiti gomilu različitih stvari o ljudima ako dobro pronjuškaš po njihovim ladicama s donjim rubljem. Čovjek bi pomislio da će biti malo maštovitiji pri skrivanju. A ova bilježnica izgledala je kao da krije *tajne*. Poput dnevnika, možda. Ona nikad nije ništa učinila s informacijama koje bi prikupila. Ponosila se time što je časna i pristojna. Samo su joj drugi ljudi bili fascinantni, to je bilo sve. Naslonila se u stolcu i počela čitati.

Koliko dobro poznajete ljude iz svoje blizine? Koliko dobro oni poznaju vas? Zna li uopće imena svojih susjeda? Ha! Zapravo, Lizzie je poznavala sve svoje susjede. Zнала im je imena, imena njihove djece i imena njihovih mačaka. Zнала je tko ne razvrstava smeće kako treba, znala je tko je imao najviše bračnih svađa, tko je imao vezu sa strane i tko je provodio previše vremena kod kladioničara. O svima je znala daleko više nego što bi oni željeli da zna. Bila je, a bila je i svjesna toga, poznata kao šaptač u kazalištu.

Julian Jessop.

Ponekad bi čula neko ime i zidovi oko nje bi nestali, poput promjene scene u kazalištu, i ona bi se našla u nekom drugom vremenu. Sada je bila u 1970. godini, na King's Roadu, sa svojom prijateljicom Mandy. Provodile su tada toliko vremena zajedno da su ih prozvali »Lizandmandy«. Imale su petnaest godina, odjenule su se posebno u mini-suknje, kosu začesljale prema otraga, a oči ocrtale crnom olovkom.

Gledale su kroz izlog fantastičnog studija Mary Quant, kad je skupina ljudi, u kasnim dvadesetima ili ranim tridesetima, krenula prema njima. Bili su *nemoguće* glamurozni. Tri muškarca nosila su najmodernije trapez hlače, a djevojka mini-haljinu, obrubljenu nekoliko centimetara više nego što su bile njihove suknje, krzneni kaput i *bose noge*. Javno! Kosa joj je bila raspuštena i padala joj je u neurednim kovrčama do struka, kao da je upravo ustala iz kreveta. Lizzie je bila sigurna da bi, kad bi joj se dovoljno približila, osjetila da miriši na seks. Nije da je Lizzie tada znala kakav miris ima seks, ali zamišljala je da bi mogao biti nešto kao *konzervirane sardine*. Jedan od muškaraca na ramenu je imao pravog papagaja.

Lizzie je bila svjesna da su joj usta širom otvorena.

»Bokte, Lizzie, znaš li ti tko je to?« reče Mandy. A onda, ne čekajući odgovor, »To je bio David Baily, fotograf, i Julian Jessop, slikar. Zar nisu prekrasni? Jesi vidjela kako mi je Julian namignuo? Je, kunem se da je.«

Do tog dana, Lizzie nikad nije čula za Juliana (iako to, naravno, nije priznala Mandy; nije joj htjela dati još jedan razlog da sebe smatra više *cool* od njih dvije), ali vidjela je njegovo ime nekoliko puta u godinama koje su slijedile, obično u tračerskim člancima u novinama. No, sad su prošla već desedjeća otkako nije čula ništa o njemu. Da je ijednom pomislila na njega, pretpostavila bi da je umro, od nečega tragičnog ali pomalo glamuroznog, poput predoziranja ili neke spolne

bolesti. A evo, on je i dalje ovdje, i još uvijek živi malo dalje niz ulicu, i piše u malu bilježnicu što ju je netko spustio ravno u njezino krilo.

Monica. Lizzie je i nju poznavala - bila je u njezinom kafiću i popila čaj i pojela kolač jednom ili dvaput kad je osjetila želju. Monica joj se sviđala jer, iako je bilo očito da je zauzeta, uvijek bi ljubazno zastala popričati s njom. Razgovarale su o lokalnoj knjižnici, ako se dobro sjećala, i kako je to Božji dar za zajednicu.

Točno je znala što je Monicin problem. Danas su mlade žene previše prigovarale. Kad je ona bila mlada, shvaćale su potrebu za smirenjem. Pronađeš mladića sličnih godina, obično nekoga čije je roditelje tvoja obitelj poznavala, i udaš se. On možda kopa nos dok vozi, ili izbjegava obaveze kod kuće da bi otišao u krčmu, ili nema pojma gdje se nalazi klitoris, ali shvatiš da ni ti vjerojatno nisi savršena, a prosječno dobar muž je bolji nego da uopće nemaš muža. Problem kod sve te nove tehnologije je da ljudi imaju previše izbora i jednostavno ne mogu donijeti odluku. Samo nastavljaju tražiti i tražiti sve dok jednog dana ne shvate da su im sva jajašca postala tvrdo kuhana. Monica bi trebala prestati gubiti vrijeme i prihvatiti se posla.

K vragu. Pauza za čaj joj je završila. Umirala je od želje za daljnjim čitanjem, ali to će morati pričekati.

»ŠTO TO ČITAŠ, Liz?«, upita Jack. Zazvučalo je kao mumljanje jer je još uvijek pokušavao kažiprstom izvaditi komadić piletine iz jednog od svojih stražnjih kutnjaka. Nije čudo da ga nije poljubila u usta već godinama. Ovih dana samo bi ga u prolazu kratko poljubila u tjele, gdje je bila već povelika čela, kao pristanište za helikopter.

»Samo nešto s posla«, odgovorila je, namjerno neodređeno. Čitala je Hazardovu priču. I njega je znala. Pretpostavila je da u Fulhamu ne postoje dva mladića imenom Hazard, a to je značilo da se on nedavno vratio s Tajlanda i radio je u vrtu u Maminom malom pomagaču. Bio je prilično zgodan, unatoč narasloj bradi. Lizzie obično nisu privlačili obrasli muškarci. Mislim, što su to skrivali? Osim brade.

Nije ga osuđivala zbog njegovog problema s ovisnošću. Znala je da ti se takve stvari jednostavno dogode. Ona je prošla kroz fazu kad je malo previše voljela kuhano vino, a da ne spominje loto kartice na struganje. A Jack je još uvijek pušio dvadeset cigareta John Player Special dnevno, što je bio ogroman trošak, i potpuno je ignorirao odvratne fotografije zacrnjenih pluća na svakoj kutiji.

Riley joj je zvučao kao drag momak, ali potpuno zbunjen. I njega je znala. On je bio jedan od zgodnih Australaca koji su radili s Hazardom. Umirala je od želje da sazna je li Hazard još uvijek uspio ostati trijezan, poučava li Julian i dalje slikanje, i je li Riley sredio stvari s Monicom. Ovo je bilo bolje nego serija *East Enders*.

Ostala joj je još jedna priča za pročitati. Tko je bio sljedeći? Ostavila je to za sutrašnji odmor na poslu.

LIZZIE SE UDOBNO smjestila za savršenu pauzu uz čaj u prostoriji za osoblje: fini crni čaj, dva kolača Jammie Dodgers, omiljena emisija na radiju i bilježnica u kojoj su nečije tajne. Kako bi njezina djeca rekla, ima li tu nečega što ti se ne bi sviđelo? Ona se udobno namjesti u svoj omiljeni naslonjač i počne čitati.

Moje ime je Alice Campbell. Možda me znate i kao @aliceinwonderland.

BINGO! LIZZIE JE imala *full house*. Znala ih je sve u ovoj bilježnici. I još više, točno je znala kako je bilježnica završila baš ovdje. Alice je bila lijepa plavuša koja im je pomagala pri skupljanju novca. Sjetila se kako se Archie, jedan od malih dječaćića, igrao s torbom što ju je Alice ostavila u hodniku, pod kaputima. Sigurno je on izvadio bilježnicu iz torbe i ostavio je na podu.

Lizzie je uvijek bila malo zabrinuta kad bi se Alice pojavila u Maminom malom pomagaču, jer se bojala da će se druge majke možda osjećati nedostojno. Uvijek je bila tako savršeno odjevena, tako očito imala sve pod kontrolom, bila je toliko drukčija od majki kojima su oni pomagali, a koje su obično bile kaotične i neprestano u mucu. Iako, Lizzie se znala zapitati koliko je toga što je vidjela na Alice bila samo fasada. Ponekad bi njezin pažljivo oblikovan, strogi naglasak tek malo zašepao, otkrivajući sjene mnogo šarenijeg i pristupačnijeg. Ona nastavi čitati.

Iako, ako me pratite, zapravo me uopće ne poznajete, jer moj stvarni život i onaj savršeni koji vi vidite sve se više razdvajaju. Što mi život postaje neuredniji, to jače čeznem za lajkovima na društvenim mrežama da me uvjere kako je sve u redu.

Nekad sam bila Alice, uspješna PR djevojka.

Sada sam Maxova žena, ili Buntyina mama, ili @aliceinwonderland. Osjećam se kao da svatko ima dio mene, osim mene same.

Zbilja sam umorna. Umorna sam od neprospavanih noći, hranjenja, presvlačenja pelena, čišćenja i pranja. Umorna sam od toga što provodim sate dokumentirajući život kakav bih željela imati, i odgovarajući na poruke stranaca koji misle da me poznaju.

Volim svoju djevojčicu više nego sam ikad mogla zamisliti da je moguće, ali svaki dan je iznova razočaram. Ona zaslužuje majku koja stalno osjeća zahvalnost za život koji dijele, a ne onu koja stalno pokušava pobjeći u virtualni svijet koji je mnogo ljepši i s kojim se može nositi mnogo bolje nego s onim stvarnim.

Željela bih da nekome mogu reći kako se osjećam, i da ponekad samo sjedim u krugu na satu glazbe za bebe i sve što želim je da mogu šakom udariti glupi ružičasti tamburin. Baš jučer, na satu plivanja za bebe, osjetila sam gotovo nekontrolirani poriv da potonem na dno bazena i duboko udahnem. Ali kako mogu priznati da je @aliceinwonderland samo prijevara?

O, ALICE. I prije nego je postporođajna depresija bila »in«, žene u Lizzienoj obitelji i društvenom krugu poznavale su njezine znakove. Još onda kad je Lizzie rodila svoje prvo dijete, sve bake i djedovi, tete, stričevi, kumovi i prijatelji okupljali bi se oko nove mame. Nudili bi joj da će pričuvati dijete, donijeti složenice i pomoći joj oko kućnih poslova, što je pomagalo da se smanji tjelesni, emocionalni i hormonalni šok nakon porođaja.

A evo, Alice je mislila da sve mora sama, i očajnički se trudila da sve izgleda savršeno.

Čim joj je smjena završila, Lizzie je potražila Aliceinu adresu u bilježnici s kontaktima. Alice je trebala *profesionalku*.

Hazard

HAZARD JE NA jedan dan posudio minibus od Maminog malog pomagača. Otkrio je da Monica nikad nije naučila voziti, s obzirom da je život provela u Londonu koji je imao gomilu opcija javnog transporta, a kako je selo gdje je bilo vjenčanje bilo kilometrima udaljeno od bilo kakve stanice, on je glumio vozača. Jedna od mama na stražnji dio autobusa stavila je veliki znak na kojem je pisalo HAZARDNA VOŽNJA, što je bilo da umreš od smijeha. Ne baš.

Skrenuo je na dvostruke žute linije ispred Monicinog kafića i potrubio.

»Jesi li danas stavio na sebe svoje hazarde, Hazarde?« reče Monica. *To* još nikad nije čuo. On zazviždi polako, kao kad zavija vuk.

»Monica, izgledaš kao zlatica! Izuzetno seksi zlatica!« reče on, dok se ona popela na suvozačko mjesto, odjevena u svijetlo-žutu ravnu haljinu i isto takav šešir široka oboda. »Mislím da te još nikad nisam vidio da nosiš ijednu drugu boju osim crne, bijele ili mornarski plave.«

»Eto, ponekad se volim potruditi«, odgovori ona, a njemu se učini sretnom. »A pogledaj sebe, u tom šminkerskom jutarnjem odijelu. Čak si potkresao bradu, ako se ne varam.« Riječ »brada« izgovorila je na način koji je ukazivao na ironiju. »Evo, uzela sam kavu za van. Tvoja je velika s punomasnim mlijekom. Znam da sam u pravu«, reče ona, pokazavši na smeđu papirnatu vrećicu u svojim rukama.

»Savršeno, hvala ti«, reče on, neobično ushićen što je zapamtila kakvu kavu naručuje. »A ja imam voćne bombone Rowntree's. Samo se posluži. Ne ustručavaj se - kupio sam obiteljsko pakiranje, s onima koje su u obliku malih komadića voća. Te sam uvijek volio.«

Vozeći se cestom M3, opustili su se i počeli čavrljati.

»Jesi li uzbuđena?« upita on.

»Ne posebno. Vjenčanja su mi uvijek malo depresivna. Brak - to je samo komad papira, a statistike o broju razvoda su šokantne. Iskreno, sve je to gubitak vremena i novca.«

»Stvarno?« upita on, iznenađen.

»Ne, naravno da ne stvarno! Pročitao si moju priču, zar ne ? Ništa ne volim više od sretnog kraja i lijepog pravog vjenčanja.«

A onda, ničim izazvana, Monica reče, »Hazarde, žao mi je što sam se tako odnosila prema tebi kad si stigao. Bilo mi je neugodno. I mislila sam da si samo lijeni klinac s nasljedstvom, koji se voli igrati s tuđim životima, osjećajući se superiorno.«

»Uh. Nije čudo da si me mrzila«, reče Hazard. »Zapravo, uvijek sam sam zarađivao novac. Roditelji su mi solidna srednja klasa, ali svaki peni svoje uštedečine čuvali su da bi me poslali u finu privatnu školu, gdje su me nemilosrdno zafkavali jer sam bio jedini dječak čija je kuća imala broj, a ne ime, i koji se u avionu vozio u ekonomskoj klasi.«

»A što si radio prije ovog biznisa s vrtlarenjem?« upita Monica.

»Radio sam u središtu grada. Bavio se trgovinom. Sad pretpostavljam da sam tu karijeru odabrao jer mi je već bilo zbilja dosta da sam uvijek najmanje bogata osoba u prostoriji. Pretpostavljam da nisi pročitala moju priču u bilježnici, zar ne? Riley ti nije rekao?«

»Ne, Riley je prilično osjetljiv kod takvih stvari. Ostavio je tebi da mi kažeš. Dakle, što si napisao, ako te smijem pitati ? Ti si, na kraju krajeva, pročitao *moju* priču.«

»Ovaj, napisao sam kako mi je dosta grada, kako si uzimam nešto vremena da sve raščistim u glavi i kako želim pronaći karijeru gdje mogu više dati i koja me više ispunjava«, reče on, što je bila čista istina, ali nikako ne i *cijela* istina. U minibusu se pojavio ogromni slon, sjeo je među njih i pritiskao je mjenjač. No, Monica je bila zadnja osoba na svijetu s kojom je želio raspravljati o svojoj ovisnosti. Bila je tako pristojna i čista i sjajna, a govoriti o tome značilo bi sve uprljati. Zbog Monice se osjećao kao bolja osoba i nije se želio podsjećati da to nije. Pretpostavljao je da ona nikad u životu nije povukla nijedan dim *jointa*. I to je bilo dobro.

»A sad si je i pronašao! Časna riječ, ta bilježnica stvara čuda. Pogledaj Juliana, sa stotinama novih prijatelja, i sad sebe s uspješnim novim poslom. Zavidljena sam kako si to sve tako brzo izgradio. Napravio si izvrstan posao.«

Hazard je sjao od ponosa. Nije bio naviknut da se osjeća dobro zbog samoga sebe, ili primati komplimente drugih ljudi.

»Eto, bar jednom sam se potrudio napraviti sve baš kako treba. Kao što ti radiš. Ti si zbilja dobra poslovna žena - kreativna, marljiva, a i sjajna si šefica. Uz to, imaš svoje principe.« Je li sad malo pretjerivao? Hazardu se uvijek činilo da se malo previše trudi s Monicom. Nije bio siguran zašto; to mu uopće nije bilo nalik.

»Kako to misliš?« upita Monica.

»Pa, naprimjer, ako te mušterija zbilja jako razljuti, pljuneš li joj u hranu? Samo da joj se osvetiš?« upita Hazard. Monica je izgledala zgroženo.

»Naravno da ne! To bi bilo strašno nehigijenski i, najvjerojatnije, nelegalno. A ako nije nelegalno, onda bi itekako trebalo biti.«

»A ako ti neka hrana slučajno padne na pod u kuhinji, ali tako da je prava strana gore, staviš li je samo natrag na tanjur ili je baciš?«

»Ne možeš hranu koja je bila na podu staviti natrag na tanjur! Pomisli na bakterije«, reče Monica.

»Eto vidiš. Imaš standarde.«

»A ti ih nemaš?« upita ona.

»O da, naravno, da imam. Ali su *niski*. Jedva malo iznad tla.«

»Hazarde«, reče Monica, zagledavši se u upravljačku ploču, »voziš prebrzo.«

»Oh, oprost«, odgovori on, značajno nagazivši na kočnicu. »Bojim se da imam sitan problem s *pravilima*. Pokažeš mi pravilo, ja ga želim prekršiti. Nikad nisam unutar ograničenja brzine - doslovno i metaforički.«

»Zbilja smo potpune suprotnosti, zar ne?« reče Monica. »Ja, recimo, uvijek volim dobra pravila.«

»Žuti auto«, reče Hazard, prestigavši drečavi Peugeot 205 - Monica je zurila u njega, sasvim zbunjena.

»Tvoja obitelj nikad nije igrala »žuti auto«?« upita on.

»Ovaj, ne. Kako se to igra?«

»Pa, svaki put kad vidiš žuti auto, kažeš »žuti auto«, objasni Hazard.

»I kako onda pobijediš?« upita Monica.

»Nitko tu zapravo ne pobjeđuje«, reče on, »jer igra nikad ne završi. Samo se nastavlja, zauvijek.«

»To baš i nije intelektualno poticajno, zar ne?« reče Monica.

»Pa kako ste se onda vi zabavljali u autu na obiteljskim putovanjima?« upita Hazard.

»Ja sam imala bilježnicu i zapisivala sam brojeve registarskih pločica auta koje smo prošli«, reče ona.

»Zašto?« upita Hazard.

»Za slučaj da neki od njih opet vidim.«

»I jesi li?«

»Ne«, reče ona.

»A eto, mislim da ću se ja ipak držati žutog auta, hvala lijepo. Onda, je li ona bilježnica i tebi učinila čudo?«

»Zapravo i jest«, odgovori ona. »Na neki način, spasila mi je posao. Satovi slikanja koje smo započeli doveli su do mnogo različitih tjednih večernjih događaja, a onda su Alice i Julian stalno spominjali kafić na Instagramu i to mi je dovelo gomile novih mušterija. Možda ću čak trebati zaposliti novog

konobara. Prije nego sam pronašla bilježnicu, mislila sam da će mi banka već dosad povući ručicu i da ću izgubiti kafić, zajedno sa svojom ušteđevinom.«

»To je sjajno«, reče on. A onda, pomalo nesigurno: »A je li ti bilježnica pomogla srediti i ljubavni život? Je li sad sve dobro između tebe i Rileyja?« Nadao se da neće misliti kako je previše radoznao.

»Eto, puštamo da ide kako ide. Sasvim opušteno. Vidjet ćemo što će se dogoditi«, reče ona.

»Nemoj me krivo shvatiti«, reče Hazard, »ali nikad ne bih povezao nijednu od tih rečenica s tobom.«

»Znam, zar ne?« reče ona, nacerivši se. »Pokušavam biti opuštenija. Moram reći da mi je to priličan izazov.«

»Ali Riley odlazi za par mjeseci, zar ne?« upita Hazard. »Početkom lipnja?«

»Da, ali pitao me želim li poći s njim«, reče ona.

»I ideš li?« upita Hazard.

»Znaš, trenutačno nemam pojma, što je jedna od najneobičnijih situacija u kojima sam se dosad našla«, odgovori ona.

»Sigurno je lako biti Riley«, reče Hazard.

»Zašto?«

»Pa znaš, hodati kroz život na takav opušteni, sretni način, na sve gledati tako jednostavno i dvodimenzionalno«, reče Hazard. »Žuti auto.«

»Znam da ne misliš tako, ali kad tako kažeš, zvuči kao da je on imbecil«, reče Monica. A nije tako mislio, naravno da nije.

Monica zbacila stikle s nogu i stavi svoja uska stopala da se odmaraju na upravljačkoj ploči. Samo taj jedan opušteni pokret pokazao je Hazardu koliko se promijenila.

»Prilično sam se promijenila otkako sam upoznala Rileyja«, reče ona, kao da mu čita misli.

»Da... no, nemoj se previše mijenjati, može?« reče Hazard. Monica ne reče ništa.

Vozili su se još sat vremena, ceste su postajale sve uže i pustije, a asfalt je popustio pred prirodom. »Evo, prema Google Mapsu stigli smo na cilj!«, reče Monica, dok su ulazili u selo koje je izgledalo baš savršeno, poput holivudskih filmova. S kamene crkve boje meda radosno su zvonila zvona. »Mislila sam da Crkva još uvijek ne provodi istospolna vjenčanja.«

»I ne provodi, ali one su se jučer zakonski vjenčale u gradskoj vijećnici, a ovo je samo blagoslov. Pretpostavljam da će izgledati kao i tradicionalno vjenčanje, samo s nešto izmijenjenim riječima«, odgovori on.

Parkirali su autobus i pošli za lijepo odjevenom gomilom ljudi prema crkvenom ulazu.

Monica

MONICA JE ZASTALA u toaletu, na putu prema svečanosti, da provjeri ne curi li joj maskara niz lice. Malo je šmrkala u crkvi, pri pogledu na dvije mladenke, obje odjevene u bjelinu dugačku do poda. Vjenčanja su joj uvijek to činila, čak i kad se radilo o ljudima koje nije poznavala. Stvar je bila u sreći dvoje ljudi, naravno, ali bila je nelagodno svjesna da je to pomiješano s mrvicom zavisti i žaljenja.

Hazard ju je čekao dok je izašla, pa su zajedno otišli u paviljon. Ulaz je bio ukrašen bijelim ružama, a sa svake strane stajao je konobar, držeći srebrni pladanj s čašama pjenušca. Monica i Hazard uzmu svaki po jedan.

»Mislila sam da je Riley rekao da si prestao piti dok si bio na Tajlandu«, reče Monica. Ili joj je to rekla Alice? U svakom slučaju, bila je sigurna da netko jest.

»O, da, jesam«, odgovori Hazard. »Jer pio sam *puno* previše. Ali nije da sam *alkoholičar* ili nešto takvo. Mogu popiti piće ili dva, u posebnim prilikama. Kao što je ova. Ovih dana sam u svemu umjeren.«

»To je točno«, odgovori Monica, koja pomisli kako je držanje kontrole podcijenjen oblik umjetnosti. Hazard joj se sve više i više sviđao. »Ne zaboravi da nas voziš doma, dobro?«

»Naravno da neću«, reče Hazard. »Ali imamo još nekoliko sati prije odlaska, a bilo bi nepristojno ne pridružiti se, ne misliš li tako?« I on podigne čašu prema njoj i onda otpije veliki gutljaj. »Što misliš da je danas na meniju za večeru? Piletina ili riža?«

»Sudeći prema većini ljudi ovdje, opredijelila bih se za ribu. Kuhani losos«, odgovori ona.

Monica se zbilja dobro zabavljala. Hazard je neumorno sve komentirao s ostalim gostima, unatoč činjenici da - s izuzetkom Rodericka i mladenki - nikoga od njih nije poznavao. Razmjenjivali su priče s nekih prijašnjih vjenčanja na kojima su bili, i prekrasno romantičnima i potpuno katastrofalnima. Osjećala se mnogo opuštenije na izlasku s nekim s kim inače nije bila par. Na svakom prijašnjem vjenčanju na kojem je bila, njezina mašta odmah bi ubrzala vezu u kojoj je trenutačno bila. Stalno bi razmišljala o tome kako bi se njezino vjenčanje razlikovalo od ovoga, koja od njezinih rođakinja bi bila fotogenična (ali ne previše

fotogenična) djeveruša, i koga bi on odabrao za svog kuma. Postrance bi ga pogledavala tijekom ceremonije, da vidi jesu li ga preplavile emocije i misli li isto što i ona.

S Hazardom, sve je bilo - zabava. Bilo joj je zbilja drago što je došla.

Za večerom su bili za istim stolom, iako je stol bio ogroman i okrugao s golemim cvjetnim aranžmanom u sredini, pa Monica nije mogla razgovarati s Hazardom i mogla ga je vidjeti jedino ako bi iskrivila vrat oko cvijeća. Na sredini je bio i jelovnik. Kuhani losos. Obožavala je biti u pravu. Uхватила mu je pogled, pokazala na jelovnik i namignula mu.

Činilo se da večera vječno traje, jer je svako jelo bilo prekidano govorima. Monica se zbilja trudila razgovarati s muškarcima koji su joj sjedili sa svake strane, ali naglo je ostajala bez tema za čavrljanje. Riješili su uvod otkud poznaju sretan par, pa onda da je ceremonija bila divna, pa onda zar ne da su cijene kuća u Londonu astronomske, i onda su stali.

Ona se sve više brinula za Hazarda, jer je bila prilično sigurna da je uzeo čašu bijelog vina od konobara, pa onda čašu crnog, a činilo se da svaku čašu redovito dopunjavaju pićem. Pokušala mu je uhvatiti pogled, značajno ga pogledati i podsjetiti ga da on vozi kući, ali izgledalo je da on namjerno izbjegava njezin pogled. Djevojke sa svake njegove strane stalno su zabacivale glave i urnebesno se smijale. Očito je bio *urnebesno smiješan*. Ali to nije bilo urnebesno smiješno. To je bilo neodgovorno i sebično.

Kad je jelo, najzad, bilo gotovo, a ljudi počeli odlaziti od stola, Monica ode i sjedne na prazan stolac pokraj Hazarda, stišući čašu mineralne vode, kao da želi nešto dokazati.

»Hazarde«, sikne na njega, »trebao si nas voziti doma, a ne *napiti se*.«

»Oh, Monica, nemoj kvariti zabavu. Pa *vjenčanje* je. Čovjek se treba napiti. Za to i *jesu* vjenčanja. Bar jednom pusti kosu, opusti se. Živi malo«, reče on, iskapivši još jednu čašu vina. »Monica, ovo je...«, reče on, mahnuvši u smjeru plavuše što je sjedila kraj njega. Usne su joj sigurno bile napumpane nečim umjetnim, i bilo je očito da nije čula savjet krojača da se treba istaknuti samo noge ili samo dekolte.

»Annabel«, završi ona umjesto njega. »Bok.« Kako je bilo moguće izgovarati riječ od tri slova tako dugo? Ona mahne Monici samo vrhovima prstiju, kao da Monica na zaslužuje cijelu ruku. »Hazard? Imam malo Charlieja u torbi, ako želiš brzi šmrk?« reče ona, ni ne trudeći se sakriti taj razgovor od Monice, ili je uključiti u njega. Je li mislila da je Monica previše ozbiljna da bi uzela drogu? Dobro, jest, ali nije se radilo o tome.

»To te ja pitam, ljepotice«, reče Hazard, odgurne stolac i ustane, prilično nesigurno. »Slijedit ću te - uza sve ostalo, to će mi dati dodatnu priliku da pogledam tvoju prekrasnu guzicu.«

»Hazarde!« vikne Monica. »*Ti si* guzica. Ne budi takav prokleti idiot!«

»O, jebote, Monica, daj nemoj biti tako dosadna. Zašto ne odeš u neku pozamanteriju riješiti se stresa? Nisi mi majka, ni žena, čak niti djevojka. I hvala kurcu na malim milostima.« On ode, vijugajući kroz gužvu, prateći Annabelinu pozamašnu stražnjicu, kao štakor kad prati svog karizmatičnog vođu. Annabel prostrijeli Monicu pogledom preko ramena, zabaci glavu i zanjače, a usne joj otkriju prevelike zube.

Monica se osjećala kao da ju je netko pljusnuo. Tko je to, dovraga, bio? To sigurno nije bio Hazard kojega je ona poznavala. A onda se sjetila. Možda to nije Hazard kojega je nedavno upoznala, ali bio je onaj kojega je već jednom vidjela, onaj koji se zaletio u nju na ulici i nazvao je *glupom kučkom*. Onaj koji se igrao njezinim životom, a onda joj upao na božićni ručak, očekujući gromoglasan pljesak. I kako se *usuđuje* spomenuti njezinu opsesiju pozamanterijom? Potpuno je zaboravila da je to napisala u bilježnicu. To je bio nizak udarac. Više nije htjela biti ovdje. Samo je željela otići kući. Monica izvadi mobitel iz torbice, pronade tihi kutak u paviljonu i nazove Rileyja.

Molim te, Riley, javi se, molim te.

»Monica! Što je, zabavljate se tamo?« reče on svojim predivno vedrim glasom.

»Zapravo i ne. Barem ja ne. Ali Hazard se i pretjerano zabavlja. Potpuno je pijan. I ne zaustavlja se. Ne znam kako da dođem doma. Hazard je previše pijan da vozi, a ja ne znam voziti. Ne mogu ovdje ostaviti minibus. Trebaju ga odmah ujutro, jer idu na izlet. Što da radim?« Monica je mrzila moliti za pomoć, a osobito je mrzila ponašati se kao damica u nevolji. To se kosilo sa svim njezinim feminističkim principima. Majka bi joj se okrenula u grobu. Ako joj ikad uspije otići iz ovog prokletog paviljona, odmah će se upisati u auto-školu.

»Ne brini, Monica. Ti ostani tamo, ja ću skočiti na vlak i doći po tebe. Mogu odvesti i tebe i minibus doma. Samo mi pošalji adresu u poruci i taksijem ću doći sa stanice. Trebat će mi par sati, ali vjenčanje će ionako još trajati, ne?«

»Riley, ne znam što bih bez tebe. Hvala ti. Nemam pojma što je spopalo Hazarda. Nikad ga nisam vidjela ovakvog«, reče ona.

»A to i jest problem kad si ovisnik. Kad jednom počneš, ne možeš prestati. A tako mu je sjajno išlo. Gotovo pet mjeseci, potpuno trijezan«, reče Riley. Monici se preokrene želudac. Kako je bila glupa!

»Riley, nisam imala pojma. Rekao mi je da on to može. Trebala sam ga spriječiti«, reče ona.

»Nisi ti kriva, Monica. Siguran sam da te namjerno prevario. A vjerojatno i samog sebe. Ako je itko tu kriv, onda sam to ja. Trebao sam te upozoriti da ga držiš na oku. No, barem nije opet uzeo kokain«, reče Riley. Monica ne reče ništa. Nije imalo smisla. »Gle, što prije krenem, prije ću doći tamo. Drži se.« I on poklopi.

Ponekad ne postoji ništa usamljenije nego prostorija puna ljudi. Monica se osjećala poput djeteta, s nosićem pritisnutim na prozor, kako promatra zabavu na kojoj se sama ne zabavlja. Hazard je plesao, pretjerujući, na sredini plesnog podija, a žene su se lijepile na njega kao muhe na onaj odvratni ljepljivi papir za kukce kod Juliana. Ona osjeti tapšanje po ramenu.

»Smijem li te zamoliti za sljedeći ples?« Bio je to Roderick, Daphnein sin. Hazard ih je upoznao u crkvi.

Monica, koja je uvijek smatrala nepristojnim odbiti nekoga tko je skupio hrabrost pozvati je na ples, bez riječi kimne, i dopusti da je se odvede na podij, gdje ju je Roderick, ignorirajući sva pravila modernih plesnih pokreta, bacao uokolo u nekoj nespretnoj energičnoj verziji rock'n'rolla iz pedesetih godina. Tako je imao mnogo prilika držati svoju vlažnu ruku na njezinim leđima, ramenima ili stražnjici. Osjećala se poput ponija što ga pokazuju na dresurnom natjecanju.

Hazard, koji je njezinu muku očito smatrao urnebesno smiješnom, kroz gužvu odobravajući podigne palce prema njoj. Roderick se nagne prema naprijed i šapne joj na uho, vrućim i ljepljivim dahom, što je smrdio na viski pomiješan s tortom od jagode.

»Dakle, jeste li ti i Hazard *zajedno*?« upita.

»O, Bože, ne«, odgovori Monica. Roderick njezinu očito snažnu reakciju protumači kao zeleno svjetlo, i stisne je za guzu s još većim ushićenjem.

RILEY SE PAŽLJIVO probijao kroz već manju gomilu ljudi, poput uljeza sigurnog hoda u nepredvidljivo ljuljajućoj masi. Monica je bila jedina osoba koja je sjedila za velikim, okruglim stolom, poput jedinoga preživjelog s brodoloma, zatočena na pustom otoku. Hazard je kružio oko stolova poput morskog psa, uzimajući ostavljene čaše vina i trusio ih do dna.

»Riley!« vikne Monica prema njemu, našto se svi u blizini okrenu i zabljuje se u novopridošlicu. Riley se nasmiješi i to je bilo poput sunca koje se probilo kroz olujne oblake.

»Ne mogu ti reći koliko sam sretna što te vidim«, reče Monica.

Hazard

BILO JE KAO da se vrano kući. Hazard je zaboravio koliko je volio taj osjećaj. Od toga prvog malog gutljaja pjenušca osjetio je kao da mu se vilica otključala, ramena opustila, i sve oštrice se zagladile. Nakon mjeseci suočavanja sa svakom emocijom, s usredotočenošću na oštrinu i visoku razlučivost, alkohol je sve prekrrio mutnim filterom koji je sve učinio mekšim, ljubaznijim i lakšim za podnijeti. Bio je omotan klonulošću mekanom poput pokrivača od perja.

Do trenutka kad je strusio prvu čašu, više se nije mogao sjetiti zašto se tako dugo opirao tom osjećaju. Zašto je mislio da mu je alkohol neprijatelj, kad mu je bio najbolji prijatelj?

Čim je u minibusu saznao da Monica ne zna koliko je velik njegov problem s ovisnošću, misao je bila posijana: *možda, samo danas, jer je posebna prilika, mogu popiti piće. Samo jedno. Dva, najviše. Na kraju krajeva, prošli su mjeseci. Sad sam bolje. Znam bolje. Mogu osjetiti. Neću biti kao prije. Drukčija sam osoba.*

Tijekom cijele ceremonije te su mu se misli stalno iznova vrtjele po glavi. I čim su ušli u paviljon, a konobar je tamo stajao s čašama pjenušca na srebrnom pladnju, uzeo je samo jednu.

Kao i svi ostali. Kako je volio pomisao na to da je isti kao i svi ostali. Rekao je Monici da on nije »alkoholičar« i da mu umjerenost jako dobro ide, i kad je to glasno izgovorio, počeo je u to i vjerovati. Na kraju krajeva, alkoholičari su spavali na klupama u parku, smrdjeli na pišalinu i pili metilni alkohol, a on nije bio takav, zar ne?

Popio je daleko više nego je namjeravao, ali nije bilo važno. To je bilo samo danas. Već sutra će se vratiti dobrome sebi. Sto je ono njegova majka uvijek govorila? *Veliki ili mali grijeh, ista je kazna.* Iako se to tada odnosilo na još jedan komad torte Battenberg. Prema tome, kokain je izgledao kao blagoslovljena prilika, a nekoliko linija dodalo mu je val samouvjerenosti i neranjivosti. Bio je superjunak. Primijetio je da nije izgubio nimalo od svoje moći privlačenja. Rasturao je. Ovo je bilo prvo vjenčanje na kojem je bio a da već nije spavao s barem dvije žene iz društva. Možda bi to trebao ispraviti.

Hazard primijeti poznati lik. Trepne i protrlja oči, misleći da se mozak poigrava s njim. To je bilo mnogo vjerojatnije nego da je Riley zaista ovdje. Na kraju krajeva, nešto ranije Monicu je zamijenio za svoju majku. Hazard se zacereka samom sebi. Ali to *jest* bio Riley. Za koji kurac se on sad pojavio, zasjenivši Hazardovu predstavu?

»Hazard, kompa, vrijeme je da ideš doma«, reče on.

»Nemoj ti meni >kompa<, Riley. Koji kurac radiš ovdje?«

»Ja sam konjica. Došao sam te odvesti doma.«

»E pa, vrati se na svojeg jebenog konja i odjaši k vragu. Ja se zabavljam sa svojim *novim prijateljima*.« I on mahne prema onoj kako-se-već-zvala i onoj drugoj.

»Dobro, ja vozim Monicu doma. I minibus. A ova zabava polako završava, pa osim ako ne želiš provesti noć sa svojim *novim prijateljima*, predlažem ti da pođeš s nama. Tvoja odluka, *kompa*.« Riley je zvučao pomalo ljutito. Riley nikad nije bio ljutit. No, Monica je *uvijek* bila ljutita, a sad je stajala kraj Rileyja kao jebena žena jebenog popa, gledajući ga kao da je dječak iz zbora koji je ukrao svu Gospodnju večeru. Zbilja mu je bilo dosta tog jebenog negodovanja.

Hazard brzo napravi računicu u glavi. Ili brzo koliko su mu mentalni kapaciteti dopuštali nakon svega što im je napravio u nekoliko prošlih sati. Ako ostane, morat će računati na plavušu da ga odvede k sebi doma. A ne samo da se nije mogao sjetiti njezinog imena (Amanda? Arabella? Amelia?), nego je i znao da je ono što ga na njoj najviše privlači droga koju je imala u torbici, a bio je prilično siguran da je dosad sva ta droga već nestala. Bolje mu je, dakle, koliko god mu bila muka od toga, da poslušati što mu se kaže. I tako je pošao za svojim prijateljima dobricama, krotko koliko jedan superjunak na kokainu to može.

NAKON SAT VREMENA vožnje, i popuštanja učinka zadnje povučene linije kokaina nekoliko sati prije, počeo se osjećati nemirno i tjeskobno. A sad nije bio u stanju održati osjetljivu ravnotežu između dobrog i lošeg raspoloženja, zbog sveg alkohola što ga je popio osjećao se mutno i mamurno, iako je iz iskustva znao da mu san satima neće doći na oči.

Ležao je otraga preko tri sjedala autobusa, i gledao demone kako mu se približavaju. I tog se osjećaja sjećao. Što ode gore, mora se spustiti. Svaka svjetlost ima sjenu, svaka snaga suprotnu snagu. Ovo je bilo vrijeme naplate.

Osjeti kako je netko, Monica, bacio nešto preko njega - deku? Kaput?

»Mislim da te volim, Monica«, reče on. Bio je prilično siguran da se jezivo ponašao prema njoj. Bio je duboko zla osoba koja uopće ne zaslužuje prijatelje.

»Naravno, Hazarde. Jedina osoba koju ti voliš si ti sam«, odgovori ona, što uopće nije bila istina. Jedina osoba koju nikad nije bio u stanju voljeti je bio on sâm. Proveo je mjesec gradeći samopoštovanje, ciglu po ciglu, učeći da ponovno poštuje samog sebe, i sad se u jednom danu sve to srušilo.

»Tako mi je žao«, reče on, »mislio sam da mogu popiti samo jednu.« I to je bio problem. Uvijek je mislio da može popiti samo jednu. Na kraju krajeva, drugi ljudi su u tome uspijevali. Ali on to nikad nije mogao. Kod Hazarda je uvijek bilo sve ili ništa. Ne samo s cugom i drogom, nego sa svime. Ako bi pronašao nešto - bilo što - što mu se sviđalo, uvijek je želio više. To ga je i učinilo tako dobrim trgovcem, popularnim prijateljem i užasnim ovisnikom.

Čuo je Monicu i Rileyja kako naprijed razgovaraju. Mogao se sjetiti kako je i on bio u stanju tako čavrljati, o vremenu, prometu, novostima o zajedničkim znancima, ali sad to nije ni mogao zamisliti. Jedna nepoželjna misao probila se kroz sve ostale nepoželjne misli. *Gdje su mu ključevi?* On provjeri džepove. Znao je da će biti prazni.

»Monica«, reče on, trudeći se da ne frflja. »Ne mogu naći ključeve. Sigurno sam ih izgubio u placebo.«

»U gazebu«, ispravi ga Monica.

»Ne budi takva dlaka«, odgovori on.

»Cjepidlaka«, reče ona.

Čuo je kako je uzdahnula. To je bio zvuk kakav bi ispustila njegova majka kad je bio mali pa bi zaboravio domaću zadaću ili bi poderao hlače.

»Ne brini, Hazarde. Možeš spavati kod mene na kauču. Tako te barem mogu držati na oku.« Neko vrijeme vladala je tišina, osim što se čulo ritmično struganje brisača po vjetrobranskom staklu i blagi šum guma po asfaltu.

»Žuti auto«, začuje Hazard Monicu iz prednjeg dijela autobusa.

»Što?« upita Riley.

»Ništa«, odgovori ona.

Hazard bi se bio nasmiješio, ali obraz mu je bio zalijepljen za plastiku na sjedalu na kojemu je ležao.

Monica

PRIJE NEGO JE otvorila oči, Monica je znala daje nešto drukčije. Njezin stan, koji je inače mirisao po kavi, parfemu Jo Malone, Cifu s mirisom limuna i, ponekad, po Rileyju, sad je vonjao po vlažnom, ustajalom piću. I Hazardu.

Ustala je iz kreveta, nabacila vrećastu majicu preko pidžame - nije se *uopće* mislila truditi - i zavezala kosu u neurednu punđu. Otišla je u kupaonicu, poprskala lice vodom, onda se ipak vratila i stavila mrvicu maškare i malo sjajila za usne. Naravno, nije namjeravala impresionirati ga, samo je htjela biti sigurna da Hazard ne dobije priliku ponovno je ismijavati.

Monica pažljivo otvori vrata dnevne sobe. Ušla je na prstima, trudeći se da ga ne probudi. Nije ga bilo. Kauč na kojemu ga je ostavila bio je prazan, njezin dodatni pokrivač uredno složen. LAVOR što ga je ostavila na podu, za slučaj da će on (ponovno) morati povraćati, bio je vraćen u čajnu kuhinju. Zavjese su bile razmaknute, a prozori otvoreni da se soba prozračí. Nije bilo nikakve poruke.

Monica nije imala želju vidjeti Hazarda, osobito ne u ovo doba dana i nakon jučerašnjih događaja, ali - čak i uz to - bilo je malo nepristojno od njega što je samo tako zbrisao. A opet, kako je i mogla očekivati nešto drugo od njega?

Ulazna vrata iza nje otvoriše se i ona poskoči. Unutra uđe ogroman buket blijedožutih ruža, iza kojih se pojavi Hazard. »Nadam se da se ljutiš, posudio sam tvoje ključeve«, reče on, stavivši ih na stol rukom koja se tresla.

Monica je vidjela mnoga Hazardova lica - drskog nasilnika koji ju je nazvao kučkom, božićnog junaka koji to nije bio, marljivog i odlučnog vrtlara i biznismena, i jučer, neodgovornoga, bezobraznog dosadnjakovića - ali u svim tim licima Hazard je bio tako siguran u sebe. Uvijek je zauzimao više prostora u svakoj prostoriji, više nego je čak i njegova velika pojava *uopće* trebala.

Ovaj Hazard bio je drukčiji. Izgledao je grozno, za početak, umoran i otromboljen i siv, još uvijek odjeven u izgužvano jučerašnje odijelo, ali, što je bilo zbunjujuće, izgledao je *nesigurno*. Sva bombastičnost i samouvjerenost od prošle noći povukle su se, ostavivši ga nekako smanjenog. Tužnog. Svjetlost u njegovim očima zamutila se.

»Hvala ti«, reče ona, uzevši ruže i napunivši kuhinjski sudoper vodom da ne uvenu. Te su se stvari morale odmah napraviti. Hazard se teško spusti na kauč.

»Monica, ne znam što da kažem«, reče on. »Jučer sam bio neoprostivo odvratniji prema tebi. Jako, jako mi je žao. To nisam bio ja. Ili, rekao bih da on jest dio mene, ali onaj dio koji pokušavam držati pod ključem. Mrzim čovjeka koji postanem kad sam pijan, a jako mi se sviđao čovjek kojemu sam se vraćao prošlih mjeseci. A sad sam sve upropastio.«

Sjedio je s glavom u rukama, a kosa, zamršena i znojna, padala mu je naprijed.

»Bio si užasan«, reče Monica. »Neopisivo užasan.« Ali shvatila je da sad, po prvi put, vidi autentičnog Hazarda.

Nesavršenog, nesigurnog i ranjivog dječaka koji je sigurno cijelo vrijeme bio ovdje, skriven iza svih priča i samohvale. I nije se činilo fer i dalje se ljutiti na njega. Bilo je očito da taj posao vrlo dobro radi i sâm. Ona uzdahne, i gurne u ladicu govor koji je vježbala u sebi za vrijeme jučerašnje vožnje kući.

»Hajde da ponovno počnemo, od danas, može? Pričekaj me ovdje. Idem dolje, skuhat ću nam kavu i dogovoriti s Benjijem da se pobrine za kafić.«

MONICA I HAZARD sjedili su svaki na jednom kraju kauča, ali pod jednim velikim pokrivačem, uz kanticu kokica, i gledali film za filmom na Netflixu. Kad je Hazard posegnuo za kokicama, Monica primijeti njegove nokte, izgrizene do kraja, a koža oko njih bila je crvena i bolna. To je živo podsjeti na vlastite ruke nakon što joj je umrla majka, upaljene, ispućane i krvave od beskrajnog pranja. Nije bila sigurna hoće li pomoći Hazardu ili će iscijeliti sebe, ali morala je ispričati priču.

»Znaš, ja razumijem kompulzivnost, taj preplavljujući poriv da nešto učiniš, iako znaš da ne bi trebao«, reče ona, gledajući ravno pred sebe, a ne u Hazarda. On ne reče ništa, ali osjetila je da je sluša, pa nastavi.

»Majka mi je umrla kad mi je bila šesnaest godina, baš prije Božića, prije moje završne godine srednje škole. Željela je umrijeti kod kuće, pa smo dnevnu sobu pretvorili u bolničku sobu. Imunološki sustav bio joj je potpuno uništen kemoterapijama, pa mi je medicinska sestra s onkološkog odjela rekla da se pobrinem da joj soba stalno bude dezinficirana. I to je bila jedna stvar koju sam mogla kontrolirati. Nisam mogla spriječiti umiranje svoje majke, ali sam mogla ubiti viruse i bakterije. Pa sam čistila i čistila, i svakih sat vremena sam prala ruke, nekoliko puta. I kad je mama umrla, nisam prestala s tim. I kad mi se sva koža počela guliti s ruku, nisam prestala. Čak i kad su mi suučenicima počeli šaptači iza leđa, a onda me i u lice zvati luđakinjom, nisam mogla prestati. Dakle, dobro znam.«

»Monica, tako mi je žao. To je grozna dob za izgubiti majku«, reče Hazard.

»Nisam je *izgubila*, Hazard. Kako jebeno mrzim taj izraz. Zvuči kao da smo otišle u dućan, pa sam je samo ostavila. I ne, ona nije *preminula* ili *otišla*. Nije

bilo ni blago niti mirno. Bilo je sirovo i gadno i smrdljivo i *jebeno nepošteno*.« Riječi su je greble u grlu.

Hazard je uzme za ruku, otvori je i prekrije je svojom. »A što je s tvojim tatom? On ti nije mogao pomoći?«

»I on se mučio. On je pisac. Jesi li kad čitao one knjige za djecu o izmišljenoj zemlji zvanoj Dragonlia?« Vidjela je da je Hazard kimnuo, krajičkom oka. »E, to je on napisao. I tako, on bi nestao u svom uredu i zakopao bi se u pošteniji svijet gdje je dobro uvijek pobjeđivalo, a zlo je bilo poraženo. Tog prvog Božića, bili smo kao dva mornara koji su preživjeli brodolom, i trude se ostati na površini, ali se drže za različite djeliće uništenog broda.«

»Kako ti je postalo bolje, Monica?« upita Hazard nježno.

»Bilo mi je gore prije nego mi je postalo bolje. Na neko vrijeme sam prestala ići u školu, čak izlaziti iz kuće. Samo sam se zakopavala u knjige. I čistila sam, naravno. Tata je potrošio velik dio novca od svojih autorskih prava da mi plati terapije i, do mojih završnih ispita, bila sam već mnogo bolje. Još sam uvijek malo previše revna što se tiče higijene, ali osim toga, skroz sam normalna!« reče ona, s tračkom ironije.

»A ja sam mislio da si ti najnormalnija osoba koju znam. Evo, kako ispadne, zar ne?« reče Hazard.

»Vidiš, a ja sam mislila da si ti najtrjeznija osoba koju znam, do jučer«, odgovori Monica, uz široki osmijeh.

Oni se okrenu prema ekranu, jer je upravo počinjala nova epizoda serije.

Hazard uzme punu šaku kokica i baci jednu preko sobe. Monica nije imala pojma gdje je završila. Onda on to učini još jednom. *Tri puta*.

»Hazard!« reče Monica oštro. »Kog vraga misliš da *radiš*?«

»Nazovi to terapijom averzije«, reče Hazard, bacivši još jednu kokicu preko sobe. »Probaj samo odgledati cijelu epizodu, a da ne brineš o tome gdje su kokice.«

Ma, mogla je to Monica. *Naravno* da je mogla. Koliko, zapravo, traju te glupe epizode? Sjedila je petnaest minuta, trudeći se da ne misli na vražje kokice, što su se ugnijezdile u pukotine i procjepe i virile ispod namještaja.

A onda je bilo dosta. Otišla je po usisavač.

»Bila si odlična, Monica«, reče Hazard kad su pronašli i usisali zadnju kokicu i ponovno sjeli.

»Nemaš pojma kako je to za mene teško, Hazard«, reče ona.

»E, tu se varaš«, odgovori on. »Znam točno kako je teško. Potpuno je isto kao što se ja osjećam svaki put kad prolazim pokraj puba. Znaš, svi mi nekako pokušavamo izbjeći život - ja s drogom, Julian tako što postane pustinjač, a Alice s društvenim mrežama. Ali ti ne. Ti si mnogo hrabrija od svih nas. Ti u život ulaziš

najprije glavom i pokušavaš se boriti s njim i kontrolirati ga. Samo što to ponekad radiš malo prejako.«

»Svi bismo trebali biti više kao Riley, zar ne?« reče Monica. »Zato je on tako dobar za mene.«

»Mmmm«, odgovori Hazard.

Neko su vrijeme sjedili u tišini. Započeli su na suprotnim stranama kauča, ali sad su se našli u sredini, naslonjenih glava, i nogu što su visjele na svakoj strani kauča.

»Znaš, *to* je priča koju si trebala napisati u bilježnicu, Monica«, reče Hazard. »Kako si se nosila s majčinom smrću i kako si isplivala na drugu stranu. *To* je tvoja istina, a ne ono o braku i djeci.«

Znala je da je on u pravu.

»Samo me zanima«, reče Hazard, »jesu li sve konzerve u tvom ormaricu okrenute slikom prema van?«

»Naravno«, odgovori ona. »Kako bi, za ime svijeta, inače pročitao što piše na njima?«

On posegne prema njoj i pažljivo joj izvuče kokicu iz kose, te je stavi na stolić za kavu. Samo na trenutak, pomislila je da će je poljubiti. Ali naravno, nije to učinio.

»Hazarde?« reče ona. On se okrene i pažljivo je pogleda.

»Možeš li staviti tu kokicu u posudu?«

Riley

ENGLEZI SU, ZAKLJUČIO je Riley, bili vrlo slični vremenskim prilikama u kojima su živjeli. Bili su promjenjivi i nepredvidljivi. Komplicirani. Sve bi izgledalo kao da će biti u redu, a onda bi se niotkuda pojavio vihor i s neba bi padala tuča, odskačući od pločnika i krovova automobila. Koliko god marljivo provjeravali formacije oblaka i slušali prognozu, nikad niste mogli biti sasvim sigurni što će se sljedeće dogoditi.

Hazard nije bio isti od onog katastrofalnog vjenčanja. Riley je bio siguran da više ne pije niti se ne drogira. Bio je nevjerojatno žalostan, i činilo se da je naučio tešku lekciju, ali je malaksao.

U međuvremenu, Monica je nekako procvjetala. Provodili su mnogo vremena zajedno, često vrlo vruće trenutke na njezinom kauču, ali bila je poput bodljikave ruže - prekrasna, mirisna, puna obećanja, ali ako si se približio, naišao bi na trnje.

Iako je prespavao kod nje nekoliko puta, od seksa još uvijek nije bilo ništa. To je zbunjivalo Rileyja. Za njega, seks je bio jedno od jednostavnih životnih zadovoljstava - poput surfanja, svježeg pečenog peciva i dobre šetnje u zoru. Nije vidio smisla u suzdržavanju, sad kad među njima više nije bilo tajni. Pa ipak, činilo se da Monica seks opterećuje s toliko značajnosti i prilazi mu s toliko opreza. Kao da je to neeksplozivna bomba.

I još mu uvijek nije rekla hoće li ići s njim na put. To, doduše, nije utjecalo na njegove planove. Planovi mu nisu bili potrebni. On bi samo spakirao ruksak, otišao na stanicu i čekao što će se dalje događati. Ali sad bi *želio* znati, tako da, kad se bude zamišljao na stubama Koloseuma, znat će bi li zamišljao da pored njega sjedi i Monica. Ili ne.

Riley iščupa mali korov pokraj zeljaste biljke, koja je i prije nego je počeo raditi već bila u gotovo savršenom stanju. Gospođa Ponsonby bila je od onih žena koja je voljela da sve bude savršeno. Za nju je život bio bez korova koji viri, bez pubičnih dlaka i bez muževa. I bez veselja, pretpostavio je Riley. Skuhala je čaj njemu i Brettu - pretencioznu vrstu koja je imala okus po cvijeću. On je više volio obični čaj. Onaj za koji se znalo što je.

Dok je gospođa Ponsonby pružala Rileyju šalicu, očešala se o njegovu ruku i zadržala pogled na njemu duže nego je trebala.

»Zaista, recite mi ako trebate išta drugo, Riley«, rekla je, »zbilja bilo što«, poput scenarija iz lošeg pornića iz sedamdesetih godina. Što je to bilo s tim kućanicama iz Chelsea? Je li im bilo dosadno? Jesu li samo tražile vježbanje koje bi im bilo zabavnije od redovitog pilatesa, ili se radilo o uzbuđenju zbog rizika koji bi poduzele, a koji ih je privlačio? Ali možda je on to samo zamišljao i sve što mu je gospođa Ponsonby nudila je zaista bio samo organski kolačić s komadićima čokolade.

Čim Riley završi ovdje, otići će u Mamin mali pomagač, gdje je uzgajao narcise za Monicin kafić. Ideja je bila da se kafić ispuni cvijećem za sat slikanja četvrtog ožujka, za petnaestu godišnjicu Maryine smrti. Monica je pekla tortu. Lizzie, Aliceina nova prijateljica iz jaslica, živjela je u tom kraju još dok je Mary bila živa, pa se ponudila da će pronaći neke njezine fotografije na internetu, a koje će onda moći staviti na pano.

Alice se malo promijenila otkako je Lizzie došla u njezin život. Izgledala je mnogo manje umorno i iznureno, jer je Bunty dobro spavala otkako joj je Lizzie uspostavila pravilnu rutinu. Riley nije znao što to točno znači, ali Alice je to objavila kao da je Lizzie razbila genom. Riley nije znao ni što je točno genom, ali to s ovim nije imalo veze. S obzirom da je Lizzie često čuvala Bunty, Alice više nije stalno imala djevojčicu spojenu za bok. Također, prestala je toliko buljiti u telefon. Navodno je »Lizzie rekla« da mora smanjiti sve to s tim društvenim mrežama. Iskreno, način na koji je Alice svaku rečenicu započinjala s »Lizzie kaže«, bio je pomalo naporan.

Julian još uvijek nije imao pojma da će imati zabavu. Vjerojatno nije bio ni svjestan da je Monica zapamtila datum koji je on tako bez razmišljanja spomenuo, prije dosta vremena. Čak je i Alice uspjela zadržati tu tajnu. To će biti veliko iznenađenje.

Lizzie

DOSAD, LIZZIE SE uspjela oduprijeti porivu da pronjuška po Aliceinim ladicama. To joj se činilo kao izdaja. No, takvu odanost nije osjećala prema Maxu, pa je njegove ladice dobro pregledala. Nije naišla ni na što što bi ukazivalo da je Max nevjeran - nije bilo čudnih računa u džepovima, ruža na ovratnicima ni skrivenih uspomena. Lizzie je bila stručnjakinja u njušenju nevjernosti - poput svinje dok ruje tražeći tartufe. Sad joj je laknulo. Alice je, unatoč tome što je bila lakomislena brbljavica, imala dobro srce i nije zaslužila da se netko s njome poigrava. No, Lizzie ipak nije sasvim pustila Maxa s očiju. Ako druga žena nije bila to što ga je toliko zadržavalo dalje od kuće, onda je to bilo zanemarivanje i nezainteresiranost za svoju iscrpljenu ženu i malo dijete.

Lizzie je pazila i na njihovo smeće. Alice i Max bacali su velike količine boca vina, i pretpostavila je da je Alice popila najveći dio. Ali, dobra vijest je bila da se broj boca smanjio otkako je uspjela napraviti predvidljivu i lako izvedivu rutinu.

Na kraju je nabrzinu bacila pogled u kantu za smeće u kupaonici. Uvijek zanimljivo. A ni ova ju nije razočarala.

Pronašla je praznu kutijicu tableta za spavanje (nije čudo da je Max bio neupotrebljiv za noćna hranjenja) i jedan iskorišteni test trudnoće. Bio je negativan, hvala Bogu. Jer to je za Alice mogla biti zadnja kap. A ipak, ona i Max su se barem još uvijek seks ali.

Sad se jako zabavljala listajući Google pretrage na Aliceinom laptopu, tražeći fotografije Julianove mrtve žene. Obožavala je pretraživati Internet. Bio je poput ogromne ladice, koja samo čeka da pred tebe prospe sve svoje tajne. Ona brzo pregleda povijest pretraživanja. Max je, očekivano, tražio nekakve porniće, ali ništa previše neukusno ili ilegalno.

Tražila je pod Mary i Julian Jessop i pronašla je prekrasnu fotografiju njih dvoje na dan vjenčanja, kako stoje na stepenicama Gradske vijećnice u Chelseaju. Ona je na sebi imala bijelu mini-haljinu i bijele čizme visokih potpetica, a on je bio odjeven u izuzetno gizdavo bijelo odijelo, s hlačama širokih nogavica i ljubičastu svilenu košulju. Oboje su se urnebesno smijali. Ona pošalje

fotografiju na Alicein pisač. Ispod fotografije s vjenčanja pronašla je i Maryino djevojačko prezime: Sandilands. Ona ponovno otvori Googleovu tražilicu, a ovaj put upiše Mary Sandilands. Sad je postalo još zanimljivije.

Lizzie začuje ključ u bravi i brzo zatvori stranicu na kojoj je bila.

»Bok, Lizzie! Je li sve u redu?« upita Alice.

»Sve je super. Dala sam Bunty malo riže za bebe i jabučni pire, i zaspala je u trenu, baš na vrijeme. Sumnjam da ćeš od nje čuti glasa do šest ujutro.«

»Ti si anđeo«, reče Alice, skidajući kaput od kašmira i objesivši ga na kuku pokraj vrata, zbacila cipele s vrtoglavo visokom potpeticom, i sjedne za kuhinjski stol pokraj Lizzie. Max je otišao ravno na kat. Čula je kako se zatvaraju vrata njegovog ureda.

»Kako je bilo na spoju?« upita je Lizzie.

»Dobro, hvala«, odgovori Alice, ne previše oduševljeno, pomisli Lizzie. »Prekrasan novi restoran, odmah dolje uz ulicu. Super trendi. I Hazard je bio tamo, s *djevojkom*. Predivna je bila. A kako je tebi išlo s fotografijama?«

»Odlično. Našla sam nekoliko krasnih. Mary je bila izuzetno zgodna. Malo me podsjetila na Audrey Hepburn. Velikih očiju i nevina izgleda, kao Bambi. Pogledaj.«

SJEDILA JE U krevetu i slušala Jacka kako hrče. Ponekad, buka bi prestala i činilo se da to traje vječno, i ona bi se pitala je li umro, i ako jest, koliko bi joj bilo stalo. A onda, poput automobilskog motora koji se divlje vraća u život, on bi ponovno počeo hrkati.

Ona se počese po glavi. K vragu. Bila je prilično sigurna da joj je jedan od onih malih šmrkljivaca opet prenio uši. Da ode spavati u drugu sobu dok ih ne sredi? Pogleda na Jackovu gotovo potpuno ćelavu glavu. Vjerojatnost da će zalutala uš tamo pronaći ikakvo mjesto za skrivanje bila je ravna nuli. Nije joj se dalo otvarati još jednu raspravu o parazitima s njim. Trebali su mu tjedni da prijede preko incidenta s crijevnim glistama.

Ona posegne rukom u svoju ladicu s donjim rubljem - zasmijuljivši se ironično samoj sebi - i izvadi bilježnicu što ju je uzela u jaslicama. Sad je bio njezin red da nešto napiše u nju, a točno je znala i što će napisati.

Hazard

PROŠLO JE ŠEST dana od vjenčanja, i Hazard je napokon osjetio da su se stvari počele vraćati na svoje mjesto. Fizički se oporavio od svojeg pijanog pada i sad se osjećao odlučnijim nego ikad. To što je na tako spektakularan način ponovno pokleknuo pred svojom ovisnošću podsjetilo ga je zašto je bez nje život toliko bolji. Također, naučio je i da je izraz »samo jednu« samo varka koju nikad neće moći dodirnuti.

Hazardov biznis je lijepo rastao i on se, po prvi put u toliko dugo vremena da se nije ni mogao sjetiti otkad, osjećao dobro i *smireno*. Postojalo je samo jedno područje njegovog života za koje je bio zabrinut. Osim novih prijatelja sa satova slikanja, Hazard nije imao društveni život. Otkako je bio trijezan, postao je pomalo osamljenik, a takvo stanje stvari nije se moglo protezati unedogled. Usto, Hazard je još uvijek bio pomalo potresen činjenicom da je skoro zaozbiljno poljubio *Monicu*. A ne da apsolutno nije bila njegov tip, nego je bila i Rileyeva djevojka, a Hazard se nikad nije petljao u veze svojih prijatelja. Barem ne više.

Problem je bio u tome što se Hazard nije mogao sjetiti kakve žene su zapravo i *bile* njegov tip.

Hazard je pokušavao raščesljati zapetljani pramen kose, kad je primijetio, napola skrivenu u komodi, poput poruke u boci bačene u more njegove davne prošlosti i vraćene na današnju obalu, ceduljicu. Na njoj je pisalo ONA SE ZOVE BLANCHE, njegovim prilično pijanim rukopisom. A ispod, drugom, djevojačkom rukom, pisalo je A NJEZIN BROJ JE 07746 38 541 z. NAZOVI JE.

Hazard se nasmiješi. Većina žena pobijesnila bi da pronade takvu ceduljicu. Možda je u toj Blanche bilo nečega više nego se on sjećao. Na kraju krajeva, nije bio pri sebi. A ona je bez sumnje bila njegov tip - prekrasna, plava, samouvjereni i spremna na sve. Trebao bi je nazvati. Dolje, niz ulicu, bio je novi restoran, super trendi, upravo mjesto kakva je on volio. Mogli bi tamo otići večeras, ako je slobodna.

HAZARD SE NIJE prevario u restoranu. Bio je upravo mjesto kakva on voli - minimalistički, industrijske estetike, i puno prekrasnih ljudi i graje ogovaranja i pretjerivanja. Bilo je odvratno. Nije mogao prestati misliti na svoj stol u

Monicinom kafiću, i na svoj stari kožnati naslonjač ispod stajace svjetiljke, okružen knjigama. Gledao je u ženu s kojom je izašao, pokušavajući vidjeti što je iza tih širokih plavih očiju, ali sve što je vidio bilo je njegovo lice koje se odražavalo u njima.

Blanche je neuredno petljala po tanjuru s endivijom i ciklom što ju je naručila. Nije pojela više od nekoliko zalogaja. U međuvremenu, Hazard je *umirao od gladi* i sa zadovoljstvom je gotovo oblizao tanjur pred sobom. Za njega je to bio nov doživljaj. Zapravo, već godinama nije zbilja *jeo* u finom restoranu. Većinu vremena proveo bi na putu između stola i zahoda, kamo je išao šmrkati kokain, a onda se praviti da je oduševljen hranom koja mu je imala okus po kartonu.

»Zar nije *super* ovo mjesto?« reče Blanche, već treći put, vičući da bi je se čulo preko buke.

»Aha«, slaže Hazard. A onda, trudeći se nastaviti razgovor: »Pitam se što bi moj prijatelj Julian rekao na ovu umjetnost. On je slikar.« On pokaže na besmislene, ružne instalacije što su visjele sa stropa poput dječjih stropnih vrtuljaka što ih je napravio netko na halucinogenoj drogi.

»Ooo, slikar! Poznajem li ga?« vikne Blanche.

»Sumnjam. Ima sedamdeset devet godina«, reče Hazard. Blanche je odjednom izgledala mnogo manje zainteresirana.

»Hazard, kako si *divan*, brineš se za *starčeka!*« zahihotala se. »Znaš, kad sam ja išla u školu, morali smo ići piti čaj sa *starim ljudima* jednom tjedno, kao dio svoje dužnosti u zajednici. To smo zvali >mlaćenje staraca<.« Ona prstima napravi znak navodnika. »Naravno, nismo nikoga mlatili. Samo smo sjedili, u prostoriji što je smrdjela na pišalinu, slušali beskrajna dosadna baljezganja o tome kako je bilo prije i brojili minute kad ćemo moći pobjeći na čik s prijateljima prije nego se vratimo u školu.« Ona se naceri, a onda napravi brižno lice. »Hej, misliš li da će ti ostaviti *ogromno* nasljedstvo u oporuci?«

Hazard je zurio u nju. Stalno je mislio na Monicu, i koliko bi mu zabavnije bilo da je ona ovdje. Što je bilo čudno, jer »zabava« i »Monica« nisu bile riječi koje bi inače stavio jednu uz drugu. U svakom slučaju, ne bi bili ovdje. Ne bi bilo šanse da Monica rezervira stol na ovakvom mjestu. On se prisili usredotočiti na besmisleno čavrljanje o zajedničkim znancima, bezličnim mjestima i besmislenim statusnim simbolima.

Hazardu je bilo sasvim jasno da se ne može jednostavno ubaciti u svoj stari život. Sad je bio drukčije posložen, i prijašnji mu oblik nije odgovarao. A nije se ni mogao, koliko god se trudio, otarasiti misli da bi mu mjesto koje mu *bi* odgovaralo bilo s Monicom. S Monicom, najjačom, ali i najranjivijom ženom koju je poznavao.

Čim je to mogao, Hazard je platio račun, trznuvši se na pretjeranu cijenu salate koju Blanche uopće nije pojela, i ostavio ju je s nekim prijateljima koje je primijetila za šankom. Na drugoj strani restorana vidio je Alice i njezinog muža

kako večeraju. Kako je divno kad, i nakon vjenčanja i djece, još uvijek idete na takve romantične večere, i tako vam je ugodno u društvu onoga drugog da uopće ne morate razgovarati.

Hazard izađe na Fulham Road i prođe pokraj Monicinog kafića. U njezinom stanu na katu bilo je upaljeno svjetlo. Vjerojatno je bila s Rileyjem i imala divlji, australski seks.

Nastavio je hodati prema svojem praznom, tihom, sigurnom domu.

Alice

ALICE SE JOŠ uvijek osjećala malo *bljak* nakon »spoja« s Maxom. U naletu odlučnosti da vrati romantiku u njihovu vezu, nakon razgovara s Monicom u vlaku, rezervirala je stol za dvoje u novom restoranu niz ulicu. Kad su stigli, pogriješila je što je rekla Maxu da im je oboma zabranjeno razgovarati o ičemu što ima veze s Bunty. Problem je bio u tome što se nijedno nije moglo sjetiti o čemu su razgovarali prije nego im je Bunty blagoslovila život. Prošlo je nekoliko razdoblja duge tišine i Alice je shvatila, na svoj užas, da su se pretvorili u jedan od onih parova kojima su se rugali na početku svoje veze, a koji su sjedili u restoranu i *nisu imali apsolutno ništa za reći jedno drugome*.

Alice snimi fotografiju i stavi je na svoj Instagram. U tri dana, to je bila prva slika što ju je stavila. Trudila se zauzdati samu sebe. Ovoj fotografiji nije mogla odoljeti, jer Monicin kafić je izgledao predivno. Posvuda su gorjele svjećice, a stolovi su bili puni narcisa. Na sredini stola bilo je nekoliko prekrasnih fotografija Juliana i Mary, torta od limuna (Julianova najdraža) i nekoliko boca Baileysa.

»Sad se već počinem brinuti«, reče Monica. »Ne misliš da je to sve malo morbidno, mislim, napraviti zabavu za nekoga tko je *mrtav*“ Da ipak sve počistimo i maknemo prije nego Julian stigne ovamo?«

»Ne, prelijepo je«, reče Hazard. »Jako je važno slaviti živote ljudi koje smo voljeli. Uostalom, nije li to ono što Julian radi svakog petka u pet posljednjim poslijepodne posljednjih petnaest godina? Samo što sad ima prijatelje da slave zajedno s njim.«

Alice iznenade Hazardove riječi. Nije mislila da je tako nježan. Taj je čovjek zbilja bio gomila suprotnosti. Da nema Maxa, sad bi već bila i malo zaljubljena u njega. Kad ga je pogledala, vidjela je da se namrštio. Slijedila je njegov pogled do mjesta gdje je Riley zagrlio Monicu. Zanimljivo. Što sve ne primijetiš kad ne gledaš stalno u ekran iPhonea. Tko bi rekao?

Sve je bilo spremno, a već je prošlo sedam sati. Cijela grupa se okupila, nestrpljivo čekajući. Jedino je nedostajao Julian.

»Julian nikad ne kasni na svoje satove slikanja«, reče Monica, ignorirajući da iznimka potvrđuje pravilo. »Jedino što shvaća nevjerovatno ozbiljno su njegovi satovi. Da, i moda, naravno. I onaj otrcani pas.«

»On nije pas, dušo«, reče Riley, jezovito točno imitirajući Juliana. »On je *remek-djelo*. Misliš li da bismo si mogli natočiti malo Baileysa? Stići će nas on.«

»Naravno«, reče Monica, ponovno pogledavši prema vratima.

Do pola osam, raspoloženje je počelo padati. Trudili su se zabaviti Monicu i odvući joj pažnju, ali nije im uspijevalo. Alice uzme svoj telefon i otvori Julianovu stranicu na Instagramu.

»Monica, otkrila sam gdje je naš glavni gost«, reče ona. »Upravo je stavio fotografiju sebe s glumcima nekog *reality showa* na Sloan Squareu.«

»Prokleta bilo. Kakav glupi *govnar*«, reče Monica. Alice nije čula da Monica zvuči tako srdito još otkako ju je izbacila iz kafića na sam Božić. »I ne odgovara mi na pozive.«

»Poslat ću mu poruku na Instu«, reče Alice. »Sigurna sam da to provjerava.«

JULIAN. DOVUĆI SVOJU KOŠČATU GUZICU U MONICIN KAFIĆ ISTE SEKUNDE, INAČE ĆE ONA EKSPLODIRATI. VOLIM TE, ALICE, napisala je gledajući Monicu kako hoda po kafiću gore-dolje, postajući napetija sa svakim korakom.

Bilo je osam sati kad se Julian napokon pojavio, djelujući mnogo manje pokajnički nego što je Alice zamislila da Monica očekuje. Morat će se početi ulizivati prilično mudro. Alice je znala što znači zamjeriti se Monici. To nije bilo zabavno.

»Tako mi je žao, dragi moji! Nadam se da ste počeli bez mene! Nikad nećete pogoditi što se dogodilo... Bože moj, o čemu se ovdje radi?«

»Eto, pripremili smo ti zabavu iznenađenja. Mislili smo da ćeš se danas osjećati malo *jadno*, jer je petnaesta godišnjica Maryine smrti, pa smo mislili pomoći ti da je se sjetiš«, reče Monica, glasom koji je zvučao kao čisti čelik. »Zaboravio si na godišnjicu, zar ne?«

»Ne, naravno da nisam!« reče Julian, koji je očito zaboravio. »I svima vam puno hvala na ovome. Ne mogu vam reći koliko mi to znači.« Alice pogleda Monicu da provjeri je li je Julian uspio smiriti. Niti najmanju mrvicu.

»Što se dogodilo s *iskrenošću*, Juliane? Što se dogodilo s *dijeljenjem istine*? Znaš li uopće više što je istina?« reče ona. Ostali su zašutjeli, a pogledi su im prelazili s Juliana na Monicu i natrag, kao kod publike koja gleda napeto finale Wimbledona.

»OK, OK, Monica, ja sam samo blesavi starac, oprosti«, reče on, ne zvučeći baš uvjerljivo, i stavi ruke pred sebe, kao da se brani od napada. No, Monica nije završila.

»Zašto provodiš sve vrijeme sa svojim Instagram >prijateljima<«, ona agresivno naglasi zračne navodnike kod riječi »prijatelji«, »s plitkim poznatim

ljudima s B-liste, za Boga miloga, a ne s ljudima kojima je zbilja stalo do tebe? Nemaš pojma što znači prijateljstvo.«

Alice osjeti olakšanje kad su se otvorila vrata, pomislivši da će novopridošlica pomoći u snižavanju tenzija. Monica zaista zastane.

Okrene se od Juliana i zagleda se prema vratima, u dobro odjevenu, nepoznatu ženu bijele kose, koja joj je izgledala neobično poznato.

»Ovo je privatna zabava«, reče ona. »Mogu li vam pomoći?«

»Ti si sigurno Monica«, odgovori novopridošlica, djelujući smireno, usprkos očiglednoj napetosti u prostoriji. »Ja sam Mary. Julianova žena.«

Mary

MARY NIJE DOSPJELA otvoriti poštu do večeri. Gus i William, Anthonyjevi sinovi, bili su na ručku sa svojim suprugama i djecom. Zajedno su imali petoro djece, koje je ona voljela kao da su njezina unučad. Kad god njihove majke nisu pazile, turnula bi im koji novčić, čokoladni prutić i grickalice od sira.

Danas je uživala u tome što može glumiti kraljicu majku. Gledala ih je kako su navalili na njezinu pečenku, sa svojeg mjesta na čelu velikoga kuhinjskog stola od hrastovine, a Anthony, njezin partner, sjedio je nasuprot njoj. Ali u svojoj sedamdeset petoj godini, ovakvi su joj dani bili i prilično naporni.

Gomila pošte bila je, sve u svemu, nimalo uzbudljiva. Ovih dana obično je tako bilo. Iznenadjenja su bila za mlade. Račun za struju, katalog Bodena, i pismo zahvale od gospođe koju je prošli tjedan pozvala na ručak. No, tu je bio i tanahni paket, s adresom ispisanom rukom, rukopisom koji nije poznavala. Ime na koje je bio naslovljen bilo je Mary Jessop, a to prezime nije koristila već petnaest godina. Čim je otišla iz Chelsea Studija, vratila se na svoje djevojačko Mary Sandilands, a osjećaj je bio kao da ponovno otkriva djevojku kakva je nekad bila.

Prije petnaest godina nije ostavila samo svoje bračno prezime, ostavila je sve. Napisala je poruku u kojoj je objasnila da joj je, nakon godina podnošenja ponižavanja i boli zbog tolikih drugih žena, napokon dosta. Također je ostavila i gomilu uputa, poput one kako radi stroj za pranje rublja, a sve napisane na papirićima i skrivene po kući. Brinula se o Julianu toliko dugo pa je znala da će mu biti teško snaći se bez nje.

Možda će se svaki put kad pronađe neku od tih poruka sjetiti koliko je učinila za njega. Ta ju je pomisao malo utješila, dok nije shvatila da se vjerojatno preselio k nekoj od svojih modela čim je ona odnijela svoju odjeću iz ormara.

Nekakav instinkt rekao joj je da sjedne prije nego će otvoriti paket, pa se udobno smjestila u kuhinjski naslonjač, stavila naočale za čitanje i pažljivo kuhinjskim škarama prerezala čvrsto zalijepljeni karton. Unutra je bila bilježnica, omotana prozirnom samoljepljivom plastikom, a na naslovnici su bile riječi: *Bilježnica neizgovorenih stvari*. Kako čudno. Zašto bi, za ime svijeta, netko to poslao njoj? Ona otvori prvu stranicu.

Odmah je prepoznala rukopis. Sjetila se kad ga je prvi put vidjela. Tada su njime bile napisane riječi: *Draga Mary, bio bih iznimno počašćen ako bi mi se pridružila za večerom u restoranu The Ivy, u subotu, u 9 navečer. Iskreno, Julian Jessop.*

Sve joj je u vezi s tim rukopisom bilo glamurozno i uzbudljivo. *The Ivy*, restoran o kojem je toliko slušala, a nikad nije bila tamo, pa onda večera tek u *devet sati*, a najviše od svega, autor tih riječi - Julian Jessop, slikar. Okrenula je papir na kojemu su riječi bile napisane, a na drugoj strani bio je crtež - samo nekoliko smjelih poteza olovkom, ali je bez pogreške prepoznala svoje lice.

Zašto ona? Nije imala pojma, ali bila je nevjerojatno zahvalna. I ostala je zahvalna gotovo četrdeset godina, dok jednog dana nije otkrila da je njezina zahvalnost otišla. I nedugo poslije nje, otišla je i ona.

Počela je čitati.

USAMLJEN SAM.

Julian? Sunce oko kojega se sve vrtjelo, kojemu su svi dolazili zbog njegove privlačne snage. Kako Julian može biti *usamljen? Nevidljiv?*

A onda je pročitala sljedeće riječi: *Mary... je umrla relativno mlada, sa šezdeset godina. Kakav gad. On se nje riješio. Kako se usuđuje?*

Pretpostavila je da, zapravo, ne treba biti previše iznenađena. Julian je uvijek imao prilično fleksibilan i kreativan odnos s istinom. Imao je sposobnost da u svojoj glavi preoblikuje događaje tako da odgovaraju njegovim zahtjevima, zbog čega si je dopuštao lagati Mary tako dugo vremena. Svi ti slikarski modeli koje je on *samo slikao, nikad ništa drugo, kako ona uopće može ukazivati na tako nešto?* Bila je *nerazborita, paranoična, ljubomorna*. Ali uza sve to, miris seksa, pomiješan s bojom, visio je u zraku s trunčicama prašine. Poslije više nikad nije mogla osjetiti miris uljanih boja, a da istovremeno ne pomisli na prijevaru.

Provela je godine izbjegavajući čitati trač-rubrike i ignorirajući način na koji su brbljave grupice odjednom prestale govoriti kad bi ona ušla u prostoriju, prije nego će naglo promijeniti temu. Trudila se ne primjećivati poglede sažaljenja nekih žena, i neprijateljskih zurenja drugih.

A onda, naglo prešavši iz Julianove posljednje velike laži, jednostavna istina: *Ja sam morao biti najvoljeniji... uzimao sam Mary zdravo za gotovo.*

I to je, shvatila je, bio razlog zašto je ostala tako dugo: ponašao se kao da je ona manje vrijedna od njega, kao da je bolji od nje na svaki mogući način, da se ona mora osjećati sretnom samo zato što joj je dopušteno dijeliti život s njim, visjeti na njegovom nebeskom svodu.

Skoro nebitan događaj bio je za nju kap koja je prelila čašu.

Došla je ranije kući, još je uvijek bila u svojoj odori primalje, nakon što se očekivani porod pretvorio samo u lažne trudove. Julian je bio izvaljen preko cijelog kauča, a na sebi nije imao ništa osim slikarskog ogrtača i pušio je cigaru

Gauloises. Delphine, njegov najnoviji model, stajala je pokraj kamina, potpuno gola, osim što je na nogama imala visoke štikle, i svirala je Maryinu violu. Loše.

Druge žene igrale su se s njezinim mužem godinama, ali nijedna nije svirala njezinu violu. Izbacila je Delphine, ignorirajući Julianove uobičajene proteste o *umjetnosti* i *muzama* i njezinoj *pretjeranoj mašti* i kako je to samo *prokleta viola*.

Mary je provela godine misleći kako će Julian napokon *prerasti* sve to ženskarenje, da će jednog dana samo otkriti da više nema želju, ni energiju, i da je sve izgubilo čar. Ali jedino što se mijenjalo bila je sve veća razlika u godinama između nje i Julianovih djevojaka. Ova posljednja, procijenila je, bila je valjda trideset godina mlađa od nje. Sljedeći dan, kad je Julian slikao Groficu od Denbigha u Warwickshireu, ona je napustila svoje malo domaćinstvo i njega.

Nikad se nije osvrnula.

Godinu dana poslije, upoznala je Anthonyja. On ju je obožavao. Tako je bilo i danas. Stalno joj je govorio kako je imao sreće što ju je pronašao. Uz njega se osjećala posebnom, voljenom i sigurnom. Nikad od nje nije tražio zahvalnost, ali ona ju je osjećala - baš svaki dan.

Pokušala je zvati Juliana u vezi s razvodom, i pisala mu je nekoliko puta, ali nikad nije dobila odgovor, pa je najzad odustala. Nije joj bio potreban službeni komad papira da bi se osjećala sigurnom s Anthonyjem, a prvi put joj brak baš i nije najbolje ispao.

Ponekad se pitala je li Julian umro. Tako dugo nije o njemu ništa čula. No, ponos ju je sprečavao da na Googleu potraži podatke o njemu, ili nekoga drugoga tko bi mogao znati gdje je i što radi. U svakom slučaju, kao njegova najbliža službena srodnica, sigurno bi bila obaviještena da je umro?

Prilično brzo je pročitala priče koje su slijedile nakon Julianove u bilježnici, iako se nije mogla dobro usredotočiti, ali pokušavala je - iako ne baš uspješno - ne brzati s procjenama:

Monica - probaj se malo više opustiti.

Hazard - hrabar muškarac, suočava se sa svojim demonima. Riley - slatko dijete, nadam se da ćeš dobiti svoju djevojku. Alice - nemaš pojma koliko si sretna što imaš to dijete.

Ostala je samo jedna priča. Vrlo kratka. Sigurno ju je napisala osoba koja joj je i poslala bilježnicu. Rukopis je bio besramno glomazan i čudan, a u riječi ljubav slovo »a« imalo je nacrtano nasmiješeno lice.

Draga Mary,

Moje ime je Lizzie Green. Ovo je moja istina: ja sam izuzetno radoznala. Neki bi rekli da guram nos kamo ne treba. Volim ljude - njihove

osobnosti, njihove jake strane i njihove tajne. Tako sam pronašla i vas. Uopće niste mrtvi, nego živite u Lewesu.

Još nešto što trebate znati o meni jest to da mrzim prijevaru. Branit ću svakoga do zadnjeg trenutka, sve dok su iskreni, sa mnom i sa samima sobom. A Julian, kao što znate, nije bio iskren.

Ako postoji išta što bi ova bilježnica trebala postići jest da svojega stvaratelja učini autentičnijim.

I zato sam vam poslala ovu bilježnicu, i zato vam govorim da Julian ima satove slikanja u Monicinom kafiću, svakog ponedjeljka u sedam navečer.

*S ljubavlju,
Lizzie*

Julian

KAKO JE BILO moguće osjećati se tako prestravljeno što je ona ovdje, a istovremeno biti tako oduševljen što je vidiš? Oprečni osjećaji mućkali su se poput dviju boja u lava lampi. Ona je bila drukčija, naravno da je bila - prošlo je petnaest godina. Njezino lice - spustilo se - malo. Ali bila je uspravna, visoka i snažna poput srebrne breze, blistava.

Je li uvijek bila takva, a on to nije primjećivao, ili je postala takva kad je otišla? A onda, neugodno shvaćanje: možda je on bio taj koji je uništio tu blistavost. To je ionako bilo prvo što ga je privuklo k Mary, a onda je to isisao iz nje.

Sjetio se kad ju je prvi put vidio, u kantini bolnice St Stephen. Slomio je palac na nozi penjući se preko zida u studio, jer je zaboravio ključeve. Čuo je kako ju je jedna od primalja pozvala imenom - *Mary*. Nije mogao prestati gledati u nju, pa je nacrtao njezin portret na stranici iz bilježnice što ju je uvijek nosio sa sobom, na drugoj strani napisao poziv na večeru, istrgnuo stranicu i stavio je na njezin pladanj dok je šepajući prolazio pokraj nje.

»Zdravo, Mary«, reče sada, »nedostajala si mi.« Tri riječi koje ni u snu nisu mogle opisati petnaest godina žaljenja i samoće.

»Ubio si me«, odgovori ona.

»Tvoj odlazak je ubio *mene*«, reče on, čvrsto se uhvativši za najbliži stolac.

»Zašto si lagao, Juliane?« upita Monica. Nježno, ovaj put. Mary odgovori prije nego je on dospio.

»Samo vam se htio svidjeti. Sve što je uvijek želio je bilo da se sviđa ljudima. Vidite...« Ona zastane, tražeći prave riječi. Jedini zvuk koji se čuo u kafiću bio je promet koji je prolazio Fulham Roadom. »Ako istina nije bila onakva u kakvoj bi sebe želio vidjeti, on bi je promijenio. Poput dodavanja još boje na sliku da se prekriju nesavršenosti. Nije li tako, Juliane?«

»Da, iako se nije radilo samo o tome, Mary«, reče on, a onda zastane, izgledajući poput ribe koja hvata zrak.

»Nastavi, Juliane«, reče Monica.

»Pretpostavljam da mi je bilo lakše da budeš mrtva nego da se stalno iznova podsjećam na to kako si zbog mene otišla. Sve one žene, sve laži. Žao mi je. Tako mi je jako žao«, reče on.

»Znaš, nije bila stvar samo u ženama, Juliane. Na to sam bila naviknula. Nego zbog načina na koji sam se zbog tebe osjećala *nevažnom*. Imaš takvu energiju. Ti si kao sunce. Kad ti je netko zanimljiv, okreneš svoje zrake prema njemu i oni uživaju u tvojoj toplini. Ali onda se okreneš nekamo drugamo, ostavivši ih u sjeni, a oni utroše svu svoju energiju pokušavajući obnoviti sjećanje na svjetlost.«

Julian se jedva usuđivao pogledati Monicu, svoju novu prijateljicu koju je iznevjerio, baš kao što je iznevjerio i tolike druge tijekom godina.

»Nisam te htio povrijediti, Mary. Volio sam te. Još te volim«, reče on. »Kad si otišla, moj svijet se srušio.«

»Zbog toga sam ovdje. Pročitala sam tvoju priču, u onoj bilježnici.« On primijeti, tek sad, da ona u ruci drži zelenu bilježnicu. Kako je, za ime svijeta, došla do nje? »Mislila sam da si jedva zamijetio moju neprisutnost, i da će se neka od tvojih mnogih cura ugurati na moje mjesto. Nisam imala pojma da ti je zbog mog odlaska bilo tako teško. Bila sam ljutita na tebe, ali nikad nisam željela da patiš.«

Prišla mu je, stavila bilježnicu na stol i uzela njegove ruke u svoje. »Sjedni, budalo stara«, reče ona. I oboje sjedoše za stol. Monica im donese bocu Baileysa i dvije čaše.

»Znaš, ne pijem to više«, reče Mary. »Previše je uspomena. U svakom slučaju, odvratnog je okusa. Nemaš li možda neko crno vino, dušo?«

»Ne brini, Monica, kupio sam Baileys na rasprodaji i mogu ga vratiti«, Julian je čuo Rileya kako govori Monici, kao da je to važno.

»Juliane, mi sad idemo, ostavit ćemo vas malo same«, reče Hazard. Julian mu kimne i odsutno mahne svojim učenicima, dok ih je Hazard ispraćao iz kafića. Ostali su samo Monica i Riley, pospremajući nered što je ostao od zabave.

»Jesi li sretna, Mary?« upita on, shvativši da joj to zaista želi.

»Vrlo«, odgovori ona. »Nakon što sam otišla, naučila sam kako biti svoje vlastito sunce. Pronašla sam divnog muškarca, udovca, zove se Anthony. Živimo u Sussexu.« OK, naravno da joj je želio da bude sretna, ali ne *previše* sretna.

»I ti izgledaš sretno«, reče ona, »sa svim ovim novim prijateljima. Samo ne zaboravi biti dobar prema njima, i nemoj da te opet zavede sav onaj *besmisao*.«

Monica im priđe s bocom crnog vina i dvije čaše.

»Možda je za mene prekasno da se promijenim«, reče Julian, osjećajući samosažaljenje.

»Nikad nije prekasno, Juliane«, reče Monica. »Na kraju krajeva, tek ti je sedamdeset devet. Imaš gomilu vremena da napokon sve posložiš kako treba.«

»Sedamdeset devet?« reče Mary. »Monica, njemu je osamdeset četiri!«

Monica

PROJEKT BILJEŽNICE TEMELJIO se na lažima. Monicino prijateljstvo s Julianom, koje se razvilo u nešto što je u zadnje vrijeme počelo zauzimati velik dio njezinog života, nije bilo ono što je mislila da jest. O čemu je još Julian lagao? A evo, ona je upravo potrošila sate na planiranje i izvođenje zabave sjećanja za nekoga tko uopće nije bio mrtav.

Bila je gotovo ponoć kad su Julian i Mary otišli iz kafića.

Mary ju je zagrlila na odlasku.

»Hvala ti što se brineš za mojega Juliana«, šapnula je Monici u uho. Dah joj je bio poput sjećanja na ljetni povjetarac. Stisnula je Monicinu ruku, a koža joj je kroz godine postala tako meka, nježna i osjetljiva. Onda su se vrata zatvorila za Mary i Julianom, a zvonce je objavilo njihov odlazak nepovezanim zvonjavom. A s njima, otišlo je i pola stoljeća ljubavi, strasti, ljutnje, žaljenja i tuge, od čega je zrak poslije njih postao rjeđi.

Monica se osjećala grozno zbog pretpostavki koje si je stvorila u glavi: da je Mary bezlična, da je poput otirača za noge, i mnogo manje zanimljiva od svojeg muža. Mary koju je upoznala te večeri bila je predivna - isijavala je toplinom, a opet, njezina blagost prekrivala je središnju snagu, snagu koja joj je omogućila da ode od gotovo četrdeset godina braka i počne sve ispočetka.

Riley je krenuo za Monicom na kat, u njezin stan.

»Čovječe. Kakva večer, lb je sve bilo pomalo *intenzivno*, zar ne misliš tako?« reče on. Monica se napne na to kako je razblažio večer s toliko snažnih emocija na tako bezbrižan način. »Što misliš, tko je Mary poslao bilježnicu?«

»Sigurno je to bila Lizzie«, reče Monica. »Pronašla je bilježnicu nakon što je ispala iz Aliceine torbe. Tako je i došla k njoj pomoći joj oko Bunty.«

»Misliš da je bilo malo *zločesto* od nje uvaliti Juliana na takav način?« upita Riley.

»Zapravo, mislim da mu je učinila uslugu, prisilivši ga da se suoči sa svojim lažima. Bio je drukčiji kad je večeras otišao, zar ne? S manje hvalisavosti i glume,

a više stvarnih osjećaja. Mislim da će odsad biti mnogo draža, bolja i sretnija osoba. A možda će on i Mary biti i prijatelji.«

»Valjda. Iako, meni se prilično sviđao i kakav je bio prije. Imaš nešto za jesti? Užasno sam gladan.«

Monica otvori kuhinjski ormarić koji je bio nelagodno prazan.

»Imam nešto čokolade za kuhanje, ako hoćeš«, reče ona, odlomivši komadić i stavivši ga u usta. Odmah osjeti kako joj slatkoća vraća energiju. Sad kad je napetost popustila, shvatila je koliko je gladna i iscrpljena.

»Monica, stani!« reče Riley. »Ne smiješ to jesti. Otrovnno je.«

»Što to govoriš, za ime svijeta?« upita Monica, ustima punim čokolade.

»Čokolada za kuhanje. Otrovnna je dok se ne skuha.«

»Riley, je li ti to majka rekla kad si bio mali?«

»Da!« odvrati on. Gledala ga je i čekala da shvati. »Lagala mi je, zar ne? Da me spriječi u krađi čokolade.«

»To je jedna od stvari koju tako volim kod tebe. Uvijek pretpostavljaš da su ljudi dobri i da govore istinu, jer si ti takav. Uvijek misliš da će sve ispasti dobro i, baš zbog toga, obično tako i bude. Uzgred, je li ti rekla i da, kad vani čuješ da trubi sladoledarski kamionet, to znači da više nemaju sladoleda?«

»Zapravo i jest«, odgovori on. »Imam ja i mračnu stranu, znaš. Svi misle da sam tako jebeno dobar, ali imam ja mnogo zlih misli, baš kao i svi drugi. Stvarno.«

»Ma, nemaš, Riley«, reče ona, smjestivši se pokraj njega na kauč. »Toliko je toga u tebi što volim«, reče, pruživši mu komadić čokolade, »ali tebe ne volim.«

Monica se sjeti onoga što je slučajno čula Mary da govori, o tome kako naučiš biti svoje vlastito sunce. Sjetila se i razgovora s Alice u vlaku. *Postoje prednosti samačkog života*. Nije trebala nikoga drugog uza se. Nije trebala ni dijete. *Dijete ne znači nužno i zajedničku sreću do kraja života*. Znala je što mora reći.

»Ne mogu ići s tobom na put, Riley. Žao mi je. Moram biti ovdje, sa svojim prijateljima, u svojem kafiću.«

»Nekako sam očekivao da ćeš to reći«, reče Riley. Izgledao je neuobičajeno poraženo. Stavi čokoladu na stolić za kavu, poput neželjene utješne nagrade. »Razumijem, Monica. U početku sam i planirao da ću ići sam. Bit ću dobro.« I ona je znala da hoće. Riley će uvijek biti dobro. »A ako pomisliš da si napravila užasnu grešku, uvijek me možeš doći potražiti u Perthu.«

»Možemo i dalje biti prijatelji, dok ne odeš, zar ne?« upita ga ona, pitajući se je li zaista napravila užasnu grešku. Ovo je svakako bilo ono što je oduvijek željela, a sad će to jednostavno odbaciti.

»Naravno«, odgovori on, ustane i ode do ulaznih vrata.

Poljubila ga je. To je bio poljubac koji je govorio mnogo više od oproštajnog pozdrava. Govorio je žao mi je, i hvala ti, i skoro da te zbilja volim. Ali ne stvarno.

A ona nije željela živjeti s »ne stvarno«.

Riley je otišao, odnijevši sva njezina sanjarenja sa sobom. Njih dvoje kako stoje na Mostu uzdača u Veneciji, plivaju u samotnoj pećini na savršenom otoku u Grčkoj, ljube se u baru u Berlinu, dok iza svira bend. Riley uči njihovu djecu surfati. Monica ih vodi na putovanje u Fulham da im pokaže kafić gdje je sve počelo.

Monica sjedne na kauč. Osjećala se jako, jako umorno. Pogleda na fotografiju svoje mame na kaminu, kako se smije u kameru. Sjećala se gdje je snimljena - na obiteljskom odmoru u Cornwallu, samo par tjedana prije dijagnoze.

Znam da ne trebam muškarca, mama. Znam da ne trebam praviti kompromise. Mogu se brinuti sama za sebe, naravno da mogu.

Ali ponekad, eto, željela bih da ne moram.

Hazard

PROŠLO JE TJEDAN dana od Hazardovog katastrofalnog izlaska s Blanche, kao i od njegovog zaključka o Monici.

Bacio se na posao, preuzevši na sebe većinu teških vrtlarskih poslova, da ne mora misliti ni na što. Prestao je koristiti kafić kao ured, i bio je šokiran koliko mu nedostaje rad u tom okruženju i igranje backgammona s Monicom.

Bilo je ironično što je, nakon tolikih tjedana pokušaja pronalaženja pravog muškarca za Monicu, želio da jedina osoba s kojom će ona biti bude baš on.

Ali uprskao je. Sjećanje na vjenčanje bilo mu je u najboljem slučaju polovično, ali jedna scena mu je ostala u sjećanju, zaprepašćujuće jasna, i stalno mu se iznova vrtjela po glavi: *Nađi si jebeni život, Monica, i prestani biti tako dosadna. Nisi mi majka, ni žena, čak niti cura, i fala kurcu na tome.* Ili nešto slično tim odvratnim rečenicama.

Dan poslije bila je divna prema njemu, a poslije toga savršeno prijateljski raspoložena. Nije se činilo da mu nešto zamjera, ali nije bilo šanse da će ikad i pomisliti da izađe van s njim, sad kad ga je vidjela u najgorem izdanju.

U svakom slučaju, otići će na putovanje s Rileyjem. Dobrim starim Rileyjem, koji je bio njegova potpuna suprotnost - povjerljiv, iskren, nekomplikiran, ljubazan i velikodušan.

Da mu je zbilja stalo do Monice, trebao bi biti sretan zbog nje. Riley je svakako bio bolji izbor od njega. Ali Hazard nije bio tako ljubazan i to je bio dio problema. Bio je oštećen i sebičan. I zbilja je jako želio Monicu za sebe.

Sve u vezi s Rileyjem išlo mu je na živce, od glupog australskog naglaska, do načina na koji je zviždao za vrijeme posla. *Sredi se, Hazarde. Nije to njegova krivnja. Riley nije učinio ništa loše.*

On se okrene k Rileyju, koji je kraj njega veselo zviždao. »I, kamo ćete ti i Monica najprije otputovati?« upita, iako je znao da će ga taj razgovor boljeti.

»Zapravo, stari, ona ipak ne ide sa mnom«, odgovori Riley. »Kaže da ovdje ima previše toga za raditi, pa idem sam, osim ako ne nagovorim Brettta da ide sa mnom.«

Hazard se jako trudio da ne pogleda Rileyja, niti da na bilo koji način pokaže koliko mu je ova bezbrižno izgovorena rečenica značila. Bio je svjestan da bi trebao odgovoriti Rileyju ili riskira da će izgledati kao da ga nije briga, ali znao je, ako išta kaže, da će se odati.

Je li postojala i malena mogućnost da Monica ostaje u Londonu zbog njega? Jako je sumnjao u to, ali to je možda bio *znak*. Svakako je bila *prilika*, i to takva kakvu se ne ispušta iz ruku. Morao je barem razgovarati s njom, prije nego samog sebe izludi.

Dok je čupao ogroman čičak iz obrasle sadnice s cvijećem, razmišljao je što bi mogao reći.

Znam da sam bezobrazan, egoističan tip s problemom ovisnosti, i nedavno sam bio neoprostivo odvratn prema tebi, ali mislim da si predivna, i da bismo zajedno bili baš dobri, samo kad bi mi pružila šansu? Ne bi mu to baš prošlo.

Monica, volim sve u vezi s tobom i na tebi, od tvoje snage, ambicija i principa, do načina na koji ti je toliko stalo do prijatelja i tvoje opsjednutosti procjene higijenskih standarda hrane. Kad bi mi samo dala šansu, učinit ću sve što mogu da te budem vrijedan? Možda malo previše nevoljko.

Monica, sve ono o čemu si pisala - da želiš obitelj i djecu i cijelu tu bajku - e pa, možda bih i ja to mogao željeti.

Mmmm. Istina je bila da se još uvijek nije mogao odlučiti za ovo zadnje, a bio je odlučan u tome da bude iskren. Hoće li ikad odrasti i biti dovoljno odgovoran da bude otac? Osim toga, nije bio siguran bi li spominjanje onoga što je napisala u bilježnicu bilo dobra ideja; bila je prilično osjetljiva na to, kao što su otkrili i on i Riley.

Možda da samo ode do njezinog stana i učini kako bude osjetio da treba. Na kraju krajeva, što može izgubiti?

Hazard je do Maminog malog pomagača vozio na autopilotu. Morao je ostaviti neki vrtlarski alat što ga je koristio. No, bilo je nemoguće ući i izaći s tog mjesta nabrzinu, jer su ga uvijek okružili njegovi mali prijatelji.

»Čuj, Fin«, reče malom, mršavom dječaku koji mu je pomagao staviti alat u ostavu, »jesi ti dobar s curama?«

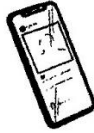
»Ja? Ja sam najbolji!« reče Fin, napuhnuvši prsa. »Imam PET cura. To je više nego što ih ima Leo. A on ima PlayStation 4.«

»Ooo! Pa, koja je tvoja tajna? Kako im pokažeš da ti se sviđaju?«

»To je lako. Samo im dam nešto svojih Haribo bombona. A znaš što napravim ako mi se jako, jako sviđaju?«

»Što?« upita Hazard, spustivši se do Finove visine.

Fin šapne, vrućim dahom zaškaklavši Hazardovo uho, »Dam im onaj koji je u obliku srca.«

Alice

»NISAM BILA SIGURNA hoćeš li biti ovdje, Juliane, mislim, jer Mary nije mrtva i sve to«, reče Alice, dok je stigla do Admiralovog groba. »Bok, Keith«, reče, sagnuvši se da pogladi psa po glavi. Keith je izgledao prilično uvrijeđeno, kao da mu je glađenje po glavi ispod časti.

»Mary, kao što se pokazalo, nije bila mrtva posljednjih petnaest godina, draga djevojko«, reče Julian, kao da mu je to novost, » ali ja sam ipak došao ovamo. Ne samo da se sjetim nje, nego da održim povezanost s prošlošću - od koje sam toliko mnogo ostavio iza sebe. No, umjesto Baileysa donio sam ovo«, reče, izvadiвши bocu crnog vina, plastične čaše i vadičep iz torbe. »Zapravo, nikad nisam volio Baileys, a sad je ispalo da ga ni Mary više ne pije, pa mislim da ne moramo ni mi.«

Alice, koja je posljednjih par mjeseci potajno praznila čaše Baileysa u grmlje sa strane, osjeti olakšanje. Sjela je na mramor, pokraj Juliana, uzevši čašu vina koju joj je pružio. Groblje je bilo puno zvončića, a s drveća su padale latice poput snijega. Proljeće, doba za nove početke. Ona izvadi Bunty iz sjedalice i posjedne je na svoje koljeno. Bunty posegne za jednim od cvjetova, stišćući ga u svojoj bucmastoj ručici.

»Alice, draga, mogu li ti reći jednu svoju novu ideju?« reče on. Ona kimne, malo nervozno. Nikad nisi mogao biti siguran što će Julian sljedeće izmisliti. »Razmišljao sam o svome projektu i bilježnici, o tome zašto sam ga pokrenuo, koliko sam bio usamljen. I znam da postoji toliko ljudi koji osjećaju to isto, provode cijele dane ni sa kim ne progovorivši ni riječ, i jedu svako jelo potpuno sami.« Alice kimne. »Onda sam se sjetio kako je Hazard pričao o svojem odmoru na Tajlandu i kako je, iako je bio sam, mjesto gdje je odsjeo imalo zajednički stol i navečer su za tim stolom svi jeli zajedno.«

»Da, sjećam se toga«, reče Alice. »To je sjajna ideja. Pomisli samo koliko različitih ljudi bi upoznao, kakve bi razgovore vodio.«

»Točno«, reče Julian. »Pa sam pomislio, zašto da mi to ne napravimo kod Monice, jednom tjedno? Mogli bismo pozvati svakoga tko nema s kim jesti, na

večeru oko jednog velikog stola. Možemo naplaćivati deset funti po osobi, s tim da donesu vlastitu bocu. A onda sam pomislio i da zamolimo one koji mogu da plate dvadeset funti, tako da svatko tko *ne može* platiti može jesti besplatno. Što ti misliš?»

»Mislim daje to izvrsno!« reče Alice, pljesnuvši rukama. Bunty se nasmije, pa i ona pljesne ručicama. »Što kaže Monica?«

»Još je nisam pitao«, odgovori Julian. »Misliš da bi se složila?«

»Sigurna sam da bi! Kako ćeš to nazvati?«

»Mislio sam, recimo, *Večera u Julianovu klubu*.«

»Ma, naravno. Gle, ide Riley.«

»Riley, mladiću moj, sjedni«, reče Julian, pruživši mu čašu vina. »Htio sam već razgovarati s tobom«, reče Julian.

»Rođendan mi je trideset prvog svibnja, samo nekoliko dana prije nego odlaziš. Mislio sam napraviti zabavu, kao oprostajku za tebe, i kao zahvalu svima vama što me podnosite. Što kažeš?«

»To bi bilo super!« reče Riley. »Imat ćeš *osamdeset* godina. Opa!«

»Ali Juliane«, reče Alice, »rekao si da si rođen na dan kad je objavljen rat Njemačkoj, a ja sigurno znam da je to bilo u rujnu, a ne u svibnju.« Alice je u školi pobijedila na natjecanju iz povijesti. To je bilo njezino najveće (i jedino) akademsko postignuće.

Julian zakašlje, s pomalo posramljenim izrazom lica. »Znaš povijest, je li tako, dušo? Da, možda sam malo preračunao mjesece. I godinu, zapravo. Neću sad navršiti osamdeset, nego osamdeset pet. Dan nakon što je objavljen rat bio je moj prvi dan u osnovnoj školi. Bio sam bijesan što nitko nije htio slušati kako mi je bilo. U svakom slučaju«, reče on, brzo prešavši na drugu temu, »mislio sam da bismo zabavu mogli imati u Kensington Gardensu, između pozornice i jezera. Uvijek sam tamo proslavljao rođendane. Skupili bismo sve obližnje stolove i napunili velika vjedra s Pimmom, limunadom, voćem i ledom, onda bi svatko s nekim instrumentom svirao, i ostali bismo do mraka, pa bi nas policija Parka izbacila.«

»To mi zvuči kao savršen način da se oprostim s Londonom«, reče Riley. »Hvala ti.«

»Veliko mi je zadovoljstvo«, reče Julian, zasjavši. »Zamoliti ću Monicu da sve organizira.«

Julian

JULIAN JE JEDVA mogao vjerovati da Mary sjedi *u njegovoj kući*, pokraj kamina, i pije čaj. Stisnuo je oči do sasvim malih otvora, da mu se vid zamuti, i bilo je baš kao da su opet u devedesetima, prije nego je sve pošlo po zlu. No, Keith nije bio baš zadovoljan situacijom, jer Mary je sjedila u njegovom naslonjaču.

Mary je došla pokupiti neke svoje stvari. Uzela je vrlo malo, rekavši da nije dobro uroniti se previše u prošlost. To je za Juliana bio nov koncept. Čvrsto je odlučio razgovarati o onome što je znao da je neophodno. Ako to ne učini sada, ona će otići, i taj trenutak možda više nikad neće doći.

»Žao mi je zbog cijele te *priče o smrti*, Mary«, reče on. Nije bio siguran da je to zazvučalo dobro. »Najiskrenije, to nisam smatrao laži. Proveo sam tolike godine zamišljajući da si mrtva, da sam počeo vjerovati da zbilja i jesi.«

»Vjerujem ti, Juliane. Ali zašto ? Zašto si me uopće i ubio u mislima?«

»To mi je bilo lakše nego suočiti se s istinom, pretpostavljam. A ono što sam, očito, trebao učiniti bilo je da svaki sat u danu provedem tražeći te i moliti te za oprost. Ali to bi značilo suočiti se s time koliko sam bio grozan, i riskirati još jedno odbijanje, i tako... nisam«, reče on, zureći u svoju šalicu čaja.

»Čisto me zanima«, reče Mary, s laganim smiješkom, »kako sam umrla?«

»Oh, tijekom godina igrao sam se s nekoliko različitih verzija. Neko vrijeme, priča je bila da te udario autobus broj 14, kad si se vraćala s tržnice na North End Roadu. Ulica ispred studija bila je puna zgaženih marelica i trešanja.«

»Dramatično!« reče Mary. »Iako i ne previše fer prema vozaču autobusa. Što još?«

»Izuzetno rijedak, ali agresivan, oblik raka. Junački sam te njegovao u posljednjim mjesecima, ali nisam mogao učiniti ništa da te spasim«, reče on.

»Mmm. Ne bih rekla. Ti bi bio grozan njegovatelj. Nikad se nisi snalazio s bolestima.«

»Pošteno. No, ponosan sam na svoju zadnju verziju. Našla si se u unakrsnoj pucnjava između dvije narkomanske bande. Pokušala si pomoći mladiću koji je bio izboden i krvario je na pločniku, ali su te ubili zbog tvoje dobrote.«

»Ooo, ta mi se najviše sviđa. Zvuči kao da sam bila velika junakinja. Samo moraš biti siguran da sam bila pogođena ravno u srce. Ne želim polaganu, bolnu smrt«, reče ona. »Usput, Juliane.« Julian nije volio kad je Mary započinjala rečenicu s *usput*. Jer, što je god slijedilo, nikad nije bilo nešto obično. »Na putu ovamo, naišla sam na jednu od tvojih susjeda. Mislim da se zove Patricia. Rekla mi je za pitanje vlasništva, o tome kako želi prodati ovo.«

Julian uzdahne. Osjećao se kao nekad, kad bi ga Mary ulovila da radi nešto nedolično.

»O, Bože, gnjave me s tim već mjesecima, Mary. Ali kako da prodam? Kamo bih otišao? I što sa svime ovim?« On dramatično pokaže na sve stvari skupljene u njegovoj dnevnoj sobi.

»To su samo *stvari*, Juliane. Možda otkriješ da ćeš se bez njih osjećati oslobođeno! To će ti biti novi početak, novi život. Tako sam se ja osjećala, kad sam sve ovo ostavila.« Julian se potrudio da se ne namršti pri pomisli da se Mary osjećala »oslobođeno« od njega.

»Ali tu je toliko uspomena, Mary. Svi moji stari prijatelji su ovdje. *Ti si ovdje*,« reče on.

»Ali ja nisam ovdje, Juliane. Ja sam u Lewesu. I vrlo sam sretna. A ti si dobrodošao posjetiti nas, kad god želiš. Sve te *stvari*, sve te uspomene, one te samo guše, drže te zarobljenog u prošlosti. Sad imaš nove prijatelje, i dom je gdje god su oni. Možeš kupiti novi stan i početi iznova. Zamisli to«, reče ona, intenzivno ga gledajući.

Julian zamisli sebe u stanu poput onoga gdje je živio Hazard, gdje je tjedan prije bio na čaju. Svi oni veliki prozori, čiste linije i prazne površine. *Podno grijanje*. Bijeje orhideje u posudama za cvijeće. Prekidači za prigušivanje svjetla. Pomisao na samog sebe na takvom mjestu bila mu je potpuno bizarna, ali i čudno uzbudljiva. Ima li hrabrosti da se izvuče iz svojih navika u dobi od sedamdeset devet godina? Ili osamdeset četiri. Kako god.

»U svakom slučaju«, nastavi Mary, »prodati bi bila ispravna stvar. Nije fer prema tvojim susjedima da sve zadržavaš. Tako remetiš mnoge živote. Nije li vrijeme da počneš misliti i na druge, Juliane, i učiniš časnu stvar?«

Julian je znao da je ona u pravu. Mary je uvijek bila u pravu.

»Čuj, ja sad moram posjetiti još nekoga, pa ću te ostaviti da razmisliš. Obećaj mi da ćeš to učiniti, može?« reče Mary, nagnuvši se da ga zagrlji, i kratko ga poljubi u obraz.

»U redu, Mary«, reče on. I to je zaista mislio.

JULIAN POKUCA NA vrata na broju četiri. Vrata se naglo otvoriše i otkriju imponantnu ženu, s rukama na bokovima, i s ispitivačkim, ali ne baš prijateljskim pogledom.

Oboje su čekali da onaj drugi prvi progovori. Julian se prvi otvori. Prezirao je neispunjenu tišinu.

»Gospođo Arbuckle«, reče, »mislím da ste čekali da razgovarate sa mnom.«

»Bome jesam«, reče ona, »i to zadnjih *osam mjeseci*. Zašto ste sada došli?«
Ona produži riječ »sada« na cijeli takt.

»Odlučio sam prodati«, reče on. Patricia Arbuckle raširi ruke i izdahne dugo, kao kad se ispusti zračni jastuk.

»E pa, nikad ne bih... « reče ona. »Samo uđite. Zašto ste se predomislili?«

»Pa, važno je učiniti pravu stvar«, reče Julian, pomislivši da bi mu njegova nova mantra, ako je glasno izgovori, mogla pomoći da se drži svojih odluka, »a prodati znači učiniti pravu stvar. Svi vi ostali imate godine pred sobom, a ja ne mogu biti čovjek koji će vam ukrasti budućnost. Žao mi je što mi je toliko dugo trebalo da to prihvatim.«

»Nikad nije prekasno, gospodine Jessop. Juliane«, reče Patricia, izgledajući vrlo vedro.

»Niste prva osoba koja mi je u kratkom vremenu rekla tu rečenicu«, reče Julian.

Monica

MONICA JE STAVILA Julianov poster u izlog, točno na isto mjesto kamo je stavila i svoj oglas za učitelja slikanja, prije šest mjeseci. Pažljivo je postavila selotejp preko tragova što su ostali od prije, koje nije uspjela potpuno ukloniti.

JE LI VAM DOSTA TOGA DA JEDETE SAMI?

Pridružite nam se za zajedničkim stolom na

**VEČERI U JULIANOVOM KLUBU,
U MONICINOM KAFIĆU**

**svakog četvrtka, u 7 navečer
i donesite svoje piće**

**10 funti po osobi, 20 ako se osjećate velikodušno
Ako ne možete platiti, jedite besplatno**

SJETILA SE KAKO je Hazard ukrao njezin oglas i umnožio ga. Trebala bi ga zamoliti da umnoži i ovaj poster i podijeli primjerke po Fulhamu, za kaznu. Upravo je na vratima okrenula znak na kojemu je pisalo ZATVORENO, kad je stigla mušterija. Monica joj je već htjela reći da je došla prekasno, kad je primijetila da je to Mary.

»Bok, Monica«, reče ona. »Baš sam bila kod Juliana, pa sam htjela svratiti k tebi, da ti nešto dam.« Ona posegne u svoju torbu i izvadi bilježnicu koja je bila ostavljena u kafiću prije šest mjeseci. »Htjela sam je dati Julianu, ali je rekao da ga samo podsjeća na to koliko je bio neiskren, i da treba biti kod tebe.«

»Hvala, Mary«, reče Monica, uzevši bilježnicu. »Želiš li šalicu čaja? I kolač? Mislim da je ovo vrijedno kolača.«

Mary je sjedila za pultom, dok je Monica kuhala čaj. »Žao mi je što sam vas sve tako šokirala, kad sam se samo pojavila«, reče ona. »Mislila sam da ću se tiho ušuljati na sat slikanja i privatno razgovarati s Julianom. Nisam očekivala da ću upasti na zabavu sjećanja na pokojnika. Osobito ne svoju.«

»Oh, molim te, nemoj se ispričavati!« reče Monica, natočivši čaj. »Kako si, zaboga, mogla znati? Meni je samo drago što sam te imala priliku upoznati.«

»I meni. Shvatila sam da mi je ova bilježnica zapravo napravila i malu uslugu. Vidiš, otišla sam iz kuće bez ikakvih objašnjenja, ni ne pozdravivši se, i ostavila sam tamo i jedan dio sebe. Cijelu tu prošlost. I Juliana, koji ima gomilu mana, ali kao što znaš, vrlo je poseban. To što sam ga opet vidjela pomoglo mi je da zatvorim neke stvari.«

»Drago mi je«, reče Monica.

»Usput, nadam se da se ne ljutiš što ću pitati, ali jesi li sredila stvari s onim čovjekom koji je tako strastveno zaljubljen u tebe?« upita Mary.

»S Rileyjem?« reče Monica, pomislivši kako je izraz »strastveno zaljubljen« pomalo pretjeran. »Mislim da ne. Zapravo, sasvim obratno.«

»Ne, ne«, reče Mary, »ne mislim na dragog australskog dečka, nego na onog drugog. Onoga koji je tamo sjedio« - ona pokaže na mjestu u kutu - »kao turobni gospodin Darcy, i gledao u Rileyja kao da mu je ovaj ukrao nešto što on očajnički želi natrag.«

»*Hazard?*« reče Monica, zaprepašteno.

»Ah, to je, dakle, Hazard«, odgovori Mary. »I mislila sam. Pročitala sam njegovu priču u bilježnici.«

»Varaš se u vezi s Hazardom, Mary. Nije on zaljubljen u mene. Zapravo smo totalne suprotnosti.«

»Monica, cijeli sam život provela kao promatrač. Vrlo brzo pohvatam stvari. Vidim. I znam što sam vidjela. On izgleda kao muškarac koji je pomalo kompliciran i oštećen, a o takvima znam sve.«

»Čak i da jesi u pravu, Mary«, reče Monica, »nije li to vrlo dobar razlog da se ne osvrćem na njega?«

»Oh, ali ti si toliko jača nego što sam ja bila, Monica. Ti nikad ne bi dopustila da se netko prema tebi odnosi kao što se Julian odnosio prema meni. Ali znaš, unatoč svemu, ne žalim ni za jednim jedinim danom koji sam provela s tim čovjekom. Niti jednim. A sad moram ići.«

Mary se nagne preko šanka i poljubi Monicu u oba obraza, i onda je otišla, ostavivši Monicu s čudim osjećajem *sretnog uzbuđenja*.

Hazard? Zašto pri pomisli na to nije ironično frknula nosom?

Iz čiste taštine. Samo je uživala u činjenici da je Mary pomislila kako je ona tip žene koja potiče strast. Sredi se, Monica.

Monica uzme bilježnicu, koja je zatvorila puni krug, s pulta. Sine joj da su gotovo svi iz bilježnice pročitali njezinu priču, ali ona nije pročitala nijednu od njihovih, osim Julianove. To baš nije bilo fer. Ona si natoči još jednu šalicu čaja i počne čitati.

Hazard

HAZARD POZVONI NA Monicino zvonce. Bilo je skoro deset navečer, dosta kasnije nego je isprva mislio doći, ali dvaput se predomislio prije nego je stigao ovamo. Još uvijek nije bio siguran da čini pravu stvar, ali on nikako nije bio kukavica. Metalni glas začuo se s interfona.

»Tko je?« Sad je bilo prekasno da odustane.

»Ovaj... Hazard je«, reče on, osjećajući se kao moderni Romeo, koji pokušava objaviti svoju ljubav Juliji. Da ona barem ima balkon, a ne interfon.

»O. Ti si. Kog vruga hoćeš?« Ovo baš i nije bio Shakespeare. Niti dobrodošlica kakvoj se nadao.

»Zbilja moram s tobom razgovarati, Monica. Mogu li doći gore?« reče on.

»Ne znam zbog čega, ali ako već moraš...« Ona stisne gumb i vrata se otvore, i on se popne do njezinog stana.

Monicinog stana samo se mutno sjećao od onog dana koji je tamo proveo nakon katastrofalnog vjenčanja. Upijao je detalje, ovaj put bistre glave.

Stan je izgledao upravo onako kako bi svatko tko poznaje Monicu očekivao - uredan poput kutije šibica i prilično uobičajen, blijedosivih zidova, s minimalističkim namještajem i uglancanim podovima od hrastovine. No, bilo je i nekoliko stvari, koje su pokazivale neočekivani dar i neobičnost, baš kao i sama Monica - svjetiljka u obliku plamena, starinska lutka koju je koristila kao vješalicu za kapute, i zid na kojemu je dominirala izvanredna slika Davida Bowieja. Udaljeni miris zrnaca kave širio se odozdo kroz drvene podove.

Monica uopće nije izgledala sretno što ga vidi. Bilo je očito da ovo nije dobro vrijeme za njegovu veliku izjavu. Odustani! Ali koji bi razlog uopće mogao navesti za svoje pojavljivanje ovdje u ovo doba? *Misli*, Hazard.

Nije imalo smisla, jednostavno je morao to učiniti.

»Dakle?« reče ona.

»Ovaj... Monica, htio sam ti reći što osjećam za tebe«, reče on, koračajući gore-dolje, jer je bio previše nervozan da bi sjeo, a ona mu to ionako nije ponudila.

»Znam točno što ti misliš o meni«, odvrati ona.

»Znaš?« reče on zbunjeno. Možda će ovo biti lakše nego je očekivao.

»Aha. *Ima u sebi nekakvu žestinu koja me odbija toliko da me užasava.* Sjećaš se?« Tek je sad ugledao što je držala u ruci. Bilježnicu. Čitala je njegovu priču.

»Ili, recimo, ovo: *Zbog nje se osjećam kao da sigurno nešto radim pogrešno (što je vjerojatno istina, da budem iskren).* Ona je od onih osoba koje uređuju sve konzerve u ormarićima tako da im prednja strana gleda prema van, a sve knjige stavlja na police po abecednom redu. Baš se pitam zašto si me neki dan pitao za one proklete konzerve!«

»Monica, stani. Slušaj me«, reče Hazard, dok je gledao kako mu se snovi raspršuju poput automobilske nesreće u usporenoj snimci.

»Oh, ma ne mogu stati prije najboljeg dijela! *Uz to, kao da stalno odražava očaj, no možda tu i ja pretjerujem jer sam pročitao njezinu priču, no zbog toga dobijem poriv da pobjegnem u planine.*« I ona baci bilježnicu na njega.

»Ovo je već drugi put da mi nešto bacaš u glavu. Prošli put si bacila puding od smokava«, reče on, dok se saginjao. Ovo se nije dobro razvijalo, ali Bože dragi, kako je bila prekrasna kad je bila ljutita, vatrena lopta energije i pravedničkog gnjeva. Morao ju je natjerati da ga sluša.

»Nastavi, Hazarde. Pobjegni u jebene planine, zašto ne bi? Ja te ne zadržavam!«

»Kad sam to sve napisao, nisam te poznavao.«

»Znam da me nisi poznavao. Zašto si onda mislio da si kvalificiran za donošenje sudova o mojim kuhinjskim ormarićima, jebote?«

»Bio sam u krivu. Potpuno i duboko u krivu. Mislim, ne u vezi s ormarićima, kao što se pokazalo, nego u vezi sa svime ostalim.« Zurila je u njega. Humor, očito, neće pomoći. »Ti si jedna od najnevjerojatnijih osoba koje sam ikad upoznao. Slušaj, ono što sam *trebao* napisati je ovo...«

On duboko udahne, i nastavi. »Otišao sam do Monicinog kafića da mogu vratiti Julianovu bilježnicu. Nisam imao namjeru igrati nekakvu glupu igru. Ali kad sam shvatio tko je ona - žena u koju sam se zaletio na pločniku prije par noći - izgubio sam hrabrost. Nisam vratio bilježnicu i uzeo sam je sa sobom na Tajland. Nisam mogao zaboraviti njezinu priču, pa sam odlučio pronaći savršenog muškarca za nju i poslati ga k njoj. Ali onda sam počeo shvaćati da sam taj savršeni muškarac zapravo ja. Mislim, naravno da nisam savršen, daleko od toga.« On se nasmije. Zazvučalo je šuplje. Monica mu se ne pridruži. »Potpuno shvaćam da je ne zaslužujem, ali je volim. Svaki njezin i najmanji djelić.«

»*Vjerovala* sam ti, Hazard! Rekla sam ti neke stvari o svom životu koje nisam rekla nikome - čak ni Rileyju. Mislila sam da ćeš ti, od svih ljudi, baš ti razumjeti, da mi se nećeš rugati«, reče Monica, kao da uopće nije čula što je rekao.

»Monica, ja te *zaista* razumijem. I više od toga, ja te *još više* volim zbog svega kroz što si prošla. Na kraju krajeva, pukotine su ono što propušta svjetlost unutra.«

»Nemoj mi tu sad krivo citirati Leonarda Cohena, Hazard. Samo idi. I nemoj se vraćati«, reče ona.

Hazard shvati da danas neće doprijeti do Monice. Ako uopće ikad hoće.

»Dobro, idem«, reče on, odlazeći natraške prema vratima, » ali bit ću kod Admirala, sljedeći četvrtak u 7 navečer. Molim te, molim te, samo razmisli o tome što sam rekao, i ako se predomisliš, dođi tamo.«

HAZARD JE KORAČAO dugim putem kući, kroz Eel Brook Common. Još se nije mogao vratiti doma, u prazan stan. Neki muškarac je sjedio na klupi baš ispred njega, osvijetljen uličnom svjetiljkom. Izgledao je jadno, baš kao što se Hazard osjećao. Hazard je bio siguran da ga odnekud poznaje. Možda iz Grada. Imao je na sebi fino odijelo šivano po mjeri, cipele Church i masivni sat Rolex.

»Bok«, reče Hazard, a onda se osjeti glupo. Možda uopće nije poznao tog tipa.

»Bok«, odgovori čovjek, pomaknuvši se na klupi da Hazard može sjesti. »Dobro ste?«

Hazard uzdahne. »Ne baš«, reče. »Ljubavni problemi. Znate.« Što on to radi? Mislim, kakvo je to sad *dijeljenje*. Najprije Fin, a sad neki bezvezni tip na klupi.

»Ma, pričaj mi o tome«, odvrati tip. »Odglašam povratak doma. Oženjen si?«

»Ne«, reče Hazard. »Trenutačno sam sâm.«

»E pa, poslušaj moj savjet, stari, i ostani sâm. Kad se jednom oženiš, one promijene pravila. U jednom trenutku imaš sve - seks kad hoćeš, prekrasnu ženu koja ti kuću održava divnom i zabavlja tvoje prijatelje, a onda se promijene. I prije nego se okreneš, imaju strije, iz sisa im *curi*, kuća je puna igračaka u drečavim bojama, a sva njihova pažnja okrene se prema djetetu. A ti si samo naivac od kojega se očekuje da plaća za sav taj cirkus.«

»Razumijem što govoriš«, reče Hazard, koji zaključio kako mu se njegov novi sugovornik baš i ne sviđa, »i siguran sam da brak nije jednostavan, ali moj problem je u tome da, kad mi netko kaže da nešto učinim, ja imam naviku da učinim suprotno.«

Hazard se s nelagodom oprostio s tipom. Bilo mu je žao njegove žene. Jer, je li on sam tako savršen? Što se dogodilo s »u dobru i zlu, u bolesti i zdravlju«? Iskreno, kakav *kreten*.

A onda se sjeti odakle ga zna. Vidio ga je, ne tako davno, u onom groznom restoranu kad je bio s Blanche. Tip je bio za večerom s Alice.

Riley

RILEY JE PRETPOSTAVLJAO da će mu život opet postati normalan: jednostavan, nekomplikiran i lagan. Ali nije bilo tako. Nije mu uspijevalo zaboraviti Monicu. Osjećao se kao da ga je tornado dopuhao u zemlju iz filma, gdje je sve bilo pomalo čudno i *intenzivno*, gdje nije imao pojma što se nalazi iza sljedećeg zavoja na žutoj popločenoj stazi, a sad se vratio u Kansas, osjećajući se čudno... ispuhano.

Zašto je tako lako odustao? Zašto se nije više potrudio uvjeriti Monicu da pođe s njim? Zašto joj nije ponudio svoj ostanak ovdje? Mogao je putovati Europom, kako je i planirao, ali onda se vratiti u London i nastaviti gdje je stao. Odjednom, sve mu se činilo tako jasno.

Riley zbacila sa sebe letargičnost što ga je mučila zadnjih nekoliko dana, i s naletom energije, svrhe i strasti, izađe iz svog stana i krene prema Fulham Roadu. Bilo je kasno, pa je groblje bilo zaključano, no on je jedva primjećivao daljinu koju je trebao prijeći, bio je toliko osnažen odlučnošću. Riley je osjećao da se pridružio skupini romantičnih junaka koji će učiniti sve da osvoje svoju lijepu princezu. Bio je gospodin Darcy, bio je Rhett Butler, bio je Shrek. Dobro, možda ne Shrek.

Približavajući se Monicinom stanu, Riley je vidio da je još uvijek budna. Zastori su bili razgrnuti, a svjetlo iz njezine dnevne sobe sjalo je poput prijateljske lampe u prozoru. Riley prijeđe ulicu, i izduži vrat da provjeri može li je vidjeti.

Nije mogao vidjeti Monicu. Ali vidio je Hazarda. Što je Hazard radio u Monicinom stanu tako kasno navečer?

Odjednom se osjetio jako glupo. Svi oni izgovori o njezinim odgovornostima i njezinom poslu, a istina je bila da se Monica viđa s nekim drugim. Cijelo ovo vrijeme on i Hazard, njegov *prijatelj*, vrtlarili su, a Hazard je stalno skretao razgovor na Monicu. Sad mu je bilo jasno zašto.

Je li zbog toga Hazard pozvao Monicu na vjenčanje? Rileyju se to činilo malo čudnim, ali vjerovao je Hazardu. Vjerovao im je oboma. Ne bi trebao biti iznenađen. Hazard je sa svojom pomalo grubom, opasnom ljepotom, oštrom i šalama i sjajnim poslovnim sposobnostima bio očigledan izbor.

Kako je mogao biti tako naivan? Nije čudo da ga Monica nije mogla voljeti.

Riley osjeti kako ga preplavljuje val iscrpljenosti. Otkako se prvi put pojavio ovdje, u ovom kafiću, pronašao je savršen prostor po svojoj mjeri, u ovom prekrasnom gradu, među ovim izvanrednim ljudima. No, sada se taj prostor zatvorio, a njega ispljunuo van. Neželjenog uljeza, strano tijelo. Bilo je vrijeme da krene dalje.

Riley se počne vraćati prema Earl's Courtu, kao sasvim drukčiji muškarac od onoga koji je s tog mjesta krenuo prije jedva pola sata. Ljudi su mislili da Riley, jer je tako veseo i vedar, ništa ne *osjeća*. Ali nisu bili u pravu. Nikako nisu bili u pravu.

Monica

MONICA JE GLEDALA dugačak red ispred kafića. Lizzie je napravila izvrstan posao i pronašla mnogo večerašnjih gostiju. Rekla je Monici da je prednost što znaš sve o tome što rade tvoji susjedi bila u tome što je točno znala tko živi sà m i koga nitko ne posjećuje, pa im je pokucala na vrata i pozvala ih da dođu. Onda je otišla k svojoj liječnici i dala joj nekoliko letaka da ih podijeli, onda je isto napravila i s knjižničarem u fulhamskoj knjižnici, a onda i sa svojom prijateljicom Sue, koja je bila socijalna radnica u zajednici.

Monica je otvorila vrata i sve ih pozvala unutra. Stolovi za kavu bili su raspoređeni u oblik velikog kvadrata, sa stolicima za otprilike četrdeset ljudi. Gospođa Wu i Benji pobrinuli su se za kuhanje, Monica i Lizzie su posluživale, a Julian se igrao domaćina s Keithom, jedinim psom koji je sad i službeno smio ući u kafić. Keith je sjedio pod Julianovim nogama pod stolom, gadno prdeći. Ili je to možda bio Julian.

Uskoro je u kafiću brujalo od razgovora i smijeha. Prosječna dob gostiju bila je oko šezdeset, a Julian ih je sve potaknuo da ispričaju svoje priče o susjedstvu tijekom godina.

»Tko se sjeća javnih kupališta u Fulhamu i praonica rublja ?« upita Julian.

»O, ja se sjećam, kao da je bilo jučer!« reče gospođa Brooks, koja je vjerojatno bila starija i od Juliana.

Lizzie je usput nabrzinu govorila Monici tko je tko. Gospođa Brooks je, navodno, živjela odmah niz ulicu blizu Lizzie, na broju šezdeset sedam. Muž ju je ostavio nakon »nesretnog incidenta s jednim plinarom«, i otad živi sama. »Znale smo napuniti dječja kolica s plahtama, ručnicima i pokrivačima, i voziti ih skroz do North End Rooda. To nam je bio izvrstan izgovor za ogovaranje, taj dan za pranje. Brbljale smo satima, trljajući rublje dok nam ruke nisu postale ljubičaste poput šljiva. To mi je nedostajalo kad smo konačno dobili vlastitu kadu. To je sad plesni studio, znate. Svaki tjedan idem tamo vježbati balet.«

»Stvarno?« upita Monica.

»Ma ne, naravno da ne stvarno!«, reče gospođa Brooks i zahihće se. »Jedva mogu hodati. Da napravim baletni pokret, nikad se više ne bih uspravila!«

»Tko je gledao Johnnyja Haynesa dok je igrao u Craven Cottageu?« upita Bert s broja četrdeset tri, pomalo predvidljivo.

Bert je bio redovan gost u kafiću, i svaki razgovor koji je Monica vodila s njim tijekom godina bio je o nogometnom klubu Fulham. »Jeste li znali da ga je Pelé opisao kao najboljeg dodavača lopte kojega je ikad vidio? Našeg Johnnyja Haynesa.« Izgledao je kao da će se rasplakati, a onda je potegnuo veliki gudjaj piva i izgledalo je da se oporavio.

»Ja sam nekad pio s Georgeom Bestom, znate«, reče Julian.

»Zbog toga baš i nisi poseban. George je pio sa svima!« odgovori Bert.

Gospođa Wu sjala je jer su joj stalno iznova hvalili hranu i naređivala je Benjiju što da radi poput dobronamjernog diktatora. Monica se upita je li Benji ikad zažalio dan kad ga je obitelj Wu prigrlila na svoje grudi.

Monica prepozna jednog od muškaraca, koji je čestito gutao slatko-kiselu piletinu, kao lokalnog beskućnika. Kad god im je u kafiću ostalo hrane, ona bi je odnijela do kanala, ispod mosta Putney, gdje bi ga obično pronašla. Stavila je Julianov letak u hranu kad je posljednji put bila tamo.

»Ovo je najbolje jelo koje sam zadnjih godina jeo«, reče on Julianu.

»I meni«, reče Julian. »Kako se zoveš?«

»Jim«, odgovori on. »Drago mi je da smo se upoznali. I hvala ti na večeri. Da ti bar mogu platiti.«

»Nema potrebe, dragi mladiću«, reče Julian, odmahnuvši rukom. »Jednog dana, kad se budeš osjećao bogatim, možeš platiti i svoju večeru, a onda i večeru nekoga drugog. Moram ti reći da mi izgledaš kao čovjek koji cijeni lijepu odjeću. Obično nikoga ne puštam blizu svoje kolekcije, ali ako sutra svратиš do moje kuće, možeš odabrati novu kombinaciju. Jedino ne može biti Westwood. Moja velikodušnost ipak ima granicu.«

Monica sjedne pokraj Juliana i zaplješće rukama da utiša ljude u prostoriji. Nitko nije obratio pažnju.

»Svi začepite!« zalaje gospođa Wu, stvorivši trenutnu, šokiranu tišinu.

»Hvala vam svima što ste došli«, reče Monica. »I veliko hvala Betty i Benjiju na prekusnoj hrani i, naravno, našem predivnom domaćinu, osnivaču ovoga kluba, Julianu.«

Monica pogleda Juliana, naslonjenog u fotelji, kako se široko smiješi i uživa u pljesku, odobravanju i zviždanju. Kad su se svi vratili svojim razgovorima, on se okrene Monici.

»Gdje je Hazard?« upita je.

»Nemam pojma«, odgovori ona, iako je znala. Nije si mogla pomoći, morala je stalno gledati na sat. Petnaest do osam. Možda je još uvijek čeka na groblju.

»Monica, Mary mi je ispričala svoju teoriju. Baš sam budala, što to nisam vidio. Uvijek sam toliko obuzet samim sobom. Riley je prekrasan dječak, ali to je

upravo ono što on jest: samo dječak, za kojega je život lagan. Nikad se nije morao suočiti s teškoćama. Hazard je kompliciraniji. Stajao je na rubu ponora i gledao u prazninu. Ja to znam, jer sam i sâm to prošao. Ali preživio je i vratio se jači. Bio bi dobar za tebe. Bili biste dobri zajedno.« On stavi njezinu ruku u svoju. Ona je zurila u njegovu kožu, izbrazdanu godinama i iskustvom.

»Ali toliko smo različiti, Hazard i ja«, reče Monica.

»I to je dobro. Učit ćete jedno od drugoga. Ne želiš provesti život gledajući se u ogledalo. Vjeruj mi, pokušao sam!« reče Julian.

Monica je odsutno cupkala kolačić sreće pred sobom i pravila male kuglice, a onda, primijetivši što radi, uredno ih sklonila na pokrajnji tanjur.

»Juliane«, reče ona, »bi li ti smetalo da te ostavim samog? Imam nešto za napraviti.«

»Samo daj«, reče on. »Možemo mi sami. Zar ne, gospođo Wu?«

»Da! Idi ti!« reče gospođa Wu, mahnuvši objema rukama ispred sebe kao da tjera piliće iz gnijezda.

MONICA ISTRČI NA ulicu, baš kad je autobus broj 14 kretao sa stajališta. Trčala je za njim, lupala na vrata, i izgovarala riječi *molim vas* prema vozaču, iako je znala da to nikad ne pali.

Upalilo je. Vozač stane i otvori joj vrata, pustivši je unutra.

»Hvala vam!« reče ona i strovali se na najbliže sjedalo. Pogleda na sat. Osam sati. Ma, sigurno Hazard ne čeka cijeli sat.

Uostalom, ne zatvara li se groblje u osam? Ovo će biti uzaludno putovanje.

Zašto joj Hazard jednostavno nije dao broj svojeg mobitela i rekao joj da ga nazove? Bilo bi, naravno, lako pronaći njegov broj ili njegovu adresu, ali sad je osjećala kao da se u sve umiješala sudbina. Ako ga ne pronađe tamo, jednostavno - nije bilo suđeno. Monica je znala da je to potpuno nelogično i nimalo slično njoj, ali izgleda da se jako promijenila u posljednjih nekoliko mjeseci. Nekadašnja Monica nikad ne bi ni pomislila na to da uđe u romantičnu vezu s *ovisnikom*, za početak. Kako se *to* uklapalo u njezin popis kriterija?

Monica je vidjela, čim je dotrčala do groblja, da su ulazna vrata od lijevanog željeza zaključana ogromnim lancem i lokotom. Trebala bi osjećati barem malo olakšanje što je zakasnila. Ali nije ga osjetila.

Nakon nedavne utakmice, na ulicama su bile gomile navijača Chelseaja, i jeli su hamburgere kupljene na privremenim kioscima postavljenima uz cestu. Jedan ogroman, prilično pijan čovjek, od glave do pete odjeven u sve što ima veze s Chelseajem, stao je i zabaljio se u Monicu. Ma, upravo joj je to trebalo.

»Nasmiješi se, dušo!« reče on, predvidljivo. »Možda se nikad ne dogodi, znaš!«

»Neće se ni dogoditi ako sad ne uđem na ovo groblje«, odvrati Monica.

»Što je tamo? Mislim, osim očitog! Kladim se daje ljubav. Je li ljubav, ljubavi?« upita je on, oduševljen samim sobom, i udarivši prijatelja po leđima, te ovaj ispljune ogroman gutljaj piva na pločnik.

»Znaš što, mislim da bi mogla biti«, reče Monica, pitajući se zašto, zaboga, govori takve stvari strancu, a ne može ih priznati samoj sebi.

»Prebacit ćemo te preko zida, je l' da, Kevine?« reče njezin novi prijatelj. »Drži ovo.« On pruži Monici napola pojedena hamburger, iz kojega se cijedio kečap i senf. Trudila se ne misliti na masnoću na svojim prstima. Kad je odlazila iz kafića, u brzini je zaboravila ponijeti svoj antibakterijski gel za ruke. On podigne Monicu kao da je bez težine i stavi je sebi na ramena. »Možeš li dosegnuti vrh zida odavde?« upita je.

»Da!« reče ona, potegnuvši samu sebe na zid, i sjedne na njega s nogama sa svake strane.

»Možeš sići bez problema?«

Monica pogleda dolje. S grobljanske strane, ako bude trebalo, pad bi joj ublažila gomila lišća.

»Da, mogu! Hvala ti! Evo, ovo je tvoje.« Ona mu vrati hamburger.

»Ako sve dobro završi, možeš svoje prvo dijete nazvati po meni«, reče navijač.

»Kako ti je ime?« upita Monica, iz čiste znatiželje.

»Alan!« odgovori on.

Monica se zapita kako bi se Hazardu sviđalo da nazovu sina ili kćer Alan.

Ona duboko udahne i skoči.

Hazard i Monica

HAZARD POGLEDA NA sat. Opet. Bilo je osam navečer i smračivalo se. Mogao je čuti monotono brujanje motora, dok je auto polako vozio duž središnjeg reda. Jedina vozila kojima je bilo dopušteno prolaziti grobljem bila su ona policije Parka. Zatvarali su i provjeravali ima li kakvih lualica. Njegovo vrijeme je isteklo.

Hazard je znao da mora otići. Morao je prihvatiti da Monica neće doći. Da nikad neće doći. Sve je bila samo smiješna fantazija. Zašto je uopće pomislio da je to dobra ideja? Mogao joj je ostaviti broj svojeg mobitela i reći joj, *Nazovi me ako se ikad predomisliš*. Zašto je bubnuo te glupe upute da dođe na sastanak s njim, i to od svih mjesta, na *groblju*? Očito je gledao previše holivudskih filmova.

I sada je bio tu, skrivao se od policije iza nadgrobnog kamena, što je bilo prokletu glupo, jer će oni sad zaključati ulazna vrata. Monica ionako neće moći ući, čak i kad bi htjela, a on će ovdje morati ostati preko noći, i guzica će mu se smrznuti tu među duhovima.

Hazard se ogrne kaputom i sjedne na hladnu zemlju, naslonivši se na Admiralov grob, skriven od pogleda. Nije imao pojma što će sljedeće napraviti. A onda je nešto začuo:

»Ma, jebote, naravno da nije na ovom prokletom mjestu. Glupačo jedna.«

Hazard proviri iza nadgrobnog kamena, i ugleda je - ljutitu i prekrasnu i apsolutno, nepogrešivo - Monicu.

»Monica!« reče.

»O, znači ipak si još tu«, reče ona.

»Aha. Nadao sam se da ćeš se pojaviti.« O, Bože, Hazard, lomitelj tolikih srdaca svih ovih godina, pravi ženskar, a sad nema pojma što da kaže. »Hoćeš možda Haribo bombon?« Ovo je bio možda najvažniji trenutak u njegovom životu, a on slijedi savjet jednog osmogodišnjaka. Totalni je idiot.

»Hazarde, je l' si ti totalni idiot? Zar misliš da sam upravo provalila na groblje, prekršila zakon prvi put u cijelom svom životu, jer sam tražila jebeni *Haribo*?«

Onda je došla do njega i poljubila ga. Jako. Kao da to zbilja misli.

Ljubili su se dok se nije sasvim smračilo, dok im usnice nisu natekle, dok se više nisu mogli sjetiti zašto to nisu učinili prije, dok više nisu mogli odrediti gdje jedno od njih završava, a drugo počinje. Hazard je proveo gotovo dva desetljeća trčeći za najvećim zadovoljstvom, za najučinkovitijim načinom da mu se zavrti u glavi i da mu srce jače pumpa krv. Sad je to bilo ovdje. Ona je bila ovdje. Monica.

»Hazarde?« reče Monica.

»Monica?« odvrati on, samo zbog zadovoljstva izgovaranja njezinog imena.

»Kako ćemo otići odavde?«

»Pretpostavljam da ćemo morati zvati policiju Parka i izmisliti nekakav razlog zašto smo ostali zatvoreni na groblju«, odgovori on.

»Hazarde, tek je prošlo sat vremena, a već me nagovaraš da lažem policiji. Gdje će to završiti?« reče ona.

»Ne znam«, reče Hazard, »ali jedva čekam saznati.« Ponovno ju je ljubio, dok je više nije bilo briga kome će morati lagati, samo da on ne prestane.

MONICA JE ZNALA da nije u svome stanu. Znala je, iako je imala zatvorene oči, da je ova soba svjetlija od njezine, da se kupa u suncu. Bilo je i tiše - nije bilo buke s Fulham Rooda ni njezinoga prastarog centralnog grijanja. I drukčije je mirisalo - na sandalovinu, pepermint i mošus. I seks.

I onda se počela prisjećati, prizori od prošle noći odigravali su joj se pred očima. Na zadnjem sjedalu policijskog auta, Hazardova ruka na njezinom bedru. Hazard prtlja tražeći ključeve, koje u uzbuđenju ispušta na pod prije nego će otključati ulazna vrata. Njihova odjeća ostavljena na gomili na podu spavaće sobe. Je li se sjetila složiti je prije nego je zaspala? Sjećala se divljeg, brzog seksa bez daha, nakon kojeg je slijedio sporiji seks koji nije prestao do kad se sunce počelo pojavljivati.

Hazard. Ona posegne nogom preko širokoga Hazardovog kreveta, tražeći ga. Nije ga bilo. Je li otišao? Pobjegao ne ostavivši ni poruku? Pa nije valjda sve potpuno krivo protumačila?

Ona otvori oči. I on je bio tu; sjedio je samo u gaćama, i vadio stvari iz ladice, stavljajući ih na hrpu na podu kraj sebe.

»Hazard«, reče ona. »Što radiš?«

»O, dobro jutro, spavalice«, odgovori on. »Samo pravim mjesta. Za tebe. Za slučaj da, znaš, imaš nešto što bi htjela ostaviti ovdje. U svojoj vlastitoj ladici.«

»Ohoo«, reče ona, nasmijavši se. »Jesi siguran da si spreman za takvu vrstu posvećenosti?«

»Samo se ti rugaj«, reče Hazard, uvukavši se opet u krevet i nježno je poljubivši u usta, »ali još nikad nisam nekome dao ladicu. Mislim da sam napokon

spreman za taj korak.« On stavi ruku oko nje, a ona mu nasloni glavu na rame, udišući njegov miris.

»Pa, zbilja sam polaskana«, reče. I zaista je bila. »I mislim da sam spremna prepustiti se događajima. Znaš, uzimati život onako kako se sâm daje.«

»Zbilja?« reče Hazard, skeptično podigavši obrvu.

»Pa, spremna sam *pokušati*«, reče Monica, široko mu se nasmiješivši. I po prvi put, zaista se nije brinula o tome što će se sljedeće dogoditi, jer je znala, jednostavno je *znala*, sa svakim djelićem svoga bića, da upravo ovdje pripada.

»OK, onda ćemo ići ladicu po ladicu«, reče Hazard.

Alice

ALICE JE ČEKALA najbolji trenutak da razgovara s Maxom, smireno i razumno, o stanju njihova braka. I onda je, naravno, odabrala najgori.

Max je iz ureda došao kasno, kao i obično. Alice je, bar jednom, uspjela pripremiti večeru, *od početka*, ali sad je bila prekuhana i posušena. Bunty su izbijali zubići i trebala joj je čitava vječnost da se smiri, i Alice je bila iscrpljena.

Sjedili su za kuhinjskim stolom, razmjenjujući novosti o svojem danu onako kako to čine stranci. Max uzme svoj tanjur (s nepojedenom hranom), odnese ga do perilice suda i ostavi ga na pultu.

»MAX!« zadere se Alice. »Ima dovoljno mjesta U suđerici. Zašto NIKAD ništa ne staviš u suđericu?«

»Alice, nema potrebe da se dereš kao nekakva prokleta prostača. Opet si previše popila, zar ne?« odvrati Max.

»Ne, nisam previše JEBENO POPILA«, reče Alice, koja vjerojatno jest previše popila, »nego mi je JEBENO PREVIŠE TEBE! Pun kufer mi je više da uvijek jedino ja punim prokletu suđericu, jedino ja za tobom skupljam mokre ručnike s poda, jedino ja ustajem po noći kad se Bunty probudi, jedino ja spremam, čistim...« Popis je bio tako dugačak da je prestala nabrajati, samo mahnula rukama i viknula, »AAARRGGHHHH!« kao svaka odrasla osoba.

»Znaš li ti uopće kako se koristi stroj za pranje rublja?« upita Alice, zureći u svojeg muža.

»Pa ne, ali sigurno nije tako teško«, reče Max.

»Nije TEŠKO, Max!« vikne Alice. »Samo je nenormalno DOSADNO. A ja to moram raditi dvaput SVAKI DAN!«

»Ali, Alice, ja sam na *poslu*«, reče Max, gledajući je kao da nema pojma tko je ona uopće.

»A ŠTO MISLIŠ ŠTO JE OVO, MAX?« vikala je Alice. »NIJE BAŠ DA CIJELI DAN SJEDIM OVDJE I LAKIRAM SI NOKTE!« Dok je to rekla, sjetila se da je, zapravo, bila na manikuri dan prije, a Lizzie je čuvala Bunty. Ali to je bilo prvi put nakon

više *mjeseci*. Ona stisne šake da sakrije nokte. A onda, uplašivši samu sebe, odjednom počne plakati. Sjela je za stol, stavila glavu u ruke, zaboravivši na nokte.

»Žao mi je, Max«, reče između jecaja. »Mislim da ja ovo više ne mogu.«

»Što ne možeš, Alice?«, reče on, sjednuvši joj nasuprot. »Biti mama?«

»Ne«, odgovori ona. »Mislim na nas. Nisam sigurna da mogu više izdržati nas.«

»Zašto? Jer nisam stavio tanjur u suđericu?«

»Ne, to nema nikakve veze s jebenom suđericom, ili bar ne toliko, nego se jednostavno osjećam užasno usamljenom. Oboje smo Buntyini roditelji, i živimo u istoj kući, ali kao da smo stranci. Usamljena sam, Max«, reče ona.

Max uzdahne. »O, Alice. Žao mi je. Ali nije teško samo tebi, znaš. Iskreno, ni ja nisam ovako zamišljao svoj život. Volim Bunty, naravno da je volim, ali nedostaje mi naš savršeni svijet. Vikendi u finim hotelima, savršeno čista kuća i moja predivna, sretna žena.«

»Ali ja sam još uvijek ovdje, Max«, reče Alice.

»Da, ali si srdita i umorna cijelo vrijeme. I, da budem iskren« - on zastane nakratko, kao da važe treba li nastaviti, a onda donese pogrešnu odluku - »prilično si se zapustila.«

»JA SAM SE ZAPUSTILA?« vikne Alice, koja je osjetila kao da ju je netko udario. »Ovo nisu jebene pedesete iz prošlog stoljeća, Max! Ne možeš očekivati da se nekim čudom vratim u formu samo par mjeseci nakon što sam rodila *tvoje dijete*. To se ne događa u stvarnom svijetu.«

»I osjećam se odbačeno«, reče Max, koji je očito shvatio da je najbolja taktika brzo nastaviti dalje. »Ti točno znaš kako se nositi s Bunty, što i kad raditi i kako to napraviti. Ja se osjećam beskorisno. Kao višak. I onda ostajem u uredu sve duže i duže, jer tamo znam točno što se od mene očekuje, i ljudi rade što im kažem. *Cijene me*. Sve se događa po rasporedu. Ja imam kontrolu.«

»Jako se trudim, Max, ali pun mi je kufer toga da se osjećam kao da zadovoljavam očekivanja. Ne tvoja, ne očekivanja tvoje majke, ne Buntyina, čak ni svoja. U braku i obitelji sve je kompromis, zar ne? Moraš raditi na tome. Nije savršeno, ni lako, niti prekrasno, nego je neuredno i iscrpljujuće i jebeno teško toliko puta«, reče Alice, čekajući da joj Max kaže kako je voli, kako će joj više pomagati, da će njih dvoje sve to uspjeti srediti.

»Možda bismo trebali zaposliti dadilju, Alice. Nekoliko dana svakog tjedna. Što misliš?« reče Max.

»Ne možemo si to priuštiti, Max, a čak i kad bismo mogli, ne želim plaćati nekome drugom da se brine o mom djetetu samo da bih ja mogla provoditi više vremena pretvarajući se da sam tvoja idealna žena u tvom idealnom svijetu«, reče Alice, trudeći se da se ne rasplače.

»E pa, onda ne znam koji je odgovor, Alice. Samo znam da nisi sretna, a nisam ni ja.« I on se popne stepenicama u svoj ured i zatvori vrata, kao što je to uvijek činio.

Alice se osjećala nepodnošljivo tužno. Uzme telefon i prelista svoju Instagram stranicu, gledajući sve te fotografije svojeg savršenog svijeta, s prezgodnim mužem i preslatkom bebicom. Bi li se mogla odreći te iluzije? Bi li se ona i Bunty mogle snaći same?

Ona pomisli na Mary, kako je otišla od Juliana nakon četrdeset godina, i kako sad blista od sreće. Pomisli na Monicu koja je, saznala je to jučer, prekinula s Rileyjem, unatoč činjenici da joj se *bliži četrdeseta*. Pomisli na sve svoje nove prijatelje, čiji životi nisu izgledali prekrasno u jednom kvadratiću na Instagramu, a bili su toliko dublji, jači i zanimljiviji od toga.

I ona bi mogla biti takva. Bi li mogla?

Sigurno bi bilo bolje živjeti ponekad ne baš prekrasan život pun pogrešaka, život koji je stvaran i iskren, nego konstantno pokušavati postići nekakvo savršenstvo koje je, zapravo, bilo prijevara?

Alice ponovno pogleda svoju stranicu: @aliceinwonderland. *Moda za stvarni život za stvarne mame i njihove bebe. Smiješak*. Možda bi trebala pokazati kako stvarne mame *zbilja* izgledaju. Mogla bi reći nešto o neredu, iscrpljenosti, strijama, opuštenom trbuhu i braku koji se raspada. Trebala bi maknuti taj iritantni emotikon smiješka. Pa, što je mislila? Sigurno nije jedina majka na svijetu kojoj je pun kufer pokušavanja da cijelo vrijeme bude savršena. Pomisao na prekidanje pretvaranja bila je takvo olakšanje, poput skidanja steznika na kraju dana.

Sve radim izvrsno. Ili barem najbolje što mogu, reče samoj sebi, jer nije bilo nikoga drugog da joj to kaže. *A ako to nije dovoljno dobro za Maxa ili za moje pratitelje na Instagramu, onda neka pronađu nekoga drugog koga će postaviti na prokleti pijedestal, jer ja na njemu više ne mogu ostati.*

ALICE PREMJESTI BUNTY na bok držeći je jednom rukom, a drugom pozvoni na vrata. Lizzie otvori vrata, pokazavši topao, sretno kaotičan i prepunjen dom, baš poput onoga u kakvom je Alice odrasla. Max bi se tome narugao, pomisli Alice, što je podsjeti na razlog njezina dolaska.

»Lizzie, oprostite što ti smetam tako kasno«, reče ona, »ali bismo li Bunty i ja možda mogle ostati kod tebe nekoliko dana? Samo dok se ne snađemo i vidimo što ćemo dalje?«

Alice se jako nadala da joj Lizzie neće postavljati pitanja, jer još uvijek nije razradila odgovore. Jedino je znala da joj treba prostor da razmisli, što dalje od Maxa. Dalje od svib očekivanja i uzajamnih optuživanja. Lizzie je to, očito, shvatila jer je ovaj put svoju radoznalost zadržala na uzici. Alice je bila sigurna da to neće dugo trajati.

»Naravno da možete, dušo«, reče ona, uvede Alice unutra i čvrsto zatvori vrata za njom.

Monica

MONICA JE SJEDILA, s čašom Pimm's punča u ruci, naslonjena leđima na drvo u Kensington Gardensu. Vidjela je par kako stoji na rubu njihove skupine. Držali su se za ruke i izgledali potpuno zadovoljni tako po strani.

»Juliane. Tako mi je drago što si pozvao Mary!« reče ona.

»Da. I njezinog dečka. Može li se čovjeka nazvati dečkom i kad mu je gotovo osamdeset godina? Zvuči kao dva kontradiktorna izraza.«

»Pa, on je svakako čovjek kojega bi mogao opisati kao srebrnog lisca, zar ne?« reče Monica. »Kao i tebe, naravno«, doda brzo, znajući da bi inače Julianov ponos bio povrijeđen.

»Djeluje kao prilično dobar momak, ako voliš takve«, reče Julian. »Malo nezanimljiv, ali eto. Idem ga svima predstaviti.«

Julian ode prema Mary i Anthonyju, a Keith za njim. Obojica su izgledali pomalo ukočeno i artritično. »Keith nije pas«, čula ga je kako govori Anthonyju, »on je moj osobni trener.« Uto je došao Benji i sjeo pokraj Monice.

»Monica, htio sam ti nešto reći«, reče on. »Ne želim skretati pažnju s Juliana i Rileyja, ali ne mogu ti više tajiti.« Ona je pretpostavila da zna što joj želi reći.

»Baz i ja ćemo se vjenčati«. Da! Baš kao što se nadala. No, sljedeća rečenica bila je iznenađenje. »I jako bismo željeli da nam ti budeš kum. Ili kuma. Osoba. Kako god. Hoćeš li? Molim te, reci da!«

»O, Benji, oduševljena sam zbog vas«, reče ona, zagrlivši ga. »Bit će mi velika čast.«

»Hura! Jedva čekam da kažem Bazu! Betty misli da je vjenčanje njezina ideja, naravno. Već planira jelovnik za svečanost. Vjenčat ćemo se u Gradskoj vijećnici u Chelseaju, ali sa sretnijim krajem, nadam se. A onda imamo zabavu u Bettyinom restoranu.«

»Znači, Betty se sad potpuno slaže s cijelom stvari?« upita Monica.

»Izgleda tako«, odgovori Benji. »Sad se potpuno zagrijala za prava homoseksualaca u Kini. Jesi li znala da je tamo homoseksualnost legalizirana tek

1997.? Ali ono što nju posebno uzrujava je to što Kina ne dozvoljava istospolnim parovima, iz zemlje ili iz inozemstva, da posvoje kinesku djecu.«

»E, ako itko može uvjeriti Narodnu Republiku Kinu da promijeni svoju politiku, onda je to sigurno gospođa Wu. Oh, kako je to sve divno!«, reče Monica, shvativši da, vjerojatno prvi put u životu, nije ništa drugo nego iskreno sretna što je čula vijesti o nečijem vjenčanju. Čekala je da će osjetiti poznat izjedajući osjećaj zavisti, ali nije došao. Priđe joj Hazard i sjedne Monici s druge strane.

»Izgledaš sretno«, reče on.

»I jesam«, odvrati ona, želeći da može podijeliti novost, ali uvijek je bila ponosna na sebe zbog toga što zna čuvati tajnu. »Imam osjećaj da sve dolazi na svoje mjesto.«

»Znaš, ovo je prva zabava na kojoj sam bio još od djetinjstva, a da nisam osjetio potrebu da se nakljudam nečim. Čak i tada sam se znao predozirati Smartiesima i Coca-colum. Nije li to super?«

»Jest, Hazarde. *Ti* si super. Oh, to me podsjetilo - moram nešto dati Rileyju. Odmah se vraćam.«

Ona ode do Rileyja, koji je bio okružen svojim australskim prijateljima, uključujući Bretta, koji će za nekoliko dana s njim otići u Amsterdam.

»Riley, mogu li nakratko porazgovarati s tobom?« upita ona. Riley se odmah izvuče iz gomile i krene za njom na mirno mjesto.

»Htjela sam ti reći hvala. Za ono što si o meni napisao u bilježnicu. O tome kako bih bila divna majka. Ne mogu ti reći koliko mi to znači, čak i ako nikad ne budem došla u priliku provjeriti jesi li bio u pravu.«

»Zaboravio sam da sam to napisao, iako je apsolutna istina«, reče on, s osmijehom.

»Imam nešto za tebe«, reče ona, posegnuvši u torbu i izvadivši paketić neobičnog oblika, umotan u papir sa slikama božikovine i bršljana. »To sam ti kupila za Božić, ali uza sve uzbuđenje oko Hazardovog dolaska i zbog onog letećeg pudinga od smokava, nisam ti ga dosad dospjela dati. A danas mi se čini kao da je pravo vrijeme da ti ga dam.«

Riley uzme paketić i otvori ga, s iskrenim uzbuđenjem, poput petogodišnjaka.

»Monica, prekrasna je!«, reče, okrećući stvar u svojim rukama. Bila je to savršeno izrađena lopatica, koja je na ručki imala ugravirano ime *Riley*.

»Tako da možeš vrtlari ti gdje god se zatekneš«, reče ona.

»Hvala ti. Divna mi je. Mislit ću na tebe, na *sve* vas«, ispravi se on brzo, »kad god je budem koristio. Molim te, možemo li ostati u kontaktu? U svakom slučaju, želim saznati što će se dogoditi s tobom i Hazardom«, reče on.

»Je li tako očito?« upita Monica, potajno presretna što je tako. »Smeta ti?«

»Znaš, ispočetka i jest bilo. Samo malo«, odgovori Riley, »ali volim vas oboje, i sad kad sam prihvatio tu misao, ne mogu biti sretniji.« Monica pomisli

kako Riley može biti tako velikodušan. Na njegovom mjestu, ona bi bjesnila i zabadala igle u voštane lutke. A on jest izgledao malo tužan, iza svih tih previše srdačnih osmijeha. Ili je to samo zamišljala.

»Riley, ti si zaista jedan od najdražih ljudi koje sam ikad srela«, reče ona, zagrlivši ga, a on ostane tako mrvicu predugo. »Nedostajat ćeš mi. Svima nama.«

»Hazard će biti sjajan otac, znaš«, reče Riley.

»Misliš da hoće? On nije tako siguran. Još si ne vjeruje potpuno«, reče Monica, shvativši, dok je to izgovorila, koliko joj je to sada malo važno.

»E pa, samo mu reci neka pita klince u Maminom malom pomagaču bi li bio dobar otac. Oni će ga itekako uvjeriti!« reče Riley.

»Znaš, možda to zbilja učinim«, reče Monica.

»Molim vas, imam vam nešto za objaviti«, reče Julian, lupajući kutljačom po velikoj posudi punoj Pimm's punča. »Kad je Mary otišla, ostavila je nešto vrlo posebno. Ne, ne mislim na sebe.« On zastane čekajući smijeh, poput plesača na West Endu koji obrađuje publiku. »Ostavila je svoju violu. Nadam se da će nam je sada zasvirati. Mary?« I on joj pruži violu, koju je skrivao u jednoj od svojih torbi.

»Bože, nisam svirala godinama. Pozdravljam te, stara prijateljice. Dobro, pokušat ću«, reče Mary, okrećući instrument u rukama, navikavajući se ponovno na taj osjećaj i njezinu težinu. Pažljivo ugodi svaku žicu, a onda počne svirati, najprije polako i oprezno, a onda bujno, oduševljeno, živo, svirajući veselu irsku poskočicu. Oko njih se okupe ljudi. Obitelji, na odlasku kući nakon hranjenja labudova, zaustavljale su se da vide tko to svira s toliko dara i strasti.

Monica ode do Juliana i sjedne na travu pokraj njegove ležaljke, češkajući Keitha, njegovu vječnu sjenu, iza ušiju.

»Htio sam ti reći, Monica, da sam tako sretan zbog tebe i Hazarda«, reče Julian. »Volio bih si pripisati barem malo zasluga za to, ako nemaš ništa protiv?«

»Naravno da možeš, Juliane. Napokon, da nije bilo tvoje bilježnice, više nikad ne bih razgovarala s njim nakon što smo se pri prvom susretu zabili jedno u drugo. Doslovno«, reče Monica.

»Nemoj to ispustiti iz ruku, Monica. Nemoj ponoviti moje greške.« On pogleda prema Mary i Anthonyju, s izrazom lica koji je odražavao i sreću i tugu.

»Ne misliš da je Hazard možda malo previše sličan tebi, Juliane?« upita Monica nesigurno, nadajući se da se Julian neće uvrijediti. Julian se nasmije.

»Oh ne, ne brini. Hazard je mnogo ljubazniji, bolji i nije toliko glup kao ja. A ti si mnogo jača nego je Mary tada bila. Vaša će ljubavna priča biti mnogo drukčija, s mnogo drukčijim završetkom. U svakom slučaju, ne brini, popričao sam ja s njim. Neka vrsta očinskog *bodrenja*.« Monica osjeti istovremeno i užasnutost i uzbuđenje pri pomisli na to. Da je bar mogla biti muha na zidu pri tom razgovoru.

»Imam nešto za tebe, Juliane«, reče ona.

»Draga djevojko, već si mi dala dar«, odgovori on, pokazavši na kravatu od kašmira što ju je ležerno zavezao oko vrata.

»Nije to još jedan dar, nego samo nešto što se vraća kući«, reče ona, pruživši mu blijedozelenu bilježnicu s tri riječi na naslovnoj stranici: *Bilježnica neizgovorenih stvari*. Izgledala je malo istrošeno nakon svih svojih putešestvija. »Znam da si rekao Mary da je ne možeš zadržati, jer nisi bio *autentičan*, ali sad jesi, i zato je trebaš imati. S tobom je započela i kod tebe treba i završiti.«

»Ah, moja bilježnice. Dobrodošla. Kakvu si samo avanturu prošla«, reče on, nježno stavivši bilježnicu u krilo i gladeći je, poput mačke. »Tko joj je stavio ovaj pametni, plastični omot?« upita. A onda, vidjevši Monicin široki osmijeh, »Oh, baš sam bedast. Nisam trebao ni pitati.«

Mary je svirala pjesmu Simona i Garfunkela uz koju su svi pjevali. Bunty, koja je sjedila s Alice i Lizzie, ustala je i pljeskala, a onda, primijetivši da se za ništa ne drži, šokirala se i prevrnula. Gdje je Max? pitala se Monica.

Smračivalo se. Ljudi koji su se sunčali i oni što su vodili pse otišli su, a mušice su izišle na večeru. Monica je pozvala nekoliko taksija da im pomognu odvesti ostatke s piknika, čaše i tepihe natrag u kafić. Julian ih je gledao kako sve pakiraju i kreću prema cesti.

»Dođi, Juliane!« reče Monica.

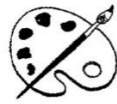
»Vi samo idite«, reče Julian. »Moram pet minuta biti sâm. Doći ću za vama.«

»Siguran si?« upita ga Monica, ne želeći ga ostaviti samog. Julian je, vidjela je sada, odjednom izgledao ni dan mlađi od svojih godina. Možda je na to utjecao sumrak, i tama koja je počela prekrivati sve njegove nabore.

»Da, stvarno. Treba mi malo vremena za razmišljanje«, reče on.

Hazard ispruži ruku sa zadnjeg sjedala taksija, pomogavši Monici da uđe. U toj je gesti, shvati Monica, bilo sve što je u životu željela. Okrene se i pogleda Juliana, koji je sjedio u svojoj ležaljki, s Keithom u krilu. On joj mahne, još uvijek držeći bilježnicu u ruci. Sa svim svojim osobenostima i nesavršenostima, zaista je bio najnevjerovatnija osoba koju je Monica ikad upoznala.

Od svih kafića na svijetu, bila mu je duboko zahvalna što je odabrao baš njezin.

Julian

JULIAN JE, S osjećajem zadovoljstva, gledao kako taksiji odlaze. Shvatio je da se, po prvi put nakon ni sam nije znao koliko vremena, sviđa samom sebi. Bio je to dobar osjećaj. On spusti ruku i potapše Keitha po glavi.

»Ostali smo samo nas dvojica, stari moj«, reče on.

Ali nisu ostali samo njih dvojica. Promatrao je kako ljudi prilaze, iz različitih smjerova, noseći ležaljke, deke za piknik, glazbene instrumente. Zar ne znaju da je zabava završila?

Julian pomisli kako bi trebao ustati, otići do njih i reći im da je vrijeme za odlazak kući, ali nije mogao natjerati svoje mišiće da surađuju. Bio je jako umoran.

Svjetlo je sad bilo tako slabo da mu je trebalo neko vrijeme da prepozna lica novih veseljaka, ali kako su se približavali, vidio je da uopće nisu stranci, nego stari prijatelji. Njegov profesor umjetnosti sa Sladea. Vlasnik galerije u Ulici Conduit. Čak i prijatelj iz škole kojega nije vidio otkad su bili tinejdžeri, sada srednjih godina, ali s istom nepogrešivo prepoznatljivom crvenom kosom i širokim osmijehom.

Julian im se svima smiješio. A onda je vidio svoga brata kako trčkara uz jezero. Bez štaka, bez invalidskih kolica. Hodao je. Brat mu mahne, laganim, kontroliranim pokretom, koji Julian kod njega nije vidio otkad je brat bio u ranim dvadesetima.

Kako su obrisi njegovih prijatelja i obitelji postajali udaljeniji, detalji oko njih - drveće, trava, jezero i pozornica - nestali su.

Julian osjeti bol nostalgije, toliko dubok poput noža u prsima.

Čekao je da bol popusti, ali nije popustio. Sirio se, sve do vrhova njegovih prstiju, a onda i tabana, sve dok Julian uopće više nije osjećao tijelo, nego samo bol. Bol se pretvori u svjetlost - sjajnu i zasljepljujuću, a onda u okus željeza, a onda u zvuk. Parajući krik, koji se stišava i postaje zujanje, a onda ništa. Baš ništa.

Epilog

Dave

DAVE JE BIO žalostan što mu završava radni dan. Obično je jedva čekao da zaključa park i ode u krčmu, ali danas je bio u istoj smjeni sa Salimom, jednom od novih pripravnica, i vrijeme mu je prebrzo prošlo, jer je cijelu smjenu skupljao hrabrost da je upita bi li htjela ići s njim u kino. Već je skoro pao mrak. Ponestajalo mu je prilika.

»Dave, stani« reče Salima, od čega on skoči. »Ne sjedi li tamo netko u ležaljci?« On pogleda prema mjestu kamo je pokazivala, blizu pozornice.

»Mislím da imaš pravo. Uvijek otkriješ da je još netko ostao! Čekaj me ovdje, idem tamo izbaciti ih. Gledaj kako to radim - uljudno, ali strogo, u tome je trik.« On zaustavi auto na parkiralištu i ugasi motor. »Neću dugo.«

On krene prema čovjeku koji je sjedio u ležaljci, pokušavajući koračati na način koji izgleda snažno i muževno, jer je bio svjestan da ga Salimine oči prate. Kad se približio, shvati da je osoba koja sjedi prilično stara. I da spava. Prastari, raščupani terijer sjedio je kraj njega poput stražara, a oči mu nisu treptale i bile su mutne od mreine. Možda bi bilo dobro ponuditi čovjeku i njegovu psu prijevoz doma, pod pretpostavkom da žive u blizini. Tako bi dobio više vremena sa Salimom, a i izgledao bi kao ljubazan čovjek - što je, naravno, i bio.

Čovjek se smiješio u snu. Dave se pitao o čemu li sanja. O nečemu lijepom, sudeći prema izrazu lica.

»Pozdrav!«, reče on. »Oprostite što vas budim, ali vrijeme je da se ide kući.« On uhvati čovjeka za ruku i malo ga prodrma, da ga probudi. Nešto nije bilo u redu. Čovjekova glava padne na jednu stranu, na način koji je izgledao - beživotno.

Dave uzme njegovu hladnu ruku i opipa mu bilo. Ništa. I nikakvog znaka disanja. Dave još nikad nije vidio mrtvog čovjeka, pogotovo ga nije taknuo. Pomalo drhtavim rukama izvadi svoj telefon i nazove hitnu.

Onda primijeti da čovjek drži nešto u drugoj ruci. Bilježnicu. Pažljivo, Dave je izvuče iz njegovih prstiju. Možda je nešto važno. Njegovi bližnji će je možda htjeti. On pogleda naslovnu stranicu. Na njoj su bile dvije riječi, napisane prekrasnim rukopisom: *Bilježnica neizgovorenih stvari*. Dave je pažljivo stavi u unutarnji džep svoje jakne.

ZAHVALE

*OVAJ ROMAN ZA mene je vrlo osobna priča. Prije pet godina, ja sam - kao i Alice - živjela naizgled savršenim životom, pa ipak, istina je bila sasvim drukčija. Kao i Hazard, bila sam ovisnica. Moja ovisnost bilo je skupo, kvalitetno vino (jer, ako je boca vina skupa, onda si znalac, a ne pijanica, zar ne?). Nakon mnogih neuspjelih pokušaja prestajanja, odlučila sam - kao i Julian - svoju istinu ispričati svijetu, i počela sam pisati blog o svojoj borbi s prestankom pijenja alkohola, i to se pretvorilo u knjigu: *The Sober Diaries (Trijezni dnevnici)*.*

Ono što sam otkrila jest da, ako ispričate istinu o svom životu, to može napraviti čaroliju, i promijeniti nabolje živote mnogih drugih ljudi. Stoga, moja prva zahvala upućena je svima koji su čitali moj blog i moja sjećanja i odvojili vrijeme da mi se jave i kažu mi kakvu je promjenu u njima učinila moja iskrenost. Ova priča inspirirana je vama.

Bojala sam se prelaska s takvog teksta na roman, i uopće nisam bila sigurna da to mogu učiniti, pa sam se upisala na tromjesečni tečaj pisanja Curtis Brown Creative. Nedavno sam ponovno pogledala svoju prijavnicu, i isječak od tri tisuće riječi iz knjige *Knjiga koja je promijenila živote* (kako joj je tada bio naslov). Bio je jeziv, stoga zaista velika zahvala mojoj mentorici Charlotte Mendelson, kao i Anni Davis i Nori Perkins.

Jedna od najboljih stvari u vezi s tečajem CBC bila je divna skupina pisaca koje sam tamo upoznala. Nakon što je tečaj završio, osnovali smo »Klub pisanja«, i još se uvijek redovito sastajemo kako bismo razgovarali o svojem pisanju, uz pivo (za njih, i uz vodu, za mene), i smijali se i plakali razgovarajući o kotaču smrti, što život jednog pisca zaista jest. Hvala vam svima - Alexu, Cliveu, Emilie, Emily, Jenny, Jenni, Geoffreyju, Natashi, Kate, Kiarei, Maggie i Richardu. A posebno hvala Maxu Dunneu i Zoe Miller. Bili su prvo dvoje ljudi koji su pročitali moj grozni prvi primjerak.

Hvala mojim prvim čitateljima: Lucy Schoonhoven, koja me savjetovala u vezi s Australcima i vrtlarenjem, i koja ima strašno oko za tipfelere i ponavljanja; Rosie Copeland, za njezine neprocjenjive savjete o slikanju i slikarima; Louise Keller, za njezino znanje o problemima s mentalnim zdravljem; i Diani Gardner-Brown, za njezinu moć zapažanja.

Moje prijateljice, s kojima odlazim u šetnju s psima - Caroline Firth i Annabel Abbs - pomogle su mi da ostanem normalna i nabavljale mi zvučnu karticu tijekom zadnjih nekoliko godina pisanja, predavanja rukopisa i editiranja. Sjećam se kad sam prvi put upoznala Annabel, prilično nervozno joj govoreći o tome kako želim napisati knjigu. Odvratila mi je da i ona upravo piše knjigu, *The Joyce Girl*. Još uvijek ne mogu sasvim vjerovati da su nam danas objema objavljene knjige. Bilo mi je divno na tom putu s tobom, prijateljice moja.

Nadalje, zahvaljujem svojoj divnoj agentici - Hayley Steed - što joj se moja knjiga svidjela od početka, što mi je pomogla da je učinim toliko boljom i što mi je bila divna prijateljica i mentorica tijekom cijelog procesa izdavanja. Monica svoju opsesiju bojama iz Excela duguje Hayley. Ogromna zahvala fenomenalnoj Madeleine Milburn, na njezinim mudrim savjetima i ruci vodilji, i predivnoj Alice Sutherland-Hawes, na rukovođenju simultanim aukcijama na nekoliko teritorija, i na prodaji *ovog rukopisa* u nevjerojatnih dvadeset osam zemalja u noći prije otvaranja Frankfurtskog sajma knjiga. The Madeleine Milburn Agency je izvanredna i moćna kuća, ali je i obitelj, i zbog svih sam se osjećala dobrodošlom, a pomogli su mi da ovu knjigu napravim najboljom mogućom. Hvala vam svima.

Nadalje, Sally Williamson, mojoj izvanrednoj urednici. Imala sam ogromnu čast biti prva pod čije je djelo Sally stavila svoj potpis u Transworldu. Od samog je početka osjetila da je ova knjiga dobra, a ima i ogroman talent za točno ukazivanje na ono što treba učiniti da bi bila još bolja. Puno ti hvala, Sally, što si vidjela stvari koje ja nisam mogla vidjeti, i što si mi bila takva podrška tijekom procesa uređivanja. Raditi s tobom bilo je poput *masterclassa*, i jako sam ti zahvalna.

Hvala i Vicky Palmer i Becky Short, mojemu sjajnom marketinškom duetu. Ako ste čuli za ovu knjigu i prije nego se pojavila u knjižarama, to je zbog njihove genijalnosti.

Najbolje sam ostavila za kraj - svoju obitelj. Hvala mojem suprugu Johnu, što je uvijek vjerovao u mene, čak i kad ja sama nisam vjerovala u sebe, i što je bio toliko pronicljiv i iskren u vezi s mojim pisanjem, čak i kad sam mu zbog toga bacila rukopis u glavu. Mojim divnim roditeljima, koji nisu mogli biti ponosniji i veća podrška. Ova knjiga posvećena je mom tati, koji je najbolji pisac kojega znam, i čija je kolumna u župnim novinama legendarna. Tata nije pročitao samo moj prvi primjerak, nego i svaki od sljedećih devet, u svakom dijelu posla pružajući detaljne komentare na napisano. Samo da vas upozorim, ako planirate na Amazonu ostaviti komentar koji mi baš ne ide u prilog, on će vam se javiti! I hvala mojoj djeci - Elizi, Charlieju i Matildi - mojim najvećim obožavateljima i mojoj inspiraciji, svaki dan.

Ono što me stalno iznova zaprepasti otkako sam u izdavaštvu jest koliko je ljudi potrebno da se izda knjiga. Ne samo svi oni koje sam već spomenula, nego toliko drugih, koji daju svoj talent, svoj entuzijazam, svoju mudrost, svoje vrijeme i svoju energiju da biste ovu knjigu imali u svojim rukama. Dizajneri naslovnice,

urednik, korektori, prodaja, i mnogi drugih. Razlog zbog kojega sam odabrala izdavača Transworld - osim njegove neusporedive reputacije i činjenice da objavljuju Jilly Cooper i da za njih radi Sally Williamson - bio je to što sam, čim sam ušla unutra, osjetila da sam među ljudima koji su mi kao obitelj - od recepcionera do glavnog direktora. Hvala vam svima.

O AUTORICI

CLARE POOLEY DIPLOMIRALA je na Newham Colegeu, Cambridge, i provela je dvadeset godina u vrtoglavom svijetu oglašavanja prije nego je postala mama s punim radnim vremenom. Autorica je izuzetno popularnog bloga *Mama, je potajno pila* pod pseudonimom Sober Mummy (Trijezna mama), a njezini memoari, *The Sober Diaries (Trijezni dnevnici)*, izdani su u izdavačkoj kući Hodder, 2017. godine, uz mnoge pohvale. Njezin blog imao je više od dva milijuna pregleda, a nedavno je govorila i na TEDx talku, pod naslovom *Making Sober Less Shameful (Trijeznost nije sramota)*.

Clarein debitantski roman, *Bilježnica neizgovorenih stvari*, inspiriran je vremenom koje je Clare provela u oglašavanju, svijetu gdje je linija između iskrenosti i fikcije stalno mutna, i njezinim vlastitim iskustvom otkrivanja prilično grube istine o naizgled savršenom životu u svojim memoarima.

Clare piše za svojim kuhinjskim stolom u Fulhamu, u Londonu, gdje živi sa svojim suprugom, dugogodišnjim supatnikom, troje djece, psom i malim afričkim ježem.

SCAN I OBRADA:
KNJIGE.CLUB BOOKS

